

★ **5 Nisan kararları; Sömürge savaşının FATURASI EMEKÇİLERE ÇIKARILDI**

Buha/Fiyat: 30.000 TL

nisan
nisan **1994**
hêjmar
sayı **1**

NAMLULARIN GÖLGESİNDE KANLI

★ **"YEREL SEÇİM" ALDATMACASINA KÜRDİSTAN'DAN "HAYIR"**

★ **AYIN DOSYASI : LEGAL SİYASET VE DEP**

**KURDISTAN
TÊ ŞEWITANDIN !**

★ **AYIN DOSYASI**

**DEP'te
YOL AYRIMI**

**Ali BEYKÖYLÜ: "DEP
milletvekilleri sine-i
millete dönmelidir."**

**Kürt Kadın Hareketinde
Bir Köşetaşı**

**ULUSAL
DEMOKRATİK
KADIN DERNEĞİ**

HUKUK

TERÖRÜ !

*Bilim adamları, yazarlar, yayıncılar, milletvekilleri, sendikacılar, gazeteciler..
* Cezalar, Hapishaneler, sürgün, işkence

● NIVİSKARÊN KURD : OSMAN SEBRİ.. ● ARKEOLOJİDEN DEMİRCİ KAWAYA IŞIK !

● 69. yılında ŞEYH SAİD DİRENİŞİ ● "YENİ DUNYA DÜZEN(SİZLİGİ)" ÜZERİNE NOTLAR

● Ermeni,Pontus, Koçgiri celladı TOPAL OSMAN: MİLLİ KAHRAMAN . ● HEVAL MİZGİN

stêrka

rizgari
ÇANDA MEHANI
KOVARA SİYASİ

Sahibi/Xwedî Li ser Navê
KOMAL BASIM-YAYIM-DAĞITIM LTD. ŞTİ
ADINA
Rıza DİNÇ

Berpîrsiyarê Nivîsaran
Sorumlu Yazışleri Müdürü
Cihan KARTAL

Navendi/Merkez
Çakırağa Mah. Sineklibahçe Sok. Okumuş İşhanı 18/8
Aksaray/İSTANBUL
Telefax: (212) 588 28 86

Ankara : Hanımeli Sok. 24/18
Sıhhiye-Kızılay/ANKARA
Tel : (312) 231 96 15

Izmir : Salihağa İşhanı No: 223 Konak/İZMİR
Tel: (232) 483 88 61-441 18 05

Adana : Dr. Ali Menteşeoğlu Cad. Ünal İşhanı No: 21
Seyhan/ADANA
Tel : (322) 359 64 17

**BERPİRSİYARİYAN EWRÛPA
YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ**

Avrupa temsilciliği: Bahoz BARAN
Arnd Str.2 10 165 Berlin/Deutschland
Almanya Temsilciliği: Mehmet KORKMAZ,
Allee Str. 37 47166 Hamborn/Duisburg
A.REŞİT Tel: 0049/231/420513/Dortmund
S.ÖNER Merkscher Ring 33 58097/Hagen

Fransa : S.ERDEMİR
ÇH B 133 5 VOI DE L'AULNE
91 370 VERRIERES LE BUISSON/Paris
Tel:0033/1/69530060

İsveç :
İrtibat Telefax: (46) 8.76 01 117

İngiltere : Z.ZANA 0044/71/2233730
34 Shawcourt Winstanley Road
Battersea SWII 2HF/London

Yunanistan : M.KAYA Velisariu 3 T.K 114 72/ Atina
Telfax: 0030/1/64 38 295

Danimarka : A.M.ÖZCAN
Blågårdsgade 38 3 th 2200/Kobenhaven N.
Tel : 0045/40/554576

Hollanda : E.CIHAN
GROFVENBEEK 56 6715 HD. FDE/Arnhem
Tel : 0031/8380/42267

Çapkirin/Baskı : Gül Ofset / İSTANBUL
Belavkirin/Dağıtım : KOMAL
Şertên Aboneyê/Abone Koşulları :
Yurtiçi

Meha 6 aylık : 150.000 TL
1 yıllık/Salek: 300.000 TL

Yurtdışı

Meha 6 aylık : 50 DM
1 yıllık/Salek: 100 DM

SERNÎS • SUNUŞ

●Başlarken.....3-4

KARİKATÜR

●..... 5

ÇIVAK • TOPLUM

- Arkeolojiden Demirci Kawa'ya Işık. 12-15
- Kurdistan tê şewitandin.....46-47
- Çukurovaya Göç edenler.....48-50
- Metropolde de Kürtlerin evi başına İstanbul Ayazma'da yıkım.....51-52
- İstanbul Kolonilerinde Kürt Avı....53

NEWROZ '94

- Em Bi Tevayi van "Dek û Dolabên Hilbijartina Xapînok" Teşhir Bikin û Berxwedane Bilind Bikin/16-18

ROJEV • GÜNDEM

- Namluların Gölgesinde Kanlı "Yerel Seçim" Aldatmacası/ Kürdistan'da "Seçimler" Reddedildi.....6-8
- Savaşın İçinde Seçim Oyunu.....9-11

DOSYE MEHÎ • AYIN DOSYASI

- Legal Siyaset ve DEP.....22-38
- Rêzanîye Eşkere û DEP / Nevzat SAĞNIÇ.....23
- DEP'e Yönelik devlet Terörünün kısa bir bilançosu.....28
- DEP Milletvekillerinin Tutuklanmaları Üzerine / Yorgo BACA.....
- Seçimden Çekilme konusunda ne dediler.....30
- Siyasi Parti ve Yayın Organlarının Görüşleri.....31

HEVPEYÎN • RÖPORTAJ

- Ali BEYKÖYLÜ "DEP Milletvekilleri Sine-i millete Dönmelidir".....42-45

Ji Bir NEKE HALEPÇE !

Yurtiçi ve Yurtdışı Abone bedellerinin Türkiye İş bankası Beyazıt / İstanbul şubesi 1009-223 58 39 No'lu Hesabına yatırılması ve banka dekontu fotokopisinin Abone isteğiyle beraber Yönetim Adresine gönderilmesi gerekmektedir.

DİROK • TARİH

- Topal Osman Ağa: Milli kahraman.....70-72
- Şeyh Said Direnişi / Celal ŞERWAN.....64-67

FORUM • TARTIŞMA

- Yeni Dünya Düzen(sizliği) Üzerine Notlar Temel-Yücel DEMİRER/.....60-63

JİN • KADIN

- Kürt Kadın Hareketinde Bir Köşe taşı: U. D. K.D.....54-55
- UDKD Başkanı Necla TANRIKULU ile öyleşi.....55-58
- Heval Mizgin.....73
- KUKM'de Kadının Yeri / Z.Berîwan57-58
- 8 Mart'ta kadınlar susturulamadı/59

HUNER Û ÇEND • KÜLTÜR VE SANAT

- Niviskarên Kur 1/ Osman Sebrî Serpêhatiyên Osman Sebrî....68-69

PİRTUK • KİTAP

- Bir tarih denemesi ve Feodal Sömürgecilik Tezi /B.Boran.....39

DAD • HUKUK

- Hukuk Terörü/74-79
- İsmail Beşikçi Yine zindanda.....74
- F.Başkaya ve M.Ceylan.....74-75
- Rojnama Welat.....77
- Sorun ve Melsa'ya Hapis.....79
- Bir Belge:Suçluları buldular , şimdi de suç arıyorlar.....76
- R. Maraşlı ve O.Aytar'a ceza....76

NUÇE • HABERLER

- Seçim'de Gerilla Eylemleri.....8
- İstanbul'da Newroz Gösterileri...19
- Avrupa'da Newroz Kutlamaları....19
- Atina'da Newroz Gecesi.....20
- Yunanistan Haberleri.....20
- Yazışleri Müdürümüz işkencedeydi.

"Stërka Rizgarî", köklü bir siyasi geleneğin yeni bir yayın organı olarak karşınızda...

Uzun zamandır böyle bir yayın hazırlığı içindeydik; ancak koşullarımız bugün olgunlaştı.

Kürdistan'daki kirlî sömürge savaşı ve Türkiye'deki azgın siyasi gericilik koşullarında; devrimci, sosyalist, yurtsever muhalif basın üzerindeki baskıların uç noktalarda seyrettiği bir bağlamda böyle bir yayını örgütlemenin güçlüklerini biliyoruz. Geçmiş pratiğimiz ve deneyimlerimizle yabancı olmadığı bu alanın sorumluluk ve görevlerini üstlenmeye hazırız.

"Bağımsız ve tarafsız yayıncılık yapacağız" ya da "hak'kın, haklının yanında olacağız" vb. gibi hamasi sunuşların bir anlamı olmadığına inanıyoruz. Bir yayının temelleneceği teorik-ideolojik bir birikimin; siyasal bir perspektif ve hitap edeceği toplumsal bir tabanın olmasının **YAYIN HAKKINI** belirleyeceğine inanıyoruz. Kendi adımımıza da bunun artık bir "**hak**" olmanın ötesine geçip bir **ZORUNLULUK** haline geldiğini düşünüyoruz.

Ayrıca biz "*taraf*" bir yayın olacağız. Taraf'ın net olarak belirlenmesiyle ortak paydaların daha kolay örgütlenilebileceğine kuşku yok.

Günümüz politikalarını global anlamda belirleyen temel etken; emperyalist-kapitalist sistemin kendini yeniden üretme koşullarına karşılık "**YENİ DÜNYA DÜZENİ**"nin alternatifi olacak sosyalist siyasal güçlerin teorik, ideolojik, felsefik, siyasal-örgütsel ve hatta estetik olarak geri çekilmiş olmalarıdır.

Sosyalist siyasal güçler mevzi savunmasına çekilmişlerdir. Burjuva anlamda daraltılmış ve sistem içi "sosyal dernek faaliyetleri gibi" sterilize olmuş ve gittikçe kendilerini daraltıyorlar.

Türkiye'de ise çok değil on yıl öncesine kadar devrimci dinamikleri inkâr edilen ve "*sıradan burjuva milliyetçiliği*" olarak dışlanan, Kürt ulusal hareketi, bugün birçok sosyalist için devrimci bir sığınak/bir mevzi olarak görülüyor.

Bu belki Türk sosyalistleri için bir gelişmedir, ama Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi (biz kısaca **KUKM** diyoruz) öyle bir yeredirki; Türkiye devrimci hareketinin görevlerini buraya yüklemek değil; tersine bu dinamikleri koşut düzlemlerde desteklemeleri gerekir.

Bizler onyıllardan beri Kürdistan İhtilâli'nin teorik-ideolojik-siyasal tezlerinin inşası ve siyasal pratiği içinde bulunan bir akım olarak; Kürdistan ihtilâlinin kendi özgün devrimci dinamikleri olduğunu ve Ortadoğu düzeyinde enternasyonalist bir karektere sahip olduğunu savunageldik. Kürdistan ihtilâli bu toplumsal dinamikleri itibarıyla nesnel olarak Anti-Sömürgeci ve Anti-Emperyalist bir karakter taşımaktadır.

Biz aynı zamanda Kürdistan'lı Marksistlerle Yurtseverlerin **BİLEŞENİNE** tekabül etmekte ve ulusal kurtuluşun toplumsal kurtuluşla ayrılmaz bütünselliğini ifade etmekteyiz.

* Stërka Rizgarî ANTI-SÖMÜRGEÇİ ve ULUSAL KURTULUŞÇU' bir çizgi izleyecektir.

- Kürdistan'daki sömürgeci zorbalığın kaldırılmasını; Ülkemizin askeri işgalden arındırılmasına bağlı görmektedir

- Kürt Ulusu'nun Kendi Kaderini Kendisinin Tayin Etmesi bir Hak'tır. Bu hak'kın uygulanabilir olması için, Kürt Ulusu'nun **ÖZGÜRLÜĞÜ** ve Kürdistan'ın **BAĞIMSIZLIĞINI** önkoşul saymaktadır.

- Ülke yönetiminin, Kürdistan toplumunun eşit, genel ve tek dereceli oylarıyla **DEMOKRATİK** olarak seçilmiş **HALK MECLİSİ** tarafından yapılmasını savunmaktadır.

- Bu anlayışa denk düşen ulusal ve toplumsal kurtuluşun bütünselliğidir ve çıkarları birbiriyle çelişmeyen sınıf ve katmanlar birlikte bir **CEPHE** içinde birleşmelidirler. Çünkü bu aynı zamanda bir **DEMOKRASİ** mücadelesidir. Bu ortak paydada durmayı ve ona bilinçli bir ifade kazandırmayı yayın politikamızın temel ilkelerinden biri kabul etmektedir.

* **Stërka Rizgarî**; Kürdistan sorunlarını Ortadoğu düzeyinde ve global bağlantıları içinde gören **ENTERNASYONALİST** bir kavrayışa sahip çıkmaktadır. Bundandırki Kürdistan sorununun çözümünün başta Türkiye olmak üzere, Irak, İran ve Suriye gibi tüm bölge ülkelerine **BARIŞ ve DEMOKRASİ** gelmesinin de bir anahtarı olduğunu savunmaktadır. Kürdistan sorunu **ULUSLARARASI** bir sorundur. Bu sorun çözülmeden bölgede barış ve demokrasiden sözedilemez. **Sorun siyasaldır ve çözümü de siyasal olacaktır.** Bu nedenle, yayın politikamız, bu olgunun kendi muhataplarına götürülmesi, tartışılması ve canlı bir organizmaya ulaştırılması için pozitif bir çizgi izlemeyi öngörmektedir.

BAŞLARKEN..

Yayın çizgimiz bütünüyle Türkiye'deki RESMİ TARİH ve RESMİ İDEOLOJİ ile çelişmektedir. Bu da kararlı bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Bu nedenle özellikle geçmişi yok edilmeye çalışılan bir ulusun tarihini, diyalektik-tarihsel bir anlayışla ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

Bu anlayışta olmamız farklı düşünce aksiyonların varlığını ortadan kaldırmaz. Tersine dergimizde bu farklı düşünce ve eğilimlerin de tartışılmasına olanak sağlamak amacındayız. Çünkü bir ulusal kurtuluş mücadelesi aynı zamanda bir **DEMOKRASI** mücadelesidir; kendi içinde ve muhtevasında siyasal demokrasiyi işletemezsek, mücadeleyi sakatlarız.

Devrimci radikalizm, sekte, şabloncu veya dogmatik olmak zorunda değildir.

Bu siyasal perspektif içinde Sosyalizm'in pratik ve uluslararası sorunlarının tartışılmasını sadece akademik düzeyde değil; zorunlu ve ivedi bir görev olarak değerlendirerek; Bütün Kürdistan'lı ve Türkiye sosyalistleri, Marksistleri, devrimcileri böyle bir diyalog ve işbirliğine davet etmektedir.

*** Stêrka Rizgarî;**

Aynı zamanda kültürel bir dergi olarak özellikle Kürt dili ve kültürünün geliştirilmesi, açığa çıkartılması için Kürtçe'nin yaygın ve etkin kullanımına; edebi, folklorik, sanatsal ürünlerin sunulması ve geliştirilmesi için titiz bir çaba gösterme amacındadır. Bu nedenle mevcut kurumlaşmaların desteklenmesi kadar bu yönde yeni bilimsel araştırma ve çalışmaların yürütülmesi ve özendirilmesi için de çaba harcayacaktır.

Yayın çizgimiz bütünüyle Türkiye'deki **RESMÎ TARİH ve RESMÎ IDEOLOJİ** ile çelişmektedir, bu da kararlı bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, bir yandan bugünün gerçekleri üzerindeki çarpıtmalara karşı mücadele ederken, bir yandan da özellikle geçmişi yok edilmeye çalışılan bir ulusun tarihini, diyalektik-tarihsel bir anlayışla ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

Bu hedefler **GERÇEKÇİ** bulunabilir veya bulunmayabilir. Biz "gerçekçi"liği sömürsüz bir toplum ütopyasında buluyoruz. "Yeni Dünya Düzeni"nin özellikle aydınlara ve eski "solcu"lara dayattığı determine bir **GERÇEKÇİLİK ve AKILCILIK**'la, varolan durumu teorize etmeye, kabullenilirmeye çalışanlarla da felsefe ve siyasal ahlâk alanında bir mücadelemiz olacak.

Biz ülkemiz Kürdistan'ın sömürge statüsünden, üzerindeki kirlî ve yıkıcı savaştan ve bütün çöküntülerin kaynağında duran, ulusların/emekçi yığınların başbelası emperyalist-kapitalist sistemden hoşnut değiliz. Onu değiştirmek için bütün devrimci dinamiklerin tanımlanması, seferber edilmesi mücadelesinin içinde olacağız.

Kısaca yapmak istediklerimiz ve yayın amaçlarımız bunlar. Değişik düşünce ve eğilimlerin olmasının bu iklimde nefes alabileceği ve onu güçlendireceğini düşünüyoruz.

Stêrka Rizgarî; Aylık olacak. Fakat onbeşgünlük veya haftalık olarak da çıkabilmesi hedeflenecektir. Bu yüzden, Dergi'nin dizaynı her üç tür için de geçerli olabilecek biçimde yapılmaya çalışıldı.

*** Stêrka Rizgarî'de;**Doğal olarak Kürtçe önemli bir yer tutacaktır. Tümüyle Kürtçe olmayışının nedeni ;

Birincisi; Yayınımızın yalnızca Kürtçe okuma- yazma bilen Kürt aydınlara değil, daha geniş bir kesime seslenmesi,

İkincisi; Kendi açımızdan henüz böyle bir ayrıştırmayı yapacak olanaklarımızın bulunmayışdır.

Bu yüzden derginin Kürtçe bölümlerini "ayrı" ve sadece kültür-edebiyatla sınırlandırılmış olarak değil; iç içe verilmesini uygun gördük. Anadilimizin doğru ve etkin kullanımının düzeyli bir eğitimi gerektirdiği ve yayın organlarına önemli sorumluluklar düştüğü çok açık.. Bu noktada özendirici olmak da gerekiyor

Kürtçe konusundaki bir diğer sorun da; imla ve gramer konusundaki akademik tartışmaların henüz çok canlı oluşudur. Ulusal Kurumlarımız yerine oturdukça, şimdi "sorun" gibi görünen birçok olgu tek tek çözülebilecektir. Yayın organları olarak bu süreçlere olumlu katkıları yapmak gereklidir. **Stêrka Rizgarî**, daha önce **Kürdistan Press**'de uyguladığımız gramer ve imlâyı kullanmayı prensip edindi.

Kuşkusuz hem gramer ve hem de yazım konusunda ihtiyaçlara cevap vermeyen birçok açıklıklar bulunmaktadır. Bu tartışmalara ise açığız. Ancak konu akademik olarak az-çok bir çözüme kavuşuncaya kadar; ayrı tezler savunan ve farklı yazımlar kullanan yazarların makale ve yazılarını da aynen yayınlacağız. Dil konusundaki ayrılıkların giderilmesinin acilliğine ve okurların doğru yönlendirilmesi gerektiğine olan inancımızla birlikte; ayrı düşünen yazarlara karşı yasakçı-dışlayıcı davranmakla tartışmaların olumlu çözümlmesine bir katkı sağlanamayacağına da kabul etmek gerekir.

En içten dostluk ve başarı dileklerimizle...

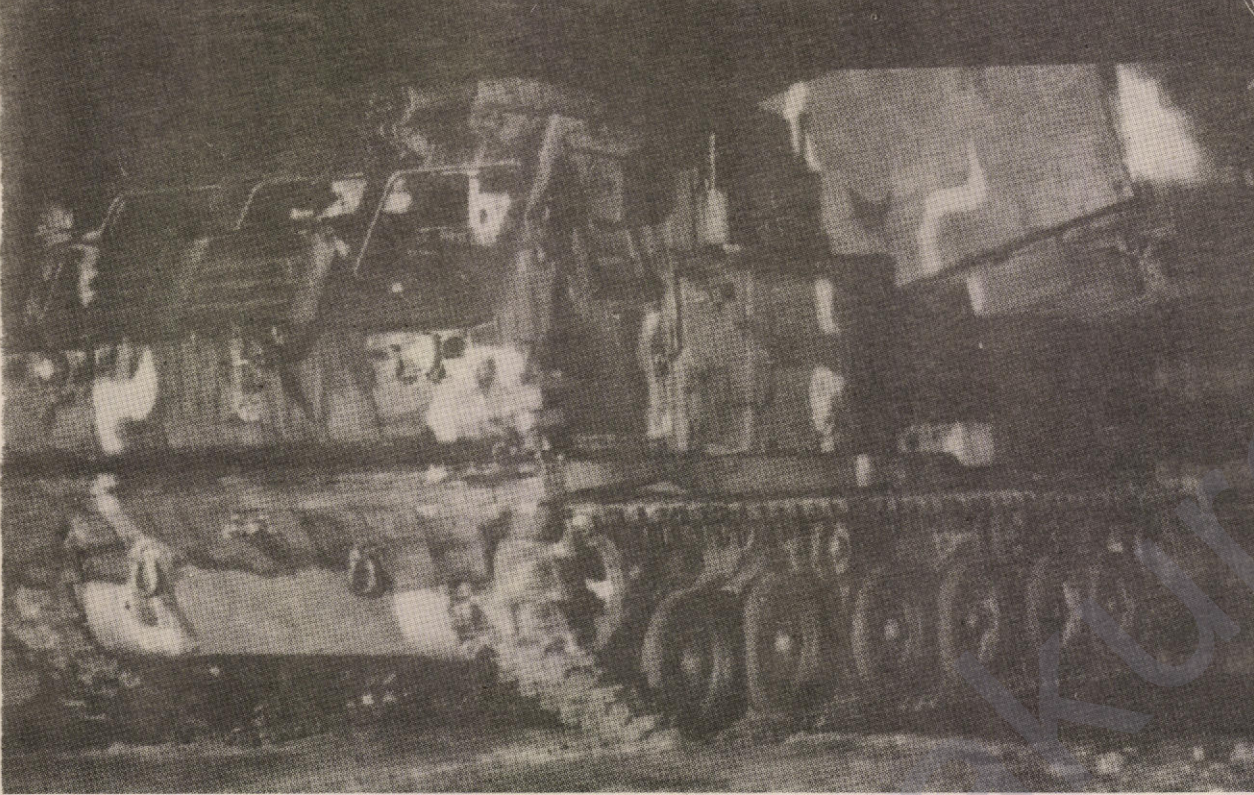
**Kürdistan sorunu
uluslararası bir sorundur.
Bu sorun çözülmeden
bölgede barış ve
demokrasiden
sözedilemez.
Sorun siyasaldır ve
çözümü de siyasal olmak
zorundadır.**

Stêrka Rizgarî

KARİKATÜR

NAMLULARIN GÖLGESİNDE, KANLI "YEREL SEÇİM" ALDATMACASI...

● GÖZLEMCİ HEYETLERİ
ABLUKAYA ALINDI..

● DİYARBAKIR'DA
SEÇİME KATILMAMA VE
GEÇERSİZ OY TOPLAMI
% 48.9'U BULUYOR..

● EN YÜKSEK BOYKOT
ORANI DERSİM'DE:% 79

● KÜRT KOLONİLERİN
YOĞUNLAŞTIĞI
METROPOL
MERKEZLERDE DE
"RED" ÇIKTI

● SEÇİMLERİN "HİLELİ"
VE "ŞAİBELİ" OLDUĞUNU
KENDİLERİ DE KABUL-
LENDİ: BÜTÜN SİYASİ
PARTİLER SONUÇLARA
İTİRAZ ETTİ...

..SEÇİM" KATLIAMI

• Şırnak'ta savaş uçak-
larıyla bombalanan dört
köyde 48 ölü, çok sayıda
yaralı...

ÖZEL TİM, KORUCUBAŞLARI, KONTR-GERİLLA'NIN KATILDIĞI
TANK-TOP VE İŞKENCE SESLERİ ARASINDA
TC'NİN DÜZENLEDİĞİ "SEÇİM" TÖRENİYLE KÜRDİSTAN'DAKİ
"YEREL YÖNETİM"LERİN ATAMASI YAPILDI.

● RESMİ
BASIN "RED
CEPHESİ"Nİ
GİZLEDİ..

HER ŞEYE RAĞMEN

KÜRDİSTAN'DA "SEÇİMLER" REDDEDİLDİ !...

"27 Mart-Genel Yerel Seçimleri" Kürdistan'da nam-
luların gölgesinde yapıldı ve merkezi olarak belirlenen
"yerel yöneticiler" in ataması şeklen tamamlandı...

TC'nin; sonuçlarını bundan aylar öncesinden belirleyip
türklü uygulamalarla garanti altına aldığı bu "seçimler" in
en dikkat çekici yanlarından biri, Ulusal demokratik
muhalafetin önemli bir kesimi tarafından bu seçimlerin
gayrimeşru ilân edilmesiydi.

27 Mart yerel Seçimleri'nin bu niteliğine dikkat çekerek
ilk red çağrısını Şubat ayında PRK/rizgarî yapmıştı.

Ardından yoğun tartışmalar ve tabanın baskısı sonucu
DEP, hiç bir meşruiyeti kalmayan "seçimler" den çekildiğini
açıklayarak devletin programını bozuyordu. PKK'nin
tavrının da "yerel seçimlerin boykot edilmesi" yönünde
belirlenmesiyle "RED CEPHESİ" genişlerken, Türkiye'de
radikal sol muhalafetin önemli bir kesimi de "seçimler" i
gayrimeşru ilan ederek bu "cephe" ye destek vermişti. Bazı
reformist Kürt çevrelerin tavrılarını "seçimlere katılma"
yönünde belirleyerek, ilk kez kitlesel ve örgütlü bir şekilde
"seçimler" e karşı ortak hareket eden Kürt Ulusal
Muhalafetinin bu tavrının dışında hareket etmesi ise ciddi
bir zaaf olarak değerlendirildi.

• Kürdistan'da "millî seçim mutabakatı"

İlk kez bu "yerel seçimler" de, sömürgeci düzen partileri
Kürdistan'da tam bir "millî mutabakat" içinde hareket
ettiler. Uzun bir zamandır devlet tarafından sunulup
desteklenen RP dışındaki düzen partilerinin Kürdistan'da
her hangi bir etkinliklerinin kalmadığı, ancak bazı yer-
lerde, devletin onayını da alan korucubaşları ya da eşraf-
mütegallibenin "tercih" iyle isimlerini duyurabildikleri
gözlemlendi. Öyleki, bazı yerlerde aynı aşiretin değişik birey-
leri ayrı partilerden "aday" gösterilerek, bu partilerin sili-
nen varlıklarına canlılık kazandırılmaya çalışıldı.

Diğer yandan, sömürgeci metropollerde birbirleriyle
kıyasıya bir rekabet içine giren düzen partileri
Kürdistan'da birbirlerini "incitecek" en küçük bir davranış-
ta bile bulunmadılar.

Metropollerde aylarca öncesinden "seçim" hazırlıkları-
na girişen, propaganda harcamaları için bütçelerinden

milyarlarca lira para ayıran bu partilerin Kürdistan'a
sadece hazırladıkları afiş ve pankartları göndermekle yet-
inmeleri, bunların da askerler ve polisler tarafından asıl-
ması, devletin "olağanüstü rica" sıyla ve büyük önlemler
altında ancak Diyarbakir'e kadar gelerek zoraki toplan-
mış küçük kalabalıklarla miting düzenleyebilmeleri, bu
"seçimler" de kendilerine ilişkin her hangi bir beklenti ve
umut taşımadıklarının ve TC'nin programına tam bir "millî
mutabakat" içinde onay verdiklerinin en açık göstergesi
olarak yorumlandı...

• Medyada Anti-Kürt kampanya..

Sömürgeci iletişim tekelleri de kamuoyunun dikkatini
Kürdistan üzerinden başka yerlere çekmek için yoğun bir
çaba içinde oldular. TC'nin "yerel seçimler" dolayısıyla
Kürdistan'da giderek yoğunlaştırdığı sömürgeci vahşet ve
zulümden tek kelime bile bahsedilmezken bir yandan
"Kemalizm ve laiklik" çığılıkları arkasından ,anti-Kürt bir

kampanya öne çıkarılıp Kürdistan'daki sömürgeci uygulamaları kamuoyunun dikkatinden kaçırıldı, bir yandan da TC'nin **DEP** nezdinde, legal alanda Kürt Ulusal Muhalefeti ezmeye yönelik harekâti için kamuoyu desteği oluşturularak *"milli mutabakat"*a katkıda bulunuldu. Gerek TV kanallarında, gerekse sömürgeci basında kamuoyunun gündemi *"İstanbul seçimleri"* ile dolduruldu. Kürdistan'la ilgili haberler, sömürgeci saldırılarla ilgili resmi haber bültenlerinin yayınlanmasından öteye gitmedi. **DEP**'li milletvekillerinin *"dokunulmazlıklar"*ının kaldırılması ve bilahare gözaltına alınarak tutuklanmalarının ardından Avrupa'da meydana gelen gelişme ve tepkiler ile yine Kürtlerin geçtiğimiz günlerde Avrupa'da büyük yankılar uyandıran protesto gösterilerine de ya hiç değinilmedi, ya da çarpıtılarak verildi.

• Devletin "Seçimler"e yönelik eylemleri..

"Seçim" dönemi boyunca Kürdistan'a uyguladığı devlet terörünü yoğunlaştıran **TC**, özellikle son bir hafta içinde önceden saptadığı ve stratejik öneme sahip hedef bölgelere yönelik yoğun hava ve kara harekâtlarına girişti.. **Herekol, Gabar, Ağrı dağları ile Diyarbakir, Bingöl, Muş, Hakkari, Şırnak ve Bitlis'e** bağlı bir çok köy havadan bombarduman edildi.. Bu arada G.Kürdistan'a yönelik hava harekâtı da ihmal(!) edilmedi. Koruculuğu kabul etmediği ve köylerini boşaltmakta direndiği için seçime bir gün kala havadan bombalanan **Şırnak'ın Hebler, Şax, Bêave, Bêsukê, Şirîş ve Gêwer** köylerinde elliye yakın köylü öldürüldü, onlarca kişi yaralandı.. Ayrıca yine koruculuğu kabul etmediği için özel timler tarafından basılan **Hizan'ın Qulpik, Kundız, Axxis, Çêxçix, Xoroz ve Siyamimiri** köylerinden on kişi kurşuna dizildi..

Öte yandan sömürgeci partiler içinden ya da bağımsız olarak "seçimler"e giren "aday"ların önemli bir kısmı da, **DEP**'in "seçimlerden çekilmesi" üzerine "aday"lıktan çekildiklerini açıkladılar. Özellikle son beş gün içinde "aday"ların toplu halde çekilmeye başladıkları görüldü. **Dersim**'de **CHP**'li ve bağımsız "aday"lar, **Hozat**'ta tüm adaylar, **Çukurca**'da tüm "aday"lar, **Batman-Bekirhan**'da **DYP**'li ve bağımsız "aday"lar, **Kozluk**'ta

SHP "adayı", **Yüksekova**'da **SHP** ve **ANAP** "adaylar"ı, **Ovacık**'ta **MHP** dışındaki "adaylar" ile bağımsız "aday", **Siirt**'te **CHP** ve **DYP** "adayları", "seçim"den hemen önce çekilenlerden sadece bir kaçığıydı. Ancak, daha önce "aday" olduğu halde çekilmek isteyen bir çok kişi ise askerler ve özel timler tarafından, *"seçimlerden çekilmemeleri"* hususunda tehdit edildiler. "Seçimler"den çekilen "adaylar"a istifalarını geri almaları yolunda yoğun bir baskı yapılırken, **Bekirhan ve Çukurca**'da olduğu gibi bazı yerlerde "adaylıktan istifa"lar, devlet yöneticileri ya da "seçim kurulları" tarafından kabul edilmedi.

• Gözlemci heyetleri ablukaya alındı...

Bu arada, gerek **DEP**'in çağırısı, gerekse çeşitli demokratik kurumların gidişimleri ile hem Newroz'u, hem de "seçimler"i izlemek üzere Kürdistan'a gelen yerli ve yabancı gözlemci heyetlerine, **TC** tarafından sert tepkiler gösterildi.

Cumhurbaşkanı ve Meclis Başkanı başta olmak üzere devletin en üst kademelerindeki yetkililerin gözlemcilerin bu sıfatlarını tanımadıklarını ve bunu *"içişlerine müdahale"* olarak yorumladıklarını açıklamalarıyla bir anlamda yabancı heyetler hedef gösterildi. Kürdistan'daki muhabirlerimizden aldığımız bilgilere göre Newroz'la birlikte, başta **Van, Diyarbakir ve Dersim** olmak üzere Kürdistan'ın değişik yerlerinde inceleme yapmak, halkla görüşmek, bilgi edinmek isteyen heyetlerin bir kısmı toplu halde gözaltına alındı, hareketleri ve haberleşmeleri engellendi, yer yer de saldırıya uğradılar. **Van**'da olduğu gibi bazı yerlerde otellerinden dışarı çıkartılmazken, **Dersim ve Tatvan**'da dövülüp tehdit edilerek gözaltına alındılar. Sürekli polis takibi altında tutulan heyetlerle görüşen kişiler de, bizzat bu heyetlerin önünde yaka paça gözaltına alınmaktan kurtulamadılar. Uzun bir süredir, Kürdistan'da ancak *"resmi izin belgesi"* ile dolaşabilen gazeteciler ise, *"Olağanüstü Hal Bölge Valiliği"*nin "Basın Bürosu"na hazırlanan resmi bültenler ve geziler dışında her hangi bir habere gidemediler.

Gerek bu heyetlerde yer alan çeşitli demokratik kurum ve kuruluş temsilcilerinin, gerekse gazetecilerin ortak yorumu, devletin bu "seçimler"le ilgili uygulamalarını gözlemek için hareketlerini kısıtladığı, seçimlerin hiç bir

meşru yanının olmadığı, çoğu yerde halkın zorla ve tehditle sandık başına götürüldüğü yönündeydi. Nitekim, gelen heyet ve gazetecilerin hemen hepsi, hiç bir şeyi tam olarak gözleyemeden, üstelik çeşitli tehdit, saldırı ve hakaretlere uğramış olarak bölgeden ayrılmak zorunda bırakıldılar.

Bir Alman gazeteci, kendilerine kadar yönelen devlet saldırıları karşısında askerlerden yedikleri dayanın Kürt halkına yapılanların yanında bir hiç olduğunu belirtiyordu.

• Ve sandıklardan RED çıktı..

İlk gelen sonuçlara göre Kürdistan'da tüm tehditlere, baskılara ve zorlamalara rağmen, Kürt halkının seçimleri reddettiği görüldü. Birçok yerde oy verme işlemleri karakollarda ya da korucu köylerinde kurulan sandıklarda yapılırken, halkı sandıklara götürmek için zor kullanıldı. Buna rağmen, asker, özel tim ve korucuların denetiminde, kan ve ateşin ortasında kurulan sözde "seçim" sandığına genelde itibar edilmedi.

Halk, ya sandık başına gitmedi, ya da geçersiz oy kullandı. Türkiye genelinden farklı olarak, *"gün ışığından daha fazla yararlanma"* gibi bir gerekçeyle "oy verme" işleminin bir saat erken başlatılıp sonuçlandırılmasının ise gerçekte "oy verme" için değil, sandıkların askeri garnizonlara taşınması ve sonuçların uygun hale getirilmesi için zaman kazanmaya dönük bir manevra olduğu anlaşıldı. Karakollarda ve korucu köylerinde, başında silahlı adamların nöbet beklediği sandıklarda yapılan oylamaya çok düşük sayıda bir katılım olurken, seçimler sırasında kullanılmayan oylar "sandık çeteleri" tarafından dolduruldu.

27 Mart günü "sandığa gitmeme" ya da "geçersiz oy" kullanma oranı yaklaşık % 60'lar düzeyinde gerçekleşti. Kürdistan'da **Diyarbakir, Dersim, Mardin, Siirt** ve **Hakkari** gibi kent merkezlerinde genellikle bu tavrı "sandığa gitmeme" şeklinde gerçekleştirirken, devletin; baskı, tehdit ve zorlamalarla daha sıkı bir denetim uyguladığı küçük yerleşim birimleri ve köylerde ise sandıklara zorla götürülme nedeniyle katılma oranı yüksek gözük-müşse de, bu kez "geçersiz oy kullanma" oranında oldukça yüksek bir rakama ulaşıldı.

94 "YEREL SEÇİM"LERİNDE KÜRDİSTAN İLLERİNE GÖRE OY DAĞILIMI

İLLER	SEÇMEN KULLANILAR		RED	GEÇERLİ		MHP	CHP	SBP	IP	ANAP	SHP	DSP	DYP	RP
	SAYISI	OY		Geçersiz	OY									
ADANA	1.094.232	932.598	161.634	889.200	43.398	161.318	47.219	2.858	2.953	185.797	123.12	95.057	149.307	108.015
ADİYAMAN	230.529	212.078	18.451	199.134	12.944	12.157	6.979	0	760	35.823	32.359	3.571	38.837	58.812
AĞRI	158.459	140.58	17.879	133.278	7.302	5.018	5.139	0	536	31.161	17.577	0	35.072	33.599
BİNGÖL	94.830	84.316	10.514	77.588	6.728	23.355	0	0	106	12.176	7.768	0	17.285	35.033
BITLİS	96.753	93.666	3.087	86.944	6.722	5.827	297	0	392	19.408	6.583	236	15.474	33.158
DIYARBEKİR	406.509	324.641	81.868	255.609	69.032	5.714	6.145	0	2.258	54.387	34.728	214	50.869	87.552
ELAZIĞ	260.450	242.101	18.349	230.223	11.878	44.09	19.035	0	803	31.116	7.833	3.575	30.06	75.862
ERZİNCAN	121.659	110.135	11.524	106.131	4.004	19.194	8.771	47	454	13.607	20.532	2.839	12.918	24.303
ERZURUM	386.800	351.11	35.690	334.972	16.138	53.815	1.939	0	841	63.248	17.321	2.845	60.116	11.555
HAKKARI	60.517	54.102	6.415	42.322	11.780	1.761	0	42	338	10.219	7.739	0	14.189	7.506
KARS	149.111	110.955	38.156	109.763	1.192	16.274	9.801	36	356	22.279	16.044	3.939	24.365	11.23
MARDİN	231.602	187.6	26.002	164.074	23.526	2.506	161	0	817	31.96	23.579	46	50.373	32.758
MUŞ	131.545	117.302	14.243	102.956	14.346	5.445	2.023	0	620	17.312	9.86	0	18.299	39.152
SIİRT	89.960	78.748	11.212	66.240	12.508	2.488	1.169	0	331	12.778	8.912	0	16.661	20.889
DERSİM	54.663	15.193	39.470	11.858	3.335	168	1.051	0	105	413	4.915	173	1.996	523
URFA	427.194	370.808	56.386	331.324	39.484	2.06	6.299	0	378	73.549	22.768	22.666	39.292	19.638
VAN	266.952	236.46	30.492	211.327	25.133	11.809	6.349	0	464	44.692	29.31	3.522	36.829	63.865
BATMAN	125.281	113.899	11.382	97.332	16.567	1.094	0	0	950	21.949	10.044	0	24.812	32.763
ŞIRNAK	86.854	64.738	22.116	54.186	10.552	259	252	0	396	10.973	6.105	0	16.404	11.584
İĞDIR	59.566	44.110	15.459	40.577	3.553	3.959	0	0	230	8.660	5.975	756	9.440	9.099
KÜRDİSTAN =	4.533.471	3.885.140	769.460	3.508.510	336.813	191.776	11.8639	2.983	1	6.692.500	4.521.197	1.376.42	6.355.44	721.491

SEÇİME DOĞRU GERİLLA EYLEMLERİ..

sonuçları; devlet destekli RP'nin Kürdistan'ın bir çok yerinde önde olduğunu gösterdi. **Diyarbakır, Muş, Bitlis, Van, Batman, Siirt, Bingöl, Elazığ, Adıyaman** ve **Ağrı**'da adayları, sandıktan çıkan geçerli oyların çoğunluğunu alarak Belediye Başkanlığı'na atandı. Ancak, adaylarının aldığı oylar, "seçmen" sayısı ve "seçim"e katılım oranıyla kıyaslandığında çok düşük bir yüzde içinde kaldığı görüldü. Örneğin **Diyarbakır**'de "geçerli oylar"ın % 36'sını aldığı belirtilen RP'nin gerçekteki oy oranı % 13 olarak hesaplandı. **Ovacık**'taki durum ise bu olgunun en çarpıcı örneği oldu. **MHP** dışındaki tüm adayların "seçimler"den çekildiği ve **1200** seçmenin bulunduğu bu yerde **55** oy alan **MHP** adayı % 4 oyla Belediye Başkanlığı'na atandı.

Cizre ve Şırnak'ta ise sandıktan **DYP** ve **RP**'den "aday" olan korucubaşları çıktı. Şırnak'ta, tüm tehdit ve baskılara rağmen red oranı % 30'u buldu. Bunun yanı sıra, halen gerillaların elinde bulunan **Siirt RP**'in **Gökçebağ** Beldesi'ndeki **DYP** "adayı" ise, katılımın sadece % 44 oranında kaldığı "seçim"i "kazandı"(!)

Kürdistan'ın genelinde **SHP**'nin % 3-4 civarında bir oy oranında kalması, "91 seçimleri"nde **HEP**'le girilen "seçim ittifakı"nın aldığı oyların gerçek sahibinin kim olduğunu gösterdi. **SHP**, red oranının % 60'a ulaştığı **Hakkari**'de aşiret oylarıyla, **Dersim**'de ise geleneksel alevi oylarla sadece iki yerde varlık gösterebildi.

Seçimlere yakın bir zamanda, Kürdistan'da hiç bir kitle tabanı bulunmayan **MHP**'nin devlet tarafından belli merkezlere yerleştirilerek "seçimler"e sokulması ise, devletin Kürdistan'da "ne yönelik desteğini kamufla etme ve Kürt halkını "MHP tehlikesi" aldatmacasıyla sandıklara çekme manevrası olarak değerlendirildi.

• Resmi Basın "RED CEPHESİNİ" gizledi...

"Seçim sonuçları'nın anormal bir şekilde yavaş ve geç açıklanması bu seçimlerde dikkatleri çeken bir başka yan oldu. Kürdistan'da "oy verme" işlemi bir saat önce bitirildiği halde "sayım" işlemine uzun süre geçilemedi. Keza, bundan önceki "seçimler"de televizyon ve basın seçim sonuçlarını, "seçmen sayısı", "kullanılan oy sayısı", "geçerli oy sayısı" gibi ayrıntılarla ve seri bir şekilde verirken bu defa, seçime katılım oranını da gösteren bu sayılar verilmeydi. Özellikle Kürdistan'da "seçimler" in yoğun bir şekilde reddedildiğinin anlaşılması üzerine ilk saatlerden itibaren basın-yayın organlarının hepsinin birden buna ilişkin istatistikleri derhal yayından kaldırması oldukça anlamlıydı..

Sonuç olarak, Kürdistan'daki "seçimler", halk tarafından çok büyük bir oranda reddedildi. Sandık başına gitmeyen, gidip "geçersiz oy" kullanan, karakollarda zorla "açık oy" kullanmak zorunda kalan ve devlet tarafından seçmen kütüklerine yazılmayan kitle potansiyeli gözönünde bulundurulduğunda, seçimlerdeki gerçek red oranının % 70 civarında gerçekleştiği anlaşılıyor.. Ataması yapılan "adaylar"ın aldığı oyların gerçek oranı, % 4 ile 15 arasında kaldı. Üstelik, hiç bir şekilde halkın iradesini temsile yeterli olmayan bu oran, aylardan bu yana plânlı ve programlı bir şekilde, zorla, vahşetle, tehditle, hileyle, göçettirmelerle ve daha nice akla hayale gelmeyen oyunlarla, "seçimler"i Kürt Ulusuna karşı bir "referandum"a çevirmeye çalışan **TC**'nin tüm gayretleriyle elde edilebildi. Tüm bu olgular, Ulusal Demokratik muhalefetin önemli bir kesiminin gayrimeşru ilan ettiği "27 Mart Genel Yerel Seçimleri"nin bu niteliğini bir kez daha açıkça gözler önüne sererek, sonuçları itibarıyla de bir meşruluğunun bulunmadığını ispatladı.

94 Yerel seçimlerinde Kürt Ulusal demokratik muhalefeti büyük oranda ilk kez kitlesel ve örgütlü olarak "seçimler"i **RED edilmiş oldu**. Aynı zamanda sömürgeci sistemin en önemli kurumlarından biri olan parlamento ile kopuşun da başlangıcı sayılabilecek bu gelişme, **TC**'nin siyasi olarak Kürdistan'ı kaybettiğinin de göstergesidir...

-Tabura baskın: 9 asker, 2 gerilla öldü..

Çukurca'daki Sivri-tepe Sınır Jandarma Taburu'na önceki gece gerillalar tarafından yapılan baskında, ikisi astsubay 9 asker öldü 4 asker de yaralandı. Çatışma sırasında 2 gerilla öldü.

Siirt'in Pervari ilçesinde bir askeri konvoyun pusuya düşmesi sonucu 7 asker yaralandı.. (10.3.94)

- Bombalı gün: 18 yaralı...

Adana'da Büyük Postane'ye atılan tahrip gücü yüksek bombanın patlaması sonucu 8'i asker 13 kişi yaralandı.

Mersin'de bir kahvehaneye bırakılan bomba 5 kişinin yaralanmasına neden oldu. Eylemleri üstlenen olmadı.. (14.3.94)

- ARGK'den Batman TPAO'ya bir saldırı daha...

Gece saat 23.00 sıralarında Batman'ın **TPAO BIGA-3**'deki 2'petrol tankına **ARGK** gerillaları tarafından düzenlenen saldırıda her iki tank tamamen yandı. Aynı saatlerde ve aynı mevkide bulunan doğalgaz tesisleri de ateşe verildi. Petrol tankları ve doğalgaz tesislerinde çıkan yangın itfaiye tarafından sabah saat 08.00'de ancak söndürülebildi ve zarar 3 milyar civarında. (15.3.94)

- Seçim bürolarına saldırılar arttı...

Mersin'in Selçuklar Mahallesi'nde bulunan **SHP**, Tarsus'un Mithatpaşa mahallesi'ndeki **ANAP**, Fahrettin Paşa Mahallesi'ndeki **DYP** seçim bürolarına molotof kokteyli atıldı. Fahrettin Paşa Mahallesi'ndeki **CHP** bürosu da otomatik silahlarla tarandı.

İstanbul'da **Zeytinburnu** Merkezefendi semtinde bulunan **SHP** seçim bürosuna molotof kokteyli atıldı.

Yine **İstanbul Göztepe** Mobil Benzin İstasyonu yağlama bölümünde bulunan çöp kutusuna bırakılan bombanın patlaması sonucu 2 kişi yaralandı. Eylemleri **ARGK** ve **YCK** üstlendi.. (17.3.94)

- Bombalar patladı: 2 ölü, 17 yaralı...

Adana'da İcra Mahkemelerinin bulunduğu binanın 3. katına konan bombanın patlaması sonucu 1 kişi ölürken, **Adana** ve **Sason**'da seçim bürosu olarak kullanılan kahvehaneler ve **İstanbul**'da Migros mağazasına da bomba atıldı.

Diyarbakır'de **SHP** Suriçi seçim bürosu bombalandı. Patlama sonucu 1 kişi öldü, 17 kişi yaralandı. Ayrıca **Adapazarı**'nda 3 okula molotof kokteyli atıldı. Eylemleri **ARGK** üstlendi.. (19.3.94)

- Elektrik Santrali tahrip edildi...

Adana'da Çukobirlik'e enerji veren elektrik santrali bombalandı. Elektronik panolarının tahrip edilerek çalışamaz hale geldiği santral eylemini **YRNK** (*Yekitîya Rizgarîya Netewayî Kurdistan*) üstlendi. (24.3.1994)

- Seçim bombaları...

Haydarpaşa Garı'na konan bombanın patlaması sonucu bir kişi öldü. Üsküdar da **Mesut Yılmaz**'ın miting yapacağı alanın yakınında patlayan bomba da maddi hasara yol açtı.

DYP'nin **Mersin** Akdeniz ilçesi seçim bürosuna molotof kokteyli atıldı.

Ağrı'nın Patnos ilçesi **CHP** binası ve **SHP** II Başkanlığı bombalandı.

Malatya'da Topsöğüt beldesi **DYP** başkan adayı **Ahmet Kaya** uğradığı silahlı saldırı sonucu yaralandı.. (20.3.94)

- Milli Gençlik Vakfı bombalandı: 1 kişi öldü...

Pendik Kaynarca'da bulunan **Milli Gençlik Vakfı** şubesinin dün gece bombalanması sonucu 1 kişi öldü, biri polis 8 kişi de yaralandı.

Aynı saatlerde **Avcılar** Cihangir Mah.Gökalp Sokakta ve **Şişli Esentepe**'de bulunan **RP** seçim iribat bürosu, **Beşiktaş**'taki Belediye Tanzim Satış mağazası ve **Şişli**'deki **Bağ-Kur** İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne molotof kokteyli atıldı. Çıkan yangın maddi hasara yol açtı. Eylemleri **ERNK** üstlendi.. (21.3.94)

-Almanya'yı protesto: NEWROZ ATEŞİNİ BEDENLERİYLE YAKTILAR !

Almanya'da Newroz kutlamalarına polisin şiddet kullanarak karşılık vermesi, kutlamaların engellenmesi üzerine 4 kişi saldırıları protesto etmek amacıyla kendilerini yaktılar. Bunlardan üçü öldü.

Almanya'nın **Mannheim** kentinde **Bedriye Taş** (*Ronahi*) ve **Nilgün Yıldırım** (*Beriwan*) isimli iki Kürt kadını, Kürdistan'daki katliamları ve Almanya'nın Türkiye'ye verdiği desteği protesto etmek için Newroz günü kendilerini yaktılar. Olayda *Beriwan* ve *Ronahi* yaşamlarını yitirdiler... Olaydan bir kaç gün sonra ise bu kez Frankfurtta 44 yaşındaki **Müslüm Sağlamcı** adındaki bir Kürt, Alman hükümetinin Kürtlere karşı sürdürülen savaşta Türkiye'yi desteklemesi ve Newroz gösterilerini yasaklamasını protesto ederek kendini yaktı... Bunun üzerine onbinlerce Kürt çeşitli eylemlerle Alman hükümetini protesto etti..

Alman hükümeti *Ronahi* ve *Beriwan*'ın cenaze törenine de izin vermedi. Alman hükümetinin "sınırdışı" ve "Türkiye'ye iade etme" tehditlerine, şehre girişlerinin engellenmesine rağmen, cenaze törenine katılmak için **Mannheim**'de toplanan 40 bin kadar Kürt, yaptıkları yürüyüş ile Alman hükümetine anlamlı bir ders verdi.

-Seçim bürolarına saldırı...

Diyarbakır **DYP** Büyükşehir Suriçi Belediye Başkan adayının seçim bürosu bombalandı 2 kişi yaralandı.

Patnos'ta **RP** ilçe binasının yanına ses bombası atıldı.

Mersin'de **ANAP**'ın seçim bürosuna bomba atıldı ve **DYP** Bekirhan Beldesi Başkan adayının yeğeni kaçırıldı..

- Petrol sahasına baskın: 30 kuyuda üretim durdu...

TPAO'ya ait **Raman Petrol Sahası**'na **ARGK** gerillaları tarafından önceki akşam saat 17.00 sıralarında baskın düzenlendi. Saldırıda ana şebeke görevi yapan elektrik trafosunun yanması ile buna bağlı çalışan 30 kuyuda üretim durdu..

-Seçim bürolarına karşı eylemler..

Adana'da **DYP** ve **RP** seçim bürosuna atılan patlayıcı sonucu 11 yaşındaki bir çocuk öldü.

Diyarbakır il merkezinde **ANAP** seçim bürosu otomatik silahla tarandı ve bir kişi öldü.

DYP Ceylanpınar seçim bürosunun bombalanması sonucu maddi hasar meydana geldi 4 kişi de yaralandı.

İstanbul'da Mareşal Fevzi Çakmak Mahallesi'ndeki **MHP** Güngören seçim bürosuna düzenlenen bombalı saldırı sonucu 4 kişi yaralandı.

JI NAVA ROJEV GÜNDEMİN İÇİNDEN

Türkiye ve Kürdistan'ın gündemini son üç aydır belirleyen "27 Mart Yerel Seçimleri", TC tarafından hazırlanan senaryoya uygun olarak gerçekleşti. Önceden belirlenen "adayların" ataması yapıldı. Sömürgeci metropollerde seçim havası her zamanki gibi, düşük ölçekli deprem dalgalarına benzeyen skandallarla sürdü. Sağ cenahta hizmet yarışı, denenmişlerle denenmek isteyenlerin medya düzleminde yaptıkları savaşlar biçiminde sürerken, merkez "sol"

SAVAŞIN İÇİNDE SEÇİM OYUNU

cenahın gedikli devletçileri sosyal demokratlar ise, verili gündem içinde vazifelerini icra ettiler. Fakat bu vazife uğruna heder oldular. %11'lere düşen oy oranlarıyla hakim sınıflar için bile şimdilik kaydıyla seçenек olmaktan çıktılar.

a) Kısaca "Seçimler" ve KUKM Güçlerinin Tavrı

Seçimler, özlem ve taleplerini programlaştırdıkları sınıf ve tabakaların siyasal temsilcisi olarak partilerin, programlarını tanıtmaya, taraftar kazanmaya ve en nihayet programlarını kitlelerin tercihlerine sunma aracıdır. Burjuva demokratik anlamda seçimlerin yukarıda sayılan işlevlerinin yanısıra diğer bir işlevi de partilerin güçlerini ölçen bir barometre olmasıdır. Sistemin sürekliliğinin sağlanması; bunu sağlamak için yıpranan ekip ve kesimlerin değiştirilerek taze kan sağlanması ve bu anlamda sistemin yeniden üretilmesi seçimlerde ifadesini bulmaktadır.

Seçimler karşısında devrimci güçlerin tavrı, hakim sınıfların yönetemez durumda oluşlarına veya toplumsal muhalefetin iktidar olma koşullarıyla orantılı olarak değişiklikler gösterebilmektedir. Seçimler, devrimci siyasi çalışma ve sistemi içinden teşhir için bir platform olarak kullanıldığı gibi; iktidara yürüyen devrimin önünü kesme işlevi gördüğü yerde boykota da başvurulabilmektedir.

Kuşkusuz bu tahliller sömürge bir ülkenin koşullarına göre çok daha farklılaşmaktadır. Sömürge ülkeler ile kapitalist sömürgeci ülke devrimcilerinin seçim siyaseti arasındaki farklılıklar, çelişkilerinin ve öncelikli sorunlarının farklılığından kaynaklanmaktadır.

Parlamentonun sömürgeci işlevlerine bakıldığında bu farklılık net şekilde görülmektedir. Sömürgeci devletin parlamentosu, sömürgeci statünün devamını sağlayacak politikaların üretildiği, uygulamaların denetlendiği sömürgeci devletin temel yapısal unsurlarından biridir. Bu anlamda demokratik bir mücadele platformu da değildir. Sömürge ülke devrimcilerinin bu parlamentoda var oluşu, kendi sömürge statülerini meşru ve kabul edilebilir görme koşuluna bağlıdır. Bu parlamentoda yer almak UKM'ni sömürgeci rasyonellere çekmek, sömürgeci statüye meşruiyet kazandırmak demektir.

Yerel yönetim seçimlerine bakış açısı, ilgili yönetimlerin "kısmen özerk" yapılarından kaynaklanan farklılıklar arz eder. Yerel yönetimler (Belediye Başkanlığı, Belediye ve İl Genel Meclisleri, Muhtarlıklar) sömürgeci politikaların üretildiği merciler olmadığı gibi, üretilen politikaları uygulayan direkt mekanizmalar da değildir. Kitleye dönük yönleri, program ve projeleri uygulama olanakları, kitle inisiyatifinin yönetimlere kısmen de olsa yansımaları olanağından dolayı yerel iktidarların feth edilmesi KUKM açısından önemlidir. Yerel iktidarların temel esprisi, KUKM'nin program hedefleri içinde duran projelerin alt programlarının uygulanması; Kürdistanlıların geleceğin devrimci pratiği ile alt programlar bazında da olsa tanıştırılması, mücadelenin kitleleşmesi açısından önemlidir. Ayrıca seçimlerin yarattığı propaganda ve ajitasyon olanağının kullanılması, KUKM'nin kitleleşme tabanını ölçme işlevi de ayrı bir yanı oluşturmaktadır. Bütün bunların gerçekleşmesinin ön koşulu, burjuva demokratik anlamda seçim koşullarının olmasından geçer. Yani gizli oy-açık sayım, tek dereceli seçim, sandık ve seçmen güvenliği, aday belirleme ve propaganda-ajitasyon özgürlüğü, seçmenin tercih belirleme özgürlüğü gibi...

b) 27 Mart "seçim"leri sürecinde Türkiye'nin Siyasi ve Ekonomik panoraması

94 yerel seçimleri TC açısından kritik bir dönemde yapıldı. KUKM karşısında kan kaybına uğrayan sömürgeci devlet, bütün kurum ve kuruluşlarıyla savaş haline uyarlı kanlı bir "seçim" politikası uyguladı. Devletin savaş durumuna göre reorganizasyon sürecine girdiği koşullarda, hakim sınıflar ciddi bir yönetim krizi yaşıyorlar. Üst üste tazelenen milli mutabakatlara, parlamento içi "muhalefet" in döneme özgü tatillğine, parlamento dışı toplumsal muhalefetin dağılıklığı ve hareketsizliğine rağmen, kriz gün geçtikçe derinleşiyor.

TC devleti bütün diplomatik tavizlere, siyasi ve ekonomik rüşvetlere rağmen emperyalistlere yaranamamıştır. Emperyalistlerce de desteklenen eski Sovyetlerdeki Türki Cumhuriyetlerde kapitalizmin yeniden inşasında taşeronluk görevi TC'ye yeni bir avantaj sağlamıştır. TC'nin Türki

Cumhuriyetlere yönelik yayılmacı politikası bizzat emperyalistlerce barajlanmıştır. Gerek Batılı emperyalistlerin gerekse bölgede egemenliğini yeniden tesis eden Rusya'nın müdahalesi TC'nin ikinci Turan hayalini Bakü kapılarına gömmüştür.

Bakü petrolünün Kürdistan toprakları üzerinden Yumurtalık boru hattına bağlanması projesi; Türkiye'nin savaş içinde olması ve boru hattının da savaş bölgesinden geçiyor olması, Rusya'nın bölgedeki eski Sovyet Cumhuriyetlerini bu projeye kendisine bağlamak yönünde geliştirdiği manevralar ve konsersiyum üyesi diğer emperyalist ülkelerin bu durumdan hareketle belirledikleri tavidan dolayı suya düşmüştür.

Öte yandan on yıldır savaş içinde olan Türkiye, emperyalist ülkeler tarafından siyasi ve askeri alanda desteklenmesine rağmen, dış borç konusunda güvenilmez ve yatırım yapılmaz ülke sınıfına konulmuştur. Türkiye'nin kredi notu BB sınıfına indirilmiştir. Bunun açık ifadesi kredi verilemez ve yatırım yapılmaz ülkedir. Türkiye'nin Batılı emperyalist ülkeler dururken, yüksek faizle Japonya'dan borç almasının arkasında yatan espri budur.

KUKM karşısında tıkanan devletin şiddet politikasını tımandırma ve asgari düzeylerde bile burjuva demokratik haklara karşı tahammülsüz tavrı tıkanıkça pervasızlaşması dünya kamuoyu tarafından tepkiyle karşılanmaktadır. TC'nin savaş politikasına onay veren emperyalist ülkeler bile, DEP milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması ve yaka paça gözaltına alınması olayında olduğu gibi, kamuoyunun tepkileri karşısında sıkışmakta ve TC'nin kulaklarını çekmek zorunda kalmakta, yer yer iflas eden şiddet politikası karşısında devlete önermelerde bulunmaktadırlar.

c) Siyasi ve Ekonomik Krizin Motoru

Krizin temeli, 160 trilyonluk bütçe açığına rağmen 400 trilyonluk savaş yatırımı yapmaya yol açan Kürdistan'a yönelik imha savaşındadır.

TC devleti erken yıpranan koalisyonun ikinci savaş hükümetini ayakta tutabilmek için bütün olanakları seferber ederken, krizin ekonomik cephesi ise bankalar arası işlemde % 960 faizli para akışı, yıllık % 125 faizli kamu kağıdı satışına dayanan kısa vadeli borçlanmayla, dünyanın en pahalı parasının satıldığı Japonya'dan kısa vadeli dış borçlanmayla rahatlatılmaya, ertelemeli bataklı çözülmeye çalışılıyor. 12 Eylül militarist cuntasının gerekçelerinden birini oluşturan devalüasyondan 14 yıl sonra TC devleti gizli ve açık seri devalüasyonlara boyun eğmek zorunda kaldı. Siyasal iktidarı (olası yedeklerini de hazırlayarak) ayakta tutma çabaları sürerken, açmazın nedenini teşkil eden KUKM'ni boğmak, düzenin kabulü içine çekerek ehlileşirmek için sömürgeci politika ve uygulamalara da hız kazandırıldı.

Sömürge ülke devrimcilerinin bu parlamentoda varoluşu, kendi sömürge statülerini meşru ve kabul edilebilir görme koşuluna bağlıdır. Bu parlamentoda yer almak UKM'ni sömürgeci rasyonellere çekmek, sömürgeci statüye meşruiyet kazandırmak demektir.

KUKM'nin kitle dinamiğini kırmaya, kitleleri terörize ederek etkisizleştirmeye yönelik olarak yeni değişikliklerle çıkarılmaya çalışılan Anti-Terör Yasası ve sömürge valiliği sistemini Türkiye'ye de yaymayı hedefleyen II idareleri Yasası gibi projeler henüz tasarı halindeyken Kürdistan'da fiilen uygulanmaktadır. **TC** devleti **KUKM**'ye karşı çıkardığı/çıkaraacağı bu yasalarla aynı zamanda savaşın faturasını ödeyen Türkiye emekçilerinin demokratik mücadelesini de budamaya çalışmaktadır. Kürdistan'a yönelik her sefer, cephe gerisinde de giyotinleri çalıştırmaktadır.

d) Krizin "Çözümü" ve özel bir "çare" olarak "27 Mart Yerel Seçimleri"

Yukarıda kısaca anlatmaya çalıştığımız kriz karşısında sürekli kan kaybeden devlet, bütün gücüyle Kürdistan'a yüklenmektedir. **KUKM**'nin kitle dinamiğini kırmak için köyler yakılıp yıkılmakta, şehir ve ilçe merkezleri atış poligonuna çevrilmiştir. Son bir yıl içinde bu uygulamalarla 900 civarında köy boşaltılmış, yüzlerce Kürdistanlı kontra terörüyle katledilmiş, il ve ilçe merkezlerinde kitleler devlet terörüyle sindirilmiştir. Bu uygulamalar yerel seçim takvimiyle tırmandırılmış, son üç ay içinde 100 civarında köy boşaltılmıştır. Kontra terörüyle günde ortalama 10-15 insanımız katledilmekte, terör sömürgeci metropollere ve giderek Avrupa metropollerine doğru genişlemektedir. **TC** devleti emperyalist ülkelerle geliştirdiği diplomatik atak sonucu doğası gereği Anti-Emperyalist muhtevaya sahip olan **KUKM**'ni terörist ilân etme çabasında kısmen başarılı olurken, Kürdistan'da ise mücadelenin dinamiklerini kırarak "marjinal terörist bir hareket" olarak sunma çabası içerisinde. Bu çabanın bir ayağı, tırmandırılan sömürgeci şiddettir, diğer ayağı ise seçim oyunudur.

e) "Seçim Uygulamaları"

Sömürgeci devlet, yerel seçimleri, **DEP**'in nezdinde **KUKM** ile hesaplaşma zemini olarak tespit etmiş ve buna yönelik politikalar oluşturarak uygulamaları hızlandırmıştı. Devlete göre bu zemin mücadelenin yumuşak karnıydı. Psikolojik ve diplomatik dengelerin kendi lehine tesisini sağlayacak olan yumuşak karnı. Bu nedenle seçim dönemi boyunca bu noktaya güçlü vuruşlar yapılmıştı.

Seçim kararı ile birlikte yurtsever oy potansiyelinin yüksek olduğu köylerden başlayarak Kürdistan'ın insansızlaştırılması uygulamasına hız kazandırıldı. Köylerin yakılıp yıkılması, ormanların ve geçim kaynaklarının imhası, yoğun gözaltı ve katliamlarla kırsal alanın Kürt metropollerine ve sömürgeci metropollere akışı sağlanmaya çalışıldı. Bu arada boşaltılan kırsal alandaki karakol ve kışlalar da tahliye edilerek, askeri kuvvetler "sınır" boylarına ve il-ilçe merkezlerine kaydırıldı.

Il ve ilçe merkezleri iyi tahkim edilmiş birer askeri üs haline getirildi. Göçün yöneldiği bu merkezlerdeki Kürt yurtsever kitesinin sindirilmesine yönelik olarak azgın bir terör dalgası estirildi. Kitlelerin terörize edilerek etkisizleştirilmesine yönelik bu uygulama **Şırnak, Cizre, Silopi** gibi pilot uygulama alanlarından başlatılarak genişletildi. Kitlese direnişlerden kepenk kapamaya kadar gerileyen kitle eylemliliği bu terör dalgasıyla daha geri noktalara

savruldu. Kontra terörü ile takviye edilen bu uygulama sonuçta kitleleri yalnızlaştırarak can derdine düşecek kadar tehlikeli düzeylerin yaratılması amaçlandı.

Devletin bu seçimlerde temel amaçlarından biri "**PKK yanlısı Kürt partisi**" olarak lanse edilen **DEP**'i, sonucu önceden belirlenmiş bu "seçim"lerde ağır bir yenilgiye uğratarak Kürdistan'daki uygulamalara siyasi ve diplomatik düzeyde meşru zemin sağlamaktır. Seçim dönemi boyunca Kürt aydınlarına, yurtseverlere, **DEP** üye ve yöneticilerine yönelik misli görülmemiş bir fiili saldırı kampanyasına girişildi. Öyle ki, **DEP** yerel seçimler için aday bulma noktasında zorlanmakta, tespit edilen adayların açıklanması ise can güvenliği kaygısıyla son ana bırakılmakta, **DEP**'in tespit ettiği adaylar birbiri peşi sıra gözaltına alınmakta, bir kısmı ise tutuklanmaktaydı.

Öte yandan, sömürgeci devlet seçim sonuçlarını garantilemek için zora dayalı bu tür uygulamaların yanı sıra şiddetli yasallaştırılan idari tedbirleri de uygulamaya sokmaktan geri durmadı..

YSK'ya verilen savaş koşullarına uyarlı olağanüstü yetkiler, seçim kanunundaki yeni değişiklikler gibi. Buna ek olarak **MGK**'nin direktifleri doğrultusunda **RP-Kontra-MHP** ve korucubaşlarından oluşan bir karşı cephe örgütlenilmiş, bunların yerel yönetimlere seçtirilmesiyle de hainlerin, işbirlikçilerin ve faşistlerin fiili egemenliğine yasalite sağlanmış oldu.

f) "Bozulan oyun" ve "seçim" sonuçları

TC'nin **KUKM**'ne yönelik bu oyunu, **DEP** içindeki Anti-Sömürgeci grubun kararlı ve etkin çalışmaları ile Kürdistan örgütlerinin baskısı sonucunda yönetimin aldığı seçimlerden çekilme kararıyla bozuldu. **DEP**'in sırtından kolay bir siyasi zafer elde etme hesaplarının suya düşmesi üzerine **TC**, panik içinde saldırıya geçti. 6 **DEP** milletvekilinin dokunulmazlığını kaldırarak yaka paça gözaltına aldı. Terör suçlusu olarak 15 gün sorguladıktan sonra tutukladı. **TC**, "seçim" oyunu marjinalleştirerek, bitirmeyi, kapısına kilit asmayı hedeflediği **DEP**'i, oyun bozulunca fiili saldırılarla bitirmeye çalıştı. Bu oyunun bozulması **KUKM** güçleri açısından bir başarı teşkil etsede, **DEP**'in aldığı seçimlerden çekilme kararının etkin eylemliliklerle kiteselleştirilmemesi ve **DEP**'in nezdinde Kürt ulusuna yönelik devlet saldırısına karşı etkin tavır alınmamış olması "seçim" sonuçlarının tahlilinde hesaplanması gereken bir faktördür.

Kendilerini sosyalist olarak tanımlayan **IP** ve **SBP** gibi partiler, sistemle uzlaşmanın yeni bir örneğini sergilediler. Fakat bundan önemlisi bazı reformist Kürt siyasal çevrelerinin bu oyunu meşrulaştırmaya denk düşen tavrıydı. Bu çevreler, "seçim" oyununun bozulmasına yönelik ulusal tavrı tanımayarak, "bağımsız" ve sömürgeci devlet partileri içinde keşfettikleri "yurtsever"(!) adayları destekleyerek seçimlere katılacaklarını beyan ettiler. İlgili çevrelerin bu tavrına karşı **KUKM** güçlerinin gerekli tavrı göstermemiş olması da ayrı bir olumsuzluğu oluşturmaktadır. **Şêrka Rizgarî** ve **Özgür Halk** dergilerinin ortak basın açıklamalarını ise olumlu bir tavır olarak anmak gerekiyor.

Reformist Kürt siyasal çevrelerinin bu tavrı, genel politikalarının bir yansımasıdır. Seçimlere katılma kararı olarak devletin oyununu meşrulaştırmasının kanallarını açan bu çevreler, öte yandan **DEP**'e yönelik devlet saldırısına karşı **DEP**'in göstermesi gereken kararlı tutumu da barajlama yolunu seçtiler. **DEP**'in kendi içindeki bütün çelişki ve çatışmaları dondurarak cephesini devlete dönmesi gereken koşullarda, bu çevreler çelişki ve çatışmaları gündemleştirdiler. **DEP** sürecinin başına dönerek, **DEP**'te birlik sorununu tartıştılar. Gerek Seçimlerden çekilme tavrının kiteselleştirilmesi gerekse **DEP**'e yönelik devlet saldırısının püskürtülmesi konusunda Anti-Sömürgeci Grubun getirdiği bütün önerileri şiddetle reddettiler ve öneri sahiplerini **DEP**'ten ihraç etmekle tehdit ettiler.

Seçimlerden çekilme kararını kitlelerin baskısı altında veren **DEP** yönetimi, içine sindiremediği bu kararın kiteselleştirmek noktasında somut adımlar atmadı. Sonuç itibarıyla adeta verdiği bu kararı etkisizleştirmeye çalıştı. Yukarıda sözünü ettiğimiz reformist Kürt siyasal çevreleriyle, onların eğilimleriyle çakışan anlayışları taşıyan **DEP** milletvekillerinin iredesini yansıtan **DEP** yönetimi politika üretmeyi tatil ederek, yüzünü Avrupa'ya döndü. Avrupa'nın kendisi adına politika üretmesini bekledi. **DEP**'e yönelik devlet saldırısı karşısında eylemsizliği seçen bu anlayış, poliste ve DGM'de **DEP** Genel Başkanı **Hatip Dicle**'yi yalnız bıraktı. .

Jİ NAVA ROJEY GÜNDEMİN İÇİNDEN

İlk verilere göz atıldığında;

● "Seçim sonuçları"nın TC tarafından önceden garantilenmiş olduğunu, sandıktan her halükarda kendi "adayları"nı çıkaracağını söylemek, yukardan beri anlattıklarımız ışığında bir kehanet sayılmamalı. Kürdistan'da kırsal kesim oylarının tamamına yakınının böyle bir müdahaleden geçtiğine kuşku yoktur. Sandıklar korucu köylerinde, karakollarda ve garnizonlarda kurulmuştur. Bu sandıklardan TC'nin isteği dışında bir sonuç

çıkması zaten tartışılmazdır. (Hele Ankara veya İstanbul gibi herkesin gözü önündeki yerlerde bile yapılan yolsuzlukları düşünürsek Kürdistan'da korucu denetimde ve karakollarda kurulan sandıklarda hiçbir şansın olmadığı kolaylıkla anlaşılabilir.

Eldeki veriler genel olarak kitlelerin silah zoruyla sandık başına götürüldüğünü ortaya çıkarmıştır. Buna rağmen katılım oranı düşüktür.

● Değerlendirmeye baz alınabilecek yerlerin başında; büyük kent olmasının getirdiği avantajların yanısıra, seçimler nedeniyle yerli ve yabancı basın, gözlemci heyetlerin akınına uğrayan ve bu nedenle de bu tür müdahalelerin nisbeten daha sınırlı olabileceği bir alan olarak **DIYARBEKİR** gelmektedir.

Diyarbakir'den gelen sonuçlar, Kürt halkının "seçim oyununa" büyük bir çoğunlukla "**HAYIR**" dediğini ortaya koyuyor. Daha önemlisi sandık başına gitme konusunda ağır bir baskı gören kent halkının sandığa gitmekle birlikte geçersiz oylarda görülen "patlama"dır. Böylece seçmen sayısı ile geçerli oy oranı temel alındığında % 50'ye varan bir oranda "**HAYIR**" ortaya çıkmaktadır.

Seçim sonuçlarının 1946'dan bu yana görülmemiş bir yavaşlıkta açıklandığı ve yine ilk kez, geçersiz oy ve katılım oranının "**Resmî Basın**" tarafından ısrarla gözlerden kaçırıldığı bir seçime tanık olduk.

● Yine Diyarbakir'de tahminleri yapıldığı gibi **REFAH PARTİSİ** "**kazanmıştır.**" Fakat **RP**'nin eski oylarında önemli bir artış söz konusu değildir. Bunun **DEP**'in seçimlere girmeyişi, halkın sandık başına gitmemesi veya geçersiz oy kullanması üzerinde alınmış bir sonuç olduğu da ortadadır.

● Seçim sonuçları **KUKM** güçlerinin öngörülerini doğrulamakta, ulusun nabzını tuttıklarını ortaya koymaktadır.

Kitleler bütün zorluklarına rağmen, **KUKM** güçlerinin, kanlı seçim aldatmacası oyununu bozma çağrısına uymuşlardır.

Anti-Sömürgeci grubun seçim oyununa ilişkin tespitleri doğru çıkmıştır. Oyunun uygulanma aşamasında Kürdistan'a (devletin açıkladığına göre) 150 bin asker ve polis sevk edilmiş, kitlelere yönelik seçim terörü tırmandırılmıştır. Seçim günü bile uçaklar köyleri bombalamıştır. Şırnak'ta bombalanan dört köyde kırkı aşkın köylü katledilmiş, onlarca köylü yaralanmıştır. Bu ortamda gerçekleşen seçimlerde **MGK**'nin direktifleri doğrultusunda devletçe desteklenen çoğunluğu **RP**'li korucubaşı-Kontra çetesi yerel yönetimlere atanmıştır.

● Türk Devrimci hareketlerinin önemli bir kısmının seçim oyununun bozulması konusunda gösterdikleri boykot ve seçimleri gayri-meşru ilân etme tavırları her iki ulus devrimcileri adına bir olumluluk olarak değerlendirilmelidir.

● "Seçim" sonuçlarının gösterdiği başka bir olgu da en eski devlet partisi **SHP**'nin Kürdistan başta olmak üzere ağır bir yenilgiye uğradığıdır. **SHP**'nin iyice gerilere düşmesi **SHP-HEP** ittifakı sayesinde; kimin kimi meclise taşıdığı yolundaki demogojik tartışmalara da açıklık getirmiştir. **RP**'nin yükselişine karşı paslanmış Kemalizm silahlarıyla meydanlara düşmeler, Kemalist söylemin kitlelere birşey söylemediğini de ortaya koymuştur.

● 27 mart Yerel Seçimlerinin Türkiye genelindeki en belirgin özelliği ise Kürdistan'da devlet destekli, Türkiye'de kendisini sistem dışı olarak tanıtmaya özen gösteren **RP**'nin oy patlaması yaratmasıdır. **RP**'nin Kürdistan "başarısı" devletin hibesidir. **RP**'nin özellikle büyük şehirlere yoğun göçle oluşan gecekonduculardan yükselmesi üzerinde durmak gereklidir. Gerçekte sosyalist muhalefetin tabanı olması gereken bu kütle, sistem-dışı söylemi ve toplumsal hoşnutsuzlukları örgütleyen **RP**'nin demagojisine kapılmış bulunuyor. Yoğun göçün oluşturduğu bu alanlardaki Kürt potansiyelini kucaklaması beklenen **DEP**'in; seçimlerden çekilme kararını kitleleştirme noktasında kendi örgütlerine yöntem önermemesi sonucunda bu durum sömürgeci metropollerde de **RP**'nin işine yaradı.

● **RP**'nin oy oranını beklendiği ölçüde olmasa bile artırması, hem hakim sınıflara "**laiklik elden gidiyor**" yaygarası için malzeme sağlayacak, hem de radikal dinci potansiyelin varlığı uykularını kaçırtaacaktır. **TC**'nin "**laiklik**" yaygarasını Kürdistan için de koparacağını, şiddet politikasının malzemesi yapacağını söylemek ise kâhinlik olmasa gerek.

MGK destekli **RP**, **KUKM** önünde dalgakıran olarak konuşlandırılmıştır. Ulusal direniş ümmetçi anlayışla barajlanmak istenmektedir. İslâm ümmetçiliği ile Kürt ulusu yeniden tevekküle, yani boyun eğmeye, köle statüsünün kabulüne alıştırılmak istenecektir.

● Türkiye'de sağ partilerin oy oranlarını artırmış olmaları ise üzerinde durulması gereken önemli bir noktayı oluşturuyor. Türk toplumunda daha çok derinleşen bir şövenizm ve sağa savrulmuş gözlenmektedir. Savaş hükümetinin başı **Çiller** meydanlarda "**vereceğimiz her oy PKK'ya kurşun olarak gidecektir**" diyordu. **Çiller** bütün konuşmalarında belediye programını değil, savaş hükümetinin şiddet politikasını onaya sunmaya özen gösterdi. Yerel seçim propagandasının hükümet programının değerlendirilmesi üzerine kurulması bu "seçim"e kadar, muhalefetin politikasıydı. İlginç bir gelişme olarak bu seçimde muhalefet bu politikayı yer yer terk ederken, siyasi iktidar bu politikayı esas aldı. **Çiller**'in bu sunuşunun ırkçı-şöven şartlandırmaya göre belirlenen kitlelerce onaylandığı görülüyor. özellikle sömürgeci metropollerde savaş kabinesinin göstermelik başı **Çiller**'in partisinin oy oranını yükselmesi "**terör**" şantajının buralarda daha çok tuttuğunu gösteriyor. Bunun Kürdistan açısından açıklaması şu olsa gerek: Bu seçim tablosuna bakarak toplumun geniş kesimlerince onaylandığı varsayılarak devletin şiddet politikasını daha da tırmandırması beklenebilir. Bu nedenle **KUKM** güçlerinin bu yeni duruma ilişkin yeni politika ve taktikler geliştirmesi gerekiyor.

Elbette devlet bu politikanın maddi külfetini de bizzat kendisine oy veren kitlelere yükleyecektir. Sayımlara geçildiği gece "Ekonomik ve Teknik Kurul"un **Çiller**'in başkanlığında toplantıda olmasının anlamı da budur. "Seçim" döneminde askıda bekleyen zam sağanağının başlatılması kararı verildi bile.

Savaşın içindeki "**Seçim Oyunu**"nun son perdesi böylece kapanmış oluyor ama **TC**, başta **KUKM** olmak üzere ağır ekonomik ve siyasal bunalımın içinden çıkmak için çok daha başka oyunlar peşindedir..

Stërka Rizgarî

DEMİRCİ

- S.BULUT'un Kawa Mitolojisini arkeolojik bulgular ışığında araştırdığı bilimsel inceleme KOMAL tarafından yayına hazırlanıyor
- Gürdal AKSOY ve Cemşid BENDER arasında Kawa'nın tarihsel kökenleri konusunda gelişen polemik yeni araştırmalara çıkış noktası oldu

Elinde çekici ve Şimşekşek/? Yaba ile Demirci teşub ya da Demirci Kawa

Araştırmacı/Arkeolog **S.Bulut**, iki yıl önce başladığı araştırmanın hikâyesini şöyle anlatıyor,

"**Arkeoloji'den DEMİRCİ KAWA'ya IŞIK**", ilk olarak 1991 yılında **Gürdal AKSOY** ve **Cemşid BENDER** arasındaki tartışma nedeniyle hazırlanmaya başladım ve ilk olarak eserin birinci bölümünü ihtiva eden yazıları **Toplumsal Kurtuluş'a** gönderdim. Aslında, **G.Aksoy**'un Kürt'lerin mitolojik kahramanı olan "Demirci Kawa'nın, köleci Pers Kralı **Kuraş** olduğunu ileri süren tezine duygusal tepkim, bu eserin ortaya çıkmasına bir yerde yol açmıştır diyebilirim."

Gürdal Aksoy ise, Kawa mitolojisinin ikili karakteri olduğunu; Şehname'de anlatılan efsanede **Dehhak**'a karşı mücadelede Kawa'ya rastlanmadığını söylüyor ve muhtemelen Kawa tiplemesinin sonradan efsaneyle bütünleşmiş olabileceğini savunuyor. **Aksoy**'a göre Demirci **Kawa** olarak bildiğimiz kişi Pers kralı **Kuraş(II)**'dir.

Cemşid Bender, Şehname'deki anlatımlara dayanmakla birlikte adı geçen zalim kral **Dehhak**'ın

Babil İmparatoru **Asurbanipal** olduğunu ve **Demirci Kawa** başkaldırısının M.Ö 612 yılında gerçekleştiğini; bunun Babil'in yıkılmasını temsil ettiğini savunuyor.

Daha sonra ise **G.Aksoy**, **C.Bender** ve **S.Bulut** arasındaki sürekli yazışmalarla süren tartışma daha da derinleşerek; söz konusu çalışmanın temel dinamiği haline gelmiş. **S.Bulut**, bu çalışmasında **G.Aksoy** ve **C.Bender**'in kütüphane çalışmaları için kaynak aktararak, ya da eleştiri ve önerileriyle destek olduklarını ifade ediyor. Ne var ki yazarlar arasında Kawa'nın tarihsel köklerine ilişkin akademik düzeydeki görüş ayrılıkları henüz ortadan kalkmış değil.

Bu arada Türk Üniversite ve akademik çevreleri, "Kürt" olgusunun geçtiği bütün konularda olduğu gibi; Kawa efsanesinin araştırılması çalışmalarında da kapıları **S.Bulut**'un yüzüne kapayarak katkılarını esirgememişler.

"Ünvanları Prof.Dr.'li kimi Türk arkeologlar çalışma süresince mektupla tartışma önerilerime cevap bile vermediler. Sadece, arkeolog olmayan

hukukçu, fakat "Luvi Kültür ve Tarih Uzmanı" **Prof.Dr. Bilge UMAR** bunların dışındadır." diye ekliyor araştırmacı..

KOMAL Yayınevi yetkilileri, çalışmanın **İsmail Beşikçi**, **Gürdal Aksoy** ve **Cemşid Bender**'in "yayınlanma tavsiyesi ile" kendilerine geldiğini; fakat eserin bu aşamadan sonra yeniden bir tartışma sürecine sokulduğunu belirtiyorlar. **Komal** Yayın Kurulu'nun, eserin başka uzman ve ilgilenen çevrelerce iç tartışmasını yaptırması; eserin basımını geciktiriyor. Ama bu tartışma süreci, çalışmanın daha da oturup, yetkinleşmesine de katkıda bulunmuş...

Kendi alanında yapılan "ilk" bilimsel çalışmalarından biri olan "**Arkeolojiden Demirci Kawa'ya Işık**" için yazışmalar ve eleştiri mektupları bile başlı başına bir yazın oluşturmuş şimdiden. Aralarında Cezaevlerinden gönderilen eleştiri yazıları bile var.

S.Bulut'un araştırması ise **Kawa**'nın tarihsel kökenlerini sorgulayarak, aslında bu söylencenin maddi temellerini aydınlığa kavuşturmaya çalışıyor. Günümüzün politik bir imajı haline gelen **NEWROZ**

İNİ BOŞALTMAYA ÇALIŞADURSUNLAR..

arihsel Köklerini Araştırıyor !

OLOJİDEN

KAWA'YA IŞIK !

BİNLERCE YILLIK KAWA EFSANESİ ARTIK AKADEMİK TARTIŞMA KONUSU

ya da **KAWA** söylencesi; bundan böyle tarihsel temelleri itibarıyla daha titiz tartışmalara konu olacaktır

Newroz'un ve **Kawa**'nın giderek artan bir biçimde ve (doğal olarak) politize olduğu bir ortamda; Kürt aydınlanması adına bu tür bilimsel - akademik çalışmaların ortaya konması birşeylerin temelli değiştiğini gösteriyor..

S.Bulut eserininin " *Kürt halkının eşitlik ve özgürlük kavgasına bir katkı olması*" diyor.

Kitabın yayımlandıktan sonra akademik çevrelerde yoğun bir tartışma yaratması bekleniyor. Artık doğal olarak; Newroz'u politik bir simge olarak Kürtlerin elinden alıp, resmi bayram ilân etme hazırlığındaki **TC**'nin memurları da "karşı kitap"larını hazırlamaya şimdiden başlayabilirler. (!)

ARAŞTIRMADA NELER VAR?

"**Arkeolojiden Demirci Kawa'ya Işık**" araştırmasında etimolojik çözümleme tartışmaları ağırlıklı bir yer tutuyor. Bu çözümler üzerinden giderek; şimdiye kadar arkeolojik bulgular ışığında kurgulanan tarih bilgisinin pekâla yeniden düzenlenebileceğine tanık oluyoruz. Kuşkusuz arkeolojik bulgulara dayalı da olsa ve etimolojik çözümlerinin tamamen gerçeğin yerine geçmeyeceği doğruysa da "**Resmi tarih**"in Arkeolojik bulguları sunuşunun sorgulanması açısından esaslı bir sarsıntı yaratacağı da kesindir.

Kawa mitolojisindeki zalim Kral **Dehhak**'ın ya da **Demirci Kawa**'nın tarihte gerçekten yaşayıp yaşamadıkları veya benzer kişilerin bir bileşkesi olup olmadığı sorgulanırken, arkeolojik bulgular ilginç ipuçları veriyor. Mitolojiye göre kral

Dehhak'ın omuzlarında yılanlar çıkmaktadır. Bazı kaynaklar bizzat **Dehhak**'ı "Ejderha" olarak tanımlamaktadırlar.

Araştırmacı **S.Bulut**, **Susa**'dan gelme bir silindir üzerinde omuzlarından ejderler çıkan "yılan tanrıça" ve üzerinde boğa "**Kawa**" motifini (MÖ.21-20 yy) delil olarak sunuyor. Yine omuzlarından nebatat, bitki sapları, arslan başları çıkan **Inanna/Iştar** kabartması bir başka örnek.

Bir başka silindir mühür üzerinde ise şu tasvir görülüyor; "**Gudea** silindiri üzerinde, omuzlarından ejder başları çıkan tanrı **Ningışzida**, **Gudea**'yı ellerindeki kürelerden sular fışkıran Şef tanrıya götürüyor."

Günümüzün **Demirci Kawa** tasvirlerini aratmayan "**Elinde Çekici ve Şimşek/? Yaba ile demirci Teşub!**" kabartmaları bize **Kawa**'ların tarihsel izlerini veriyor.

Eski çağ Yazılı Kaynaklarında, Kapadokya, Kommagene ve Kuzey Mezopotamya eski çağ çivi ve hiyegrolif yazılı kaynaklarında; bilim adamlarınca bizzat okunmuş veya çalışma sırasındaki çözümlenmelerde çok sayıda "**Kawa**" şahıs adlarıyla karşılaşıldığı ortaya konuluyor. Urartu Mitolojisinde de hem "Newroz"un hem de "**Demirci Kawa**"nın izlerini bulmak mümkün oluyor.

Araştırmacı şunları yazıyor;

DEMİRCİ KAWA'YA IŞIK

"Şubat/1991'de kaleme aldığım "**Demirci Kawa'ya Işık**" başlıklı çalışmamda, bu mitolojik söylenceyi arkeolojik bulguların yardımıyla maddi temeline oturtmaya çalışırken değişik bir perspektif getirmiştım. Orada savunduğum tez özetle şöyleydi: M.Ö.4-3. bin yıldan "Eski çağ İran"ı diye

Ne Dediler ?

Gürdal AKSOY

"**Kawa**"nın, İran halklarının mitolojisinde, özellikle de Kürt mitolojisinde önemli bir yeri vardır. Çünkü **Kawa**, ezilenlerin dostudur Kürt Mitolojisinde. Direnenidir, başkaldırandır. Ve **Kawa**, bir kurtarıcıdır. Öyle olduğu halde üzülerek söylüyorum, bu mitolojik kahramanın kim olduğu, ne zaman yaşadığı ve hatta böyle bir kahramanın tarih sahnesinde yer alıp almadığı yeterince sorgulanmamış, mitolojideki olay ve kahramanlar olduğu gibi benimsenmiştir. Kuşkusuz söylencenin toplumsal yönü daha önemli ve etkileyicidir; ama bir de, söylenceyi Antik çağdaki mistik anlayıştan arındırarak bilmek gerekir diye düşünüyorum.

Defalarca belirttik, söylencenin orijinalinde **Demirci Kawa**'ya rastlanmaz. Çünkü, bizim için temel kaynak olan **Avesta**'da, **Azhi Dahhaka** ile savaşan kahraman, **Thraetaona** adlı tanrı/kahramandır. Her ikisi de sonradan kişiselleştirilmiştir. Şehname'de Arap kralı **Dahhak** ve İran'lı **Feridun** olarak geçerler. Şehname'de, bu savaşın dinamiğinde yer alan yeni bir kahramanla karşılaşırız; **Demirci Kawa**... Kürt mitolojisinde **Kawa**, başlı başına **Feridun**'un yerini almıştır. Ancak Güneyli Kürtler ("**Irak kürtleri**") arasında **Feridun**'un etkisi de gözardı edilmemelidir."

(**G.Aksoy**, Kürt Dili ve Söylenceleri Üzerine İncelemeler" Öteki Y. 1991-Ankara)

Cemşid BENDER

"**Newruz** bayramı M.Ö.1600 yıllarına yaklaşan dönemlerde ortaya çıktı. Zerdüştlüğün kutsal kitabı **Zend Avesta**'da **Newruz**'dan söz edilir. M.Ö.534 yılında Anadolu'yu işgal eden **Sirus**'un **Newruz**'la **Dahhak**'la ve **Kawa** ustayla ilgili olduğu varsayımını doğru kabul edersek o zaman bu olayın ortaya çıkmasından en az bin yıl önceki bir efsane ve söylencede **Newruz**'dan söz edilmiş olmasını nasıl açıklayabiliriz?"

Guti'lerin bir uzantısı olan Kürt Kassitlerin, Babil'i işgal ettiklerini ve M.Ö. 1896'dan 1176 yılına kadar egemen olduklarını, bu devletin halk arasındaki diğer adının **Cemşid** olduğunu, Med devletine de **Feridun** adı verildiğini, Anadolu'da eski uygarlıkların ülkelerinin en güçlü kralın adıyla adlandırıldığını açıklamıştık.

Yine söylenceye göre Cemşid'in bir taht üzerinde Demawend'den Babil'e götürüldüğünde yüzünün parlamasından O'nun Güneşe benzetildiğini, böylece gökte iki Güneş görüldü dendiğini, toplanan halkında bugün yeni bir gündür anlamına gelen "**Newruz**" sözcüğünü kullandıklarını yazmıştık."

(**Dr.C.Bender**, Kürt Tarihi ve Uygarlığı Kaynak Yay. 1992 İstanbul)

Gudea silindiri üzerinde,
omuzlarından
ejderler çıkan
tanrı Ningışzida,
Gudea'yı
ellerindeki kürelerden
sular fışkıran
şef tanrıya götürüyor

Selahaddin MİHOTULİ

"...**Firdevsi**, Kürtler'in kökenini basite indirgemiş bir hikâye ile verirken tarihi belgelerde **Kawa** adında bir şahsiyete ve **Dehak** adında omuzlarında yılan türeyen bir krala rastlanmamaktadır. **Dehak** binlerce yıllık vahşice bir yönetimin kişiselleştirilmiş simgesi olmalıdır.

Şehname'de **Dehak**'ın Arap olduğu, bin yıl yaşadığı ve şehrinin Dicle kenarında olduğu belirtilmiştir. Bu tarif Asurlulara uymaktadır. Asur krallarının yönetiminin bin yıldan fazla bir süre Ön Asya halklarının kanı ile sulandığını, bunların **Sami** (Proto-Arap) olduğunu, ilk başkentleri **Asur**'un ve son başkentleri ninova'nın Dicle kenarında olduğunu biliyoruz. Bu durumda **Dehak**'ın Asur Kralları'nı temsil ettiğinden kuşku yoktur."

(S.Mihotulî, *Arya Uygarlıklarından Kürtlere*, Korak Yay.Istanbul/1992)

Nergiza TORİ

"...göçebe Semit'lerin korku uyandırıcı kralları uzun yıllar **Arî** halkı üzerinde egemenlik kurmuşlardır. Pers kaynaklarına göre efsanemize konu olan zalim **Dehak** bu yağmacı göçebe Semitlerdendir. Onun başkenti yalnızca Babil şehri idi. **Dehak** burada Med ve Pers'lerden oluşan bütün İran halkının vergi ödemesini sağlamakta idi. Bu vergiler binlerce aygır ve onbinlerce kuzudan oluşmaktaydı. Bu yöre halkının kahramanlıkları uzun yıllar bu üç burunlu, üç başlı ve altı kulaklı canavar şeklindeki yarattığı tahttan indirmeye çalışmışlardır. Bu uzun yılların sonunda Medya'da bir kral doğdu. Bu kral Feridun idi.

..**Dehak** efsanesinin Kürtlere ait olduğunu ünlü İran ozanı Firdevsi'nin yine ünlü eseri, Gazne Kralı **Gazneli Mahmud**'a sunduğu 60 bin kıtalık kral kitabı Şehname'de bizzat kitabın yazarı tarafından doğrulanmıştır."

(N.Tori, *Kawa Efsanesi*, Tekoşer Yayınları, 1987/Brüksel)

adlandırdığım, "Kafkas eşiği-Kuzeybatı İran-Doğu ve Güneydoğu Anadolu" olarak bildiğimiz coğrafya alanı, buralarda yaygın olarak bulunan ve "**Karaz**" diye adlandırılan bir keramik tipinin de kanıtlandığı gibi kuvvetli bir kültür birliği göstermektedir. Bu kültürü yaratan halk ise, neolitikten miras kalan çiftçiliği ve çobanlığı geliştiren ve ilk madenciler olan Hurrilerdir. M.Ö.2.binde dışarıdan gelen Hint-ari Mitanni'lerin Habur merkezli "Güneydoğu Anadolu" devletini saymazsak, genelde ilkel komünal yapısının çözülmediği "ülke"lerde ve küçük küçük beylikler halinde yaşayan Hurriler ve "akraba" ya da "yabancı" diğer "Doğu Anadolu" halkları, M.Ö.1.binde Demir çağı'na gelindiğinde Asur devleti'nin sömürgeci ve hegemonyacı politika gütmesi karşısında birleşerek ilk merkezi devletleri olan **Urartu**'yu(**Biaini**) kurmuşlardı. Asur'un saldırılarındaki temel ekonomik faktör, başta demir olmak üzere bu bölgenin zengin madenlerinin oynadığı yaşamsal rol idi.

Yine, Luvilerle birlikte Hurri halkının da yaşadığı ve kültürünün yayılmış olduğu tüm **Anadolu** ve **Gorduwana**'daki yer ve şahıs isimlerini, tarihi olgularla da bağlantı içinde **Demirci Kawa** ile ilgili değişik çözümlerimize konu etmiş ve özellikle Elazığ-Malatya arası Fırat üzerindeki **İzolu**(Kömürhan) Urartu kaya kitabesi üzerinde okunan Kawa-la yer ismine vurgu yaparak, o çağlarda yer isimlerinin aynı zamanda şahıs

diye bir kahramanın olabileceğini öne sürmüştüm. Ama öte yandan da, **Demirci Kawa**'nın Asur'a karşı "**Demirci Kavim**" kavramından bozularak da gelmiş olabileceğini kolaycı ve zayıf olasılık da olsa dışlamıştım. Şehname'de geçen adil hükümdar **Feridun**'un aslında Urartu/kral **Sarduri**, zalim **Dahhak**'ın da **Asur**/komutan **Daian** olabileceğini etimolojik ve tarihi benzerlikten ifade etmişim.

Ayrıca, demirin tarihte doğduğu kutsal dağın antik Kommagene denilen bölgede olduğunu, Demirci kral yada Demirci krallığın Hititlerden (*şüphesiz Hurri halklarla birlikte Zuvi-Hiti Karumlu "Geç Hititler" sb*) kaynaklandığını, buradan Doğu ve Kuzeye doğru yayıldığını, demirci tanrının ise kutsal hayvanı boğa üzerinde duran ve elinde çekiş taşıyan tanrı olduğunu, aynı zamanda gök/ışık, fırtına tanrısı olan bu tanrıya Hurrilerin **Teşub**, Hititlerinse **Tarhu** dedikleri ve bu tanrının Roma İmparatorluğu döneminde bile bu bölgelerde **Jupiter Dolichen-us** olarak kutlandığını, **Alföldi**'nin çözümlmelerine atfen değinmişim. Araştırmalarım ilerledikçe, **Teşub**'un Kawa söylencesinde anahtar bir rolü de olduğunu görmeye başladım. Bu mitolojinin bilimsel açıklaması için ilk çalışmamda şöyle-böyle değindiğim **Teşub** üzerinde derinleşme durumu doğdu."

S. Bulut, çalışmasında salt mitoloji ve etimolojik-arkeolojik bulguların çözümlenmesiyle yetinmeyip; daha geniş bir perspektifte bu bulguların toplumlar tarihinin hangi süreçlerine denk düşüğünü de tartışıyor.

TARİHTE DEMİR YA DA KAHRAMANLIKLAR ÇAĞI

"Tarihte demir, uygarlığın çiçek açmasından sonra küçük mülkiyet ve hür yurttaşların pahalı tuncun (bronzun) tekeline ellerinde tutan köleci büyük mülkiyet ve topraklı aristokrasie karşı "özgürlüğü" temsil eder.

Çağında ilk uygarlıkların beşiği Yakın-doğu/İrak arkeolojisinin verilerine sahip olamadığı için, yalnızca antik Greke-Roma kaynaklarına uzanan **F.Engels**'in bu konuda yargısı şöyledir: "*Bir adım daha atarsak, kendimizi bütün uygar halkların kahramanlık çağını geçirdikleri dönem olan barbarlığın (arkeolojide neolitik/ilk kalkolitik çağlar diye bilinen ilkel komünal çağlar sb.) yukarı aşamasında, demir saban ve demir baltâ (çağı). Tarihte devrimci rol oynayan bütün ilkel maddelerin en önemlisi ve... en sonucusu olan demir, insanlığın hizmetine girmişti.*" **Engels**, demir çağını bir kahramanlık çağı olarak niteliyor.

Yeni bir uygarlık çağını başlatan demirin işlenmesinin ekonomik yöntemi nerede ve hangi kabile tarafından keşfedilmiş idi? Daha M.Ö.4.binlerde, son kalkolitik çağda, Elazığ Korucutepe kazısında bir mezardaki erkek iskeletinin gümüş bilekliği, bakır hançeri yanında "ham demirden" yapılmış topuz başı da bulunmuştur. **G.Arsebük**, bu "zengin" mezar

buluntularına dayanarak Elazığ Altınova'da Hurri toplumlarında, sınıfların embriyonu olan "toplumsal tabakalaşma" olasılığına işaret etmiştir.

"Demirin ilk kez, Anadolu'nun kuzeyinde, Ermenistan yöresinde işlenmeye başladığı tahmin ediliyor. Demir silahlarsa ilk kez, Anadolu ve Mezopotamya arasında yer alan ve Hint-Avrupa kökenli bu halk tarafından kurulmuş olan Mitanni krallığı tarafından kullanıldı. Mitanni'leri Hititler izledi. Başlangıçta hem Mitanniler hem Hititler demir işçiliğini sır olarak saklamışlardı."

KÖLECI ÇAĞDA SINIF SAVAŞLARI VE DEMİRCİ KAWA

"Eski sınıflı doğu toplumlarında olduğu gibi, Asur'da da köleleşen emekçilerin ve halkların isyanları, kraliyet yazıtlarındaki satırlarından, sanat eseri tasvirlerden çıkartılabilir. "Dikkafalı" kölelerin zincire vurulması sınıf mücadelesinin pasif biçiminin var olduğunu kanıtlar. Askerlik görevi, vergiler ve ağır çalışma koşulları yüzünden yıkıma uğrayan Asur'lu çiftçilerin ayaklanmaları ise açık biçimdir.. Şüphesiz, Urartu'da sınıflaşma geliyordu. Zaten, **Engels**'in de kanıtlandığı gibi, tarihsel bir ürün olarak devlet budur. Krallık ve aristokrasie tarafından sadece "köle" emekçiler değil, hür çiftçi ve zanaatçı

olarak devlet budur. Krallık ve aristokrasi tarafından sadece "köle" emekçiler değil, hür çiftçi ve zanaatçı halk kitleleri de sömürülmekteydi. Örneğin Urartu'lu kral Rusa-1 zamanında asker **Nara-gu**'nun "halkçı" işyanını böyle bir sınıf temelinde oturtabiliriz. (**Nara**, Urartuca'da "halk" demektir.)

Bununla beraber, Asur'un yayılmacılığına denk gelen bu çağda, sınıflaşma aşamasında bulunsalar da, kırsal cemaat (komünal) ilişki ve gelenekler Hurri

toplumunda etkisini sürdürmekteydi. Örneğin, Diakov-Kovalev, Hurri toplumunda, M.Ö. 15.yy'da tefecilerin köylülere köleleştirmek ve topraklarına el koymak amaçlarının "geleneklerce" yasaklandığına dikkati çekiyor. **Zubritsky** de kölelik düzeni olmasına rağmen ilkel komünal düzen ilişkilerinin varlığını, Urartu'yu belirlediğini söylemektedir. Öyleyse, "toplumlar kanun kuvvetinde" bu denge unsurunun da varlığıyla "dış" emperyal ve "iç"

sömürü/zulme karşı **Demirci Kawalar** çıkarabilir di."

Akademik çevrelerde ciddi tartışmalara yol açması beklenen çalışmada; değişik arkeolojik kazılarda bulunmuş olan Kabartma, silindir mühür ve Karaz'ların fotoğraf ve çizimlerine de yer verilmiş.

KOMAL'in yayına hazırladığı kitabın sonunda bir de **Urartuca-Kürtçe, Hurrice-Kürtçe, Luvice-Kürtçe** sözcük ve kavramları karşılaştıran çizelgeler yer alıyor.

NEWROZ CEJNA KURDAN E !

Newroz ji hezar salan vir ve di nav gelen rojhilata navinda tê pirozkirin. Newroz mitolojiya Kurdî de cîheki gelek girinbiha girtiye. Mana armanc û nevaroka xwe wêlê bi him awa kiriye ku hezar sal in, sal bi sal li ser çiyayên Kurdistanê hatiye pirozkirin.

Pirozkirina vê rojê bo Kurdan ji bo azadî û serxwebûnê ye. Dawiya meha adarê roj edî tebiate germ dike, sala nû dest pê dike. Jiyan ji zivistanê derdikeve, derkeve biharê, di mitolojiyê daji bihar bi xweş û bereket tê zanîn. Di 21'ê adarê de şev û roj wek hev dibin, Bi rewşa dinê, mirov bi sistbûna xwe derdikeve, dest bi xebatê dike, bi vî avayî tebiat ji jiyana mirov dixemilîne.

Le belê beriyar hezar salan disa felek li Kurdan ba ketibû. Kurd di bin zordestî û nîrê zalimê Dehaq de dinalhiya. Dehaq li Kurdan zordestî wusa giran dikir ku edî Kurd nikaribû dengê xwe derxe. Hemû kes ditirsiya û dixwastin ku ji vî rewşa xwe ya neçan derkevin. Ne Kurd qet li hemberê dehaq derneketin. Gelek caran mîrxasên dilpiling li hember dehaq derketin û nerazibûna xwe nîşan dan. Lê mixabîn Dehaqê çavşor wan mîrxasan bi fên û dolaban kuşt. Bi vî des û darî tirsê dehaq zêdetir ketê nav Kurdan û serdestiya Dehaq nav rojhilata navîn de mezin bû.

Di wi deme de hesinkareki bi navê kawa hebû. Hesinkarek bê nav û bê deng bû Ew bi xwe bi xebata hesinkariyê zikê zarokên xwe têtir dikir. Kawa tê gihişt ku ev rewşa weha naçe. Jiyan û heysiyyeta mirov ketiye bin ligan, zordestî ya Dehaq zede dibe, kem nabe. Ji ber zordestiya dehaq xort direvin diçin ser çiyên û gel ji dev ji mal û hale xwe berdide lê dixê diçe derin dût. Van bûyarên hene û kuştina gel pir tesîrek giran li kawa dike. Kawa li hember Dehaq serî hildide. Gel bin seroktariya wî erişên qesra Dehaq dike. Dehaq digirin û dukijin

û agir berdidin qesra wî. Gel ji nav kesên bazdayî ku çûne serê çiya yeki bi navê Feridunê Mecusî tînin û wî datînin ser text. Ji vî roja heta niha Newroz serketina serhildana gel li hember Deheqa xwînwar tê zanîn û ji bo vê rojê kurd şahiya azadiyê û serketinê piroz dikin.

Li Kurdistanê bakur de Dewlata Tirk piştî şikestina serhildana gelê Kurd dest bi politikayên nijadperestî kir. Bi zor ê pirozkirina newrozê qedexe kir. Nehîşt Newroz bê pirozkirin. Heta doh nedihîştin, Newroz bê pirozkirin, roja Newroze ordiya Tirk diket alarmê

İrojî dewlata Tirk dibêje ku sala 1995'an de Newrozê bi cejna mîrî were piroz kirinê û Wezîrê çand a dewleta Tirk ji eşkera kir isal Newrozê bi cejna mîrî te piroz kirin. ku dixwazê naveroka netewî Kurd ji newroze derxe. Newroze bete puç kirin ser nevaroka Newrozê dest bi çirokên şovenî û derewîng bingêh kir. "Newroz ya me Tirkan e. Me vî cejnê ji Asyayê bi xwe re anîye." Ji

Lewra pirozkirina cejna newrozê Tenê mitolojiya İraniya, Belûciya, Kurda û Afxaniya de cîh girtiye. di naveroka wîda li ser çiyayên bilind agir pê dixin û agirbi xwe ji di ola Zerdest de mana xweşî û ronahiyê tîne ziman. Ev edada hane di nav çanda Tirk de tuneye. Tirk tu cari 21'ê Adarê de newrozê piroz nakin.

"Newroz di tekoşîna Kurdistanê da cîh girthiye û her sal di 21'ê Adarê de li Rojhilata navîn de Kurd, Farisî û Afxanî piroz dikin".

Gele Kurd gere nevaroka Newroze xedî tê derkevin Newroz sembola tekoşîna netewîye Kurd e. Nehêlin dewlata Tirk ser Newrozê ramenên.

"Em Helepçê, Koçgiri û Dêrsimê bir nakin!"

Bi Heviya pirozkirina Newrozan di Kurdistanê Azad û serbixwe de!

Biji Azad!
Biji Newroz !

ARAŞTIRMADA NELER VAR ?

"Eski çağlarda 'İran' neresidir?"

"Demir Çağı ve 'Doğu Anadolu'"

"**TUŞPA** (Van) Merkezli Urartu Krallığının Doğuşu"

"Urartu'ların kendilerine verdikleri isim:

BIA,INI"

"Demirci Kawa'yı ararken ipuçları"

"Eskiçağ Yazılı Kaynaklarında 'Kawa'"

"**QALANI/KAWALA**="Maden Ülke"

"Şehname'de **Feridun (Seridun)** ve Urartu kralı

Sarduri (Seduri)"

"Zelim Kral Azhi Dahaka ile Assur komutanı

Assur DAİ-AN"

"Biyuresp- "Onbinatlı" ya da "(Haraççı) Atlı Birlikleri"

"Hurri-Urartu Mitolojisinde Newroz"

"Köleçâğda Sınıf Savaşları ve Demirci Kawa"

"Tarihte Demir ya da Kahramanlık Çağı"

"Sümer Uygarlığında Demir"

"Demir Ülkeleri" **NAIRI** ve **HAYAŞA**

"Demiri Keşfeden" Khalybler ve Kummaha

"Demirin Anavatanlarından Kizzuwatna Üzerine"

"Gök/Işık/Fırtına Tanrısı **Halpa-Tarhu(n)** -

Teşub/p

"**Teşsub**'un Etimolojik Çözüm Deneyi"

"Hurri Teşub "Güneş" in Urartu'lu Haldi'de Yansımaları"

"Teşub'un Etimolojisi ve Kawa"

"Kara Demir'den Tanrıça **Kybele**"

"Omuzlarından Nebabat/Nar ve Gürz/Ok'lar ile

Yılanlar/Ejder Başları Çıkan Tanrıça"

"Demirci Kabi", "Demirci Kabir-es!", "Demirci

Khalyb/Kalyb Kavmi"

"Demirci" Kargamış Kralı **KATUWAS=KAWA** mı?"

"Samal'lı **KILA MUWA** mı? **KAWA** mı?"

"Mısır'lı **KA-WAB** ile, Kaneş'li **GAWA-A**"

"**TUBAL-KAN** Tuballı **KUWAI/KAWAI** mı?"

"Urartu Tunç/Demir Eşyaları Üzerinde Boğa

"KAWA"

Hiyegrolifleri"

"Demirci KAW-IM" !

"KAWA (GAWA) adı nereden kaynaklanıyor?"

"KAWA" etimolojisi "Madenci/Demirci" midir?"

"Bir etimoloji önerisi daha **KAWA=DAĞ !**"

"İrani" Gök Tanrı **AHURA MAZDA** Hurri

TEŞUB'un asimilasyonu mu?"

"Demirci Kawa'nın Yurtseverliği ve Toplumsal Devrimciliği."

"TEŞUB un **NEWROZ/DEMİRCİ KAWA**

Söylencesindeki Diğer Yansımaları."

"Demirci Kabi'nin Eğri Demir Çomağı."

"Şehname'deki **Tahmurs=Luvî'li Tarhuns !**"

"Şehname'de **HUŞENG=? Hurri HUBUŞK-İA**"

"CEMŞİD=NAIRI !"

"Kürtlerin Kökenleri Üzerine."

"Urartu'ya dair."

"Med'ler."

EMÊ BI TEVAYÎ
WAN "DEK Û
DOLABÊN
HILBIJARTINA
XAPÎNOK"
TEŞHÎR BIKIN

NEWROZ '94

Belavok a
PRK (Rizgarî)
7 Adar 1994

Kurdistan di mercê şerekî bi qirej û ku bi zorê rikkirinê de derbasi Newrozek nû di be. Di vî mercê ku kolonyalist bi çarhawêr û bi şiklekî harbûyî êrişên xwe yên zordar didomînin, helbet wê li hember van êrişan netawey me û civatên kedkar berxwedanên xwe yên meşrû bihonin û wê derkevin pêşîya kolonyalîstan.

Her sal dema ku dibe despêka biharê kolonyalist dibêjin "vê biharê mûltaq emê reha zorbazan qût bikin", "Îsal temam e". Kolonyalist bi van beyanan ve fermana TRNK e derdixînin. Belê, di her newrozê de têkoşîna neteweyî û civakî a Kurdistanê fetisandin û reh qutkirina wê li hêlekê; bi hevîyên hîn nûh û mezintir re dicêwe û wê bizê jî û wê ev xwe nûhkirina wê jî dom bike.

Li hember vî şerê neheq wê netawey me û civatên kedkar, bi her metot û pergelên meşrû heta dawîyê berxwebide û tekoşîna xwe bidomîne. Ji ber ku êdî Netawey Kurd di vê dinya ku amedekarîya derbasbûna qirnê (sedsala) 21 an de nexwaze bi qeyd û merbetên kolonî û di bin nîrê zordaran de bi rewşekî stûxwar û kolonî raweste.

Netawa Kurd jî, mîna netewên din dixwaze xwedî li qedara xwe derkeve û ji bin nîrê zorkaran xwe rizgar bike. Ev daxwaza Netewey Kurd î meşrû, hîn bi van dewletên herêmê yên kolonyalist û dest bixwin re û hîn bi emperyalîstan re dikeve navkoka. Sebaba şer ev e. Netawey Kurd ne "zorbaz" e Berxwadana Netawey Kurd a li hember nîrên kolonyalîstan ya ji bona mafên xwe yên netawey - demokrati û meşrû ne "zorbazî" ye.

Gerillayên Kurdistanê ne "zorbaz" in. Tekoşerên **BERXWEDANEK MEŞRÛ RÎZGARÎYEKE NETEWEY** ne. Gel zorbazan xwedî nakin û ne alikarên wan in. Bi tevahî di şerê berxwedanê de ne.

Ew netawey ku cih û warê wî tê şewitandin û hilweşandin; gund, bajar, navçe û bajarên wî, cîyayên wî tîn bombe kirin; li kûçen bajarên wan şebekên mîrkuj cirîda diavêjin û di mercekî paşve rû û mijokdarî de ji **BERXWEDANÊ** şûn ve tu serkarîya wî namîn e.

Zorbaz ew artêşa **KT** e a kolonyalist, Kontr-gerilla, timên taybêti û çeteyên parêzger in. Zorbaz ewên ku heftê sale bi rêzaniya zordarî, bi qirkirinê û bi kar û barên jenosîdî; bi koçberî, bi iskanên mecbûrî dixwazin ku netawey Kurd bihilin in. Zorbaz, ew nîzama kolonyalist a **KT** e ku sih sale bi îdara leşkerî, li Kurdistanê zordarî û çepelkarîya xwe didomîne û mafên merovatîye jî nasnake.

Zorbaz ewên ku dumahikên diktatorîya Kemalîst û destbixwin in; ji parlamento hetanî qanûna denazanî, ji universîteyê hetanî sazûmanên weşan-çapgerî bi her cûre yê sazendiyên kolonyalist in. Ewên ku qepa kedkara ji qirka wan didize û bi tirilyon lîra ji bona vî şerê bi qirêj ku li Kurdistanê domdike û bi van peran Çetên parêzger, guhbel û muxbiran xwedî dikin nikarin li ser Demokrasi yê û "mafen mirovatîyê" biaxivin.

Divê rewşenbîrên Kurd û kadroyên rêzanî teslîmî vê "zorbazî" ya li Kurdistan a kolonyalist û "Nîzama Dinêy a Nû" nebin. Divê hîni dev ji "aşitîxwazî" yê hezkirina Demokrasi yê û xwe ispatkirina ku çiqa demokrat in berdîn. Dev ji vê evîndariya ku xwe bi kolonyalîstan bidin naskirin berdîn.

Ji ber ku, hûn çi qasî bi kêrî wan bîn dê ew ji "hîn bêtir koletîyê" bxwazin. Ew hîn li wî Kurdê ku li ber zabîte jendirme diricifî û bi wî dikenîyan, bar li piştê dikirin; Le digerin. Ew li wî kurdê ku digo "tu emir bike qomitan" û cavgirtî diçû ser, li vî Kurdî digerin.

Belê êdî ev Kurd bû dîroka kevin û bin erdê. Destê xwe ji dawa vî netewey ku ji bona azadî ya xwe serî hildaye û li berxwe dide berdîn, berbî xwe de nekişîn in. Wî nekişînin nav rasyonelên xwe. Kurd ji wê rûreşîya heftê salîya komarê bi hêrs xwe rizgar dikin û bi vê kirina xwe ji dilgeş û şanaz in. Têkoşîna vê netawey ku ji bona azadîya xwe rabûye ser piya dernexin bazarê. Kedî nekin û nekişînin nav nîzamê. Dev ji wê mirin-kirina parsekiyê berdîn. Berê xwe nedin wê belangazî û rûreşiyê.

Ewên ku hetanî duho dinamîkên şoreşa Kurdistan red dikirin û li hember rêzanînen dijraberen li dijî kolonyalizmê Şûrkêşîya dikirin Kemalîzmê dikîşandin; Îro bêyî pêvajoka şoreşger a xwe rexnegirî bi derbekê re ji bona rêzaniya pragmatîst xwe avêtine pişt **PKK** û gerillayên wê. Ev ne bilind kirina **TRNK** û têkoşîna kadkerên Tirk e. Ev dixwazin ku fatora barê xwe ji ji vir derxin û ev tişteki zelal e ji.

Duho çawa xeletî dikirin, îro jî di nav vê sekterîzmê de ne. Ji ber ku ji hêlekê ve ji bona ku pirimên rêzanî û meşûrîyetê berhev bikin,

"edebiyata gerilla" çedikin; belê, ji hêla din ve bi qasî ku kevneperestiyê serî hildaye û ku Kurdistan tê şewitandin û hilweşandin jî ew tenê protestoyekê jî li metropolên Tirkiye çênakin. Hew protestok şoreşger jî li dar naxin Ew tenê mitîngekê, alikariyekê jî berhev nakin. Her ku kevneperestîya rîzanî har dibe, ew bêtir dengê xwe kêm dikin û dibin hevpare propagandaya dewletê, bi mana ku "ji zerarê vegeher fêde ye". Di nav wan de yê herî be xetere grûbê "Aydînlîk" e ye.

ye.

Di salên 60 an de ewên ku bi wêneyên zarokan meşhûr dibûn; wexta ku ev zarokana mezin bûn û ji bona azadiye derketin serê çiyar ev zarokana wek "zorbaz" ilan kirin û bi bêdengî ketin nav vê koroyê. Ew ku, ew zarokên 60'an yê fedikok û belengaz yê gundî, iro li dewsa wan zarokên ku bi tiliyên xwe îşareta serfiraziyê çêdikin girtine. Ev wêneya duyemîn hîn bêtir şoreşger û bi mane ye.

Divê ew rewşenbîr û hunermendên Tirk ku Kurdan ji bona sînema, helbest, roman, şano û wêneyên xwe we bingehê taqîkî dibînin û bi vê jî bûne bi nav û deng; êdî divê vê pêla şoreşgerî ku ji binide hejandina çêdike û tê bi çavekî misionerî lê nenihêrin û dev ji vê edayê berdin.

Hemû kadroyên demokrat û şoreşgerî ku li Tirkîyê ne, heger baweriyê bi "wekhevî û biratiya gelan ku bi hev re bijîn" tînin û ku dixwazin nava vê sloganê tijî bikin; hîn bêtir nikarin li hemberî vê hilweşandina Kurdistanê bêdeng bimînin.

HILBJARTINA PEWAR, TEKOŞINA LEGAL Û DEP

KT. li hember Netewey Kurd û TRNK di kampanya êrişêke rûxîn û yekûniye de ye. Hilbjartina PEWAR a 27 ê Adarê jî kirîye pergalekî êrişê.

Di 11'e Sibat 1994 'an de partiya me bi navê "li Kurdistan hilbjartina pêwar a di bin siya lûla çekan de na" belav kir. Di vê belavokê de redda hilbjartina pêwar û xapandinê wê dikir. Hîn çend hefte di navre neborîne derket hole ku bi vê bangê em çiqasî mafdar in.

Hûn dev ji hêviya wan reformîstên me yê ku aqlê wan berbihewa ne berdîn; ku ev hilbjartina pêwar bingehê ji xebata nav gîrsê a rêzanîn re bihêle, terse vê ji bona ku li Kurdistanê gîrsên gel terorîze bike bûye wesila pergaleke êrişê.

Ji serî de ev kifş bû. Ji ber ku li Kurdistanê dolivgeriya a pêwarî û ketina destê berendamên DEP e, kabûsa kolonyalîsta bû. Ya din jî wexta ku DEP di vê hilbjartina pêwar de qels biketa jî ji bona pîlatforma rêzanîn a TRNK jî wê xeteriyên giran banîna qadê û wê bihata mana ku piştgirîya rêzanîna dewletê ya zorkar. Bi vî hawayî jî ev rawêşek jiyani bû.

Heke hilbjartin bihata talûqkirin an jî DEP bihata dadan, wê listika van yan li ser navê demokrasiyê derketa holê, li ber dewletê yek rê dima.

Ji ber vê, ji hêlekê de ji bona ku DEP e têxe hilbjartinê zordariyek psikoloji dimeşand û "beşa masûmiyete" dikir şantaj. Ji hêla din ve jî bi rewşêke nedîtî êrişî berendamên DEP e dikir û zordariya xwe bi wan dida naskirin û kampanyêke hov jî di meşand.

Bi van qayil nebû, ganûna hilbjartinê guherand û li Kurdistan e hemû sindoqên hilbjartinê teslîmî polis, tîmên taybetî û cerdevanan kir. Teslîmî van şebekên çekdar kir. Ve jî tu mecal ji berendamên welatperwer re nedihîşt.

PRK/rizgarî di vê demê de ji bona ku DEP 'nebe şirikê vê hilbjartina bi hîle û bi xwîn, bangî DEP e kir, xest ku vê hilbjartinê red bike..

Ji hêlekê ve wan hêzên dijraberen kolonyalîzmê û radikal ji bona ku DEP vê hilbjartinê red bike xebata xwe dimeşandin; ji hêla din ve jî wan dorhelen DEP e yê reformîst beşdarbûna DEP e a hilbjartinê kiribûn pîrsgirêka hebûne. Li gorî wan "çawabe ew rayên TRNK yê ku bloqe bibin wê ji DEP e re bên hesêb û wê DEP bi vê xurt bibe" û wê partiye bi vê meşrûiyetê bidest xîne. Hesabên wan ev bû.

Hinika jî bi van metodên basît dixwastin ku li metroplê bibin serbajar û li benda vî "serkarî" bûn. Hinan jî, lig û milên DEP e hatin şikinandin divê fugranîya "demokrasiyê" bidomînin sazûmana kolonyalist re îspat bikin ku "çi zarokên bi terbiye" ne

Hinika jê di gel jî bi sedan binçavkirina endamên bê DEP re jî, bi bombekirina buroyên partiyê û kujtina bi dehan berendamên wê re jî; xwestin ku DEP di van mercan de jî têkeve hilbjartinê û xwe bide nîşan ku çiqasî "qabadayî" ye.

Yên ku serê vê koroyê dikişandin, têza wan a ku diparastin jî ev bû; "şixwe dewlet naxwazê ku DEP têkeve hilbjartinê, ji bona ku DEP jî hilbjartinê vekîşe zorê lê dikin, armanca wan ku bêyî DEP e hilbjartinê çêkin û Kurdan mahkûmî partiyên nîzame bikin" digotin.

Belê dewlet, tam tersê gotina wana ne ji bona ku DEP nekeve hilbjartinê, ji bona ku têkeve hilbjartinê zorî didanê û fatora wê hilbjartinê jî wê derxistana ber TRNK e. Armanca ev bû. Ji bona ku DEP e "biqedinin" û rêka xebata rêzanîn ku ji TRNK e re bête girtin a "qanûnî" ev bû.

Ji hilbjartinê vekîşandin, nayê mana ku li qadê xebatên rêzanî dibe bêtaqet bihêle; ji bona ku vê listika hilbjartina bi xwîn bête ricim kirin, bi her pergali dibe bingeha xebatê ji wan re. Divê bi vî awayî bête fêhm kirin. Divê em herin gîrsê û propagandaya ku vê hilbjartinê ricim bikin, neçin ser sindoqê û raya nedin wan partiyên vê nîzame.

Piştî bûyera Tûzlayê, li ser endam û berendamên DEP e zorbaziyek sistemî û bêhesab des pê kir. Bi dû hev cihên partiya DEP e bombe bûn. Kuştin, girtin û revandin hîn pirtir bû. Ev geşbûn jî êdî yê ku bi xapandin bingeha partiyê tîxinin hilbjartinê, ew jî nema karin biparêzin. Piştî ku ev qeş bûn gihan vê pîvanê "ji kerema xwe de" meclîsa DEP e biryarek îsabetî girt. Biryara jî "HILBJARTINA 27 ê ADARE VEKIŞANDIN".

Ev biryar îsabet girtî ye. Ji ber ku, belkî di nav vê naveroka bix wîn û zorbazî de her rayek ku ji DEP e re têkeve sindoqê hêjaya sed raya be; belê ev wahşeta ku li Kurdistan e tê meşandin "xapandina hilbjartinek demokrati" ku DEP e jî tede bike qirdik û meşrûiyetê ji vê hilbjartinê re çêke; xerameta wê bi tu buhaya nedihat dayîn.

DEP bi biryara jî "hilbjartinê vekîşandin" ve ev listika dewletê xera kir. Hesabên dewletê jî vê hêlê de yê rêzanîn bi derbekê re iflas kirin. Qurfa ku ketiye nav van sazûmanên ikidara rêzanîn û harbûna wan, sebaba wê ev biryara DEP e ye. Ev jî dide nîşan ku DEP bi vê biryarê çawa listika wan xerakirî ye.

Ji ber vê ye ku ev du sale di parlamento de rakirina "masûmiyeta qanî" a wekilên DEP e kirine pergalekî şantajê û wek şûrê demok-

NEWS
'94

lesiyê li ser serê wan dihejandin lê îro bi rewşeke baybezî ev kîrû anî rojevê. Ev du sale ku bi rewşekeşantaji ev "masûmiyet" li dij **DEP** 'ê dihat xebitandin, lê îroj kirine durûveki **CEZAKIRINE** û xistine pêvajokê.

Serokwêzir Çiller, raser bi devê xwe go ti "Eger **DEP** têketaya hîlbijartinê masûmiyeta wekilên **DEP** 'ê ranedibû û pir rehet vî tiştî dibêje. Bi vî awayî ji bona ku **DEP** têkeve hîlbijartinê her pergälên ku dan xebitandin, piştî ku iflas kir, êdî ji cezekirinê pêve tişte nema û ev ji itîraf kirin.

Kevnepirestiyê rêzanî ku li tirkîyê har bûye; bi baybezî masûmiyeta wekilên gel yên **DEP**'e rakirin û hin biryara cezên wan kifş nabûbû ew li meclîsê teslimî polîsan kirin. Ew wekilên gel yên Kurd ku di kursîya meclîsê de nehiştin biaxivin, îro ew şandin dezgehên îşkencê. Di nav vê pirkîma [hîsterî] ya rêzânî de ku çapgerî li xwe vedigere dibêje, "em wan dardakî, dardakî" û çepîka dixîne; dû re ji dibêje "ma em pir zêde neçûne? Gelo wê Ewropa dû re ji me re bê çî?"

Lê kes nabêje "ma wê gelê Kurd ji me re çî bêje? Diyarbekirî, Mêrdînî, Mûşî, Şirnaqî ji me re çî bêjin? Helbet napirşin? Ji ber ku **KT**. zûde Netawey Kurd wunda kirî ye û ev ji qebûl kiriye. Yên ku netewekî bi zarok û zeçên wî re bombe bike û di nav xwîn û agir da bihêle, Ma ew çawa wekilên wî netewî di wê meclîsê xwe de bihêle? Ma wê mana vê wekî din çî be? Ev ne wek hina ku li gora îcabên "demokrasiyê" bû; ji bona ku merovan bikşînin nav meşrûiyet û nîzama xwe ev tişt kiribûn pergäl û hetanî neha dixebitandin. Heya îro ev rîza ji bona vê bû.

Piştê kû hesabên wan negirt buhustek girêz ji devê wan herîkî ev wekilên gel girtin teslimê polis kirin. Ev ji wan kesên ku hina parlamenta **KT**. ya ku sazûmanek ji sazûmanên kolonyalist e û ji Kurda re tu meşrûiyeta wê tune. Fêma nekîrine; ji vana re bila bibê guhar û di guhê wan keve.

Ji **TRNK** di vir ve hêleke a ku îbret (fere) jê bête girtin. Yek jê ji dema ku ew girtin dan destê polîsan ku hew tenê "ji narezîbûna Ewropa tenê ditirsîyan" bû. Halbukî wexta ku awan destdirêjayîyet wusa kirin, divê pêşî reye pîrsê bidana hesibandin. Divê nerazîbûna muhalefeta girseyî banîna ber çav. Yên ku hesabê xebata nava gîrsê ya legal ji bona hiş-yarkirin û honandina girseyê nexebitînin, wê rojekê bibin qurbana vê "bêdengî" yê.

Parlamentoya Tirkî heta kezaba wê teşhîr kirin. Yên ki hina ji di bin vê meclîsê de sitarê dibînin. Ji xwe bi xwe teşhîrkirin pê ve tişteki "bêteşhîr" nameye. Rojek berî rojê divê hemû merovên welatparêz û demokrat vê mezbehê ji xwedîye wê re bihelin û vegerin nav gel. Sindoqa hîlbijartinê di vê pêvajokê de yên ku bî ser kara wê bi navê hevparên kontr-gerîla, Tîmên taybetî, parêzger û zorbazîya dewletê werine zanin.

HEVALNO, DESTBIRANO SIBE A ME YE!..

Kolonyalizma **KT** 'ê ketiye nav boraneke aborî û rêzanî ya kûr. Sebaba vê boranê yek jê, ew çavkanîyên berkêşanê ku ji bona xwedîkirina vî şerê ku li Kurdistanê dimeşe xebitandina wane. Ev koalîsyona **DYP** û **SHP** 'e ku du sale dibingîheke yekîtiya gelêrî de dimeşe; li

hember van boranên aborî û civakî xetimiye û nema dimeşe. Ew borîyan rezanî û diplomatî ku Rojava ji wan re berhev kiribûn, **KT** 'e heta dawiyê da xebitandin, belê ji hêla pîrsgirêka Kurdistanê ve ketiye astengeke pîr giran û xeter.

Ev borana aborî û rezanî yekîtiya gelêrî ji ji navê radîke û boranê hin kurtir dike. Di bîngeha pêşbûna paşverûtiye de ji ev boran cîh digre Ev borana ku barê komên kedkar hin girantir dike. Ev mecalê ji wê edebîyata "cîhêker" û "welat-Millet" re êdî nahêle û êdî her ku diçe ev hin bêhtir zor dibe.

Li Kurdistan bi qasî ku Dewlet bi emirnamey **KPG** 'e konseya Parêzger a Gelêrî tê dolivgerkirin ji; wexta ku behsa "cûnta" tê kirin tê mana ku ev hatiye xemilandin û naxebite.

Ji hêlekê de **PR** (Partiya Refahê) li Kurdistanê kirine partiyeke dewletê û bi vê armancê ku xebat tê kirin ji

dûr re bi derawên ku "ew ucubeyî bin dest derketiye dive bê sekinandin re rojavê diçewtînin û ramanen Ataturk dihonin.

KT 'e. berî çend salan gelek awanxayên ku di konjuktura dinê de zêft kiribû ew ji destê wê derkeve û li Bakû'yê hat binaxkirin. Ew Rusyaya Emperyalîst ku bi mezênên taqtîkî bi paş de vekîşiyabû, mezênên xwe yên nû damezirandibû. Daxuyaniya vê a pêşî yekem paşva vekîşandina Tirkîye ya ji Kafkasyayê a duyemîn ji ew rêka petrola (nifte) Qazakistan û Bakû'yê ku wek "projek zêr" li dij Tirkîyê hat xebitandinê.

Li serê van her sê kirûyên boranê ji pîrsgirêka Kurdistan sekinîye. Ew **KT** ku dixwaze **Tekoşîna Rizgarîya Netawey Kurd** bi xwînê di nav agirde bifetîsîne, baş zanin ku bi metodên "kuştin" û "zordarî"yê wek salên 1925'an û 1938'an ta dawîniyê nestendiye û nikare bistin e.

Bi qasî wan ji **KT** 'e di Rohhilata Navîn de bi gewşî ji Bakurê "Kurdistanê xistiye bin destê xwe û herêmek ji yên parêzî harêma parêzgeriya xwe de dihmîne ji ber ku li hember Iran, Iraq û Suriyeyê meqerek ji yên rojava a pêşî û bi bawerî tê hesêb, ev ji bîngeha kredîya rêzanî û diplomatî ku didin **KT**. Belê ji bona emperyalîstan fêdên strateji berî fêdên taqtîkî tîm mazatê. Bi van metodan li gora statûya kewî da xwanî ku êdî **KT**. Nema Li Kurdistanê di destê xwe de bihêle û ev ji bi serê xwe ji bona vê kredîye êdî ne bese. **KT**. Nema kare direj li ser Kurdistanê hespê xwe bimeşîne.

Meşûriyeta dolivgeriya **KT** 'ê a li ser awa Kurd bi derbekê ji navê rabû ye. Bi polis û arteşa xwe li welatê me ye. Sazûmanên wê yên din, ideolojiya wê a mirî û rêzaniya wê bi derbekê re ji bîni de iflas kirîye. Ew **KT** a ku ji hêla rêzanî ve Kurdistanê wînda kirîye, xewna wê ku heta qiyametê Kurdistanê ji hêla leşkerî ve di datê vê pîr gran be û ji boraneke ku wê ji di nava bifetîsîne pê ve tişteki din nehêle.

Di ve pêvajoyê de em nikarin bejin ku emê di nav **Tekoşîna Rizgarîya Netaweyî Kurdistan** de cîh girtinê. Hin em nikarin di qada navnetewî de **TRNK** de wer bikin û ji vê re bîngehek meşrû, û di nava welat de **ENIYEK** ku hemû çînen civakî di bîngehek êrişek hevparde bimeşîne nehatiye damezirandin û em hewceyî ve pergälê ne.

Bi qasî her tiştî ji li Kurdistan tu tişt ne mîna berê û êdî wek bêre ji nabe. Her bihar Newroz re welatê me dişa ji nûh deh dizê û ber bi azadî û serxwebûnê de wê meşa xweyî bi biryar didomîne.

İSTANBUL

BAĞCILARDA NEWROZ GÖSTERİSİ

Ulusal isyan günü **NEWROZ** çeşitli eylemlerle kutlandı.

İstanbul'un çeşitli semtlerinde korsan gösteriler yapıldı. Çiftlik belediye durağında anti-sömürgeci gençler tarafından düzenlenen gösteride, üzerinde **Biji Newroz, Biji PRK/rizgarî** yazılı pankart asan göstericiler, cadde üzerinde benzinli lastikler yakarak yolu trafiğe kapattılar. Çeşitli kuşlamaların yapılarak, **Biji Kurdistan, Biji rizgari, Newroz Pîroz Bê** gibi sloganların atıldığı gösteri 10-15 dakika sürdükten sonra göstericiler ara sokaklara girerek kayboldular.

Grubun dağılmasının ardından olay yerine gelen polis **Suna Özcan** ve **Hasan Kaplan**'ı gözaltına aldılar.

İstanbul/Stërka Rizgarî

ALMANYA

AVRUPA'DA NEWROZ KUTLAMALARI

PRK/rizgarî Tarafından Duisburg'da Düzenlenen Coşkulu Newroz gecesinde Birlik ve Direniş Çağrısı Yapıldı

Kendi ülkesinde esaret koşulları içinde yaşamaya mecbur bırakılan Kürtler, ne yazık ki geleneklerini bile özgür bir biçimde, kendi iradeleriyle yaşayamıyorlar. Bu geleneklerin hem en önemlisi, hem de en anlamlısı hiç kuşkusuz **Newroz**'dur. Tarihi neredeyse Kürtlerin tarihi kadar eski olan **Newroz**, bugün Kürtler için artık **KURTULUŞUN** sembolü, sömürgecilğe karşı başkaldırının sembolü haline gelmiştir.

Kendi ülkelerinde özgür koşullarda **Newroz** ateşini tutuşturamayan Kürtler, sömürgeci şiddetin etkisiyle sığındıkları yabancı topraklarda bu ulusal geleneği yaşatma uğraşı vermektelerdir. Sayıları yüzbinleri çoktan aşmış

bulunan yurtsever Kürt göçmenleri Avrupada en politik kesim olarak genel kabul görmektedir. 90'lı yıllarda Kürt siyasal hareketlerinin siyasal, diplomatik ve kültürel faaliyetlerinde geçmişe nazaran önemli bir yoğunluk gözlenmektedir.

Avrupa'da her yıl geleneksel bir biçimde kutlanan **Newroz** gecelerinin ilki bu yıl 26 Şubat 1994 tarihinde **PRK/rizgarî** tarafından Almanya'nın Duisburg kentinde organize edildi. Gece tertip komitesinden görüştüğümüz bir yetkili uzun bir aradan sonra ilk defa bu bölgede

PRK/rizgarî tarafından **Newroz** gecesini düzenlendiğini, gecenin kendileri açısından başarılı geçtiğini ve kitle tarafından beğenildiğini vurguladı.

Gece programı, Modern Kürt Müziğinin ünlü ismi **CIWAN HACO, Ozan EMEKÇİ, SERDA DIMO**, Folklor ve slayt gösterileri, Dersimli genç sanatçılar **HAYDAR** ve **ŞENGÜL**'den oluşuyordu. Çeşitli kuruluşların mesaj gönderdiği geceye, yerel radyolardan ve devrimci demokrat basından da izleyici olarak katılım oldu. Tüm devrimci ve yurtsever çevrelerin kitap sergisi açmaları, ayrıca Kürt halkı ile dayanışma amacıyla geceye katılan Ermeni Müzik Grubu gecenin enternasyonal muhtevasını pekiştirdi. **PRK/ rizgarî** Polit Büro'sunun mesajının okunması yoğun alkışlar alınırken, geceye çağrılı olduğu halde bürokratik engeller nedeni ile gelemeyen, **Komal** Kurucusu ve **DEP** parti meclisi üyesi **Ali Beyköylü** izleyicilerde burukluk yarattı.

Stërka Rizgarî/Duisburg

16 Şubat 1994 Günü Duisburg'da Düzenlenen Toplantıda Yapılan Konuşma

"Binlerce yıllık direniş, mücadele, ulusal isyan ve orta-doğu halklarının bayramı yeni bir **Newroz**'un anlamını ve tarihsel serüvenini hepimiz çok iyi biliyorsunuz. Bu nedenle **Newroz**'un tarihsel anlamı üzerinde fazla durmayacağız. Ancak, bu yılki **Newroz**'un diğer **Newroz**'lardan farklı iki özelliği mevcuttur. Birinci; 27 Mart Yerel Seçimleri, ikincisi ise; **Kürdistan Ulusal Demokratik Cephesi**. Kürt Ulusu yıllardan beri özlemini çektiği yurtsever güçler arasındaki birlik ve ulusal otorite sorunu, kurulma çalışmaları süren Kürdistan **Ulusal Demokratik Cephesi** ile çözüme doğru gitmektedir. **PRK-Rizgarî** olarak, Cephe'nin, gerçek bir ulusal iktidar, gerçek bir savaş örgütü ve bağımsız Kürdistan'ın bir prototipi olması açısından elimizden gelen her türlü çabayı sarfettik, etmeye de devam edeceğiz. Umudumuz, her tür grupsal çıkarın üstünde, konjonktürel bağımlılıklardan uzak, kendi özgür iradesi ile, ulusal çıkarlarımızı temel alarak savaş meydanında yerini almasıdır.

Değerli Dostlar; bildiğiniz gibi Kürdistan'da son birkaç aydır, sömürgeci şiddet sınır tanımaz bir biçimde hergün onlarca insanımızı katlederek yerleşim birimlerini boşaltarak, korkuyu ve paniği yaygınlaştırarak iki hedefe ulaşmak istiyor. **Birincisi**; Ermenilere yaptıkları gibi Kürt Ulusun'u da mülteci ulus durumuna düşürmek. **İkincisi** ise; yerel seçimlerde kendi adaylarını seçtirmek.

Kürdistan'da hergün toplumsal dayanaklarını biraz daha yitirerek vahşileşen sömürgeciler, şimdi ancak, çıplak şiddete, korucu çetelerine, özel timlerin ve katil ordunun zulmüne dayanarak ömrünü biraz daha uzatmak istiyor. Seçim ise, sömürgeci terörün yasal kılıfı olarak,

kamuoyuna yutturulmak istenmektedir. Eşit koşullarda yapılacak bir seçimde ağır yenilgiye uğrayacağını anlayan sömürgeciler, seçimin eşit koşullarda yapılması için her tür yöntemi denemektelerdir. Yurtsever adaylar ve yasal düzeylerde duran demokratik muhtevalı partilere bile tahammül gösteremiyorlar. Bizleri teslim almak, Kürt Ulusal Hareketini ve silahlı direnişi, sonuçları önceden belirlenmiş seçim oyunu ile yenilgiye uğratmak istiyorlar. Ama bu çabaları boşunadır.

KUKM'nin, bu seçim oyununda figüran olmayacağını, partimizin çok önceden saptadığı fiili müdahale ile ortaya koyulmuştur.

Değerli dostlar; bir çoğunuz okudunuz. Partimiz, sömürgeci namluların gölgesindeki yerel seçimlere hayır dedi. Bu tavır önceleri tepki toplamasına rağmen, bugün tüm devrimci ve yurtsever güçlerin ortak düşüncesi haline gelmektedir. Bu tavır, **KUKM**'nin geleceği için son derece önemlidir. Artık bizim önümüzde kendi iktidar organlarımızı oluşturma, kendi ulusal otoritemize ulaşma süreci başlamıştır.

Halkımızın her tür baskıya rağmen Ulusal Kurtuluş Mücadelesine destek vermesi geleceğe olan güven ve umudumuzu pekiştirmektedir. Karar verilmiştir. Şiarımız bellidir: **YA BAĞIMSIZ KÜRDİSTAN - YA BAĞIMSIZ KÜRDİSTAN!** Başka seçenek, başka yol yoktur.

PRK-rizgarî olarak tüm dostlarımıza, yurtsever güçlere ve sosyalistlere bir kez daha şu çağrımızı yineliy-

yoruz. *TC'nin ulusumuza karşı topyekûn bir şekilde sürdürdüğü kirlî sömürge savaşına karşı zafer kazanmanın yolu birliktir.* Kürt Ulusu ile sömürgeciler arasında kopuş süreci başlamıştır, antagonizma giderek derinleşiyor. Kürdistan ihtilâli olgunlaşıyor. Sürece omuz vermek en acil görevdir. **KUKM** üzerindeki saldırıları ancak, birlikte ve direnenek aşabiliriz. Düşmanlarımız haklı mücadelemize karşı uluslararası plânda nasıl birlik yapabiliyorlarsa, biz de onlara karşı aynı tavrı gösterebilmeliyiz. Emperyalizmin terörizm safsatası ile **KUKM**'ni baskı altına alıp, bağımsızlıkçı perspektiflerden uzaklaştırma ve dişleri çekilmiş, kontrol altına alınmış bir "Kürt Gücü" yaratma uğraşı bütün hızıyla devam ediyor. Partimiz Bağımsız, Birleşik, Demokratik Kürdistan projesine karşı geliştirilen her tür karşı-devrimci çabaya karşı sonuna kadar mücadele edecektir. Reformizmin ve işbirlikçiliğinin teşhiri ve oluşturulmak istenen ismi "Demokrat" kendisi Korucu Partisine izin verilmeyeceğini dost düşman herkesin bilmesini istiyoruz. Bir kez daha Partimizin Avrupa Örgütü adına **Newroz**'unuzu kutluyoruz."

**"BİJİ NEWROZ
YAŞASIN BAĞIMSIZ-BİRLEŞİK- DEMOKRATİK KÜRDİSTAN!"**

26.2.1994 PRK/ rizgarî Avrupa Örgütü

YUNANİSTAN

ATINA'DA COŞKULU
NEWROZ GECESİ

PRK/Rizgari Yunanistan Temsilciliği Atina'da Kürt-Yunan Dostluk derneğiyle birlikte ortak bir **NEWROZ** kutlama gecesi düzenledi. 18 Mart 1994 gecesi büyük bir kitle katılımlı ile yunanlı dostlarla **Newroz** kutlandı.

Geceye Yunanlı sanatçılar da katılarak siyasi destek verdiler. 1922 yıllarında İzmirden kovulan Yunanlı bir ailenin kızı olan ünlü sanatçı **DOMNA SAMIO**'da şarkılarıyla Kürt Ulusu'nun haklı ve Meşru Mücadelesine katkıda bulundu.

Kürt-Yunan Dostluk Derneği Başkanı DAMIANOS VASILİADİS konuşmasında Kürt Ulusal ve demokratik hareketine en yüksek düzeyde desteğin verilmesi gerektiğini vurguladı. Amaçlarının yok edilen Kürt Kültürünü kavramak ve geliştirmek olduğunu belirtti.

PRK/rizgari Yunanistan Temsilcisi ise konuşmasında ülkesinin içinde bulunduğu son durumu anlattı.. Türk milliyetçi ve sömürgeci devletin **KUKM** üzerindeki katliam ve baskılarını ve hazırladığı oyunları açıkladı. Bütün bası

ve zulme karşı Kürt Ulusunun mücadelesinin nihai sona yaklaştığını belirtti. Konuşmasını "Yaşasın Kürt ve Yunan Uluslarının Dayanışması" ve "Yaşasın PRK" olarak bitirdi.

Gece **ARYA** Kültür Merkezi müzik ve folklor grubu ile Irak ve Suriye parçalarından sanatçıların şarkıları ile daha bir anlam kazandı.

Geceye **PASOK** Milletvekilleri, Atina Belediyesi adına temsilciler, Kürt-Yunan Dostluk Derneği onur başkanı direnişçi **MANOLİS GLEZOS**, **PASOK** Merkez Komitesi üyesi **TOMAS BAKALAKOS**, Birçok gazeteci ve televizyon temsilcileri katıldılar, **Yeni Demokrasi** milletvekili **YANNİS STATOPOULOS** bir telgraf gönderdi.

Geceye **PONTUS- ERMENİ- KIBRIS DERNEKLERİ** temsilcileri de katıldılar.. **YUNAN SOLU PARTİSİ, SOL-FEMİNİSTLER, KADIN TEMSİLCİLERİ DE** geceye katılarak başarı dilediler. Böylece devlet terörizmine bir tokat da ATINA da atılmış oldu.

Stërka Rizgari/Atina

KÜRDİSTAN'A
200 Milyon
KAMPANYASI

Veria/Yunanistan

23 Şubat 1994 tarihinde Yunanistan'ın **Veria** şehrinde Ulusal Kurtuluş Hakları Birliğinin düzenlediği "Kürdistan için 200 milyon kampanyası"nın Veriadaki toplantısına Kürtler adına **PRK-Rizgari** Yunanistan temsilcisi katıldı. Toplantının diğer konuşmacıları, Birliğin Başkanı **Dimitris Martos**, Yunanistan'ın Kıbrıs eski elçisi **Stoforopoulos**'du.

Toplantıda önce basına bilgi verildi.. Bölge basını konuya büyük ilgi gösterdi. Toplantıda ilk konuşmayı **PRK- Rizgari** Yunanistan temsilcisi yaptı. Konuşmacı Kürdistanın Türkiye için ekonomik önemini istatistiksel verilerle belirtti. Türkiyenin ekonomik zenginliklerinin hemen hemen çoğunu Kürdistan'dan temin ettiğini, ve bu anlamda Türkiye için vazgeçilmez bir hammadde deposu olduğunu önemi ni belirterek bitirdi.

Birlik başkanı Türk devletinin tarihinin bütünüyle ulusları imha tarihi olduğunu; Ermeni ve Pontuslulardan sonra şimdide sırada Kürt ulusunun olduğunu belirtti. Bölgede barışın sağlanmasının tek güvencesinin Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine destek verilmesi gerektiğini vede yayılmacı Türk devletine karşı durulması gerektiğini; Egedeki barışın güvencesinin Kürdistanın dağlarında olduğunu belirtti.

Toplantı oldukça kalabalıktı. Veriada. İlk defa Kürtlerle ilgili bir toplantı yapılıyordu.. Çoğunluğu Pontus katliamı sırasında topraklarından kovulan Pontuslular oluşturuyorlardı. Bunların arasından biri dedesi bir Kürt tarafından katliamda alınıp saklanmış ve o Kürt ailenin aşiret adını almış. Bunun gibi örneklerle raslamak sık sık mümkün.

PASOK Dışişleri Sekreteri

PABUCİS;

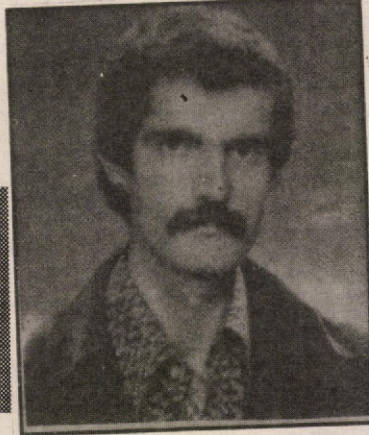
"Kürt Ulusal Kurtuluş
Mücadelesini
Destekliyoruz"

Atina

PASOK Avrupa milletvekili, **PASOK** dışişçiler sekreteri **Hristos Papucis**'in 6 Martta, **YUNAN DIŞ POLİTİKASI** konulu toplantıda konuştu. **PRK-Rizgari** Yunanistan temsilcisi'nin "**PASOK'un Kürt sorunundaki resmi politikası nedir.**" sorusuna karşılık **Papucis** cevabında:

Her zaman Kürt ulusunun ulusal kurtuluş mücadelesine destek olduklarını, Avrupa Birliğinde yapılan katliamlarla ilgili sürekli sorunu gündeme getirdiklerini, her tür yardımı ellerinden geldikçe yaptıklarını belirtmiş ancak çoğu zaman Avrupada bu konuda yalnız kaldıklarında vurgulamıştır. **PRK**'yi tanıdıklarını, sürekli ilişki içinde olduklarını belirtmiştir. Kürt sorununda birçok çözümün olabileceğini vurgulamış ancak Kürt sorununun politik olarak bir çözüme kavuşabileceğini vurgulamıştır. **Pabucis** kendilerinin politik çözümden yana olduklarını belirtmiştir.

Stërka Rizgari/Atina

Seni düşünürken / savaş ve zafer düşünürken / seni düşüneceğiz biraz da / ve sancılı yüreklerimiz / fırtınalarla kalkılanacak / seni düşünürken / hüznü türküler söylemeyeceğiz hayır / marşlarla, destanlarla, gerilerek, gererek, / baştan ayağa umutla, sevdıyla / ve öfkeyle çoğalacağız birazda

17 Nisan 1980 günü, Ankara Emniyet Müdürlüğünde beyni parçalanarak katledildi.

İşkencede tek şairi konuşmamaktı..

ANISI MÜCADELEMİZDE YAŞIYACAK

Antep Özel Tip Cezaevinden tutsaklar
Ayhan BİNGÖL, Nesimi YAMAN,
Nedim BARAN, İbrahim BİNGÖL,
Amasya Cezaevinden
Sedat GÜNÇEKTI

**YAŞAR
GÜNDOĞDU**

31 Mart 1993'de Dersim'de şehit düştü...
KÜRT ULUSU'NUN ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNDE YAŞIYOR

Antep Özel Tip Cezaevinden Tutsaklar
Ayhan Bingöl, Nesimi YAMAN, Nedim BARAN, İbrahim BİNGÖL ve Cemil GÜNDOĞDU

(....)
**HÜLYA
BİNGÖL**

Meksikada Zapatacı Ulusal Kurtuluş Ordusu (EZLN)'nin Chiaps eyaletinde başlattığı ayaklanma ile kırsal kesimin denetimini ele geçirmesi ve Meksika hükümetini anlaşılmaya zorlaması; "Yeni Dünya Düzeni" cilerin "devrimci radikalizmin" bittiğine dair demagogilerine de bir yanıtıdır. Zapatist ayaklanma, aynı zamanda ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin içiçeliğini gösteren örneklerden sadece birisi...

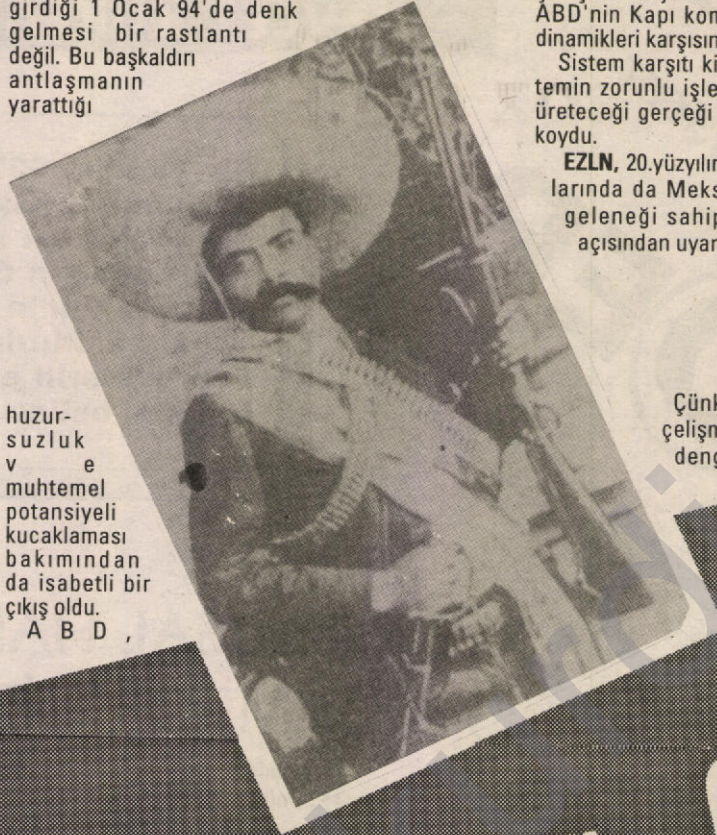
olarak görüyor.

Adını ilk kez duyuran EZLN'in köylü kütellerinde uzunca bir süre örgütlediği anlaşılıyor. isyanın toplumsal huzursuzluğu arttıran NAFTA antlaşmasının yürürlüğe girdiği 1 Ocak 94'de denk gelmesi bir rastlantı değil. Bu başkaldırı antlaşmanın yarattığı

demokrasinin bizzat Avrupa tarafından tahrir edildiğinin ortaya çıkmasıyla, "YDD"ye kapılan aydınlar büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Kürdistan devrimini bilinçlerden kaçırmaya çalışan burjuva ideologları; büyük patron ABD'nin Kapı komşusu Meksika'nın ihtilâlcı dinamikleri karşısında irkiliyorlar. Sistem karşıtı kitlesel muhalefetin, yine sistemin zorunlu işleyişi içinde kendini yeniden üreteceği gerçeği kendini bir kez daha ortaya koydu.

EZLN, 20.yüzyılın başlarında olduğu gibi sonlarında da Meksika köylülüğünün Zapatist geleneği sahiplendiklerini göstermeleri açısından uyarıcı bir işlev görüyor.

huzursuzluk ve muhtemel potansiyeli kucaklaması bakımından da isabetli bir çıkış oldu. A B D

Çünkü Meksika, kapitalizmin iç çelişmeleri bakımından toplumsal dengesizliğin en uç noktalarda seyrettiği bir ülke.

Köylülük kuşkusuz 1910'ların

Geçtiğimiz Ocak ayı içinde Meksika'da Zapata Ulusal Kurtuluş Ordusu'na (EZLN) bağlı tarım işçilerinin dört kasabayı ele geçirmesiyle başlayan Zapatist ayaklanma, "Yeni Dünya Düzeni" ideologlarının bombardımanı altındaki beyinlerde yeni esintiler yarattı. Güney Meksika'da Chiapas eyaletindeki San Cristobal, Ocosingo, Atamirano ve Las Margaritas kasabalarını ele geçiren, Zapatistler Meksika hükümetine ve ordusuna karşı savaş ilânı vermişlerdi. Güney'deki bu yoksul eyaletin birçok kasabasının ihtilâlcilerin eline geçmesi üzerine de Meksika hükümeti bölgeye büyük bir askeri yığınak yaptı.

VIVA ZAPATİSTAS!

Fakat ayaklanma bastırılmadı.

Hükümet kuvvetlerinin köyleri bombaladığı ve ölü sayısının 400'ü aştığı ayaklanma, kendiliğinden gelişen bir isyan değil. Diğer bir olgu da EZLN'nin Chiaps eyaletindeki ayaklanmasının bir uyarı niteliği taşıması ve ele geçirilen kasaba merkezlerini elde tutmayı amaçlamadıkları.. Dolayısıyla EZLN'nin geri çekilmesi, devrimci eylemin bir taktiği olarak ortaya çıkıyor.

Ayaklanmanın üçüncü haftasında hükümet EZLN ile ateş-kes görüşmesi yapmak zorunda kaldı. Chiaps Eyaletinin büyük bir bölümünü kontrolleri altında tutan ve giderek kitleselleşen Zapatist'lerle Hükümet arasında varılan geçici anlaşma ile Mexico'nun zaman kazanmaya çalıştığı dikkatlerden kaçmıyor.

Daha önce Devlet Başkanı Salinas'ın istifası konusunda direnen Zapatistler anlaşma ile bu isteklerinden vazgeçmişler fakat hükümetin üstlendiği yükümlülükleri yerine getirmemesi üzerine bu taleplerini yeniden gündemleştirmişlerdi.

Şimdi Zapatistler biraz daha güçlenmiş olmakla birlikte karşılıklı bir bekleme egemen. ABD-Meksika işbirliği ile geniş çaplı saldırı planlarının hazırlanmasının ardından çatışmaların yeniden başlaması an meselesi.

Hükümetin handikapı ise, bu başkaldırının sadece bir eyaletin belli bir bölgesinde kalmayıp ülkenin her yanına yayılma potansiyeli taşıması. Bu nedenle Chiaps ayaklanması karşısında tavizkar davranmayı ve çelişmeleri yumuşatmayı "şimdilik" daha güvenli bir politika

Kanada ve Meksika'nın imzaladığı serbest Ticaret Antlaşması olan NAFTA ile, ABD ile Meksika arasındaki tahıl gümrüğü 1 Ocak 1994'den itibaren kalkıyor. Bu ise zaten yoksulluğun alt sınırındaki tarım işçileri için "ölüm fermanı" anlamına geliyor..

Siyasal gözlemciler NAFTA ile birlikte Meksika'daki toplumsal dengesizliğin daha da keskinleşeceği ve Chiaps ayaklanmasının daha büyük depremlerin habercisi olabileceğini vurguluyorlar. NAFTA antlaşmasının izlenebilir ilk sonuçları milyonlarca tarım işçisinin işten atılması olarak görüldü..

Benzer huzursuzluk sadece tarım işçilerinde değil, diğer kesimlerde de yaşanıyor. Dünyanın en kalabalık ve en yoksul metropollerinden biri olan Mexico City'de sendikaların ve kitle örgütlerinin düzenlediği protesto gösterilerinde onbinlerce göstericiye karşı polisin vahşice saldırması ve Hükümetin Türkiye'dekine benzer bir "Anti-Terör Yasası"nı yürürlüğe sokmaya hazırlanması çalkantıların boyutlarına işaret ediyor.

Zapatist ayaklanma, 20. yüzyıl boyunca ihtilâlcî dinamikler taşımış olan Meksika toplumunun, "Yeni dünya Düzeni" Doktrini bakımından da Devrimci Deprem kuşağında yer aldığını ortaya koydu.

Doğu Bloku'nun çökmesi ve Körfez Savaşıyla birlikte ortaya atılan "Yeni Dünya Düzeni" söylemi radikal devrimci kitle ayaklanmaları çağının sona erdiğini; sistemin kendini yenileyerek devrimci süreçleri aştığını ilan etmişti. Basın yayın araçlarının ideolojik hegemonyası ile yaratılan hayaller ve "Yeni Dünya Düzeni"ne ilişkin beklentiler, kısa zamanda yerini sistemin acımasız gerçeklerine bıraktı. Koyu bir siyasal gericilik; haksız bölgesel savaşlar ve

Meksika ayaklanmasının bir diğer yanı da ulusal... Mevcut toplumsal sefalet ulusal baskı ve soykırım politikasıyla içiçe geçince Kızılgerilli köylülerin neden ayaklanmanın başını çektikleri sorusu da cevaplanmış olmaktadır. Ulusal ve toplumsal başkaldırının içiçe geçen çoğunluğu ile yoksul köylülük ve tarım işçilerine dayanıyor. EZLN'nin diğer bir özelliği de silahlı mücadele temelinde örgütlenmiş olmalarına karşılık, kitleselleşmeleri olmaları ve salt gerilla mücadelesi ile değil kitle ayaklanmasını yönetmeyi de başarmış olmalarıdır. Chiaps ayaklanması ile uluslararası gündeme giren hareketin, ideolojik-siyasal programı ve diğer görüşleri hakkında şimdilik çok ayrıntılı bir bilgimiz yok.. Bu da daha kapsamlı çözümlerle yapılmayı engelliyor.

Fakat emperyalist-kapitalist sistemin emekçi yığınlara ve mazlum uluslara dayattığı bu siyasal gericilik koşullarında devrimci odakların doğuşuna tanıklık etmesi bakımından EZLN pratiği üzerinde çokca konuşulup tartışılmaya aday görünmektedir.

Kızılgerilli köylülerin bu ihtilâlcî ayaklanması; gerilla mücadelesi ve kitle eylemliliği çizgilerini birleştirmesiyle; anti-emperyalist ve sosyalist muhtevasıyla Kürdistan devrimine dünyanın öbür ucundan eşlik eden bir isyan ateşidir.

MERHABA!

Can ERZİN

KURT ULUSAL DEMOKRATİK GUÇLERINE LEGAL POLİTİKA YOLLARI KAPALI..

DEVLET KUKLA KÜRT PARTİSİ İSTİYOR !

DOSYE MEHANT
AYIN DOSYASI

legalsiyaset
ve

DEP

Bir Yandan "27 Mart Seçimlerine " girip girmeme tartışmaları ve nihayet "seçimlerden çekilme" kararı alınması; diğer yandan Genel Başkan dahil 6 milletvekilinin dokunulmazlıklarının jet hızıyla kaldırılarak tutuklanmaları; DEP'i son günlerin en çok konuşulan/tartışılan konusu haline getirdi.

KÜRT ULUSAL HAREKETİNDE TÜRK PARLAMENTARİZMİNİN SONU..

HEP'den DEP'e

1993 Newroz'u yaklaşırken **PKK** tarafından ilân edilen "tek yanlı ateşkes", her ne kadar TC'nin Kürt ulusuna yönelik topyekûn imhâ saldırılarının önünü kesmemişse de, Kuzey Kürdistan'lı siyasal güçler arasında "**PKK - PSK** Protokolü" ile birlikte yeni bir dönemin de sayfalarını aralıyordu. "**PKK'nın PSK çizgisine gelmesi**" olarak da yorumlanan ve **KUKM'nin radikal bağımsızlıkçı taleplerinin "Yeni dünya Düzeni ile öngörülen emperyalist rasyonellere çekilmesi tehlikesini de içinde barındıran bu gelişmeler, giderek tüm Kuzey Kürdistan'lı siyasal güçler**

lerle her defasında ertelemek zorunda kaldıkları "legal Kürt Partisi" çalışmalarının son hazırlıkları yapılırken, bir yandan da **HEP'in** Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılması olasılığına karşı yeni bir "legal parti" kurulması

LEGAL SİYASET ve DEP

Bir yandan "27 Mart Yerel Seçimleri"ne girip girmeme tartışmaları ve nihayet "seçimlerden çekilme" kararı alınması, ardından da genel başkanı dahil 6 milletvekilinin, MGK talimatları doğrultusunda jet hızıyla "dokunulmazlıkları kaldırılarak" büyük bir tantanayla gözaltına alınıp tutuklanması, **DEP'i** son günlerin üzerinde en çok konuşulan/tartışılan konusu haline getirdi.

Farklı kanallardan tüm şiddeti ile devam eden bu tartışmaların yarattığı karışıklıkta, **DEP'in** hangi koşullarda kurulduğu, neyi amaçlayarak yola çıktığı ve bu gün nerede durduğu gibi konular giderek belirsiz kalmaktadır. Oysa, bir olgunun doğru bir biçimde değerlendirilmesi, onun tarihsel, toplumsal ve siyasal yanının diyalektik bir bütünsellik içinde ele alınarak çözümlenmesini gerektirir. **DEP'i**, kısa tarihi içinde bu yönleriyle ele aldığımızda, kendi rasyonellerinde ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemize olumlu değerler kazandırdığını söyleyebilmek ne yazık ki pek mümkün değildir. Bunda, daha önce yaşanmış bir **HEP** deneyimine rağmen, **DEP'in** tarihi ve siyasal misyonunun bir türlü oturtulamamış olması kuşkusuz önemli bir etkenidir. **DEP'i**, şu kısa tarihi içindeki gelişmeleri birlikte ele almak, sanırsız bu gün gelinen yer ve yapılması gerekenler hakkında bize önemli ipuçları verecektir.

DEP'te YOL AYRIMI...

Aynı günlerde bazı Kürt çevrelerin, uzun süredir Ankara ve İstanbul gibi metropollerde hazırlıklarına başladıkları, ancak gerek bağımsızlığın ve radikalizmin güçlü bir kitle desteğine sahip olması, gerekse **TC'nin** militarist seçeneği ağırlıklı bir biçimde öne çıkarması ve giderek tek yöntem haline getirmesi gibi neden-

yönünde tartışmalara da başlanmıştı. Değişik programların aynı tarihsel dönem içinde üstüste çakıştığı bu koşullarda gündemleşen "legal parti" tartışmaları, Türkiye'deki tüm Kürt çevrelerin aynı masa etrafında toplanmalarına da vesile olmuştu. Bu tartışmalarda üzerinde en çok durulan konu, kurulacak partinin niteliği ile program ve temel politikalarının belirlenmesine ilişkindi. Özellikle bu gelişmeler nedeniyle "legal Kürt Partisi" çalışmalarına bir kez daha ara veren çevreler, kurulacak partinin bir "Kürt Partisi" olmasını önerirken, **HEP** sürecinden gelen çevreler ise bu partinin, Türkiye'de mevcut düzenden rahatsız olan tüm demokratik muhalefeti kapsayacak bir "Türkiye Partisi" olmasında ısrar ediyorlardı. Bu güne kadar "legal parti" çalışmalarının dışında duran ve anti-sömürgeci anlayış temelinde hareket eden çevreler ise "**KUKM'nin radikal bağımsızlıkçı hattının, uzun bir süreden bu yana, emperyalist metropollerde**

. hazırlanan 'legalleştirme ve ehlileştirme' programları için çekilme tehditi ile karşı karşıya olduğuna" dikkat çekiyor ve "KUKM'ni; mevcut sömürge ilişkileri değiştirilmeden, yozlaşmış bir 'dil ve kültür hakkı' talebiyle sınırlandırma, böylece radikal bağımsızlığı çizgisini tarihe gömmeye amacına hizmet eden bu programa karşı duyarlı olunmasını" ve kurulacak partinin "meşruiyeti ve Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Hakkı ilkesini esas alan, sömürgeci TC parlamentosunun reddini öngören" bir anlayış çerçevesinde tanımlanmasını gerekli görüyordu. Aynı şekilde geçmişte HEP süreci içinde yaşanan olumsuzluklar ve daralmanın ne şekilde aşılabileceği hususu da tartışmalarda sık sık gündeme gelen bir konuydu.

Sonuçta, HEP çevresinin de ısrarlı tutumuyla şimdilik, "yerel seçimler" in öne alınma olasılığına karşı bu "seçimlere katılabilme" ve "hazine yardımından yararlanabilme" gibi teknik koşulların yerine getirilebilmesi bakımından bir an önce resmi prosedürün tamamlanarak partinin kurulması, bu aşamada partinin bir "Türkiye Partisi" kimliği ile tanımlanması, program ve tüzüğe ilişkin tartışmalarının tabanda ve daha sonraki kurultaylarda sonuçlandırılmak üzere sürdürülmesi kararlaştırıldı ve Mayıs ayının ilk haftasında Demokrasi Partisi kuruldu.

Kuruluş aşamasında, daha önce "legal Kürt Partisi" girişiminin içinde olan ve bu tartışmalarda da kurulacak partinin "Kürt Partisi" olmasında ısrar eden küçük bir grubun, yönetim organlarının belirlenmiş yöntemini de gerekçe göstererek çalışmalarından ayrılması dışında (ki bu grupla hareket edenlerden bir kısmı kısa bir süre sonra geri dönmüştü) değişik anlayışlar arasında kısmen de olsa bir konsensus oluşmuş ve bu parti organlarının belirlenmesine de yansımıştı.

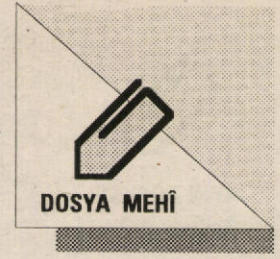
Belî îro bîvê navê di destê me da partiyekî heye. Ev partî geleke, wekê strikekî di çavê dijmin da bisekîne. Çi partî, çi rexistin û çi damezirandox di destê kî da hebî gelekî wî bêxe nava TRNK. Lewra man û neman, hebûn û tinebûn, jîn û mirin li ser milê Tekoşîna Rizgariya Netewa Kurdê.

İlk Kurultay

DEP'in, 27 Haziran 1993 tarihinde Ankara'da yapılan 1. Olağan Kurultay'ına kadar geçen süre içinde parti çalışmaları, ağırlıklı il ve ilçe teşkilatlarının kurulması ve delegelerin belirlenmesi şeklinde geçiyordu. Partinin temel program ve politikalarının tabanda tartışılarak belirlenmesine ilişkin ilke kararı, pratikte hiç bir işlerliğe sahip olamamıştı. Kurultay öncesi bir araya gelen çevrelerin tartışmaları ise, program ve politika sorunlarından ziyade, yönetim organlarının belirlenmesi ve "ortak liste" çıkartılması çalışmalarıyla sınırlı kalmıştı. Ancak yine de bu tartışmalarda sergilenen tavırlar, tarafların DEP'e bakışları konusunda önemli ipuçları

da veriyordu. Sayı pazarlıkları ile giderek anlamsız bir hal alan bu tartışmalarda bazı çevreler, tüm programları ve kadroları ile bu işin içinde oldukları gerekçesiyle, yönetimde daha fazla temsil edilme hakkına sahip olduklarını (!) iddia ederken, bazıları da kendilerinin "dört anlayışın temsilcisi" (!) olduklarını öne sürüp, her "anlayış" a bir tane olmak üzere, en az dört kişilik bir kontenjanda ısrar ediyorlardı. Bu tartışmalara grupçu sayı pazarlıklarının

egemen olmasını eleştiren anti-sömürgeci çevrenin, dikkatleri partinin temel politika ve stratejilerinin belirlenmesine çekmeye yönelik çabaları da, diğer çevrelerin konuya ilgisizliği nedeniyle sonuçsuz kalıyor ve sonuçta karşılıklı

RÊZANİYA EŞKERE Û DEP

Nezvat SAĞNIÇ

İro dî nav rêzaniya Tirkîyêda partiyekî heye. Ew partiya eşkere DEP'e. Roja ku ev parti hate damezirandin heya iro lî ser pir tişt hate gotin û nvisandin. Dî nava partiyê pîxweda ji gelek tişt hate gotin û hêji tê gotin.

Başê, ev çî partiyê? Çra ev qas grînge? Çra gotin û nvisandin lî ser xilas nabe. Çend sebebê wî hene. Em lib û lib rêze bikin.

1-Ev parti hema hema bî temamên hêzên Kurdan hate damezirandin. Ev tenê bî serê xwe tiştêkî pîr grînge. Lewra dî Dîroka Kurdên bakurda peymanekî vaha nû çêbû. Kurd herdem hewcê peymanê vahaye. Xwestina gelê Kurd ne dî vi beşê da û dî beşê temamê jinê da ji hewcê peyman û yekitiyane. Lê ev peyman, bê prensib û bê bername nabe. Bernama partiyekî nasname wi partiyê ye. Heke parti bê bername bibe; bê nasname ji dibe.

Çewtiya mezî ew bû ku, dî serê ewîda tu bername jibo DEP'e nehate amade krîn. Herkes bî ewayê xwe nêri partiyê. Hinekên got "ev parti partiyê gelê Kurd û Tirke"

hinekên ji "na! ev parti ya Kurdan tenêye". Disa hinekên "armanca vi partiyê ketina parlamentoyê û meşana iqtidara rêzaniya Tirkîyê ye", hinekên ji "armanca partiyê me ne parlemantoye. Ev parti geleke xîzmeta TRNK bike, dî têkoşîna demokratik û eşkere da pişîya hêzên netewî veke" digotin. Ev borana (krîza) nasnamê, bandorê (tesîrê) lî ser temamê xebatê partiyê dikir. Parti, jibo ku xwe ji vi boranê rizgar bike, dî Cvîna Gelemperîya paşînda biryarê "Cvîna Bername û rêzname" da.

2-Herkes bî ewayê xwe dinêre partiyê. Jibo hîndekên ev parti pîr grînge. Hebûn û tinebûna van kesan ev partiyê, an ji partiyekî vahaye. Piştî ku DEP hate damezirandin ew kesên ku vaha di hîzirîn, rêxistinên xwe yê xef hema hema tasfiye krîn. Temamê hêzên xwe yê gregîr ji dervazê DEP'e krîn. Lî dî xeynê navê wan, tu tiştêkî wan dî xefîtiyêda nema. Ev halê hanê ji wan t'existe nava kevneşopîkî gelek grîng. Kevneşopîya wan zêdetir lî ser qedexa nebûna DEP'e dibûya. Lewra ji xeynê DEP'e tiştêkî wan ne dimaya holê. Ev halê wan û ev kevneşopîya wan dest û pê DEP'e digirtiya. Jibo ku parti dî nava qanûnê Tirkîyê da bimeşe çî ji destên wan dî hat texsîr nedikrîn. Ger hûn xirabiya, agir lî ser serê gelê Kurd bibariya xema wan nebû. Jî kuştina Mehmet Sincara dengê xwe dernexistin. Jî girtina serogîşkê partiyê ra jî dengê xwe dernexistin. Jibo ku jî nav rê û rêzîkê qanûnan dernekevin der tu tiştêkî deng dernedixistin. DEP bû partiyekî bê deng. (Ez jî wanra nabêjim reformîst. Lewra dî reformîstiyê da jî ev qas teslimiyet û qrêjayî tune) Ew hevalên me yê ku jî rêzaniya partiyê qayil ne dibûn û rêzaniyê rexne dikrîn, wekê dijminan êrişê lî ser wan dibûn û bî ixracê dihatne gef dan (tehdit krîn). Bigir ku jî destê wan ne dihat (!)

3-İro DEP hîndîkekî hatiye ser xwe. Rêya rast, rêya netewî hîndîk ji bibe ditiye. Mxabin ew tişt jibo me raste û jibo me kêr tê, jibo dijmin neraste û jêra çewt tê. Dijmin her gav DEP'eki bê deng û DEP'eki melûl û zelûl divê bibîne. Ew partiya ku rabe ser pêxwe, daxwaza mafê xwe û gelê xwe bike, xweyîti lî xwe, lî endamê xwe û lî gelê xwe bike her gav dî çavê dijminîda mîna strikekiye. Dijmin jibo vi êrişê lî ser DEP'e kîr. Xwestina qedexa partiyê, girtina endamê wî yê Navenda Gelemperî tev jî vi sebebêye.

Vaye tîrsa merfê me yê ku rêxistinên xwe tasfiye krîne evî. Lewra ku ev parti bête girtin tu pîngaleki wan namîne. Bona vi divên ku jî DEP'e bîqetîn pîngaleki (!) nû, partiyekî nû ji xwera damezirîn. Jibo vi dibêjin "rûbarên (muxalefet/en) dî nav DEP'da bla jê bîqetîn, partiyekî nû damezirîn" Partiyekî wîsan t'e bîdanî ku koledar bibêje "belê rêzani vahaye. Aferin ji wera, meriv vaha ser nerm dibe. Ezê bikujim hûnê tenê bigîrin, dengê xwe dernexin, bê qanûnî nekî. Kijan bernamê ku mîna dani pişîya we hûnê lî ser wî bimeşin. Ezê jî Kurd bûna wera deyn nekî, hûnê jî ji koledariya mîna deyn nekî. Lî hev hatin û aşîti ancax dî bin serokîtiya mînda û dî nav qanûnê mînda pêk tê û êd"

Pîrsa grîng lî ser DEP'e eve; Qey Kurd dî karîni dî Tirkîyê da partiyekî eşkere vekî? Erê an na? Bersiva vi pîrsê jîna HEP'e û DEP'e pîxwe daye me. Belê iro dî şertên koledarîda tu partiyekî rêzani bî eşkere nayte danin. Heke ku bête danin halê wî t'e wekê DEP'e bibe. Ew parti heta ku rîsta koledari meşru bike, tê bîji. Kengê ku jî rîstê derket ew gav tê bête xeniqandin, tê bête qedexe krîn...

Têkoşîna gelê Kurd tu car dî nava qanûn û rîstên koledarîda nayte ajotin. Xwezaya mafê gelê Kurd dî nava tu qanûn û rîstên koledarîda ne hatiye nvisandin. Xwezaya mafê gelê Kurd dî nava meşruiyetêda dikare bimeşe. Mafên xwezaû meşru, lî ser milê û dî nav dilê gelê Kurdaye. **Gulên serxwebûn û azadiyê dî nav gundên xirabe, bajarên kavîl kri û dî qontarên çiyanda vedibe.** Dî Enqerê, dî Şamê, dî Tehranê û dî Bexdayê da tu gul û çiçek, sosîn û beybûnê serxwebûn û azadiyê heya naha venebû ye. Jî naha wê da jî venabe, bla kes xwe nexapîne, bla kes gelê me nexapîne...

Belê iro bivê nevê dî destê meda partiyekî heye. Ev parti geleke, wekê strikekî dî çavê dijmin da bisekîne. Çî parti, çî rêxistin û çi damezirandox dî destê kî da hebî, geleke wî bêxe nava TRNK. Lewra man û neman, hebûn û tinebûn, jîn û mirin lî ser milê **Têkoşîna Rizgariya Netewa Kurde....**

"pazarlık" ve "uzlaşma" gününe kadar devam ediyordu.
çabaları kurultay Küçük bir sinema salonunda yapılan ve bir for-

MYK Üyesi **Abdullah Soydan**'ın, DEP 1. Olağan Genel Kurulu'nda
Yaptığı Konuşma
DEMOKRASİ PARTİSİ 1. OLAĞAN GENEL KURULU DOLAYISIYLA

(...)
Oldukça hızlı gelişen bir kuruluş ve örgütlenme sürecinin ardından Demokrasi Partisi ilk Kongresini yapıyor.

(...)
[...] siyasi partiler için Kongreler, temel strateji ve politikaların gözden geçirildiği; faaliyetlerin ve idari organların denetlendiği en üst yönetim ve denetim organıdır. Umarız ki **DEP**, "yasal zorunluluklar" ve "formalite"ler" kaygısının uzağında, bir siyasi parti olarak kendisini gerekli kılan temel sorunların tartışıldığı Genel Kurulunu bir an önce örgütleyecektir.

Bu aşamada mevcut durumu anlayışla karşılamakla beraber, şimdiden temel politikaların belirlenmesine yönelik tartışmaların tüm birimlerde en geniş şekilde başlatılması ve politik muhtevası bakımından bir netliğe ulaşması gerektiği açıktır.

Özellikle son dönemde ülkemizde yaşanan gelişmeler, bu konunun bir an önce sonuçlandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

(...)
Kuruluş aşamasında kamuoyuna, bu partinin Türkiye'deki "demokratik muhalefet kesimlerinin ortak sesi" olacağı, Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin içinde yer alacağı açıklandı. **DEP**'in "Kürt Partisi" değil, "Türklerin ve Kürtlerin ortak partisi" olacağı söylendi.

Bizce çizilen bu çerçeve, **DEP**'in düşündüğümüz tarihsel misyonunu açıklamakta yetersiz kalmaktadır.

Türkiye'nin demokratikleşmesinin önündeki en büyük engel, Kürdistan üzerinde sömürgeci ve militarist bir siyaset yürütmesidir... Kürdistan sorunu doğru bir biçimde çözülmeden, Kürdistan'ın mevcut sömürge statüsü değişmeden Türkiye'nin demokratikleşebilmesi mümkün değildir.

Kürdistan sorununun çözümü ile Türkiye'nin demokratikleşmesi sorunu birbirine bağlıdır. Kürdistan sorununun çözümü ise Kürt ulusunun, özgür ve bağımsız bir ortamda kendi geleceğini kendisinin belirlemesinden geçer.

Bu bakımdan **DEP**'in temel olarak **Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının** savunup desteklemesidir. Bu ilke kaçınılmaz olarak, Kürt ulusunun bu hakkını bağımsız ve özgür koşullarda kullanmak üzere başvurduğu mücadele araçlarının meşruiyetini kabul etmeyi beraberinde getirir. Yani Kürtlerin ulusal kurtuluş mücadelesi ve kurumları tarihsel ve toplumsal bir haklılığa sahiptir.

Bu hakkı gerçek anlamda savunmanın ortaya çıkardığı ve görmezden gelinemeyecek bir gerçek vardır. Kürt ulusunun meşru haklarını savunduğunuz zaman kaçınılmaz olarak **TC**'nin dayattığı "yasal zorunluluklar" ve "formalite"ler"le çatışma içine girilecektir.

Çünkü **TC**'nin mevcut hukuk sistemi, Kürdistan'ın sömürge konumuna "yasal" bir biçim verilmesi üzerine kuruludur. Kürtlerin ulusal haklarını red ve inkar eden resmi ideoloji ve hukuk sisteminin karşısında durulması; hiç kuşkusuz devletin çeşitli yaptırımlarını da beraberinde getirecektir.

Şuna baştan ve kesin karar vermeliyiz; siyasal faaliyetlerimizin sınırlarını; TC'nin bize dayattığı "yasal zorunluluklar" ve "formalite"leri mi; yoksa ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin meşru gerekeleri mi çizecektir?

Biz **DEP**'in, legal mücadelede; yasalığı değil, meşruiyeti temel alması gerektiği kanısındayız. **DEP**'in "düzen dışı" bir parti olup olmayacağını temel ayrımı buradan başlar.

(...)
DEP'in politikaları belirlenirken, **HEP** pratiğinden çıkarılan dersleri de mutlaka hesaba katmak gereklidir. Bilindiği gibi **HEP**, Paris Kürt Konferansı'na katıldıkları için 6 milletvekilinin SHP'den ihraç edilmesi üzerine kuruldu. Özellikle Kürdistan'da sömürgeci düzen partilerine karşı adeta kendiliğinden oluşan toplumsal bir tepkinin ürünü olarak ortaya çıktı. Kendini böyle tanımlamasa bile bir anda ulusal temelde bu düzen partilerinden kopuşmaya başlayan bir kitle tabanına ulaştı.

Ancak **HEP**'in bu potansiyeli doğru biçimde değerlendirip yönlendirecek politikalar izlediği söylenemez. Özellikle Kürdistan'da tamamen silinip atılmış olan SHP ile "milletvekili pazarlığı" temelinde "seçim ittifakına" girilmesi, kendi kendisinin tarihsel ve toplumsal temellerinin inkarı sonucunu doğurmuştur.

Düşünün ki bu parti, son zamanlarda ülkemizdeki en kanlı katliamların uygulayıcısı ve topyekün saldırıların mimarı olan "DYP-SHP Milli Birlik Hükümeti"ni güvenoylarıyla desteklemiştir. 1992 Newroz katliamları işlendiği sıralarda halen **SHP** grubunda ve Parlamento'da çalışabilmıştır.

Bu nedenle **HEP** sahip olduğu dinamik tabana ve verdiği umutlara rağmen aşınmış; ne İsa'ya ne Musa'ya yaranamayan bir ikircikliğe düşmüştür.

HEP pratiğinin bize gösterdiği en önemli ders şudur;

TC Parlamentosunda olmak veya olmamak, Kürt ulusu için bir anlam ifade etmemektedir. Tersine **TC**, Parlamento'daki Kürt milletvekillerinin varlığını; dünya kamuoyunda; bu organın hem Kürt, hem Türk ulusunun siyasal iradesini temsil eden meşru bir organ oluşuna delil göstermektedir.

"Bakin biz demokratik bir ülkeyiz. Seçimle oluşturulan bir parlamento ve onun oluşturduğu bir hükümetimiz var. Seçimlere Kürtler de katılıyor ve Mecliste temsil ediliyorlar. Bu parlamentonun siyasal iradesi meşrudur." diyorlar.

TC Parlamentosu meşru olunca; Kürdistan üzerindeki sömürgeci terör de meşru olmaktadır. Halbuki bu Parlamento dan Cumhuriyet tarihi boyunca Kürtler için idam, sürgün, asimilasyon, Takır-ı Sukün, Olağanüstü Hal, Mecburi İskân, Sıkıyönetim fermanlarından başka hiçbir şey çıkmadı ve çıkmayacaktır da.

DEP bu yanlışla kesinlikle düşmemelidir.

Düzenle uzlaşarak ve onun sınırları içinde kalarak mücadele edilemez. **TC** parlamentosunun niteliğinin kavranması ve yerli yerine oturtulması; temel politikaların belirlenmesi açısından son derece önemlidir. **TC** Parlamentosu sömürgeciğin en üst kurumlarından biridir. **Bu açıdan cumhuriyet tarihi boyunca TC Parlamentosunun Kürtler açısından hiçbir meşruiyeti bulunmamaktadır.**

DEP, **TC** Parlamentosunun meşruiyetini reddetmelidir. O'nu sorgulamalıdır. Kitlelere "sorularınıza parlamentoda çözüm buluruz" gibi son derece tehlikeli mesajlar vermeyi reddetmelidir. Parlamentosu sarsmaya ve teşhir etmeye yönelik politikalar izlemelidir.

Çünkü Kürtlerin ve Türklerin ortak partisi olma iddiası; Türkiye'nin demokratikleştirilmesi iddiası, sömürgeci parlamentarizmin kabulüyle çelişir.

(...)

Ulusal demokratik güçlerin ortak bir program etrafında bir araya gelmeye başladıkları böylesine tarihsel bir dönemde **DEP**, kendisini ancak bu zeminde doğru bir biçimde ortaya koyabilir.

(...)

malitenin yerine getirilmesi olarak görüldüğü için fazla ilgi çekmeyen kurultaydaki konuşmalar da, parti tabanına ve kitlelere mesaj vermek, partinin temel politika ve stratejilerini tartışmaktan uzak bir şekilde, adeta "zorunlu bir görev"in yerine getirilmesi anlayışıyla, bilinen genel şeylerin dışına çıkamamıştı. Kurultayda dikkat çeken önemli konuşmalardan birini Parti kurucusu ve eski Genel Sekreter Yardımcısı **Abdullah Soydan** yapıyor ve konuşmasında, **DEP**'in tarihsel, toplumsal ve siyasal misyonu üzerinde durarak özetle, "Türkiye'nin, demokratikleşmesinin önündeki en önemli engelin

Parlamento konusu üzerinde daha ciddi durmalıyız. TC parlamentosu Kürdistan'a zulüm uygulatan sömürgeci bir kurumdur ve sömürge açısından hiçbir meşruiyeti yoktur.

Kürdistan üzerinde sömürgeci ve militarist bir siyaset yürütmesi" olduğunu ve Kürdistan sorunu doğru bir biçimde çözülmeden, Kürdistan'ın mevcut sömürge statüsü değişmeden Türkiye'nin demokratikleşmesinin mümkün olmadığını, bu bakımdan **DEP**'in, Kürt Ulusunun kendi kaderini tayin hakkını savunup destekleyen, legal mücadelede yasalığı değil, meşruiyeti esas alan bir anlayışla ve sömürgeci parlamentarizmi reddeden bir çerçevede durması gerektiğini belirtiyordu.

Genel Başkanlığa tek aday olarak yeniden Yaşar Kaya'nın seçildiği Kurultay'ın sonuç bildirgesinde ise özetle, **DEP**'in Kürt ve Türk demokrasi güçlerinin ortak iradesi olarak siyaset sahnesine adım attığı ve "Kürt sorunu çözülmeden, bu sorunun adil, barışçı çözümü sağlanmadan Türk halkının demokrasi özlemini gerçekleştiremeyeceği" belirtilerek, Türk işçi ve emekçilerine, aydın, ilerici, demokrat ve devrimcilerine, kendi kurtuluş mücadelelerini **DEP**'le birleştirmeleri çağrısında bulunuluyor ve "Kürt halkına karşı yürütülen topyekün savaşın bir an önce durdurulması, tarafların karşılıklı ateşkes ilan edip, ateşkesin uyulması, köy boşaltmalara son verilmesi, genel af çıkartılması, Kürt sorununun barışçı çözümünün önündeki tüm yasal engellerin kaldırılması" gibi talepler sıralanıyordu.

"Barış Kampanyası"

Artık resmi prosedürün en önemli kısmı tamamlanmış, sıra partinin temel program ve politikalarının tartışılmasına gelmişti. Ancak bu konuda parti içinde pek bir hareket de gözlenmiyordu. İlk kurultayın ardından parti yeniden rutin işlerine dönmüştü. Parti teşkilatlarının kuruluşu, **HEP**'lilerin **DEP**'e geçişlerinin tamamlanması, günlük demeçlerin hazırlanması gibi işler önemli bir zaman alıyordu. Sıra **HEP** milletvekillerinin **DEP**'e geçmelerine geldiğinde, bunların **TC** Parlamentosundan istifa ederek partiye geçmeleri ve yönetim organlarının denetiminde çalışmalarının sağlanması gibi öneriler hiç dikkate alınmıyor, hatta **HEP** döneminde başlatılan bir çalışmayla **TBMM**'de "grup kurma" hesaplarına gidiliyordu.

bir hareketlilik, yenilik getirmemişti. **DEP**, yavaş yavaş **HEP**'in bir benzeri olmaya doğru gidiyordu. **HEP** sürecine ilişkin eleştiri ve değerlendirmeler,

Anti-Sömürgeciler KUKM'nin radikal bağımsızlıkçı hattının, uzun bir süreden bu yana emperyalist metropollerde hazırlanan legalleştirme ve ehlileştirme programları içine çekilme tehdidinde dikkat çekiyorlar

özellikle de **HEP**'in kitle muhalefetine gerisinde kaldığına, bunu yönlendirebilecek politikalar oluşturmadığına, bu nedenle de giderek etkisizleşip dar-

aldığına ilişkin ciddi eleştiriler muhatapsız kalıyordu. Bütün hesaplar, 1994 Mart'ında yapılacak "yerel seçimler" üzerine kurulmuştu.

Sonuçta **DEP** Merkez Yürütme Kurulu, tabandan gelen eleştirilerin artması üzerine, biraz da zevahiri kurtarmak amacıyla ilk "kitlesele eylem programı"nı açıklıyordu. "Topyekün Saldırısı Karşı, Topyekün Barış Kampanyası". **DEP**'in anti-sömürgeci kanadı, bu "topyekün barış" söylemine, **TC**'nin topyekün imha saldırıları karşısında topyekün bir direniş içinde olunması gerektiğini belirterek karşı çıkıyor ve metropollere kapanan pasif bir eylemlilik yerine bizzat Kürdistan'da, kitlesele direniş taleplerini öne çıkartacak eylemlilikler öneriyorlardı.

Kampanya, 2 Ağustos'ta, "**DEP**'in Barış Çağrısıdır" başlıklı bir bildiriyle açılıyordu ve yeni bir "ateşkes"le birlikte, Kürt kimliğinin tanınması, Kürtçe eğitim, radyo ve tv. hakkının verilmesi, olağanüstü halin kaldırılması, sivil halka yönelik baskılara, köy boşaltma ve göçettirmelere son ver-

ilmesi, demokratik açılımlara gidilmesi gibi talepleri içeriyordu. Bunun dışında, Kürdistan'da ve belli başlı metropollerde mitingler, açık ve kapalı salon toplantıları, şenlikler v.s. gibi kitle etkinlikleri de hedeflenmişti. Ancak, 1 Eylül'de kitlesele bir mitingle sonuçlanması öngörülen kampanya tam bir fiyaskoyla kapanmış ve sonuçta ne taleplere bir muhatap bulunabilmiş, ne de kitle etkinlikleri gerçekleştirilebilmişti. **DEP**, daha baştan kendisini ve kendisiyle birlikte kitleleri pasifizme mahkum ediyordu. Kampanya, kitleler üzerinde pek bir iz bırakmadan, her hangi bir sonuç da alınmadan tamamlandığında, bunun Savcılarda "iyi" bir iz bıraktığı ve ilerde **DEP**'in kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde açılan davaya gerekçe yapılacağı ise henüz bilinmiyordu.

DEP'e YÖNELİK DEVLET TERÖRÜNÜN DÖRT AYLIK K I S A B İ L A N Ç O S U

13 Aralık 93, Ankara DEP eski Genel Sekreteri İbrahim Aksoy, Ankara il başkanı Razaman Bulut ile Yenimahalle ilçe başkanı Emin Kümek, ilçe yöneticileri Meliha Özcan ve Tefvik Dalgın gözaltına alındılar.

18 Aralık 93, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı DEP eski Genel Başkanı Yaşar Kaya'nın Almanya'nın Bonn ve Güney Kürdistan'ın Erbil kentinde yaptığı konuşma; "DEP'in Barış Çağrısıdır" başlıklı bildiri gerekçe gösterilerek kapatma davası açtı.

20 Aralık 93, Mardin Mardin'in Derik ilçesinde 24 kasım günü evleri basılarak DEP Derik ilçe başkanı Veysi Kargül ile kalabalık DEP'li bir grup halen mahkemeye çıkarılmadı.

Ankara İnsan Hakları Haftası'nda bölücülük yaptıkları gerekçesiyle beş DEP'li milletvekilinin dokunulmazlığını kaldırılması işlemine başlandı.

21 Aralık 93, Siverek DEP Siverek ilçe binası kimliği belirsiz kişiler tarafından yakıldı. Siverek ilçe başkanı Sinan Sonkurt'un ev ve arabası ile ilçe yönetim kurulu üyelerinden Ramazan Baltek, Ahmet Gacardi, Bekir Erol ve Fahri Dokay'ın ev ve işyerleri tarandı.

29 Aralık 93, Mardin Mardin DEP il başkanı Mehdi Aslan gözaltına alındı.

31 Aralık 93, Mardin Ahmet-Mehmet-Emin Aslan'ın ardından DEP Mardin ilçe binası basıldı. Mehmet Akabey, M. Ali Dağ (Mardin DEP Merkez Yürütme Kurulu üyesi) gözaltına alındılar.

03 Ocak 94, Mardin Mardin'in Kızıltepe ilçesinde evine baskın yapılan DEP ilçe başkanı Ata Salman ve babası Süleyman Salman gözaltına alındı.

06 Ocak 94, Urfa DEP üyesi Müslüm Ateş gözaltına alındı.

Ağrı DEP Ağrı yönetim kurulu üyesi Haydar Doğan gözaltına alındı. Diyarbakir Ergani ilçe yönetim kurulu üyesi Bişar Şener ile oğulları Vedat-Zafer Şener gözaltına alındı.

11 Ocak 94, Diyarbakir Lice'de devlet güçlerinin baskınlarından sonra kapalı olan DEP ilçe binası tarandı. Sokak aralarında güvenlik güçleri kimlik kontrolünde 16 kişiyi gözaltına aldı.

14 Ocak 94, Urfa Ceylanpınar DEP ilçe başkanı Sinan Kajuk'un evi Bucak korucuları tarafından basıldı. Binanın kapatılması için ölüm tehdidinde bulundular.

18 Ocak 94, Ağrı Polis tarafından evleri basılarak gözaltına alınan DEP il yönetim kurulu üyelerinden Haydar Akyol, Mehmet Çitçi, Nîmet Günakın, Muhlis Murgin, üyelerden Ahmet Çoşkun, Burhan Bayram, Melle İzzet gözaltına alındılar. Ve kendilerinden haber alınamıyor.

Manisa Manisa'nın Gölarmara DEP ilçe kurucusu Müslüm Güler gözaltına alındı.

20 Ocak 94, Van Devlet güçlerinin yaptıkları operasyonlarda çoğunluğu DEP ve SHP'ilerin olduğu 100'e yakın kişi gözaltına alındı: DEP yönetim kurulu üyesi Burhan Kartal, Cevdet Kayhan, Şükrü Kelsay, Lokman Karabulut.

21 Ocak 94, Ankara DEP Yenimahalle ilçe binasına bombalı saldırı yapıldı. 400 milyon civarında hasar meydana geldi.

22 Ocak 94, Ankara DEP başkan yardımcısı Remzi Kartal'a Gündem'de yayınlanan bir demeciden dolayı Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na soruşturma açıldı.

25 Ocak 94, Manisa DEP merkez ilçe yönetim kurulu üyesi Şaban Çınar'ın evi yüzleri maskeli özel timlerce basılarak, evin zemini silah arama bahanesiyle kazıldı.

28 Ocak 94, Urfa Viranşehir DEP ilçe yönetim kurulu üyesi Fethi Yıldırım 5 Ocak'ta gözaltına alınmıştı. Halen haber yok ve Uluslararası Af Örgütüne başvurul-

du. Aynı gün ilçe sekreteri Ali Kuran ve Yönetim Kurulu üyesi Lami Kapanca'da gözaltına alınmıştı. (Daha sonra onlar bırakıldılar.)

01 Şubat 94, Mardin DEP Derik ilçe baskını ve üyeleri daha önce gözaltına alınmış, ilçe binası da yakılmıştı. Şimdide ilçe başkanı Veysi Karagül'ün iş yeri de yakıldı. İlçe binasına yapılan baskında Mehmet Akabey, M. Ali Dinç, Cemil Oktay gözaltına alındı.

03 Şubat 94, Kars Digor DEP ilçe başkanı Mehmet Yardımcıel özel timlerce evine yapılan baskında gözaltına alındı. 4 saat Digor Emniyet Müdürlüğünde işkence gördü ve doktor raporu aldı.

04 Şubat 94, Kars Digor DEP ilçe binası sabah kundaklandı. Görgü tanıkları özel timin yaptığını söylüyor.

05 Şubat 94, Ankara DEP Genel Sekreteri Murat Bozrak, gece evinde silahlı saldırıya uğradı.

Mardin Kızıltepe DEP ilçe başkanı Ata Salman, Bereket Günbay ve 8 kişi daha 2 Ocak günü gözaltına alınmışlardı. 5 Şubat'ta çıkarıldıkları mahkemede tutuklandılar.

06 Şubat 94, Maraş Pazarcık'ın Maksutuşağı köyünde Hüseyin Mentuş evinde DEP'in tüzüğü ve Kürtçe kaset bulunduğu için gözaltına alındı.

08 Şubat 94, Dep Şırnak Milletvekili Selim Sadak seçimler için Kürdistan'da yaptığı gezide devlet tarafından sık sık engellendi.

10 Şubat 94, Mardin Şenyurt DEP adayı M. Mahsun Ağaoglu gözaltına alındı. DEP'ten aday olduğu için.

12 Şubat 94, Siirt Kozluk Belediye Başkanı Abdullah Kaya işçileri tarafından gözaltına alındı.

Diyarbakir DEP adayı Metin Toprak gözaltına alındı. DEP Yenişehir adayı Musa Özsat gözaltına alındı.

13 Şubat 94, Ankara DEP il binası bombalı saldırıya uğradı.

Diyarbakir DEP'li 30 kişi gözaltına alındı.

Urfa Viranşehir DEP'li 60 kişi gözaltına alındı.

Muş Malazgirt DEP belediye başkanı gözaltına alındı.

16 Şubat 94, Diyarbakir Lice DEP belediye başkanı Nazmi Balkaş görevinden alındı.

Urfa Suruç DEP ilçe binasının tabelası belirsiz kişilerce indirildi. Mardin Derik'te DEP'in 7 Yönetim Kurulu Üyesi ile toplam 15 kişi gözaltına alındı.

Yönetim kurulu üyelerinin isimleri: Mahmut Akabey, Hatip Yayıştıran, Metin Yayıştıran, Osman Karakaş, Hüseyin Kaban, Şehmuz Zeren, Seyrullah

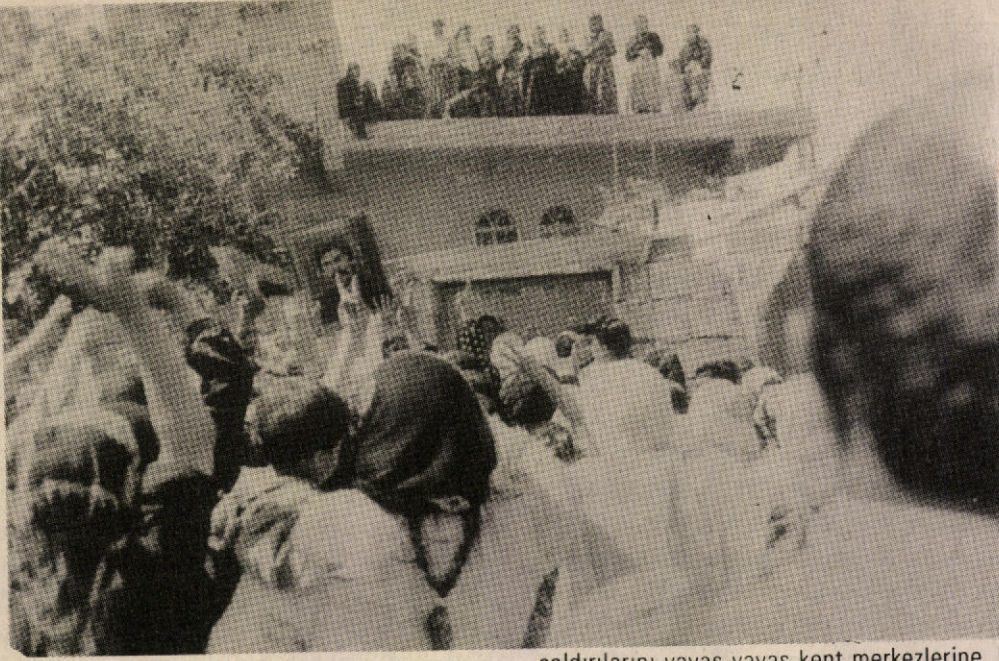
Pirinçek. 17 Şubat 94, Urfa DEP ile yöneticisi Ömer Akpolat öldürüldü.

Mardin Derik'te DEP'li 15 kişi gözaltına alındı. Mehmet Özbek, Esmâ Özbek. 18 Şubat 94, Diyarbakir DEP üyesi Metin Akar gözaltına alındı.

Mardin Derik'te DEP'li 6 kişi gözaltına alındı: Celil Azlak, Hamit özal, Reşat AcarAydın Acar, Aziz Oruk, Ergül Dede.

19 Şubat 94, Ankara DEP genel merkezi bombalandı. 1 ölü (Ekrem Akçakaya), 22 yaralı var.

Malatya DEP il sekreteri Av. Önder Şahiner ve yönetim kurulu üyesi Hasan

Mehmet Sincar'ın Katledilmesi

DEP'in, "barış kampanyası"nı sürdürdüğü ve "gerilimi azaltma", "provakasyonlara gelmeme" adına, kitle tepkilerini yönlendirmek bir yana, barajlamaya çalıştığı günlerde Kürdistan'daki katliamlar, köy boşaltmalar, faili malum kontra cinayetleri en küçük bir azalma göstermeden devam etmekteydi. Devlet,

saldırıları yavaş yavaş kent merkezlerine, kitle içinde sevilen, sayılan yurtsever aydınlara doğru yoğunlaştırmaktaydı. HEP'in kapatılmasının ardından bu partinin bütün üye ve yöneticileri DEP'e geçmiş, HEP'in yönetici ve üyelerine yönelik saldırılar da bir bakıma DEP'e devrolmuştu. TC, bir yandan ulusal kurtuluş mücadelesinin kitle tabanını imha etmek, etkisizleştirmek için yoğun bir şiddet ve teröre başvururken, bir yandan da Kürdistan'da gir-iştiği sömürgeci vahşeti kamuoyunun gözünden

kaçırmak amacıyla yurtsever basını, demokratik kitle örgütlerini ve DEP'i hedef alan saldırılarını arttırmıyordu.

2 Eylül'de Batman'da katledilen İl Yönetim Kurulu üyesi **Habip Kılıç**'in cenaze törenine katılmak ve hizbi-kontra cinayetleriyle ilgili incelemeler yapmak üzere Batman'da bulunan DEP heyeti, 4 Eylül'de herkesin gözü önünde saldırıya uğruyor ve Mardin milletvekili Mehmet Sincar ile Batman İl Yöneticisi Metin Özdemir katlediliyordu. Bu saldırıyla birlikte kuruluşundan bu yana katledilen DEP'lilerin sayısı 7'ye ulaşmaktaydı. Bu son olay, kitlelerin öfke ve nefretini de iyice doruğa çıkarmıştı. DEP yönetimi ise henüz olayın şokunu üzerinden atamamış, tam bir çaresizliği yaşıyordu. Sonuçta, kendi milletvekilinin cenazesine bile sahip çıkamayan DEP, cenaze töreni için akın akın Ankara'ya gelen onbinlerce kişiyi de şaşkınlıkla ortada bırakıyor, devletin şiddetine terk ediyordu. Bir kez daha kitleler örgütsüz ve hedefsiz bırakılmaktaydı.

Mehmet Sincar'ın katledilmesi, milletvekillerinin TC parlamentosundan topluca çekilmesi yönünde bir tartışmayı da gündeme getiriyordu. Özellikle Kürdistan'da partililer, Kürt Ulusu'nun namusunu ayaklar altına alan bu mecliste bir saniye bile durulmaması gerektiğini yüksek sesle haykırıyordu. İlk günlerin yoğun baskısı, konunun cenaze töreninden sonra, Parti Meclisi toplantısında değerlendirileceği belirtilerek geçitiriliyordu.

Olay, uluslararası kamuoyunda da yankılanmış ve çeşitli kurum ve kuruluşları harekete geçirmişti.

DEP Parti Meclisi Üyesi Ali Beyköylü'nün, Mehmet Sincar'ın öldürülmesinden sonra Parti Meclisi'ne sunduğu 20 sayfalık rapordan bazı bölümler.

DEMOKRATİK, DEVRİMCİ, KİTLESEL BİR HALK HAREKETİ İÇİN D E P 'TE PARLAMENTO, SEÇİM SİYASETİ VE LEGALİZM ANLAYIŞI ÜZERİNE... TOPYEKÜN SAVAŞA KARŞI, TOPYEKÜN DİRENİŞ !..

"...Daha kuruluşunu henüz tamamlayamayan, ama ağır sorumluluk ve yükler omuzlamaya aday partimiz **DEP**; şu anda çeşitli görüş ve düşüncelerin yan yana durduğu ama kaynaşmadığı; kitle hareketi olmayı önüne koyan ama kitle desteğini bile harekete geçiremeyen; "düzen-dışı" aktif bir muhalefet partisi olmaya özenen ama "parlamento" ve yasalite içinde kalmak için de politikadan büyük ödünler veren; kısaca henüz **PARTİLEŞEMEMİŞ**, bir Konfederatif Demek gibi duruyor...

(...) Örneğin, Milletvekillerinin Parlamento'da kalıp kalmayacakları sorunu bugün yoğun olarak tartışılıyor. Fakat bu sadece onların karar vermesi gereken bir olay değil. Sadece taktik bir sorun da değil. Hepimizin karar vermesi gereken bir olgudur (...)

(...) Bizim temsil etmeye cevap vermeye çalıştığımız kitle muhalefeti, **TC**'nin yasalitesine sığmaz. Oraya sığdıramazsınız. Oraya sığdırmak için ancak daraltmanız, kırmamız, küçültmeniz gerekir. **DEP**, **TC** sömürgeciliğinin yasalitesine kendini uydurmaya çalıştıkça; kitleselleşmek, büyümek, etkili hale gelmek bir yana; daralır, marjinalleşir ve etkisizleşir. (...)

(...) Başını "Özal Ekülü'nün çektiği bu yeni arayışlardaki en belirgin özellik Kürt ulusal hareketini **LEGALLEŞTİRMEK** ve **EHLİLEŞTİRMEK**'ti. Düzen sınırları içine çekerek terbiye etmek, tehlikesiz hale getirmekti. Dağdaki gerilla yerine, **TBMM**'de, Üniter yapıya, yasalara saygılı ama Kürt olduğunu da söyleyen bir takım adamların bulunmasına tahammül edebilecekleri noktaya gelmelerinin esas nedeni budur.

Burada bir yanlışlığa ve tereddüde düşmemek gerekiyor. Kürdistan'daki radikal kitlesel mücadeleyi kirabilirlerse **DEP** gibi, **HEP** gibi partilere de tahammülleri kalmayacaktır.

Açıkçası **TC**'nin **HEP** veya **DEP** gibi partilere göstereceği müsamaha Kürdistan'da gerilla mücadelesine alternatif olduğu ve düzen içine döndüğü kadardır.

Bizim niyetimiz ise başkadır. Biz **DEP**'i, tamamen haklı ve meşru olduğuna inandığımız **KUKM**'nin örgütlenmelerinin bir alternatifi olarak düşünmüyoruz. (...)

(...) "**Türkiye'ye demokrasi gelmeden Kürt ulusu özgürleşemez, sloganı yanlıştr.**" Hayır; **TC** Kürdistan gibi bir sömürgeye sahip oldukça; **Kürt ulusu esir bir millet olarak kaldıkça Türkiye'ye DEMOKRASİ gelmeyecektir.**(...)

(...) Gözlerini Kürdistan'dan çevirip, **TC** yasalarına, Anayasalarına bir takım referolar verleşmesi için çalışmanın **DEMOKRASİ** mücadelesi olduğunu sanmak büyük yanılgıdır.

Çünkü, hem Türkiye demokrasisinin önündeki en büyük engel; hem de Kürdistan'ın askeri işgal ve sömürge savaşına tabi tutulmasındaki en belirleyici halka **MİLİTARİZMDİR.** (...)

NASIL BİR SEÇİM ?

Askeri diktatörlüklerin siyasal olarak sıkıştıklarında en başta yaptıkları şey, halkın karşısına "**referandum sandıkları**" ile çıkmalarıdır. 12 Eylül'ün eli kanlı generalleri de silahların gölgesinde "1982 Anayasa Referandumu" ile kendi rejimlerini "seçim" yoluyla meşrulaştırmaya çalışmıştı. (...)

(...) **TC** Parlamento seçimleri de, **TC** sömürgeciliğinin Kürdistan'daki varlığını, uygulamalarını tescil ve meşrulaştırma bağlamında bir işlev görmektedir. Sömürgeci burjuvazinin egemenlik ve siyasal manevralarının bir aracı olarak bu seçimler demokratik değildir.

Seçim sandıklarıyla Kürt ulusuna sorulan soru; Kürdistan'daki sömürge siyasetinin ve kurumlarının hangi kadrolarla yürütülmesini tercih ettiğinden ibarettir. Kürt ulusuna celiadını "seçmede" demokratik bir hak tanınmış olmaktadır! "Sömürgeciliğin ANAP kadroları mı SHP kadroları mı uygulansın? Uygulamada kim daha acımasız, kim daha insafli? Demirel mi yoksa Ecevit mi?"

TC PARLAMENTOSUNUN İŞLEVI

(...) **DEP**, ancak düzen-dışı bir parti olarak yürüyebilir ve Kürt ulusu açısından meşruluk kazanabilir.

Kendini "düzen-dışı" olarak tanımlayan siyasal bir partinin, "parlamento içi"nde ısrar etmesi anlaşılabilir. Çünkü, Parlamento bu düzenin en üst yasama ve denetim organıdır. Bir iktidar ordusuyla, polisiyle, jandarmasıyla değil, parlamentosuyla meşrulaşır.

Bundandır ki parlamento konusu üzerinde daha ciddi durmalıyız. **TC** Parlamentosu Kürdistan'a zulüm uygulatan sömürgeci bir kurum olduğuna göre; çözüm bu parlamentoda olmayı amaçlamak değil, ulusal kurtuluşun örgütlenmesidir. (...)

(...) Gerçekte sorun sadece siyasal partilerin konumunda değil, bizzatihi **TC** Parlamentosu'nda. Kurulduğu 1920 yılından bu yana, Kürtler için katliam, sürgün, asimilasyon ve jandarma zulmünden başka bir karar çıkmamıştır. "Takrir-i Sükün"lar, "Ceza Yasaları", "Mecburi İskân"lar, "Tunceli Kanun"ları, "Sikiyönetim İlân"ları, "Olağanüstü Hal Yasaları" vb. ile Kürdistan üzerindeki zulmün ve sömürünün **YASALARINI YAPMIŞTIR** bu parlamento. (...)

(...) Kemalist diktatörlüğün ilk yıllarından beri **TBMM** sandalyeleri, işbirlikçi Kürt eşraf ve mütegalibesine, şeyh ve ağalarına yemlik ve ayrıcalık unsuru olarak tahsis edilmiştir. Bu kişiler işbirlikçiliklerinin karşılığı olarak parlamentolarla ödüllendirilmiş ve sömürgeci politikalarına Kürdistan'da yerel ayaklar oluşturulmuştur. "Tek Parti" döneminde bu işbirlikçi ağa ve şeyhler bizzat M.Kemal tarafından atanır, devletin sağladığı diğer siyasal ve ekonomik ayrıcalıklarla desteklenerek yerel otoriteleri güçlendirildi. "Çok partili dönem"de de işin özü değişmedi. Yerel nüfuza sahip bu işbirlikçiler kendilerini, en fazla ekonomik olanak sağlamayı vaad eden siyasal

Ancak, uluslararası bir baskı ortamının doğacak olması dahi **TC**'ye programından geri adım attırmıyor ve bu kez de **DEP** Genel Başkanı **Yaşar Kaya**, Güney Kürdistan'da yapılan **KDP** Kongresi'ndeki konuşması gerekçe gösterilerek önce Terörle Mücadele tarafından gözaltına alınıyor, ardından da Ankara DGM tarafından tutuklanıyordu.

DEP, 27 Eylül'de yapılacak Parti Meclisi toplantısına bu koşullar altında ve tabanın da baskısıyla, tarihi bir karar alınması beklentisi içinde gidiyordu. Ne varki, genel merkez çevreleri ve milletvekillerinin önemli bir kısmı, parlamentodan ayrılma fikrine hiç de sıcak bakmıyor, "lojman korucuları" gibi pek de yenilir yutulur cinsten olmayan suçlamalara dahi aldırmadan, henüz parlamentoda "yapacak çok işlerinin bulunduğunu" öne sürerek, çekilmeyeceklerini belirtiyorlardı.

Parti Meclisi toplantısında, anti-sömürgeci kanatta yer alan MYK üyesi **Ali Beyköylü**'nün, partinin temel konulardaki politikalarının netleştirilmesine ilişkin olarak sunduğu "**DEP**'te Parlamento, Seçim Siyaseti ve Legalizm Anlayışı Üzerine" başlıklı 20

Ne varki Genel merkez ve milletvekillerinin önemli bir kısmı parlamentodan ayrılma fikrine hiç de sıcak bakmıyor, "lojman korucuları" gibi pek de yenilir yutulur cinsten olmayan suçlamalara dahi aldırış etmeden, "henüz parlamentoda yapacak çok işlerinin bulunduğunu" öne sürerek çekilmeyeceklerini belirtiyorlardı.

desteğini barajlayıcı değil, seferber edici politikalar üretilmesi, **TC** Parlamentosunun sömürgeci karakteri gözönünde bulundurularak, reddi yönünde tavır konulması ve meclisten çıkılması, parlamento seçimlerinin onu teşhir ve **KUKM**'nin propaganda ve ajitasyon platformu olarak kullanılması, yerel seçimlere, kitle muhalefeti örgütlendirilerek hazırlanılması, sömürgeci burjuva partilerine ve politikalarına karşı kitle potansiyelinden bir baraj oluşturulması ve bunlarla seçim ittifaklarına, protokollere girilmeden

sayfalık metni, sürece ilişkin önemli değerlendirmeleri ve kuruluşun bu yana sürekli ertelenen "program ve politikaların belirlenmesi" hususlarına yönelik ciddi önerileri ile toplantıya hareketlilik getiriyordu. Metinde, **DEP**'in kimlik sorunu, legalitedeki duruşu, seçimlere ve parlamentoya bakışı ile kitle politikası, **HEP** deneyiminden de yola çıkılarak sorgulanıyor ve özetle; "**DEP**'in, Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin legal kitlesel bir ögesi olması, **TC** yasalitesi içinde değil, kendi meşruiyetinden hareket etmesi, kitle

bağımsız bir seçim siyaseti izlenmesi, Türk sosyalist hareket ve demokratik güçleri ile ilkeli iş ve güç birlikleri yapılması" gibi somut önerilere yer veriliyor-du.

27 Eylül'de yapılan Parti Meclisi toplantısında bu tesbit ve önerilere özellikle reformist çevreler çok sert tepki gösteriyor ve bunların **DEP**'in varlık nedenlerine aykırı olduğu ileri sürülüyordu. Sonuçta, kitlelerin kabaran ve **TC** Parlamentosuna yönelen öfkesine adeta gem vurularak, "milletvekillerinin meclisten istifanın şimdilik kaydıyla uygun görülmediği" açıklanıyor ve "**TBMM**'nin faili meçhul cinayetlere karşı kayıtsızlığına devam etmesi, Türkiye'nin sorunlarına çözüm getiremeyeceği ve **DEP**'e yönelik saldırılar karşısında sessizliğini sürdürmesi durumunda milletvekillerinin konularını yeniden gözden geçirecekleri" belirtilerek, "milletvekillerinin bir hafta süreyle **TBMM** oturumlarını boykot etmesi" kararıyla zevahir bir kez daha kurtarılıyordu. Bu arada radikal önerileri ile parti yönetimini sıkıştıran **Ali Beyköylü**'nün "ihraç edilmekle" tehdit edilmesinden de geri durulmuyordu. Her ne kadar geçen süre zarfında faili meçhul cinayetler hız kazanmış, **DEP**'e yönelik saldırılar artarak sürmüştü ve **TBMM**'nin "kayıtsızlığı", **DEP**'lilere ve Kürtlere karşı kararlılık içinde bir milli mutabakata dönüşmüşse de, belkide bir "aşırı heyecan" anında

partilere pazarladılar.

Sömürgeci burjuva partilerinin hepsi Kürdistan'daki seçim çalışmalarını, bu tür unsurları partilerine transfer ederek blok oylar edinme esasına dayandırıyorlardı. Bu sayede hem bu işbirlikçiler siyasal ve ekonomik olarak daha da semirdiler; hem de Türk devleti Kürdistan'daki sömürgeci uygulamalarına yerel dayanaklar ve mütegalibesinin **TBMM** üyelikleri, bütün uluslararası platformlarda - Lozan dahil- ustalıkla sunuldu kullanıldı. "Parlamentomuzda Kürt milletvekilleri de var. Kürtler de parlamentoda ağırlıkla temsil ediliyor ve ülke yönetimine katılıyorlar" denildi. (...)

DEMOKRATİK, DEVRİMCİ, KİTLESEL BİR HALK HAREKETİ İÇİN

DEP 'TE PARLAMENTO, SEÇİM SİYASETİ VE LEGALİZM ANLAYIŞI ÜZERİNE...

ALİ BEYKÖYLÜ

Demokrasi Partisi
Merkez Yürütme Kurulu
Üyesi

(...) Şimdi içimizden hiç kimse Özel-Tim'de, MIT'de, Genelkurmay'da çalışmayı oralarda rütbe alıp mevkilere gelmeyi düşünmüyor. Ama birçoklarımızın içinde milletvekili olmak arzusu, parlamenter olmak arzusu hem de şiddetli biçimde var. Elbette sömürgecilerin kurumları arasında işlevleri ve yapıları bakımında farklılıklar, hatta çelişmeler var. Bu çelişmelerden yararlanmak da gerek, doğru.

Ama gelin şu konuda anlaşalım;

Bu parlamento bizim mi, değil mi?

HEP DENEYİMİNDEN ÇIKARILMASI GEREKEN DERSLER

(...) Artık Kürt halkı adına mil-

letvekili olmak eskisi gibi kolay değildir, olmayacaktır.

Ankara'da iş takipçiliği yapmak, tayinlerle; ihalelerle uğraşmak; seçmenlere Meclis lokantasından yemek ısmarlamak bir anlam ifade etmez artık.

İnsanlar hem bizim, hem sizin yakınıza yapışacaktır. Yapışmalıdır da. Eğer yapışmıyorlarsa, sömürge kalışımız, ayak altında ezilişimiz zaten bundandır. Ama biz görüyor ve biliyoruz ki, Kürt ulusu büyük bir gelişme ve değişim içinde.

Milletvekili arkadaşlarımız seçim bölgelerinde eski itibarlarını göremediklerini söylüyorlar. En azından seçtikleri 1991 yılının coşkusunu ve itibarını göremiyorlar.

Doğrudur; göremezler de. Çünkü Parlamento'ya ilişkin söylenen şeylerle sonradan yaşananlar birbirinin tam zıddı çıkmıştır. (...)

(...) Eğer milletvekillerimiz kitle desteklerine uygun davranıyorlardı ve 91'deki kitle potansiyeline koruyor olsaydılar devlet açıkça Kürdistan'ın göbeğinde -Batman'da- yüzlerce kişinin içinde milletvekillerine saldırı düzenleyebilirdi; katiller elini kolunu sallayarak uzaklaşabilir miydi? (...)

(...) Açıkça bize külhanbeylik yapıldı. Bu milletvekillerine karşı değildir. Halka karşıdır. Ama onlara bu ortamı yaratan anlayış da bellidir. Kitle hareketinin niteliğini yükseltmek değil onu barajlamak, geriletmek, koltuklara sıkı sıkı yapışıp; sömürgecilik teşhir değil daha sıkı "birlik", daha sıkı "kardeşlik" yanında bulunanlardır. (...)

(...) Bir devlet, parlamentoda 17 milletvekili bulunan **DEP** gibi bir siyasi partinin genel başkanını adli suçlulara bile yapmadığı bir muamele ile gözaltına alıp tutuklayabiliyor ve bunu burnundan getirecek kitlesel, demokratik bir tepkiyi karşısında bulamıyorsa; milletvekillerimiz halen birkaç avantajın hesabıyla uğraşıyorlarsa; açıkça ifade etmek gerekirse arkadaşlar, bizi çok daha büyük saldırılar bekliyor demektir.

Oysa bizim asıl tabanımız, asıl gücümüz bu değildir. Kitlemiz çok daha radikal, gözü pek ve kararlıdır. Özveriye açıktır. Onu siyasal önderlik iddiasıyla yola çıkanlar ise; Legal siyasi faaliyetleri milletvekilliği ile "yasalarla uyumlu çalışmakla" sınırlayan zihniyet bu kitle potansiyelini körletmekten, çarçur etmekten, onu barajlamaktan başka bir iş yapmıyor demektir. Asıl sorun budur. (...)

ETKİN EYLEM VE KARARLAR ALALIM

(...) Bugün artık bıçak kemiğe dayandığı için ve parlamento'da çalışılmama hale geldiği için değil; bizi Parlamento kapısında gülle çiçekle karşılasalar bile bu sömürgeci parlamento'ya meşruluk kazandırmamak için **MECLİSTEN ÇIKILMALIDIR**.

- TC Parlamentosu teşhir edilmeli ve kitlesel protesto biçimleri saptanmalıdır.

-Parlamento seçimlerinin teşhiri ve seçim çalışmalarının KUKM'nin PROPAGANDA VE AJİTASYON PLATFORMU OLARAK KULLANILMALIDIR;

-Yerel seçimlere hazırlanılmalı ve seçimleri kitle muhalefettinin örgütlendirilmesi için bir platform olarak değerlendirilmelidir.

-Sömürgeci burjuva partilerine ve sömürgeci-militarist politikalara karşı kitle potansiyelinden bir baraj oluşturulmalıdır;

-Türk sosyalist hareketi ve demokratik güçleri ile ilkeli iş ve güç birlikleri yapılmalıdır;

-Sömürgeci burjuva partileriyle seçim ittifaklarına, protokollere girilmemelidir, BAĞIMSIZ BİR SEÇİM SİYASETİ izlenmelidir.

ALİ BEYKÖYLÜ

Demokrasi Partisi
Merkez Yürütme Kurulu
Üyesi

AYIN DOSYASI

ortaya çıkıveren ve bir çok **DEP** milletvekillerinin yüreklerini hoplatan "meclisten istifa" meselesinin üzerine ölü toprağı serpilmesinde başarılı olunmuştu.

Olağanüstü Kurultay

Devletin **DEP**'e yönelik saldırıları, MGK'da belirlenen program doğrultusunda giderek sistematikleşirken, bunun "yerel seçimler"e dönük sinsi bir politika olduğu henüz tam olarak kavranamamıştı. Milletvekilinin öldürülmesi, genel başkanın tutuklanması derken, bu defa da partinin kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde dava açılmış, partiye yeni geçen yurtsever belediye başkanları ise bir anda soruşturma ve dava bombardımanına tutulmuşlardı.

Kasım ayına gelindiğinde, Olağanüstü Kurultay hazırlıkları partiye yavaş yavaş bir hareketlilik kazandırıyor. Kuruluşundan bu yana tek aday olarak **DEP**'e başkanlık yapan ve halen tutukluluğu devam eden Yaşar Kaya'nın yerine bu kez üç aday

birden çıkmıştı. Adaylardan **Mahmut Kılıncı**, "düzeni değiştirmek isteyen, alternatifler üreten bir parti olduklarını, ancak yasalara göre hareket etmek zorunda bulduklarını" belirterek seçildiği takdirde "**DEP**'i iktidarı hedefleyen bir parti haline getirmeyi" vaat ederken, İbrahim Aksoy ise seçilmesi halinde "**DEP**'in savunduğu demokrasi çizgisini hayata geçireceğini" söylüyordu. Genel Başkanlık mücadelesinde Hatip Dicle, diğer adaylardan daha "radikal" bir görünüm sergiliyor ve kendi deyimiyle "net ve cesur politikalar" öneriyordu.

Olağanüstü Kurultay 12 Aralık'ta, beklenenin çok üzerinde bir kalabalıkla toplanmış ve daha sabah saatlerinde tüm salon dolmuştu. Ancak, önceki yıllarda aynı salonda yapılan **HEP** Kurultaylarında gözlenen coşkudan eser yoktu. Kalabalıklar bu kez daha sakin ve "ağırbaşlı" bir şekilde kurultayı izle-

Kürdistan sorunu doğru biçimde çözülmeyen, Türkiye'nin demokratikleşebilmesinin mümkün değildir. Bu bakımdan DEP'in, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını savunup destekleyen, legal mücadelede yasallığı değil meşruiyeti esas alan bir anlayışla ve sömürgeci parlamentarizmi reddeden bir çerçevede durması gerekiyordu..

meyi yeğliyordu. Kuşkusuz bunda, genel merkezin "denetleyememe" ve "yanlış anlaşılma" kaygısıyla kitle etkinliklerden uzak durma anlayışının önemli bir etkisi vardı. **HEP**'ten farklı olma, **HEP** döneminde düzenin şimşeklerini üzerine çeken görüntülerden kaçınma olarak algılanıyordu ve resmi çevrelerin **HEP**'e yönelik saldırılarında, kurultay ve mitinglerdeki radikal kitle gösterilerini bol bol malzeme olarak kullanmaları karşısında, bu kez "yoğurdun üflenerek yenmesi" tercih ediliyordu.

Partinin temel program ve politikaları, kimlik sorunu

gibi konular bu defa da genel başkanlık yarışına kurban gidiyor ve kurultayın gündemini, parti içi dengeler ve kimin genel başkan seçileceği gibi konular belirliyordu. Kurultayda yapılan konuşmalar ise genel tesbitlerin ötesine geçemiyordu. Anti-sömürgeci muhalefetten, Merkez Disiplin Kurulu üyesi Nevzat Sağınç, partinin içinde bulunduğu durumu eleştiren konuşmasında, T.C.'nin Kürdistan'a yönelik topyekün imha saldırısını, partinin eylemsizliği ve sessizliğinden aldığı cesaretle daha da azgınlaştırdığını vurgulayarak, sömürgeci kurumlara karşı, halkın özgücüne güvenerek mücadele edilmesi ve sömürgeci yasalitenin dışında durarak, ulusal demokratik mücadelenin legal öncüsü olma hedefine yönelmesi gerektiğini belirtiyordu. Genel başkan adayları ise temel politikalarından ziyade, gündelik gelişmeler üzerinde durmayı yeğliyorlardı. **Hatip Dicle**'nin zaman/zaman "radikal" mesajlar veren konuşması bazı parti yöneticilerinin suratlarında asılmalarına neden olurken, salondaki kalabalığın büyük bir kısmının da anlamlı alkışlarını alıyordu.

Sıra Parti Meclisi seçimlerine geldiğinde, geçen kurultayda son anda üzerinde mutabakata varılan P.M. için bu kez ortak bir liste belirlenmesi tartışmaları sonuçsuz kalıyor ve çarşaf listeyle seçimlere gidilmesi kararlaştırılıyordu. Ancak yine de son anda "demokratik güçbirliği"(!) adıyla salonda dağıtılan "anahtar liste" delegelerin kafasını karıştırmaya yetiyordu. Kimsenin sahip çıkmadığı, fakat delegeler arasında çok süratli bir biçimde dağılan bu listede, iki çevre dışında kalanlara, iradelerine başvurmayaya bile gerek görülmeden numunelik birer kontenjan ayrılıyordu. P.M. üyesi **Ali BEYKÖYLÜ** bu duruma çok sert bir tepki gösteriyor ve 15 Aralık'ta Parti Meclisi'ne gönderdiği bir yazı ile "genel kurulda oynanan entrikaları ve delegelerimizin iradesine konulan icazeti protesto etmek amacıyla MYK için aday olmayacağını ve Parti Meclisi toplantılarına da üç ay süreyle katılmayacağını" bildiriyordu.

Hatip Dicle'nin genel başkanlığa getirilmesi ile Parti Meclisinin belirlenme yöntemi, özellikle de Dicle'nin kurultaydaki konuşması ve üslubu, parti içindeki reformist kanatta bir "**HEP** sendromu"nu da gündeme getiriyordu. Bu arada, reformistlerce uzun süre gündemde tutulan, ancak **DEP**'in kurulması aşamasında bir kez daha rafa kaldırılan "legal Kürt Partisi" hazırlıkları da, kurultay öncesinden başla-

K I S A B İ L A N Ç O . .

Buran

gözültüne alındı.

- Istanbul DEP il üyesi Ömer Aşkara, Pendik ilçe başkanı M.Emin Tenlik ile 40 kişi daha gözültüne alındı.
Istanbul Sultanbeyli DEP üyesi Mehmet Toplu, Dudul Toplu, Şakir Bahadır, Mehmet Bahadır, Mikail Artın, Allahverdi Yılmaz, Müsüt Kılıç gözültüne alındılar.
25 Şubat 94, Urfa DEP Viranşehir ilçe başkanı Mahmut Vefa ile 18 kişi gözültüne alındılar.
Diyarbakır Ergani DEP'e yapılan baskında 3 kişi gözültüne alındı.
Diyarbakır DEP üyesi Soner ve Ahmet Tekeş kurşunlanarak öldürüldü.
26 Şubat 94, Erzurum DEP Tekmez Belediye meclis üyesi Seracettin Ateş ve Ali Sayman gözültüne alındılar.
27 Şubat 94, Diyarbakır DEP Bağlar Belediye Başkan adayı Mahmut Tekeş'in oğulları Soner ve Ahmet Tekeş kontrgerilla tarafından öldürüldü.
Mardin Terörle mücadele tarafından bir komplo sonucu gözültüne alınan DEP'li Şenyurt Belediye Başkanı M.Mahsun Ağaoglu'ndan 26 gündün bu yana haber alınamıyor.
01 Mart 94, Siirt Çeşitli tarihlerde gözültüne alınan 19 kişiden, aralarında DEP Kurtalan İlçe Başkanı Şemsettin Çiftçi ile Comaniye Beldesi Belediye Başkanı Ekrem Canpolat'ın da bulunduğu 11 kişi Diyarbakır DGM'de serbest bırakılırken 8' nin tutukluluk hallerinin devamına karar verildi.
Ankara DEP'li 6 milletvekilinin dokunulmazlık dosyaları yarın TBMM Genel Kurulunda ele alınacak.
03 Mart 94, Ankara DEP milletvekilleri Hatip Dicle, Orhan Doğan, Sırrı Sakık, Ahmet Türk, Mahmut Alınak ve Leyla Zana'nın dokunulmazlıkları kaldırıldı. Dokunulmazlıkları kaldırılan Hatip Dicle ve Orhan Doğan aynı gün TBMM çıkışı Terörle Mücadele tarafından gözültüne alındılar.
Siverek Siverek'te Bucak korucuları tarafından gözültüne alınan DEP Siverek ilçe yönetim kurulu üyesi Hüseyin Taşkaya ve Ahmet Kalper'den 6 Aralık 1993 tarihinden beri haber alınamıyor.
Diyarbakır Devlet güçleri, yerel seçimlerden çekilmek zorunda bıraktıkları 5 DEP'li Belediye Başkan adaylarını tehdit ederken, 17 gün önce gözültüne alınan 12 DEP yönetici ve üyesinden haber alınamıyor.
04 Mart 94, Ankara DEP Şirnak Milletvekili Selim Sadak'ın dokunulmazlığı kaldırılırken, DEP'lilerin diğer dokunulmazlık dosyaları da görüşülerek karara bağlandı. Sadak aynı gün gözültüne alındı.
Mardin Dün akşam saatlerinde DEP üyesi Hadi Kabak'ın evine baskın yapılarak arama yapıldı.
05 Mart 94, Ankara DEP'li Dicle ve Doğan'dan sonra Zana, Sakık, Türk ve Bağimsız Milletvekili Alınak'da gözültüne alındılar.
Ankara Anayasa Mahkemesinin 22 Mart'ta DEP'ten sözlü savunmasını istemesi DEP'te, Mart sonu ya da Nisan başında DEP'in kapatılacağı ve yeni partinin kurulup kurulmaması tartışmalarını gündeme getirdi.
06 Mart 94, Diyarbakır DEP üyesi Yahya Perişan 26 Şubat'tan bu yana gözültüne alındı.
07 Mart 94, İstanbul DEP PM. üyesi Mehmet Nuri Güneş önceki gece Kadıköy'deki evinden gözültüne alındı.
08 Mart 94, Ankara Ankara DGM Başsavcısı Nusret Demiral, gözültündeki 6 milletvekili için 15 günlük gözültü süresinin "gerekli görülürse" daha da uzatılabileceğini söyledi.
09 Mart 94, Mardin Derik ilçe merkezinde gözültüne alınan DEP ilçe yöneticilerinden 23 gündür haber alınamıyor.
10 Mart 94, Mardin 14 Şubat'ta gözültüne alınan DEP'li 12 kişiden Hatip Yapıştıran, Aziz Onur, Hamdullah Baki, Ahmet Doğan, M.Raşit Gürhan, Celal Özyıldız, Hamdullah Deniz, Mehmet Özbey, Reşat Acar ve Aydın Acar çıkarıldıkları mahkemece serbest bırakılırken, Ömer Ecer, Yılmaz Yalçın ve Şehmus Yapıştıran tutuklandılar.
Ankara DEP Parti Meclisi üyesi Ahmet Karataş, Melik Aygül ile MYK üyesi Ahmet Cihan önceki gün

du. Ancak, kurultaydaki hava, ateşin yakılması için elverişli ortamı henüz olgunlaştırmamıştı. Bu işin "radikaller"le olmayacağını göstermek gerekiyordu ve bunun için en elverişli fırsat da, olsa olsa "yerel seçimler" olabilirdi.

Yerel Seçimler Yaklaşırken

Ağustos ayı içinde, devletin en üst kademelerinden başlayarak, "27 Mart Yerel Seçimleri"nin Kürdistan'da ertelenmesi tartışmaları, sömürgeci devlet basınının manşetlerini süslüyordu. Aslında, önceden hazırlanan bir senaryo doğrultusunda ortaya atılan ve "seçim güvenliği"nin bulunmadığı gerekçesine dayandırılan bu yapay tartışmada ilk tepkiyi **DEP** veriyor ve "yerel seçimlerin ertelenmesi halinde seçme ve seçilme hakkının gasbedileceği, seçim güvenliğini sağlamanın devletin görevi olduğu, bunun sağlanamaması durumunda hükümetin Birleşmiş Milletler'den yardım isteyebileceği" belirtiliyordu. **DEP** içinde, partinin "yerel seçimler"e sokulmaması gibi bir kaygı da mevcuttu ve **DEP**'in, olağan koşullarda yapılacak seçimlerden büyük bir zaferle çıkacağı öngörüsünden hareketle "seçimlerin ertelenmesi"ne karşı çıkması ilk anda belki normal karşılanabilirdi. Öyleki, "yerel seçimler"in bir referandum olacağı dahi söyleniyordu. Ancak unutulmamalıydı ki, Kürdistan'daki koşullar hiç te olağan değildi ve Osmanlı'da da oyun çoktu. Nitekim bu çıkışın hemen ardından **TC** tarafından senaryonun ikinci perdesi uygulamaya konuluyor ve başta seçim yasasında değişiklik yapılması olmak üzere, "seçim güvenliğinin sağlanmasına" dönük bir dizi "önlem"(!) gündeme getiriliyordu. Seçim Yasası'nda yapılan ve "asker, özel tim ve korucuların silahlarıyla sandık başına gitmeleri, sandıkların belli merkezlerde birleştirilmesi ve seçmenlerin askeri araçlarla buralara taşınması, oy verme saatlerinin değiştirilmesi, seçim sandıklarının yine askeri araçlarla başka yerlere taşınıp sayım işleminin orada yapılması, Yüksek Seçim Kurulu'na bu konuda geniş yetkiler verilmesi v.s." gibi hükümler öngören değişiklikler, bu "önlem"lerin neye yönelik olduğu konusunda az çok fikir veriyordu.

"Seçimlerin ertelenmesi" meselesi bir süre sonra birden bire unutulmuş, ancak bu arada **TC**'de amacına ulaşarak, hem, **DEP**'e kendi ağızından bu seçimlerin bir "referandum" olacağını söylemiş, hem de şimdiden bu "referandum"un sonuçlarını kendi lehine çevirecek uygulamaların zeminini hazırlamıştı. Şimdi hedefe **DEP** oturtulmuştu ve Kürdistan'daki tüm **DEP** yönetici ve üyelerine yönelik korkunç bir "süreklilik avı" başlatılmıştı. Artık gün geçmiyordu, bir **DEP**'liye saldırı yapılmasın, her hangi bir **DEP** binası basılmasın. **Ali BEYKÖYLÜ**'nün deyimiyle, "Kürdistan'da **DEP** üyesi, yöneticisi olmak, parti binalarına gidip gelmek başlı başına bir 'tehlike' haline gelmiş, saldırı, gözaltı ve tutuklama furyasından kurtulmak isteyen yöneticiler çareyi metropollere sığınmakta bulmuşlardı." **DEP**'li Belediye Başkanları birer birer görevden alınıyor, tutuklanıyor, muhtemel **DEP** adayları da aynı akıbetle karşı karşıya kalıyorlardı.

6 Kasım'da yapılan "seçmen sayımı"nda ise Kürdistan'da ve yurtsever potansiyelin yoğun olduğu bir çok yerde, **DEP**'e oy vermesi muhtemel köyler, mahalleler, sokaklar, evler sayım dışı bırakılıyordu. Salt Diyarbakir merkezde 30 ila 50 bin civarında seçmenin yazılmadığı söyleniyordu. Yapılan itirazlar hiç

Devlet, hazırlanan koşullar altında DEP'i mutlaka seçimlere sokmak istiyordu. Kapatma davası ve mecliste bekletilen dokunulmazlık dosyaları 27 Mart'a kadar Parti'nin üzerinde "Demoklesin" kılıcı gibi sallandırılacaktı. "Yerel seçimlerin" sonucu önceden belirlenmiş bir "referandum" gibi sunulması için DEP'in "seçim oyununa" çekilmesi gerekiyordu.

ardından ise köy ve kasabaların yakılıp yıkılmasına, boşaltılmasına iyice hız verilmiş, bir anlamda **DEP** seçmenleri sürgün edilmiş, fiilen oy kullanamaz hale getirilmişti. Seçim dönemiyle birlikte boşaltılan köylerin sayısı 900'ü buluyordu. Kalanlar ise **DEP**'e oy vermemeleri yönünde tehdit edilmekteydi.

Sömürgeci devlet terörü ve vahşet, "seçim hazırlıkları" ile birlikte daha da yoğunlaşmıştı.

Alınan bunca "etkili önlem"e rağmen **TC**'nin içi yine de rahat değildi ki, **MGK**'da alınan kararlar doğrultusunda sömürgeci düzen partilerinden, Kürdistan'da ortak tek aday çıkartmaları isteniyor, bir çok yerde RP adayları açık açık destekleniyordu. Öyleki, Kürdistan'da esamesi dahi okunmayan MHP bile mantar gibi her yerde bitiyor, MİT ve Özel Tim'in yardımıyla, özellikle korucular arasından çıkardığı adaylarla seçimlere hazırlanıyordu. Bu şekilde, İşbirlikçi ağa ve korucubaşlarının seçilmeleri sağlanacak ve bunlar Kürt halkının temsilcileri olarak sunulup meşrulaştırılacaktı. Diğer sömürgeci düzen partileriyle de tam bir "milli mutabakat" sağlanmıştı. Eskiden seçim zamanlarında, üç beş oy uğruna da olsa bölgeye yönelik bir takım vaatlerde bulunan düzen partileri artık buna dahi gerek duymuyorlardı.

TC'nin programı artık iyice belirginleşmişti. Bu seçimler, başlangıçta **DEP**'e de telaffuz ettirildiği gibi bir "referandum"a çevrilecekti. Ancak bu kez

DOSYA MEHİ

DEP PARTİ MECLİSİ ÜYELERİNE

Değerli arkadaşlar:

Partimiz kuruluş girişimindeki aksaklıklar ve eksiklikler hepimizin malumudur. Bunlar süreç içinde de giderilemedi. Bu durum gözönüne alınarak bazı çalışmalar yapıldı. Genel Kuruldan iki gün önce, partimiz içindeki siyasi çevrelerin yaptığı son toplantı, hiçbir konsensüs sağlanmadan dağıldı. Toplantılarda üç öneri vardı. Üçüne de açık olduğumuzu defalarca açıkladık.

Birinci öneri: Tam mutabakatla kırk kişilik Parti Meclisi listesini hazırlamak.

İkinci öneri: Her çevrenin bir ya da iki kişi ile temsil edildiği kısmi mutabakat idi. (bu öneriye göre, siyasi çevreler Parti Meclisine girecek üyelerin sadece bir kısmını belirliyorlardı. Geriye kalan çoğunluğu ise delegelerin özgür iradesi belirleyecekti.)

Üçüncü öneri: Adayları ve delegeleri özgür iradeleriyle başbaşa bırakıp, bütünüyle çarşaf listeye Genel Kurulu gerçekleştirmektir.

Bu üç öneriden birincisi, sayısal mutabakat sağlanmadığı için gündemden düştü. İkinci ve üçüncü öneri ise yeni görüşmelerle karara bağlanacaktı. Ancak tüm çabalara rağmen bir daha siyasi çevreleri bir araya getirme imkanı olmadı. Dolayısıyla üçüncü öneri kendiliğinden kabul görmüş oldu. Buna rağmen Genel Kurul salonunda ve kulislere, listeler üzerinde tartışmalar devam ediyordu. Eski **HEP** çevresinden arkadaşların yapmaya çalıştıkları kırk kişilik listeye müdahale ederek, adimin sözkonusu anahtar listeden çıkarılmasını istedim. Çünkü, kısmi mutabakat halinde bile görüşlerimize başvurulması gerekiyordu. Kaldık hazırlanan, sözümona anahtar liste, tam mutabakat sağlanmış gibi bir imaj veriyordu. Eğer anahtar listede her çevreden girecek kişiler üzerinde bir anlaşma olsaydı ve geri kalanı deleğe iradesine bırakılsaydı, buna karşı çıkmamız mümkün değildi.

Ama bir siyasi çevre, kendi kafasına göre bir liste hazırlar, Azadi çevresi dışındaki tüm çevrelerden birer kişi listeye koyar, bir çevreyi de tamamen dışlarsa, hele hele geriye kalan Parti Meclisi üyelerinden otuzunu kendi çevresinden ya da yakın çevresinden koyarsa bunun siyasi terminolojideki adını siz koyun. Hiç sıkılmadan da adına "Demokratik Güçbirliği listesi" derse ve bununla da delegeleri yanlır, özgür iradelerine ipotek koyarsa, o kadar tartışmalardan sonra bu baylara ne demeli? Oturup siyasi ahlak dersleri mi vermeli? Eğer listenin adı **GÜÇBİRLİĞİ** ise, kendisi dışındaki güçlerle birlik içinde olması gerekmiyor muydu? Hele adı demokratik ise, güçler dengesini gözetmesi gerekmiyor muydu? Anlaşılan eski **HEP** çevresindeki arkadaşlar delegelerin özgür iradelerinden korktular. Yoksa böylesi hoş olmayan bir oyun oynamazlardı.

Arkadaşlar, siyasette vesayet olmaz. Kimse kimsenin vasisi değil, kimse kimsenin yerine görüş belirtmez. Devrimci siyasette alavere-dalavere olmaz, kapkaççılık olmaz.

Herşeye rağmen, yangından mal kaçırınlar mantağıyla hazırlanan listeye onay vermiş olsaydık bile, Parti Meclisine ben mi girerdim, yoksa bir başka arkadaşı mı önerirdik, buna bizim karar vermemiz gerekiyordu. Yoksa kendisini vasi ilan edenler değil.

Evet değerli arkadaşlar, görkemli ancak, oldukça sancılı ve politik refleksi zayıf bir Genel Kurul geçirdik. Hoşgörünüze sığınarak, vesayet altında ve dayatma ile politika yapılmayacağından, Parti Meclisinden istifa edecektim. Çevre olarak Parti Meclisi dışındaki tüm kademelerinde çalışmak, ancak Parti Meclisinden çekilmeyi düşündük. Bu vesayet ve icazetle politika yapılmayacağına kanıt olacaktı. Kendini vasi ilan edenlere de bir ders olurdu. Ancak, Genel Kuruldan hemen sonra, karşı olduğumuz bazı nedenlerden ötürü Partiyi terk etmek isteyenlerle, taktiksel düzeyde aynı duruma düşmemek için ve siyasi sorumluluklar gereği şimdilik istifa etmeyeceğim. Ancak, Genel Kurulda oynanan entrikaları ve delegelerimizin iradesine konulan icazeti protesto etmek amacıyla, için aday olmayacağım gibi Parti Meclisi toplantılarına da üç ay süreyle katılmayacağımı bilmenizi isterim.

Bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar dilerim. 15.12.1993

ALİ BEYKÖYLÜ / Parti Meclisi Üyesi

AYIN DOSYASI

"referandum", TC'nin sömürgeci militarist politikalarının meşrulaştırılması amacını taşıyordu ve kuşkusuz bunun için DEP'in hazırlanan koşullar altında mutlaka seçim-

lere sokulması gerekiyordu. Kapatma davası ve mecliste bekletilen dokunulmazlık dosyaları, 27 Mart'a kadar DEP'in başında demoklesin kılıcı gibi sallandırılacaktı. Bu arada, seçimler ve TC'nin Newroz'la birlikte her yıl içine girdiği "bahar sendromu"nun aynı döneme denk düşmesi de önemli bir "avantaj" sayılmıyordu. TC böylece, artık gelenek-selleştirdiği "bahar taarruzu"nu siyasi ve diplomatik bir başarıya (!) da tahvil etme olanağına kavuşacaktı.

DEP'e yönelik böylesine kapsamlı programlar uygulamaya konulurken, parti merkezi halen ne yapılacağını bilememenin sıkıntısını yaşıyordu. TC'nin DEP'e ve Kürt Ulusu'na yönelik saldırılarının ne şekilde barajlanacağı konusunda, rutin parti faaliyetleri dışında en küçük bir hareket gözlenmiyordu. Bu arada İzmir İl örgütünde iki "acil eylem önergesi" tartışmaya açılıyordu. Genel merkeze de iletilen bu önergelerden ilki, mevcut ve hazırlanmakta olan "Terörle Mücadele Yasası"na karşı, bu yasanın "suç" saydığı fiillerin meşruluğunu dile getiren "beni de tutuklayın!" kampanyasını, diğeri de, bundan sonra DEP'e yönelik her hangi bir saldırı halinde tüm il ve ilçe yöneticilerinin en yakın konsolosluklara sığınmasını öngörmekteydi. Ancak, Genel Merkezin ilgisizliği bir yana, alttan alta karşı tavır alması nedeniyle bu "eylem önergeleri", tüm acilliğine rağmen karar altına alınamıyordu.

DEP'in, sonuçları önceden belirlenmiş ve garanti altına alınmış bu seçim oyununda alacağı çok düşük oy oranının, "ağır bir siyasi yenilgi" olarak değerlendirileceği ve bunun aynı zamanda, KUKM'nin kitle desteğinden yoksun, marjinal ve gayrimeşru

"YEREL SEÇİM" LE GELEN ŞİDDET FIRTINASI VE SANCILI BOYKOT

gösterilmesinin, kamuoyu nezdinde mahkum edilmesinin bir aracı olarak kullanılacağı, parti tabanından başlayarak genel merkeze kadar tartışmaya başlıyordu. Kürdistan'da, seçimlere karşı tam bir tepki oluşmuştu ve çekilme fikri yüksek sesle ifade ediliyordu. 16 Ocak'ta Ankara'da düzenlenen

DEP toplanantısında bu yönde bir karar çıkması beklenirken kamuoyu bir kez daha yanıltılıyor ve "seçime girip girmeme konusunda bir belirsizliğin yaşanması nedeniyle bir çok kişinin adaylığını açıklamaya çekindiği, ayrıca tabanın da kaymaya başladığı" gerekçe gösterilerek seçimlere girileceği açıklanıyordu.

"Seçimler"e, Karşı Tavır

DEP içindeki reformist çevreler başından beri; partinin kuruluş ve varlık nedeninin seçimler olduğunu, devletin DEP'i seçimlere sokmamak için elinden geleni yaptığını öne sürerek, sonuç ne olursa olsun bu seçimlere girilmesinde ısrar ediyorlardı. Olağanüstü kurultayda umduklarını bulamayan bu çevrelerin, ocağa yerleştirdikleri "legal Kürt Partisi" hazırlıklarını pişirmek için biraz ateşe ihtiyaçları vardı. Ateş ise, "yerel seçimler"den alınacak "yenilgi" sonrası kopacak fırtınada fazlasıyla mevcut olacaktı. "Seçim yenilgisi"nin faturası "radikaller"e çıkartılarak bu işte kolayca sıyrılmak mümkün olabilecekti. Bu bakımdan, farklı amaçlarla da olsa, "seçimlere girileceğinin" açıklanması, TC'ile birlikte parti içindeki reformist kanadı da bir ölçüde rahatlatmıştı.

Ancak, evdeki hesabın çarşıya uyduğunu söylemek de pek mümkün değildi. Parti tabanında seçimlere girilmemesi yönünde büyük bir tepki yükseliyordu. Bu arada partinin "yaramaz çocuğu" **Ali BEYKÖYLÜ**, Kürdistan'daki bu tepkilerden de yola çıkarak Genel Başkan'a hitaben bir metin sunuyor ve

SEÇİMDEN ÇEKİLME KONUSUNA TEPKİLER

ne dediler ?

"... Ortaya çıkan tablodan, Devletin, seçim koşullarını ortadan kaldırma, seçimlere girilse dahi, yurtseverlerin "başarısız" olmasını sağlayacak bir sonucu, zorbalık ve hileyle elde etme hesabı içinde olduğu kolaylıkla anlaşılmaktaydı.

Yerel seçimler yaklaşırken, yurtsever kamu oyunun ve çeşitli siyasal çevrelerin, seçim için, gerekirse tek taraflı bir ateşkes çağırısına olumlu karşılık vermeyen PKK'nin, tersine, askeri eylemlerini yoğunlaştırarak Devletin şiddeti tırmandıran eğilimini körüklemesi, Devletin seçim politikasını boşa çıkarma yönünde bir çaba içinde olmadığına gösterge-sidir.

Olağanüstü kongresinde ortaya çıkan tablo ile HEP'in akıbetine uğrayacağı anlaşılmaya başlanan DEP, gerek genel başkanının ölçsüz davranış ve açıklamalarıyla, gerekse aday belirlemede izlediği sekte-uzlaşmaya kapalı yöntem ve tutumuyla da; hem seçim sürecine ulusal bir politika ile müdahale edip devletin oyunlarını boşa çıkaracak, halka nefes aldiracak açılımlar geliştirme şansını kaçırmış, hem de siyasal yaşamımızın aktif ve süreci etkileme gücüne sahip bir öznesi olmaktan uzaklaşmıştır.

Devlet terör estiriyor diye seçimlerden çekilmek, her türlü saldırı ve zulmü göze alıp, seçimleri, ulusal hak ve özgürlüklerimizi dile getirerek kitle ilişkilerimizi geliştirmenin aracı haline getirmeliydik. Maalesef, bugün, bu olanak önemli oranda yitirilmiştir...

DEP'in seçimlerden çekilme kararı alması, halkımızı siyaset-seçim meydanında, burjuva seçeneklerle başbaşa bırakmıştır. Gelinek noktada, seçim mevzuatı gereği, birçok imkan -örneğin bağımsız aday başvuruları- tüketilmiş olduğundan, boykot ya da seçimlerden çekilme yaklaşımını doğru bulmayan çevrelerin birleşik bir seçim etkinliğinde bulunmaları planağı da ortadan kalk-

mıştır. Bu durumda, istisna sayılabilecek birkaç yerde varolan bağımsız aday

larla Kürdistan ve Türkiye'nin bazı yerlerinde seçime girecek olan düzen partileri dışındaki seçenekler desteklenmelidir. Yurtseverlerin ve devrimcilerin seçime giremediği yerlerde ise "boş oy" kullanılmalı, halkın, burjuva partilerini aktif bir şekilde protesto etmesini sağlama yönünde çaba harcanmalıdır..."

(Medya Güneşi, "Medya Gündemi", Sayı: 45 s. 2)

"... Seçimlerden çekilme kararı; ulusal birliğin dışlanması, ateşkes yapılmaması, uygun bir seçim ortamının oluşturulması

gibi gereklerin yerine getirilmemesi gibi yanlışlar zincirinin son halkasıdır...

Varolan koşullarda, düzen partilerine de oy verilmemelidir. Varolan bağımsız, devrimci, yurtsever adaylar ve SBP, Kurtuluş, Emek blokunun oluşturduğu seçim blokuna oylar verilmelidir...

DEP'in kuruluşundan bugüne izleyegeldiği süreç, bütünlüklü bir şekilde değerlendirildiğinde; bütün iyi niyetli birliği yaratmaya yönelik girişim ve çabalara rağmen, ne yazık ki, DEP'te çalışmanın koşulları bence kalmamıştır...

(...)

DEP'te bugüne kadar yer almış olmanın bir yanlışlık olmadığı inancındayım. Fakat, gelinen aşamada, DEP'teki muhalefetin ayrı bir çıkış yolu bulması gerektiği düşüncesindeyim. Bu tutum, elbette ki, DEP yönetimi ile dostluk ve işbirliği anlayışını dışalamamalıdır...

(...)

Bu yeni parti, Kürdistanı kimliği ile legal siyasette yer alabilecek, Kürt sorununun çözümüne katkıda bulunacak, akılcı, sağlıklı politikalar üretecek legal bir Kürt partisi olmalıdır..."

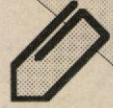
Haber-Yorum-Güncel 1-18 Katım 93 Sayı: 45 s. 2-4 1994 TL

"seçimlere katılma kararının gözden geçirilmesini ve tarihi bir yanlışlıktan dönülerek 27 Mart Yerel Seçimlerinin reddedilmesini" talep ediyordu. Oldukça önemli tesbitler içeren bu metinde, T.C.'nin "yerel seçimler"e ilişkin programı ayrıntılı bir biçimde değerlendiriliyor ve "seçimlere katılma kararında ısrar edilmesi halinde, siyasal sorumluluğumuz gereği, bu tarihi yanlışlığa ortak olmayacağımızı, gerek parti tabanında, gerekse kitleler nezdinde bu yanlış düzeltmek yönünde en geniş çabayı göstereceğimizi bilmenizi isteriz." deniyordu. Genel Merkezde başlangıçta tartışılmayan metne anti-sömürgeci kesimler sahip çıkıyor ve bu metin çeşitli il ve ilçe teşkilatlarında hararetle tartışmalara yol açıyordu. Durumdan son derece rahatsız olan Genel Merkez çevreleri, **Ali BEYKÖYLÜ**'nün disiplin kuruluna verildiği dedikodularını yayarak metnin tartışılmasına yasak koyuyorlardı. Bu arada, **DEP**'e yönelik saldırılar tüm hızıyla devam ediyordu. Bazı **DEP** binalarının bombalanmasının ardından bu kez de partinin henüz açıklanmayan Diyarbakir adayları apar topar gözaltına alınıyordu.

10 Şubat'ta yapılan Parti Meclisi toplantısında özellikle reformist kanatta yer alan üyeler, bu

metinden dolayı **Ali BEYKÖYLÜ**'ye sert tepkiler gösterip, istifa etmesini ya da disipline verilmesini istiyorlardı. Bir kısım üyeler ise, metnin muhtevasına katıldıklarını, ancak zamanlamasını doğru bulmadıklarını söylüyorlardı. Sonuçta Parti Meclisi'nden, "seçimlerden çekilme" yönünde bir karar çıkmıyor ve

Diyarbakir'e, bir çoğu tutuklu ya da gözaltında bulunan Kürdistan adaylarının açıklanmasına gidiliyordu.

DOSYA MEHİ

DEP PM Üyesi A. Beyköylü'nün, Genel Başkan Hatip Dicle'ye 28.1.1994 tarihinde gönderdiği, "yerel seçimler"le ilgili değerlendirme yazısından bazı bölümler.

DEMOKRASİ PARTİSİ GENEL BAŞKANLIĞINA

Sayın Genel Başkan;

Bildiğiniz üzere 27 Mart 1994 günü tüm Türkiye'de ve Kürdistan'da Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri ile Muhtarların belirleneceği "yerel seçimler" yapılacaktır. Kuşkusuz "yerel seçimler", özellikle Kürdistan'da halkın kendi yöneticilerini belirlemesi, yerel inisiyatifini tayin etmesi ve Kürt halkının yararına programların uygulanmasının önünü açması açısından son derece önemlidir. (...)

(...) Özgürlüklerin bulunmadığı sömürge bir toplumda kitlelerin önüne "efendilerini seçme özgürlüğü" dışında hiç bir seçenek sunulmaz. Esas olarak sömürgeci politikaların uygulanmasına yönelik yapılacak bir "seçim" in meşru bir yanı yoktur. Ancak, "yerel seçimler" gibi, devletin programının uygulanmasına daha sınırlı olarak veren seçimlerde, anti-sömürgeci adayların seçilip yerel yönetimlere gelme, buralarda halka dönük kendi demokratik programlarını uygulama koşulları bulunmaktadır. Yerel yönetimler (belediyeler, muhtarlıklar, belediye meclisi), aynı zamanda devlet yönetimine ilişkin önemli deneyimlerin elde edilebileceği bir laboratuvar niteliğindedir. Yerel yönetimler, halkın özlem ve taleplerinin asgari ölçülerde olsa karşılanabileceği programların uygulamaya sokulmasında da önemli bir araçtır. Bu bakımdan "yerel seçimler"e katılma ve "yerel yönetimler"de iktidar olma hedefi, meşru bir hak olarak tanımlanmaktadır. Ne varki, bugün ülkemizdeki devlet terörü böyle bir hak ve olanağın kullanılmasını tamamen imkânsız kılmaktadır. (...)

(...) Kürdistan'da sömürgeci terörün hedefi sadece partimize mensupları değildir. Partimize sempati ile bakan, önemli oy potansiyelinin bulunduğu köyler, yerleşim birimleri yerle bir edilmiş, hızla boşaltılmıştır. Kalanlar ise **DEP**'e oy vermemeleri konusunda tehdit edilmektedir. Şu anda **DEP**'e oy verebilecek binlerce insan yerinden yurdundan sürülmüş durumdadır. Yarattılan bu yoğun sömürgeci terör karşısında, geçmişte neredeyse aday enflasyonunun yaşandığı Kürdistan'da şimdi aday bulabilmemiz dahi mümkün olamamaktadır. Kürdistan'daki adaylarımızın "güvenlik" gerekçesiyle, en son ana yani 19 Şubat'a kadar kamuoyuna açıklanmayacağı söylenmektedir. Ancak, 19 Şubat'tan sonra bu adayların "güvenliği"nin nasıl sağlanacağı belli değildir. Kürdistan'ın bir çok yerinde artık değil seçim propagandası yapmak, miting, toplantı v.b. gibi etkinliklerde bulunabileceği da ortadan kaldırılmış durumdadır. Kürdistan'da toplum tümüyle terörize edilmiştir. Aynı dönemde yurt-sever, demokrat basın, sendikalar ve **DKÖ**'ler üzerindeki baskılar da artırılmış, gazete ve dergi bürolarının, dernek ve sendika binalarının basılması, peş peşe verilen toplatma ve kapatma kararları ile devlet terörü daha da genişletilmiştir. Özgür Gündem gazetesi başta olmak üzere parti politikamızı kitlelere taşıyacak bir çok yurt-sever-devrimci gazete ve dergi, devlet tarafından Kürdistan'a sokulmamaktadır. (...)

Tüm bu uygulamalar bir arada değerlendirildiğinde TC'nin "yerel seçimler"e ilişkin tüm hazırlık ve düzenlemelerini baştan beri Kürdistan'da "yerel seçimlerin" yapılmaması ya da ertelenmesi yönünde değil, mutlaka yapılması ve her yönden kuşatılan **DEP**'in, silahların gölgesinde yapılacak bu "seçim"lere sokularak "ağır bir siyasi yenilgi"ye uğratılması üzerine kurduğunu göstermektedir. Bu programın temel amaçları şu şekilde tesbit edilebilir.

1- **DEP**'in seçimlere katılması ile bu koşullar altında yapılacak "27 Mart Yerel Seçimleri"nin "demokratikliği" ve "meşruluğu" üzerindeki tartışmaların önünü almak, böylece özellikle uluslararası alanda içine düşebileceği olumsuz durumlardan sıyrılmak.

2- Sonuçları şimdiden belirlenmiş ve garanti altına alınmış bu yerel seçimleri bir "referandum" havasına burdurdurarak, **DEP**'in yenilgisini Kürdistan Ulusal Kurtuluş Güçleri'nin yenilgisi olarak sunmak ve böylece **KUKM**'ni uluslararası alanda ve kamuoyu nezdinde mahkûm etmek, tabansız, marjinal ve gayri meşru göstermek, **PKK**'yi "terörist" ilan ettirme yönünde diplomatik alanda elde ettiği başarıyı perçinlemek.

3- 1991 seçimlerinde önce Kürdistan'da sömürgeci düzen partileri ve TC parlamantosuna karşı gelişen kitlesel tavrın, **HEP**'in **SHP** ile seçim ittifakına sokularak barajlanmasının ardından, bir anlamda bu seçimlerin "rövanşını" almak ve 91 seçimlerinde **SHP** hanesine yazılan oyları, **DEP**'in yenilgisi ile meşrulaştırmak.

4- Böylece, devlet yöneticilerinin bahara kadar önemli sonuçlar elde edeceklerini söyledikleri askeri "başarı"yı, siyasi "başarı" ile pekiştirmek.

5- Kürdistan'daki özgürlük mücadelesinin düşmanı işbirlikçi ağa, mütegalibe ve korucu başlarını, böyle bir seçim ile yerel yönetimlere taşıyarak, bunları "Kürt halkının temsilcileri" gibi sunmak ve meşrulaştırmak.

6- Kitleleri demoralize etmek, umutsuzluğa ve yılgınlığa düşürmek, kitleler nezdinde Ulusal Demokratik Güçler'in prestijini kırmak, mücadeleye olan desteklerini ortadan kaldırmak.

Tüm bu olgular, TC'nin "yerel seçim"leri, **KUKM**'ne karşı tehlikeli bir tuzak olarak kullanmayı amaçladığını göstermektedir. Bu oyunu bozmanın tek yolu, burjuva demokrasilerinin en küçük bir kırıntısının dahi olmadığı, toplumun tam anlamıyla terörize edildiği, üstelik kazanılması halinde bile önerilen programların uygulama koşulunun hiç bir şekilde bulunmadığı bu seçimlerin reddedilmesidir. Bu koşullar altında "27 Mart Yerel Seçimleri"ne katılma, sınırları bütünüyle devlet tarafından çizilen ve sonuçta TC'nin mevcut sistemin meşrulaştırılmasına dönük bu tehlikeli oyununa alet olmaktan başka bir anlam taşımayacaktır. (...)

(...) Bu bakımdan, mevcut durumu kitlelere ve dünya kamuoyuna anlatabilmenin ve TC'nin oyunlarını boşa çıkarabilmenin tek bir etkili yolu kalmıştır: "27 MART YEREL YÖNETİM SEÇİMLERİNİ REDDETMEK..." (...)

Kürdistan'daki gelişmeler ve partimize yönelik saldırılar karşısında **DEP** olarak bugüne kadar iyi bir sınav veremedik. Kitlelere açık ve net politikalar sunmada ya geç kaldık ya da kitlemizi hedefsiz ve politikasız bıraktık. Sahip olduğumuz kitle desteğine denk düşen kararlı politikalar üretemeyişimiz, TC'yi ulusumuza yönelik militarist saldırılarda daha da cesaretlendirdi.

(...) Sizin, "sonuçları tartışmalı" dediğiniz, bence SONUÇLARI BAŞTAN BELİRLENMİŞ olan "27 Mart Yerel Seçimleri"ne katılmak, sınırları bütünüyle devlet tarafından çizilen ve sonuçta TC'nin, mevcut sistemin meşrulaştırılmasını amaçlayan bu tehlikeli oyununa alet olmaktan, **KUKM**'nin bu güne kadar yaratılan değerlerinin imha edilmesine ortak olmaktan başka bir anlam taşımayacaktır. (...)

(...) Yetkili kurulların konuyu görüşmek üzere derhal, olağanüstü olarak toplantıya çağırılmasını ve bu talebime en geç 30.1.1994 tarihine kadar olumlu cevap verilmesini ve bu koşullar altında "27 Mart Yerel Seçimleri"nin reddedilmesi, katılmaması yönünde karar verilmesini bekliyorum. "Seçimlere katılma" kararında ısrar edilmesi halinde, siyasal sorumluluğumuz gereği, bu tarihi yanlışlığa ortak olmayacağımızı, gerek parti tabanında, gerekse kitleler nezdinde bu yanlış düzeltmek yönünde en geniş çabayı göstereceğimizi bilmenizi isteriz.

Ali Beyköylü
DEP Parti Meclisi Üyesi

YEKBÛN

YÜRÜTME KOMİTESİ'NİN 27.2.1994 TARİHLİ BİLDİRİSİNDEN...

"...**DEP** üst yönetimi ve bazı ulusal demokratik güçleri, yaşanan süreçte uyguladıkları politikalarla, devlet yöneticilerinin kirli amaçlarına ulaşmalarına uygun koşullar yaratmışlardır.

(...)

DEP PM, aldığı çoğunluk kararıyla seçimlerden çekildi. Kitlelerin, devlet politikaları ve düzen partileri karşısında alternatifsiz bırakılması anlamında, yanlış, zamansız, halkımızın gerçekliğini gözönünde bulundurmaktan uzak bir yaklaşımın ürünü olan bu tutumun, ulusal demokratik mücadeleye yarardan çok zarar getireceği açıktır.

(...)

DEP'in seçimlerden çekilmesi ve daha önce ulusal demokratik güçlerin böylesi bir durum karşısında tedbir olarak ortak bağımsız adaylar konusunda bir netleşmeye varmamaları yerel seçimlerden istenen verimin alınmasını, bu platformun, halkımızın çıkarları doğrultusunda kullanılmasını önemli oranda engellemektedir.

(...)

27 Mart yerel seçimlerinde, düzen partilerinin dışında; halkımıza yönelik yıldırma, sindirme ve imha politikalarına karşı çıkan, demokrasiye gönülden inanan, halkımızın kendi geleceğini özgürce belirleme hakkını savunan, Kürt ve Kürdistan sorununda demokratik ve kalıcı çözümü benimseyen demokrat, yurtsever, devrimci ve sosyalist adaylar desteklenmelidir..."

Nihayet "Seçimlerden Çekilme" Kararı

Parti tabanı, "seçimlere" girilmesindeki ısrar karşısında artık tepkisini açık açık ortaya koymaya başlamıştı. Kürdistan'da halk sonucu önceden

**PM Üyesi A. Beyköylü'nün,
9 Mart tarihli PM toplantısına sunduğu metinden...**

DEMOKRASİ PARTİSİ PARTİ MECLİSİ ÜYELERİNE

(...)

T.C.'nin amacının, DEP'i tamamen etkisizleştirerek seçimlere sokmak ve sonuçlarını önceden garanti altına aldığı bu seçimi bir "referandum" olarak sunmak olduğunu daha önce vurgulamıştım. Bu bakımdan, DEP'in mevcut koşullara dayanarak seçimlerden çekilmesinin, parti içindeki bir kısım arkadaşlarımız tarafından "DEP'in devlet tarafından seçimlere sokulmaması" olarak yorumlanmasının, TC'nin bu programının yeterince kavranmamasından kaynaklanan yanlış bir değerlendirme olduğunu düşünüyorum. Nitekim, çekilme kararından önce resmi çevreler tarafından yapılan "DEP'in seçimleri boykot edeceği ve bu hususta PKK'dan talimat aldığı" şeklindeki açıklamalar v.s., DEP'i, hazırlanan program içinde ve her koşulda seçimlere katılmaya zorlama amacını taşımaktadır. Bu çevrelerin, çekilme kararının ardından yaptığı "DEP'in seçimlerden kaçtığı" yolundaki değerlendirmeler de, amacın DEP'i seçimlere sokmamak değil, kendi tayin ettikleri çerçevede seçimlere girmeye zorlamak yönünde olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan, DEP'in aldığı karar, TC'nin tam bir "milli mutabakat" içinde uygulamaya koyduğu bu programa önemli ölçüde darbe vurmuştur. Ancak, bilinmeli ki, paniğe kapılan ve telaşa düşen TC'nin bize yönelik saldırıları yoğunlaşarak artacaktır. "Seçimlerden çekilme" kararımızla ilk darbesini yiyen TC'nin henüz kendisini toparlamadan, sersemletici yeni darbeler indirerek geri adım atması sağlanmalıdır.

Diğer yandan, parti içindeki bazı çevrelerin, "DEP'in her koşulda seçimlere girmesi gerektiği" yönünde baştan beri yürüttükleri ısrarlı tavrı amaçlı bulduğumu ve kesinlikle onaylamadığım bu tavrın giderek, dikkat çektiğim program çizgisine kaydığını da belirtmek isterim. (...)

(...) Gerçekten de oldukça zor ve çetin bir süreçten geçmekteyiz. Sömürgecilerin topyekün saldırıları karşısında top yekün bir direniş içinde olmak, her zamankinden daha da gerekli bir hal almış durumdadır. "27 Mart Yerel Seçimleri"nden çekilme kararı alınması, bu yönde önemli bir adım olmuştur. Ancak, bunun burda bırakılmaması, etkin ve programlı bir çalışmayla konunun parti tabanına, demokratik kamuoyuna ve uluslararası platformlara taşınması, TC'nin "yerel seçim" oyununun tam anlamıyla bozulması, bundan KUKM'nin lehine siyasi kazanımlar elde edilebilmesi yönünde ciddi çalışmaların başlatılması gerekmektedir. Bu konudaki pratik önerilerimi şu şekilde sıralayabilirim;

1- Parti Tabanı ve Kitlelere Yönelik Çalışmalar:

a) "Seçimlerden çekilme" yönündeki karar ve gerekçesi en etkin bir şekilde parti tabanına ve kitlelere anlatılmalı ve demokratik hiç bir niteliği bulunmayan bu seçimlerin reddedilmesi dolayısıyla, bu yönde bir propaganda öne çıkartılmalı, toplantı, miting, afiş ve bildirilerle donatılmış bir kampanya hazırlanmalıdır.

b) DEP Genel Merkez yönetimi tarafından, tüm il ve ilçe örgütlerinin, seçim döneminin başlamasından bu yana bölgelerinde yürütülen sömürgeci uygulamalar, yakılıp yıkılan, boşaltılan ve tehdit edilen köy ve kasabalar, gözaltına alınan, tutuklanan, tehdit edilen, saldırıya uğrayan ve öldürülen DEP yönetici, üye ve taraftarları ile ilgili birer rapor hazırlayıp en kısa sürede Genel Merkeze ulaştırılması sağlanmalı, gerekirse bu konuda Ankara'da bir toplantı düzenlenmelidir.

2- Dışa ve Uluslararası Kamuoyuna Yönelik Çalışmalar:

a) Özellikle metropollerde, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı kesimlerde "Kürt kökenli" adayları öne çıkartan sömürgeci düzen partileri ve işbirlikçileri ile kendisini "devrimci-demokrat" olarak tanımlayan bazı kesimlerin, "seçimlerden çekilme" kararımızı fırsat bilerek, tabandaki kitlemiz üzerinde bir takım oy hesapları içine girecekleri açıktır. Bu bakımdan, tüm il ve ilçe yöneticilerimiz ile üyelerimiz konuya duyarlı kılınarak, sözkonusu düzen partileri ve adaylarının kahve ve ev toplantıları yakından izlenmeli, bu toplantılara programlı bir şekilde gidilerek DEP'e yönelik sömürgeci uygulamalar gündemleştirilmeli ve tartışmalarla bu adayların, sömürgeci düzen partilerinin ve TC'nin kitle önünde teşhiri sağlanmalıdır.

b) Türk sol-sosyalist, demokrat kesimleri, DKÖ ve sendikalarla devrimci-demokrat kamuoyu duyarlı kılınarak, DEP'in bu tavrının desteklenmesi ve meşru hiç bir yanı kalmayan bu seçimlerin reddedilmesi sorumluluğu ile karşı karşıya oldukları hatırlatılmalıdır.

c) Genel merkez tarafından, il ve ilçe örgütlerinden gelen bilgiler ve çeşitli gazete haberlerinin derlenmesi suretiyle hazırlanacak kapsamlı bir rapor değişik dillere çevrilerek başta Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Sosyalist Enternasyonal olmak üzere belli başlı yabancı parlamenterlere, elçiliklere, uluslararası kurum ve kuruluşlara iletilmeli, çeşitli heyetler oluşturularak etkin bir diplomatik faaliyet yürütülmelidir. Aynı şekilde dışardan da bir çok uluslararası heyetin bölgeye çağırılması, olay ve olguları yerinde görmesi sağlanmalıdır.

3- TC'nin Uygulamalarına Yönelik Eylemlilikler:

DEP'in "seçimlerden çekilme kararı", TC'nin uygulamakta olduğu imha programını alt-üst etmiştir. Paniğe kapılan TC hızla misillemeye girmiştir. Milletvekillerimizin "dokunulmazlık"tan kaldırılarak, yasal prosedür dahi beklenmeden gözaltına alınmaları bu misillemenin birinci raundudur. Aynı zamanda TC böylesi bir tavrıyla; "madem sistemin bir parçası oluyorsunuz, ben de sizi sistemin en üst organı olan TBMM'den atar ve tutuklatırım" demeye geçmiştir. Nitekim bizzat Başbakanın kendisi açıkça, "DEP seçimlere girmiş olsaydı, dokunulmazlıklar kaldırılmazdı" demektedir. Elbetteki bu misilleme cevapsız kalmamalıdır. Her zamanki gibi, her yapılan yanlarına kâr kalmamalıdır. Çok etkin eylemliliklerle, topyekün bir karşı duruş sağlanmalıdır. Bundan hareketle;

a) Tüm milletvekillerimiz, bir deklarasyonla, sömürgeci sistemin en üst organı olan TBMM'den çekilmelidirler.

b) Daha önce kamuoyu tarafından "Beni de Tutuklayın" kampanyası olarak bilinen ve özünde "Terörle Mücadele Yasası" nı tıkararak işlemez hale getirmeyi öngören eylemlilik önerisi hayata geçirilmelidir. Yaklaşık üç ay önce MYK'na sunulan bu önerge eğer hayata geçirilmiş olsaydı, bugün milletvekillerimizin "dokunulmazlık"larının kaldırılmasına gerekçe olarak gösterilen yasalar tıkanmış olacaktı.

c) Sıradan bir üyemizden, milletvekilimize kadar tüm DEP'lilerin can güvenliğinin olmadığı herkes tarafından bilinmektedir. Genel Başkanımızın tutuklandığı gün ya da uygun görülecek en kısa zamanda tüm il ve ilçe başkanlarımız en yakın konsolosluklara "can güvenliğimiz yok" gerekçesiyle sığınmalıdırlar. Nitekim 25 Aralık 1993 tarihli, MYK üyelerine hitaben böyleli bir eylemlilik önergemiz vardı. O gün dikkate alınmayan bu önergenin ne kadar doğru olduğu şimdilerde daha iyi anlaşılacaktır. Böylesi bir eylemliliğin, TC'nin gerçek yüzünü teşhir etmesinde ve Kürdistan sorununun uluslararası düzeyde büyük yankılar bulmasında son derece etkili olacak ve TC'nin militarist politikaları karşısında kitlesel bir baraj oluşturacaktır. (...)

görüyor, "seçimler"e hiç bir şekilde ilgi duymuyordu. DEP, belirleyebildiği tüm adaylarını açıklıyor ve reformist kanat da, belli yerlerde kendi adaylarının gösterilmemiş olmasına içerleyerek tepki gösteriyordu. Hatip Dicle'nin, sömürgecileri çileden çıkartan "radikal" demeçleri ise bunun üzerine tuz biber ekiyordu. Zaten genel başkanlarına oldum olası hiç isnamamışlardı ve bu zatın üslubunun resmi çevrelerde yarattığı rahatsızlıktan, kendileri de en az bu çevreler kadar rahatsızlık duyuyordu. Aynı anda, sömürgeci basının "liberal demokrat"ları da bir taraftan ırkçı-şoven dalgayı kabartırken, diğer taraftan da reformist çevreleri sunmaktan geri durmuyorlardı.

Bu arada parti yöneticilerince de, TC Cumhurbaşkanı ile bir görüşme yapılarak DEP'e yönelik saldırılar "şikayet" edilmişti. Bu iş biraz "kadıy kadıya şikayet" gibi olmuş ve "şikayet"lerin inceleneyeceği söylenmişti. Ne varki, Genel Merkez binasının da bombalanması, DEP yönetimini bir yol ayırmasına getiriyor ve belkide kendi kısa tarihlerinde ilk kez, parti tabanından yükselen seslere kulak veriliyordu. Devletin, "PKK'nın emriyle hareket edildiği" yolundaki yoğun sıkıştırmalarına ve reformist çevrelerin ısrarlı karşı çıkışlarına rağmen, 25 Şubat'ta yapılan Parti Meclisi toplantısında büyük bir çoğunlukla, "bu seçimin artık meşruiyetinin kalmadığı" belirtilerek "seçimlerden çekilme" kararı veriliyordu.

Kararda, kitlelere somut bir hedef gösterilmiyor, ancak "seçmenimiz ne yapacağını bilir, düzen partilerine oy vermez" gibi açıklamalarla kısmen de olsa

Bu arada Parti'nin "yaramaz çocuğu" Ali Beyköylü, Kürdistan'daki bu tepkilerden yola çıkarak Genel Başkan'a hitaben bir metin sunuyor ve "27 Mart yerel seçimlerinin REDDEDİLMESİNİ talep ediyordu. Daha sonra tabanda kıyasıya bir tartışma başlayacaktı..

reformist çevreler, gerçekten de "ne yapacaklarını biliyor" gibiydiler. DEP, "seçimlerin meşruiyetinin kalmadığı" gerçeğiyle çekilme kararı aldığı halde bu çevreler, sömürgeci düzen partilerinde de yer alsalar "ilerici, yurtsever, demokrat adayları (!) destekleyeceklerini" ilan ediyor ve böylece bir anlamda hem bu "seçimler"e, hem de sömürgeci düzen partilerine meşruluk kazandırma yarışına giriyorlardı. Ali BEYKÖYLÜ'nün, gelinek noktada doğruluğu kabul edilen metninin parti içinde tartışılmasından dolayı "disiplinle" tehdit edilmesi karşısında bu tavrın nasıl değerlendirileceği ise büyük bir merak konusuydu...

Tepkiler.. Tepkiler..

Kamuoyunun uzun süredir meşgul olduğu mesele nihayet sonuçlanmıştı. Artık sıra, bu kararla ilgili yorum ve değerlendirmelerin açıklanmasına

yorum ve değerlendirmelerin açıklanmasına gelmişti. Ancak, şöyle bir bakıldığında, yorgan gitmiş, kavga ise henüz başlamış gibiydi. Konuyla ilgili tartışmaların giderek boyutlanacağı ve daha uzun bir süre devam edeceği anlaşılıyordu. Sıra, eteklerdeki taşların birer birer dökülmesine gelmişti...

Azadi Gazetesi, "...ve DEP fiilen bitirdi!" manşeti atarken, hem Cemşit Mert imzasıyla yapılan yorumda, hem de **PSK** Yurtdışı Temsilciği adına yapılan açıklamada bu kararın doğru bir politik tercih

olmadığı belirtiliyor ve "kitlelere yol gösterici olmak, sandık başlarında kendi çıkarlarını temsil edebilecek ilerici, yurtsever, demokrat adayları tercih edebilmeleri için onlara yardımcı olmak gerektiği" savunuluyordu.

Medya Güneşi Gazetesi de, **DEP**'in "seçimlerden çekilme" kararı almasının halkı "siyaset-seçim meydanında, burjuva seçeneklerle başbaşa bırakılması" olduğunu belirterek, boykotun çözüm olmadığını, "varolan bağımsız adaylarla Kürdistan ve Türkiye'nin

bazı yerlerinde seçime girecek düzen partileri dışındaki seçeneklerin desteklenmesi gerektiğini söylüyor ve bunun dışındaki yerlerde "boş oy" kullanılmasını öneriyordu. **Yekbûn** Yürütme Komitesi bildirisinde ve Sinan Doğru imzasıyla yayınlanan yazıda da, seçimlerden çekilmenin yanlış olduğu ileri

DOSYA MEHİ

PRK/rizgarî

Polit Büro'sunun 11.2.1994 Tarihli Bildirisi'nden...

Sömürgecilerin parlamentosu, sömürge için candamarlarına çevrilmiş en güçlü silahlardan birisidir. Sömürgeyi talan etme eyleminin "kanuni" kılıfları bu organda yapılır. **OYSA, KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ ile SÖMÜRGEÇİ TÜRK PARLAMENTOSU ARASINDAKİ ÇELİŞME ANTAGONİST'tir.**

Bu açıdan **PRK/rizgarî**, sömürgeci **TC** parlamentosunu reddederken, parlamento seçimlerini sadece siyasi propaganda ve ajitasyon için bir araç olarak değerlendirmektedir.

Namluların gölgesinde ve kan gölü üzerinde kurulacak bir **SEÇİM SANDIĞI**'nın içinden ne çıkacağı önceden bellidir. Halk iradesinden başka herşey!

* Böyle bir sandıktan **ÖZEL TİM VE KORUCU ÇETELERİNİN kurşunları çıkacaktır.**

*Kürdistan köylerinin, kasabalarının bombardıman edilmesi, yağmalanması ve **ÖZEL SAVAŞIN ONAYLANMASI** çıkacaktır.

* **Aydınların, yurtseverlerin, gazetecilerin katledildiği SİYASİ CİNAYETLER** çıkacaktır.

* **SÖMÜRGEÇİ ZULÜM** çıkacaktır.

(...)

Bu durumda yapılacak tek şey, **SONUÇLARI ÖNCEDEN BELİRLENMİŞ SAHTE SEÇİM SANDIĞINA "HAYIR" DEMEK TİR !**

Sömürgecilerin bu **HİLELİ** ve **SONUÇLARI ÖNCEDEN BELİRLENMİŞ YEREL SEÇİM TUZAĞINI BOZMANIN EN İYİ YOLU "HAYIR"** demektir.

Kürdistan'daki savaş, sürgün, soykırım ortamında **DEMOKRATİK** ve **ADİL BİR SEÇİM OLAMIYACAĞI** tüm dünyaya ilân edilmelidir.

(...)

PRK/rizgarî, Kürdistan'daki bütün ulusal demokratik güçleri bu koşullar altında **TC'nin KANLI YEREL SEÇİM SANDIKLARINI reddetmeye çağırılmaktadır.**

PRK/rizgarî, TOPYEKÜN DİRENİŞİN ÖRGÜTLENDİRİLMESİ İÇİN KİTLE MUHALEFETİNİ YÜKSELTMEYE ÇAĞIRMAKTADIR...

NAMLULARIN GÖLGESİNDEKİ "YEREL SEÇİM" ALDATMACASINA HAYIR ! ."

"...Legal siyasetin mevcut koşulları içinde, kitlelerin umudu olmaya soyunan bir parti; oyunu o zeminin kurallarına göre oynamak zorundadır.

Oyunu, kurallarına göre oynamak gerek. Oynamak için sahneye konulan oyundan çekilmek, düpedüz mızıkçılıktır.

Oy ve seçim, legal siyasete soyunan bir partinin varlığıyla özdeş unsurlardır. Bu unsurlardan ayrı düşerek legal siyaset yapmanın hiç bir mantığı olmadığı gibi, başarı şansı da yoktur.

ileriye yönelik engellerden ve mevcut baskılardan sözedilerek; dişle, tırnakla kazanılmış olan seçime katılma hakkı ve seçim mevzisi terkedilemez. Legal bir parti için bu mevziden çekilmek, yanlış olduğu gibi, varlığını inkâr etmek, ilke ve politikalarını da fiilen rafa kaldırmak anlamına gelir. Bu nedenlerle **DEP** yönetimi, "seçimlerden geri çekilme kararı" nı almış olmakla ciddi bir hata yapmıştır...

(...)

DEP yönetimi, **DEP**'in mevcut baskıların olmadığı bir topluma, özgürlüğe ve demokrasiye ulaşmak için mücadeleye atıldığını unutarak, baskıları gerekçe gösterip bu mücadele maratonunda kendisi için çok önemli bir mevzi olan seçim alanından çekiliyor. Kuşkusuz **DEP** yönetiminin, bunu özgürlük, demokrasi ve değişim vaat ettiği kitlelere anlatması da çok zor olacak...

(...)

Kitlelere yol gösterici olmak, sandık başlarında kendi çıkarlarını temsil edebilecek ilerici, yurtsever, demokrat adayları tercih edebilmeleri için onlara yardımcı olmak gerekir. Bu nitelikteki adayları tercih etme olanağının olmadığı yerlerde ise, bugüne kadar halklarımızın demokratik hak ve özgürlüklerini gasb eden politikaları temsil edenlere gerekli dersin verilebilmesi için çaba göstermeli ve onlara oy vermemeliyiz..."

(**Cemşit Mert**, Azadi, Sayı: 95)

"... Herşeye rağmen, bu aşamada seçimden çekilmek,

bizce verimli, hedefe adım attırıcı bir karar değildir. Bu tesbitimizin arka planının, adil bir seçime girileceği vb. yanılsamalar olmadığını da hemen ekleyelim.

(...)

Seçim startını verişten sonra, bu noktadan itibaren, seçimlerden geri çekilmek "Kötünün iyisi" olamayacaktır; en ileri tercihin "Kötünün iyisi" olabileceği bu ortamda seçimlere katılma kararlılığını sürdürmek "Kötünün iyisi" sayılmalıdır.

(...)

Parlamentodan çekilme, güçlü alternatif kurumlaşmalar yaratma düzeyini yakalamış olma gibi, bütünsellik içinde alınmayan çekilme kararları; seçim çalışmaları içinde şehitler ve tutsaklar pahasına "Partileşme" ve bizzat kavga arenası içinde düzeni teşhir etmeden daha "etkili" olamaz..."

(**Dursun Yaprak**, Newroz, Sayı: 2)

AYIN DOSYASI

sürülmekte ve düzen partileri dışında, yurt-sever, demokrat, devrimci adayların desteklenmesi istenmekteydi.

G ü n d e m
Gazetesi'nde, eski

genel başkan Yaşar Kaya'nın yazısında, **DEP**'in "tarihi bir karar vererek genel yerel seçimlerden çekildiği" belirtilerek karar destekleniyordu.

Newroz Gazetesi'nde **Dursun Yaprak** imzasıyla yayınlanan yorumda ise, "her şeye rağmen, bu aşamada seçimden çekilme(nin) verimli, **DEP**'e adım attırıcı bir karar (olmadığı)" belirtilmekte ve "parlamentodan çekilme, güçlü alternatif kurumlaşmalar yaratma düzeyi yakalanmadan" alınan çekilme kararının etkili olamayacağı öne sürülmekteydi.

Özgür Halk Dergisi'nden yapılan açıklamada "seçimlere girilse de, girilmeseyse de, her iki durumda

"Seçim" den çekilme kararına devletin tepkisi; hemen DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılıp, polise teslim edilmeleri oldu.. Çiller "DEP seçime katılsaydı dokunulmazlıklarını şimdi kaldırmayacaktık" diyor..

da Kürt halkının istemleri doğrultusunda bir sonucun çıkacağı ve bunun bir referandum niteliği taşıyacağı" öne sürülerek, mevcut koşullarda **DEP**'in kararının desteklendiği belirtiliyordu.

Newroz Ateşi ve **Serketin** Dergisi'nden yapılan açıklamada ise, kararı esas olarak doğru bulmakla birlikte, kararın henüz erken olduğu, bu alanın biraz daha zorlanması gerek-

tiği ve **DEP**'in bu konuda üzerine düşen görevleri tamamlayamadığı ileri sürülüyordu.

Türk sol çevreleri de bu konuda farklı yaklaşımlara sahipti. Sosyalist İşçi Paftisi, **DEP**'in kararının hemen ardından "27 Mart seçimlerinin gayrimeşru olduğunu" açıklıyor ve "seçim oyununun reddedilmesi" çağrısında bulunuyordu. **Devrim, Hedef, Direniş, Devrimci Çözüm, Ekimler** ve **Barikat** dergileri **DEP**'in kararına tam destek verirken, **Emeğin Bayrağı, İşçinin Yolu, Devrimci Emek ve Devrimci Proleterya** dergileri de **DEP**'in kararına karşı olmadıklarını, ancak destekledikleri bağımsız adaylarla seçim çalışmalarını sürdüreceklerini açıklıyorlardı. **SBP, Emek ve Kurtuluş'un oluşturduğu "Birleşik Sosyalist Alternatif"**in seçime katılma kararı ise platformda tartışmalara yol açıyor ve **Emek** grubu, seçimlerden çekilmek gerektiğini savunarak platformdan ayrılıyordu.

Bu arada, **SİP, Odak, Direniş, Devrim, Devrimci Mücadele, Stërka Rizgarî, Özgür Halk, Barikat, Komal ve Ekimler** ortak bir bildiri ile "27 Mart'ta düzen güçlerinin sandıklarıyla yalnız bırakılması, gayrimeşru seçim oyununun reddedilmesi"ni istiyor ve "İşçilerden, emekçilerden, Kürt halkından oy yok!" çağrısında bulunuyorlardı.

Öte yandan, Türk sol çevrelerine, (haklı olarak) "seçimleri reddetmeleri"nin kendileri için tarihsel bir görev ve sorumluluk olduğu hatırlatılırken, seçimleri

PKK

PKK Genel sekreteri Abdullah Öçalan'ın

20 mart 1994 tarihli açıklamasından:

"...Biz Türkiye parlamentosunda gerçekten halkın sesi olabilecek bazı adayları destekledik. Bunlar **PKK**'li değildi, ama destekledik. Çünkü, halkına biraz bağlıdır ve bazı taleplerini kürsüde konuşacak. Bizim başka herhangi bir beklentimiz yoktu. Ama bu anlayışla katledilip şimdi de vatana ihanetle yargılanıyorsa, onların yerine geçecek olanlara da bizim göstereceğimiz dil aynıdır. Bu oyuna alet olmamalarını istiyoruz. İster Refah kisvesi, ister **SHP** kisvesi, ister başka bir kisve altında olsun alet olmamalarını istiyoruz. Bizim gücümüz var, daha da geliştikçe kesinlikle en sert bir biçimde cezalandırılacaklarını bilmelidirler. Seçimlere bu çerçevede giriyoruz. Seçimleri gücümüz oranında yaptırılmama, boykotu biraz geliştirme tutumunu uygulayacağız...."

PKK Sözcüsü Kani Yılmaz'ın 1 Mart 1994 Tarihli Açıklamasından

"...Devlet, kendisi gibi düşünmeyen, kendinden olmayan adayları vuruyor, tutukluyor, günlerce süren işkenceye alıyor. Seçim propagandası yapanlar kurşunlanıyor, belediye başkanları görevden alınıyor, parti merkezleri bombalanıyor; sandıklar askeri garnizonlarda kuruluyor, sandık güvenliği köy korucuları ve özel timlere teslim ediliyor.

Bu koşullarda seçimlerden bahsedilecek, bu tam bir sahtekarlıktır...Kürdistan'da **PKK** ve **ARGK**'nin otoritesi var. Sömürgeci siyasi partiler daha önce yasaklanmıştı. Hiç kimse bu partilerden aday olmamalı. Aday olanlar da derhal çekilmeli, çağrımıza uymayıp adaylıkta diretenler hedeftirler ve **ARGK** tarafından cezalandırılacaklardır..."

ERNK Avrupa Örgütü'nün 10 Mart 1994 Tarihli Bildirisinden

"...Süreç, dünyanın başka hiç bir yerinde rastlanmayacak tarzda anti-demokratiktir.

O halde seçimi boykot etmenin doğruluğu da tartışmasız olarak anlaşılmalıdır.

(...)

PKK tarafından yasaklanan sömürgeci partilerden aday olanlar, derhal ve gecikmeden seçimlerden çekilmelidirler. Seçilseler de bu akıbetten kesinlikle kurtulamayacaklardır..."

PSK

Yurtdışı Bürosu Üyesi Ünal Yardımcı'nın Demecinden...

"...DEP, Türkiye'nin acil çözümler bekleyen sorunlarını çözmek, ülkeyi düzlüğe, esenliğe kavuşturmak; özgürlük, barış, demokrasi içinde kardeşçe yaşanabilir adil, demokratik ve eşitlikçi bir düzen kurabilmek için 70 yıldan beridir ülkenin gündeminde duran ve çözümlenemeyen sorunları çözebilmek için Türkiye siyasi yelpazesindeki yerini çizdiğini tüm dünyaya ilan etmiştir.

(...)

Ama devlet ve düzenin savunucuları ona fırsat vermiyorlar. **DEP**'e karşı devlet tarafından tam bir savaş açıldı. Onu boğmak için ne gerekiyorsa yapıyor.

(...)

Ne var ki, bize göre tüm bunlar, **DEP**'in genel yerel seçimlerden çekilmesini gerektirmemeliydi. Çünkü o, zaten bu baskıların olmadığı bir topluma, özgürlüğe ve demokrasiye ulaşmak için yola çıktı. Yenilenmeyi ve değişimi savundu. Legalitede, yasalara zorlayarak mücadele edeceğini ve iktidarı hedefleyeceğini söyledi.

(...)

Bu nedenle **DEP**'in seçimlerden çekilmesi yanlış politik bir tercih olmuştur. Bize göre kitleleri, bu güne kadar onları ezen, analarından emdikleri sütü burunlarından getiren partilerin ve devlet politikalarının insafına terk etmemek gerekir.

Kitlelere yol gösterici olacağız. Sandık başında kendi çıkarlarını temsil edecek ilerici, yurtsever, demokrat adayları tercih etmeleri için onlara yardımcı olacağız. Bu nitelikte adayları tercih etme olanağının olmadığı yerlerde de (...) oy vermeyeceğiz..."

ısrarla savunan reformist Kürt çevreleri ile İşçi Partisi ve Aydınlık çevresinin tavrı arada unutuluyor gibiydi.

Ve DEP Milletvekillerine "Dokunuş..."

DEP'in "seçimlerden çekilme" kararı, sömürgecilerin üzerinde bomba etkisi yapmıştı. Kürt Ulusu açısından son derece elverişli bir siyasal ortam oluşmuş, oyun bozulmuştu. Şimdi derhal gündem yeniden belirlenmeli ve bu olayın etkisi en aza indirilerek geçiştirilmeliydi. 70 yıllık TC tarihi kendilerine bu konuda bir çok deneyim bahşetmişti ve bunları uygulayacak kudret de, "damarlarındaki asil kanda" mevcuttu.

İlk etapta bazı DEP milletvekillerinin "dokunulmazlık"larına el atılmıyordu. Zira, 70 yıllık engin tecrübe, Kürtlerin kendi kimlikleri ile bu parlamentoda olmayacaklarını gösteriyordu. Bu iş "ata"larının şanına uygun halledilmeliydi ve nitekim öyle de yapıldı. Önce, hem gelebilecek tepkileri barajlamak, hem de

WELAT

DEP

Wek rojnameya Welat em xebatên DEP'ê ji nêzik ve taqîp dikin.

Îro kêmasiya herî mezin a dewleta Tirk demokrasî ye. Bichkirina demokrasîyê li Tirkiyeyê û li Kurdistanê karekî zarûrî ye. Ji bo vê jî têkoşîn pêwîst e. Ev têkoşîn bi awayên cur be cur dikare bê meşandin. Xebat û têkoşîna partiyeke legal di vê hêlê de dikare roleke mezin bilîze. Her çendî, bi riya Meclîsa Komara Tirk ya ku bi fermanên Artêşa Tirk karê xwe dimeşîne hêviya guhertinê girîng neyê kirin jî, têkoşîna partiyeke legal di nav gel de dikare gelek tiştan biguherîne.

Gelê Tirk ê ku her tim bi propagandayên partiyên dewletê li hember têkoşîna gelê Kurd bi awayekî çewt tê agahdarkirin û pirsgrêkên wî yê bingehîn pê didin jibîrkirin, bi navgîna partiyeke demokrat dikare bê şiyarkirin û nêrîna wî hêdî hêdî be jî, bê guhertin. Ev yek dikare rê veke ji bo yekbûna karker û karmendên Tirk li hemberî dewleta kedxwar û bibe berdevkê girsên gel ên ku li pey mafên xwe yê mirovî û demokratîk digerin.

DEP, bi xebat û faaliyên birêkûpêk dikare peywira vê partiya legal bigire ser xwe û gavên girîng biavêje. Bi rastî, her çiqas partiyeke hîna nû be jî, tevî hemû kêmasiyên xwe, DEP ji vêga ve vê peywira xwe tîne çih.

Ger em DEP'ê wek berdewama HEP'ê bipejirîn, ta îro jî 50' yî zêdetir rêveber û endamên wê hatine kuştin, bi sedan endamên wê hatine girtin û sirgûnkirin û gelek êrişkên qirêjî li hember wî hatin pêkanîn, tevî vê yekê, bi bawerî û bi vîneke xurt têkoşîna xwe domandîye û ji bo teşhîrkirina faşîzma dewleta Tirk û şiyarkirina gelê Kurd û Tirk bê rawestîn, xebatên xwe domandîye û hê jî didomîne.

Bi taybetî jî bo afirandina giyana biratiya gelan DEP di nav hewldanên pêwîst û girîng de ye. Bi vê mebestê, roj bi roj jî gelê Tirk, Çerkez, Laz û yê din jî gelek mirov di DEP'ê de tînin bichkirin. Ev jî dibe sebebê xurtkirina tîkiliyên gelên Enedolê û yekîtiya têkoşîna wan a ji bo rizgarî û azadiyê.

Îro, kozekî mezin ê di destê dewleta Tirk de, bikaranîna gelên Tirk, Laz, Çerkez û hwd. li hember gelê Kurd e. Herikîna gelên din ber bi beşdarbûna nev DEP'ê ve, vî kozê girîng jî destê dewletê derdixîne û rê li ber xerabûna tîkiliyên nav van gelan digire.

Kurd bi tesîra têkoşîna li Kurdistanê êdî têra xwe şiyar in. Dimîne gelên din. Ev jî bi navgîna DEP'ê û rêxistinên wek DEP'ê roj bi roj jî xwe dihesin, dev jî neyartiya gelê Kurd berdidin û li pey mafên xwe digerin.

Ger DEP xebatên xwe hinekî din bi-rêkûpêktir bimeşîne, di demeke nêzik de dikare bibe berdevkê gelên Kurd, Tirk, Çerkez, Laz û hemû çînen bindest û bi piştgiriya van gelan riya demokrasîyê veke.

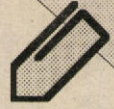
Mazhar Günbat

23 Şubat 1994

Welat Gazetesi

Yazı İşleri Müdürü

KAWA

DOSYA MEHİ

Basın Bürosu'nun 3.3.1994
Tarihli Bildiri'sinden

EY İNSANLIK ONURU ! DEP VE MECLİSTEN İHRAÇ EDİLEN YURTSEVER MİLLETVEKİLLERİNE SAHİP ÇIK !

Faşist devletin seçimler politikası, Kürdistan'da yürütülen "topyekûn imhâ savaşı"na bağlanmıştır. Bu bakımdan, yerel seçimler, silahlı ulusal kurtuluş hareketinin bir aracı olarak kullanılmak istenmektedir. Bu gerici taktik gözönüne alınmaksızın seçim politikasında doğru ve başarılı olmanın imkânı yoktur. O taktirde, ulusalcı güçler içte ve dışta bu "savaş seçimleri"ni boşa çıkarmanın pratiğine girişmelidirler.

Uluslararası gözlemci heyetlerini kabul etmeyen, adil ve demokratik bir seçime razı olmayan sömürgeci güçlere verilecek en iyi cevap seçime katılmama kararıdır. "Ne pahasına olursa olsun, seçime katılmak" politikası bu çok yönlü kirli sömürge savaşı koşullarında gerçekçi değildir. İçinden geçtiğimiz bu özel koşullarda en doğru seçim taktiği budur.

Milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması, TC'nin ve gerici siyasi odakların legal plânda sistemin, yurtsever Kürt muhalefetine izin vermediğini bir daha göstermektedir. Açıktır ki; böylesi bir durumda rejimin gerçek yüzü ve niyeti daha iyi görülmektedir. Halk kitlelerinin iradesi ile seçilmiş milletvekillerini bile mecliste barındırmayan bu yozlaşmış sistem, halkımıza hiç bir şey verme taraftarı olmayacağını vurgulamaktadır. Silahlı ulusal kurtuluş hareketini imha etme saplantısı içinde olan devlet, legal alanları Ulusal Kurtuluş Mücadelesine kapatmaktadır.

Bu siyasetin devamı olarak o, DEP'i kapatma hazırlığı içindedir. Bütün yurtsever-devrimci güçlerin DEP'i ve dokunulmazlıkları kaldırılıp tutuklanan milletvekillerimizi sonuna kadar savunmalıdır. Şehitlerin kanı pahasına kazanılmış hiç bir mevzi terk edilmemelidir. DEP'in bölünmesine ve kapatılmasına izin vermemek yurtseverlik görevi olarak kavranılmalıdır.

Kürdistan'ın siyasi örgüt ve çevrelerinin bugün her zamankinden daha çok birliğe ihtiyaçları vardır. Artık sekteleşmiş ve grup çıkarlarını bir tarafa koymanın, gerçekten ulus kaygısı ile hareket etmenin zamanı gelmiştir. Unutmamak gerekir ki, ancak ulusal birliğimiz ile kazanabiliriz. Kürt halkının tarih bilinci, birliktir. Halkımızın temel istemi de budur.

Kazanan halkımız olacaktır !

SERKETİN

Dergisinin 28.2.1994 tarihli açıklamasından..

Demokratik bir seçime evet hileli seçim oyununa karşı boykot ! Yerel Seçimlerde Ulusal Muhalefetin Taktiği Ne Olmalıdır?

Seçimlerin demokratik olmayacağı ortadadır. Bu koşullarda ulusal muhalefetin taktiği: Her türlü zorluğa rağmen seçim sürecinin demokratikleştirilmesi için mücadele etmek, yani burjuvaziyi mümkün olduğunca demokratik bir seçime zorlamak, buna koşut olarak burjuvazinin anti-demokratik seçim oyununu ve militarist yüzünü teşhir etmek, demokratik mücadele süreci tıkandığı anda da halkın düzene karşı devrimci muhalefeti- ni derinleştirmek amacı ile seçimleri boykot etmek olmalıdır.

Seçimleri başından boykot taktiği doğru değildir. Seçim süreci dinamik bir süreçtir ve her aşamaya uygun taktikler belirlemek gereklidir. Burjuvazi demokratik olmasada halkı seçimlere çekebiliyor. Bunu yaptığı propagandalarla, politik çalışmalarıyla sağlıyor. O halde bizde öncelikle seçimlerin anti-demokratik olduğunu halka kavratmalıyız. Bu da en iyi şekilde, seçim sürecine katılmakla sağlanabilir. Ancak seçim sürecine katılmak demek, her zaman seçime katılmak demek değildir. Ayrıca başlangıçta burjuvazinin amacı anti- demokratik bir seçim düzenlemek olsada devrimci-demokratik ve sosyalist güçler demokratik bir seçimi dayatabilirler.

DEP'in seçimlerden çekilmesiyle gözler Kürdistan'a çevrildi. Açık ki önemli bir değişme olmazsa PKK seçimleri boykot edecek ve bölgede seçimlerin yapılmaması için çalışacak. Bu koşullarda bölgede bir seçim beklemek doğru olmaz. Daha çok savaşın kızışacağını söyleyebiliriz.

düzen içinde kendisi için öngörülen sınırı denetimleri dışında aşmaya başlayan Refah Partisi'ni "inine geri döndermek" için

"din tehlikesi" olgusu öne çıkartıldı. RP ve Hasan Mezarıcı olayları, medya yardımıyla bir anda gündemin tepesine oturtuldu. Laiklik mitingleri düzenlendi. Siyasal bir iktidar erki olarak çoktan tarihe gömülmüş olan, ideolojik olarak da her yanından dökülmeye başlayan Kemalizm'e, her kriz döne-

minde olduğu gibi bu kez de "kurtarıcı" olarak sarılıyor ve kitleler bu ideoloji etrafında kenetlenmeye çağrılıyor. Bir yandan da emperyalist batı metropollerinin dikkati "din tehlikesi"ne çekiliyordu. Geçmişte de ne zaman Kürtlere karşı bir harekate girişilecek olsa, hemen "irtica" olgusu öne

DEP MİLLETVEKİLLERİNİN TUTUKLANMALARI ÜZERİNE

Yorgo BACA

Türkiye'deki son siyasi gelişmeler ülkenin yeni bir dönemece girdiğini gösteriyor.

Örneğin; **DEP**'li altı milletvekilinin sömürgeci **TC** tarafından apar-topar "dokunulmazlıklarının kaldırılarak gözaltına alınması, sorgulanmaları, Yerel Seçimlerin yaklaşması vb...öte yandan Kürdistan'da on yıla yakın bir zamandır silahlı mücadelenin devam etmesi. Görüldüğü gibi, **TC** Kemalist anlayış ve ilkelerinden hiçbir biçimde geri adım atmamıştır. Tersine, tüm askeri gücü ile Kürdistan'a yüklenmiş ve işgalini devam ettirmektedir. Üstelik Yerel Seçimler yaklaşırken, **DEP**'li milletvekillerini gözaltına alarak işi daha da ileriye vadmıştır. Bu uygulama aynı zamanda **TC** açısından taktik bir sorun olarak da düşünülmelidir. Bununla aynı zamanda hedef şaşırtarak, dikkatleri Kürdistan'daki katliam ve terörden parlamento düzeyine çekmeyi denemektedir. Kürdistan'daki askeri operasyonlarını rahatça sürdürebilmesi için dünya kamuoyunun dikkatleri bu anda 6 milletvekilinin durumuna çevrilmiştir...

Sorunu biraz daha detaylandıralım.

Sayın **Cemşit Mert DEP**'le ilgili şöyle demektedir:

"**DEP**, Türkiye'de acil çözümler bekleyen sorunlarını çözmeli, ülkeyi düzlüğe, esenliğe çıkarmak, özgürlük, barış, demokrasi içinde kardeşçe yaşanılabilir, adil, demokratik ve eşitlikçi bir düzen kurabilmek için, 70 yıldan beridir ülkelerin gündeminde duran ve çözümlenemeyen sorunları çözebilmek için Türkiye siyasal yelpazesindeki yerini programıyla çizmiştir." (1) (Bkz. Deng Dergisi, Sayı:26)

Gerçekten, 70 yıldan beri Kürdistan **TC** için gündemde duran ve çözümlenemeyen sorun olarak ele alınıyorsa, bu **DEP** ve **HEP** gibi partiler ve sömürgeci **TC** parlamentosu ile çözümlenemez. Asıl sorun, salt siyasi partilerin konumunda değil, bizzatıhi sömürgeci **TC** parlamentosunun niteliğinde durmaktadır. Bunu iyice kavramak gerekiyor... Kürdistan tarihine bakarsak, Mustafa Kemal daha ön çalışmalarında Ankara'da bir "Heyeti Temsiliye" toplamakla işe başlamış ve o dönemde Koçgiri'de de Ulusal bir direnme hareketi gündeme gelmiş ve gerekli örgütlenmeler devam etmiştir. Ankara **KOÇGIRI** ve **DERSİM** ileri gelenlerini "Meclis"e getirmek taraftarıdır. Bu nedenle, Alişan Bey'in de gelmesi istenmiştir. Bildiğimiz gibi, **Alişan Bey** Kemalistleri reddetmiştir. Ama, **Diypap Ağa, Meço Ağa, Hasan Hayri** vb... gibileri ise, milletvekili olmak için can atmışlar ve hemen Ankara'ya gitmişlerdir... Ve böylece, 72 "Kürt Milletvekili" Ankara Hükümeti ile birlikte olduklarını İtilaf Devletleri'ne bildirmişlerdir. (2) (Koçgiri Halk Hareketi, Sh:53, Komal Yayınları).

Daha ötesini hepimiz biliyoruz.. Hatta, Hasan Hayri görüşmeler sırasında "Kürtler ile Türklerin kardeş olduklarını ve hiçbir surette ayrılmayacaklarını" söylüyordu... O zaman **Mustafa Kemal, Hasan Hayri**'yi ödüllendirmek için "Meclise" ulusal giysileriyle gelmesini söylemişti! (3) age. Sh: 54. Bütün bunların Kürdistan için hiçbir farkı olmadı.

TC parlamentosu kuruluşundan beri (1920), Kürtler için Mecburi İskân, asimilasyon, jenosit, katliam, sıkıyönetim ilânları ve Olağanüstü Hal Yasaları, Umumi Müfettişlik vb... gibi Kürdistan üzerindeki zulmün ve sömürünün en baş uygulayıcısı olmuştur. Çünkü, **TC** parlamentosu militarist-sömürgeci bir devletin en üst kurumudur.

Böyle bir devlet olmasına karşın **TC**, dışa dönük uluslararası düzeyde kendi parlamentosunu bir yasallaşma "demokratikleşme" aracı olarak sunmaktadır. Tüm cumhuriyet tarihinde, "mecliste" Türk ve "Kürt milletvekillerinin" bulunması, Türk parlamentosunun Türk ve Kürtlerin ortak "meclisi" olduğu tarzında sunulmuştur. Özellikle **AET** ve **AGİK** gibi kuru

luşlarda da **TC** parlamentosu böyle sunulmaktadır... Diğer yandan zaman ve mekâna uygun olarak **TC**, programında Kürt sorunu konusunda bazı reform vaatlerinde de bulunmaktadır ya da bulunabilir. Ama, Kürdistan'ın sömürge statüsü değişmeksizin "**TC** devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği" her vesile ile savunulurken; terörizm ile "mücadele" adına Kürdistan'da ordu-jandarma terörü tüm boyutlarıyla devam ederken, **TC** parlamentosunda "Kürt milletvekilleri"nin bulunması zaten bir anlam ifade etmemektedir.

Bilindiği gibi **TBMM** üyeleri göreve başlarlarken şöyle and içmektedirler:

"Devletin varlığı ve bağımsızlığını, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü, milletin kayıtsız-şartsız egemenliğini koruyacağıma"vb.. (4) Bkz. ("Devletlerarası Sömürge Kürdistan" sh: 129, I.Beşikçi.)

Doğal olarak sormak gerekiyor. **TC** parlamentosunda bulunan Kürt yurtsever milletvekilleri böylesine bir yeminle "Meclis'te Kürt sorununu, ya da Kürdistan sorununu nasıl savunabilirler? Bir yandan silahlı mücadele sürdürülürken, diğer yandan Kürdistan **TC** ordusu tarafından ağır bir katliam ve tahribata uğratılırken, acaba "Meclis'te "Kürt milletvekilleri" ne yapacaklar? Bütün bunlar birbiri ile çelişkili değil mi? Acaba **DEP** düzen dışı aktif bir muhalefet partisi olarak kalabilir mi? Sorun **TC**'nin Avrupa'ya dönük vitrinini oluşturmak ise elbette "Kürt milletvekillerinin" yapacağı pek fazla bir şey yok, onları ancak kendi çıkar ve önerileri doğrultusunda Avrupa devletleri savunacaklardır. Ve onların kendilerine uygun sunacakları programlarda **DEP** ve benzeri partileri başka bir yörüngeye oturmaya zorunlu kılacaktır.

Farklı bir görüş açısından bakarsak, **KUKM**'nin meşru kitlesel bir ögesi olarak legal bir partinin **TC** parlamentosunu bir kürsü olarak kullanabilmesi mümkün müdür? Bunun nasıl olacağı ve programı da ayrıca belli olmalı ve açıklanmalıdır. Ama, bunun mümkün olmadığı bir kez daha tüm çıplaklığı ile ortaya çıkmıştır.

Elbette "Meclis" içinde bir takım sorunlar oluşturabilecek olaylar yaratılabilir. Ama, Türkiye'ye "demokrasi-eşitlik" **DEP** ya da **HEP** gibi partiler tarafından getirilebileceğine kuşkusuz inanılmaz. Çünkü, **TC**'nin üniter devlet yapısı ulusu ve ülkesi ile bölünmüş olan Kürdistan'ın sömürge statüsü ile daha başından çelişmektedir.

Eğer, gerçekten Türkiye emekçileriyle **KUKM**'nin bir çıkar birliği varsa, zaten bu vardır ve Türkiye'ye demokrasi ve Kürdistan'a bağımsızlık getirecektir. Türk emekçi yığınlarının Kürdistan'ın sömürge statüsünde tutulmasında hiçbir çıkarları yoktur. Başka ulusu ezen bir ulusun özgür olamayacağını da en iyi bu kesimin bilmesi gerekir... Ama, Türk emekçilerinin örgütlenmesinin Türkiye sosyalist ve demokratları üstlenebilirler. Bu açıdan da Kürdistan'daki silahlı direniş mücadelesi haklı ve meşrudur...

1970'li yılları kısaca anımsarsak, Dönemin **CHP** Genel Başkanı ve Başbakan B.Ecevit Kürt ulusu'na karşı ırkçı saldırılarını sürdürürken, kendilerine "Doğu Milletvekilleri" diyenlere zerre kadar değer vermemiştir. Çünkü, hiçbir sömürgeci devlet, sömürge milletvekiline değer vermemiştir ve vermez de... Çünkü, varoluşları sömürgeci devlete bağlıdır. O nedenle bay Ecevit, konuşmalarını onların gözlerinin içine baka baka hâlâ sürdürmektedir, (5) "Mecburi İskân, I.Beşikçi, Sh: 67"

Görüldüğü gibi, tüm cumhuriyet tarihinde **TC** parlamentosunun rolü apaçık görünmektedir. Bu konuda **Rizgari 1977'de 3.** sayısında "**Bağımsız Seçim Siyaseti**" ile bugün artık klasik haline gelen önermelerini yapmıştı. "Sömürgeci burjuva parlamentosunun reddi", "Sömürgeci burjuva partilerine oy vermeme", "Yerel yönetimler ve milletvekilli seçimlerinde anti-sömürgeci bağımsız adayları destekleme" vb... gibi defalarca vurgulanmıştı...

Bugün Yerel seçimlerin tümüyle boykot edilmesi **KUKM**'si açısından haklı ve meşru bir davranış sayılmalıdır.

Atina / 14.3.1994

çıkartılarak bu hareket perdeleniyor, hem "Batı'nın, hem de belli bir "sol" çevrenin desteği sağlanmaya çalışılıyordu.

2 Mart'ta başlatılan misilleme hareketi 48 saat içinde tamamlanıyor ve DEP Genel Başkanı dahil, 7 Kürt milletvekilinin "dokunulmazlıklar"ı kaldırılıyordu. "Dokunulmazlıklar"ın kalkmasının ardından ilk "dokunulanlar" Hatip Dicle ile Orhan Doğan oluyor ve TBMM kapısından yaka paça alınarak Terörle Mücadele'ye doğru yola çıkartılıyorlardı. Kalanlar ise aşağılanarak kovuldukları TC Parlamentosu'na kendilerini hapsedmeyi yeğliyorlardı. Gerçekten de traji-komik bir durum sözkonusuydu. Bu toz duman içerisinde Hatip Dicle'nin "ifade vermeyi reddedeceğini" belirten mesajının, şaşkınlık ve telaş içindeki milletvekillerine en azından örnek olması beklenirken, sonucun pek de öyle olmadığı, Dicle'nin siyasi tavrında yanlış bırakılacağı sonradan anlaşılıyor. Sonunda "içerdekiler" de, kendi deyimleriyle "çocuk gibi kandırılarak" çıkartılıyor ve kısa bir DGM turundan sonra şubeye sevk oluyorlardı. "Dokunulmazlıklar"ın kaldırılmasından ziyade "vekiller" in tartaklanma ve gözaltına alınma biçimleri (!) gündemin tepesine oturtulurken, "seçimler" vesilesiyle Kürdistan'daki "asiller" e yapılanlar ve DEP'in "seçimlerden çekilme" gerekçeleri de gündemden düşürülüyordu.

"Dokunulmazlıkların bir "misilleme" eylemi olduğu ve baştan beri DEP'i seçimlere sokmak için bir tehdit unsuru olarak kullanıldığı bizzat T.C. başbakanı tarafından itiraf ediliyor ve "eğer seçimlerden çekilme kararı almasalardı, ne yapıp edip dokunulmazlıkların kaldırılmasına engel olunacağı"

buyuruluyordu. TC'nin, bu "iç mesele"yi "irtica" örtüsü altında "Batı'nın dikkatinden kaçırma planı bu defa pek tutmamış gibiydi. Aslında

DEP'in en önemli sorunu kuşkusuz kimlik bunalımını aşamamış olmasıdır. İçinde barındırdığı farklı eğilimleri ortak bir platform etrafında kaynaştırmayı; bütünlüklü politikalar üretilemeyişi; kendisine güç veren ve umut bağlayan kitlelerin ya yanlış yönlendirilmesine ya da hedefsiz bırakılmasına neden olmaktadır. Diğer yandan Devletin DEP üzerindeki hesapları da doğru değerlendirilememiştir.

"özelleştirme", "çekiç güç" falan gibi güncel konular nedeniyle "Batı'nın dikkatlerinin zaten üzerinde olduğu galiba biraz unutulmuştu. "Kürt kartı", bölgeye ilişkin emperyalist programların TC'ye kabul ettirilmesinde, "Batı'nın önemli bir kozuydu ve son gelişmeler de bu kozu daha kullanılabilir hale getirmişti. İlk tepkiler oldukça "sert" gibiydi. İş "Kürtlere yerel otonomi verilmesi, kültürel kimliklerinin tanınması"

taleplerine kadar vardırılmıştı.

Bütün bu gelişmeler içinde DEP yönetimi, geleneksel tavrını göstererek bunu da uzaktan seyrediyordu. Bir kez daha kitleler hedefsiz bırakılırken, politika üretme işi de Avrupa'ya havale ediliyordu. Yeniden gündeme gelen "parlamentodan çekilme" meselesinin bu defa nasıl atlatılacağı da merak konusu oluyordu. 9 Mart'ta yapılan P.M. toplantısında Ali BEYKÖYLÜ, sömürgecilerin saldırıları karşısında topyekün karşı durulması ve tüm DEP milletvekillerinin bir deklarasyonla sömürgeci parlamentodan çekilmesi gerektiğini belirterek, İzmir il örgütü içinde daha önce de gündemleştirilen "beni de tutuklayın kampanyası" ile "konsolosluklara sığınma" gibi acil eylem önerilerinin derhal hayata geçirilmesini istiyordu. Ne var ki, Ali BEYKÖYLÜ'nün radikal önerileri, biraz midelere oturacak cinstendi ve bunun yerine öneri sahibinin tartışma konusu yapılması, önerilerinin gündemden düşürülmesinin en basit ve bilinen yöntemiymişti. Bu vesileyle şu "parlamentodan ayrılma", "parlamentoyu teşhir" gibi ikide bir önlerine getirilen meseleler de yine unutulmaya terk edilebilirdi. Tam da Kürdistan sorununun uluslararasılaşmaya başladığı ve ortak, ilkeli bir duruşa, kararlı politikalara ihtiyaç olduğu bu anda partinin içe döndürülmeye çalışılması da oldukça düşündürücüydü.

Gözaltındaki Genel Başkan ve milletvekillerinin 17 Mart'ta DGM tarafından tutuklanması da bu "rehavet"i pek bozacak gibi değildi.

DOSYA MEHİ

DEMOKRASİ PARTİSİ, Parti Meclisi'nin 25.2.1994 tarihli açıklaması.

KAMUOYUNA

Demokrasi Partisi'nin kuruluş gerekçesini ülkemizde barış, kardeşlik, eşitlik ve özgürlüklerin savunulup sağlanması oluşturmuştur. DEP bu mücadeleyi, ağır bedeller ödemesine karşın yaşatılmayan Halkın Emek Partisi'nden miras olarak devralmış ve onurlu bir düzeye getirmiştir.

Partimiz, tarihinde en derin bunalımını yaşamakta olan Türkiye'nin barış ortamına kavuşması, hergün onlarca insanımızın yaşamına mal olan şiddet politikalarının son bulması, demokrasinin, yaşamın her alanında egemen olması, emekçinin, dar gelirlinin sırdındaki ağır yüklerin hafifletilmesi ve özgürlüklerin elde edilmesi için üzerine düşeni yaptı. Bunu yaparken de dünya siyasi tarihinde eşine az rastlanır baskılarla karşılaştı, ağır bedeller ödedi.

DEP ve HEP'in dört yıllık çok kısa tarihinde, aralarında milletvekili ve yöneticilerimizin de bulunduğu 70'in üzerinde demokrasi şehidi verildi: DEP Genel Başkanı, örneğine rastlanmayan bir uygulamayla DGM'de yargılanarak cezaevine kapatıldı. Binlerce üye ve yöneticimiz gözaltına alındı, tutuklandı, tehdit edildi. 20'yi aşkın il ve ilçe binamız kullanılmaz hale getirildi. Cenaze törenlerimiz tarandı, engellendi, dahası cenazelerimiz morglardan kaçırıldı. Milletvekillerimiz seçmenlerden tecrit edilmesi için akla hayale gelmedik senaryolar uygulandı.

Biz DEP olarak, bütün bu olumsuzluklara rağmen, özlenen barış ortamının yaratılması, demokrasinin Türkiye'de kurumsallaşması için çalışmaya devam ettik. Karşılığında yeni şehitler verdik, yeni bedeller ödedik.

Siyasi iktidar, hiçbir zaman sesimize kulak vermedi. Bizim barışçı siyasi bir güç olduğumuz gerçeğini gizleme gayretlerine girdi. 70 yıllık inkâr politikalarını onaylamadığımız için, "hain" dahil birçok suçlamaya maruz kaldık. Salt kendileri gibi düşünmediğimiz için, muhalefet partileri ile medyanın çeşitli kuruluşları da en az siyasi iktidar kadar DEP'i boğmak için kıyasıya bir çaba harcadılar.

Böyle bir ortamda, Türkiye'nin de bir üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara yaptığımız başvurular iktidar ve medya tarafından kasıtlı değerlendirmelere tabi tutuldu. Avrupa ile birleşmeyi 30 yıldır gündeminden düşürmeyen siyasi iktidarların değişmeyen tutumu doğrultusunda; AGİK'e başvurumuz, ihanet belgesi olarak lanse edildi. Avrupa Parlamentosu'nun seçimlere gözlemci gönderme kararı, Türkiye'de yapılmak istenen hileli seçimin boyutunu gözönüne sereceği için siyasi yetkililer, gözlemciler atfen, "gelirlerse hakaret görürler" diyerek reddettiler.

Seçim takviminin başlamasıyla birlikte, bütün engellemelere rağmen çalışmalarımızı yoğunlaştırarak, çok sayıda il, ilçe ve beldede adaylarımızı belirleyip YSK'ya bildirdik. Ancak her türlü saldırı ve spekülasyona karşı seçimlere girme kararlılığımız arttıkça ne yazık ki yeni saldırılara hedef olduk. Son 45 gün içinde 7 şehit daha verirken, 6 il ve ilçemiz de bombalandı. Genel sekreterimiz evinde silahlı saldırıya uğradı. Genel Merkezimiz bombalanarak bir şehit ve 17 yaralı ile kullanılmaz hale getirildi.

Bir yandan bu tür saldırılar sürerken, öte yandan da güvenlik güçleri oy potansiyelimizin yoğun olduğu yerleşim birimlerinde baskınlar düzenleyerek halkı partimize oy vermeleri için tehdit ettiler. Halk süren bu tehditlerde, DEP'e oy verenlerin evlerinin, köylerinin yakılacağı dile getirilmekte ve bu kişilerin öldürüleceği şantajında bulunulmaktadır.

Adaylarımız ve aday adaylarımız DEP'ten ayrılmaları için tehdit edildiler. Yine bu süre içinde, bunlardan 320'si gözaltına alındı, bazı adaylarımız bu baskılar karşısında vazgeçti ve Genel Merkezimize aday olmalarının hayatlarına mal olacağı gerçeğiyle çekildiklerini bildirdiler. Bu nedenle de partimiz pek çok çevresinde aday gösterememiş duruma getirildi.

Seçim yasası, bilindiği gibi DEP'i seçimde boğma amacıyla yeniden düzenlenmiş, hiçbir demokratik ülkede uygulanamaz hale getirilmiştir.

Bu koşullar altında Parti Meclisimiz, 23 Şubat günü toplanan 2. Genişletilmiş Danışma Kurulu Toplantısında ortaya konan görüşleri de dikkate alarak, iki gün süren toplantılar sonucunda:

Özel yasalarla yalıtılmış, korucu-özel tim-asker-polis baskısı altında kolumuz kanadımız budanarak, şeklen sokulmak istendiğimiz 27 Mart 1994 Genel Yerel Seçimlerden çekilmeyi, anti-demokratik uygulamalarıyla insanlarımızın iradesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu politikalara alet olmamayı ve adil olmayan bu yarıştan çekilmeyi büyük çoğunlukla kararlaştırmıştır.

Parti Meclisimiz, seçime verdiğimiz öneme rağmen, bu kararın gerçek demokratik seçimlerin yapılmasına hizmet edeceği düşüncesiyle ve bu seçimin artık meşruiyetinin kalmadığı ve başkaca da bir çıkış yolu bırakılmadığı inancıyla bu kararı almıştır.

PARTİ MECLİSİ

AYIN DOSYASI

Şimdi Ne Yapmalı?

Sonuç olarak; kendinden önceki süreçten yeterince ders alamayan ve "ne İsa'ya, ne de Musa'ya" yaranamayan **DEP**, gündemi belirlemek,

gelişmeleri değerlendirip yönlendirici politikalar oluşturmak yerine, "yerel seçimlerden çekilme" kararı ile yakaladığı bu fırsatı da teperek gündemin arkasına takılıyordu.

DEP'in en önemli sorunu, hiç kuşku yokki, kuruluşundan bu yana sancısını çektiği ve halen de aşamadığı kimlik bunalımıydı. İçinde taşıdığı çok çeşitli siyasal eğilimleri ortak bir mücadele platformu etrafında kaynaştıramamıştı. Bu dağınıklık içinde, bir yandan **DEP**'ten çok şey bekleyen kitle potansiyeli hedefsiz ve

siyasetsiz bırakılıyor, diğer yandan da devletin, her türlü yönetime başvurarak **DEP**'i "terbiye etme" politikalarına yeşil ışık yakılması gibi bir konuma düşülüyordu. Baskılar karşısında izlenen politika(sızlık), adeta devletin yeni baskılarına davetiye çıkartır nitelikteydi. Yönetiminin yanlış politikaları nedeniyle **DEP**'e güvenen kitlelerin umutlarının her geçen gün biraz daha tüketilmesi ise büyük bir tehlike olarak ortada duruyordu.

Gelinen noktada koşullar **DEP**'i, artık kimliği ve mücadele anlayışını net olarak ortaya koyma aşamasına getirmekteydi. **DEP**, üzerindeki ölü toprağını süratle atarak, kendisine omuz veren **KÜRT** kitlelerinin gücüne güvenen, onlara radikal bir zeminde öncülük eden, net zeminler koyan bir çizgiye gelmeliydi. Bunun için de;

- **Yüzünü ülkeye dönen, Kürdistanî bir muhteva sergilemesi,**

- **Kürt ulusunun anti-sömürgeci, ulusal demokratik mücadelesinde legal bir mevzi olması,**

- **Sorunun sömürgeci TC parlamentosunda çözülemeyeceği gerçeğinden hareketle, parlamentoya girme değil, onu teşhir etmenin hedeflenmesi, bu çizginin çerçevesini oluşturmalıdır.**

Yoksa, yasal zeminde varlık şartları korunsa bile toplum vicdanında meşruiyetin kaybedilmesi söz konusu olacaktır. ●

EGİTİM EMEKÇİLERİNE

Bilindiği gibi 27 Mart'ta Yerel "seçim"ler yapılabacaktır. Yaklaşık iki aydır Türkiye gündemini bu seçimler ve olası sonuçları ılgal etmektedir.

İzmir özgülünde **EGİT-SEN**'li eğitim emekçileri olarak bu gündem bizi daha da ilgilendirmektedir. Çünkü,

1 nolu şube başkanımız da Yerel "seçim" lere bağımsız aday olarak katılmaktadır. Bu bağlamda tavrımız ne olmalıdır?

Gözle görülen ve maddileşen iki tutum giderek netleşmektedir. Birincisi; Burjuvazi ve onların tüm siyasal partileri ve medyalarının tutumu. İkincisi; mazlum Kürt halkıyla, Türk emekçi sınıf ve tabakalarının gerçek temsilcilerinin tutumu.

Sömürgeci burjuvazi, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin cephe gerisini imhâ etmek, Kürt halkına karşı sürdürdüğü kirli ve haksız savaşı meşrulaştırmak ve Türk emekçi sınıf tabakalarının ekonomik-demokratik mücadelesinin **KUKM**'den izole edebilmek için seçimleri önemli bir araç olarak kullanmaktadır. Burjuva demokrasinin kırıntılarının bile olmadığı, tüm toplumun teröriste edildiği ve özellikle Kürdistan'da açık oy-gizli sayım yönteminin egemen olduğu bir süreçten geçilmektedir. Burjuva partilerinin

ve egemen sınıfların tüm kliklerinin, seçimin eşit koşullarda ve demokratik bir biçimde yapılacağını söylemeleri yalandır. Acı olan, içinde **EGİT-SEN 1** nolu şube başkanımızda bulunduğu kimi sosyalist çevrelerin, bu söylemi, bizatihi sistem içinde kalarak **DOĞRULAMALARIDIR**. Özel niyetleri ne olursa olsun, nesnel durumları sömürgeci burjuvazinin değerine su taşımak ve onların programlarına entegre olmaktır. Bu "sosyalist"lerimizin Avrupa liberallerinin bile gerisine düşmeleri acı bir gerçektir.

Değerli eğitim emekçileri;

Sistem içinde kalınarak, ekonomik-demokratik haklarımıza ulaşmak mümkün değildir. Sistemin her türlü aldatmacalarına karşı tutum göstermeliyiz. "Seçim"leri de bu bağlamda değerlendirip tavrımızı netleştirmeliyiz. Tavır; **KUKM**'nin reddettiği bu seçimlerde Kürt halkının yanında olmaktır, onun haklı kavgasına Enternasyonalist destek sunmaktır. Bu, Türkiye'nin demokratik mücadelesine hizmet edecek bir tavidir.

- **Kahrolsun Sömürgecilik!**

- **Yaşasın halkların özgür ve eşit temeldeki kardeşliği!**

20 Mart 1994

Anti-Sömürgeci Öğretmenler

YURTSEVER KAMUOYUNA

"27 Mart Yerel Seçimleri"ni, sömürgeci **TC**, Kürdistan'da, Kürt Ulusuna karşı sürdürdüğü kirli savaşı meşrulaştırmanın bir aracı olarak kullanmak istiyor... **DEP**, kolu kanadı kırılmış olarak sonucu önceden belirlenmiş bu seçime sokularak, **KUKM**' "kitle desteksiz, terörist" ve gayri-meşru ilan edilecekti. Bütün hesaplar böyle bir senaryo üzerine kurulmuştu.. Böylece **DEP**'in alacağı sonuç, **KUKM**'nin yenilgisi olarak sunulacak, böylece baharla birlikte daha kapsamlı bir biçimde uygulanmaya sokulacak askeri harekate de meşru bir zemin sağlanmış olacaktı.. **TC**'nin, kendince "referandum"a çevirmek istediği bu anti-demokratik seçim oyunu, **DEP**'in seçimleri gayrimeşru ilan ederek çekilmesi ile bozulmuştur. **TC**, Kürtlere hazırladığı bu seçim tuzağının boşa çıkarılmasına telaş içinde reaksiyon göstermiş ve 6 Kürt milletvekilinin "dokunulmazlığını" kaldırarak tutuklanmalarını sağlamıştır..

Kürt Ulusu, "27 Mart Yerel Seçimleri"ni gayrimeşru ilan ederek "red" ve "boykot" etmiştir. Kürt Ulusal Muhalefetinin bu kararına, Türkiye'deki Devrimci kesimler de büyük ölçüde destek vermişler ve dayanışma göstererek

seçimlerin meşru olmadığını ilan etmişlerdir.

Kürt ulusu, **TC** devletinin bu oyununu bozmak için irade birliği göstermektedir. Buna karşın, bazı reformist Kürt çevreleri ile sosyal-şoven Türk "sol" çevreleri, Türkiye ve dünya kamuoyunda hiç bir meşruiyeti kalmayan bu seçimlere meşruiyet kazandırma gayretleri içine girmişlerdir.. Böylece devletin olabildiğince sıkıştığı bir dönemde, bu çevreler **TC**'ye manevra alanı açmışlardır..

Kürdistan'da sömürgeci düzen partileri ve onların adayları olan hain, işbirlikçi, faşist ve Kontralar seçime katılmaktadırlar. Devlet partilerinin birbirleriyle yarıştığı, Kürt Ulusunun militarist yöntemlerle dışlandığı bir seçim elbette meşru değildir. Buna rağmen, bazı reformist Kürt çevrelerin "bağımsız" ya da sömürgeci düzen partileri içinde keşfettikleri "yurtsever adaylar"ı (!) destekleyerek "seçimler"e katılma kararı almaları, ulusumuza karşı sürdürülen kirli savaşı aklama çabasına alet olmaktan başka bir anlam taşımamaktadır.

İçte ve dışta giderek sıkışmaya başlayan **TC**'nin arayıp da bulamadığı bu tavır sömürgeci devletin seçim oyununa meşruluk kazandırmak

demektir. Bunun kendisi açısından ne kadar önemli olduğunu çok iyi bilen **TC**, bu çevrelerin tutumlarını sansasyonel bir biçimde sunmaya başlamıştır. **TC**, soydan gelen yeteneklerini de kullanarak, bir kez daha Kürtler arasındaki çelişkilerle oynamaktadır. Bunca tarihi tecrübelerimize rağmen ne yazık ki bu oyuna bir kez daha gelinmektedir. Sömürgeciler açısından bu tutumu anlamak ve tanımlamak kolay: Böl ve Yönet... Ama Kürtler açısından bu tutumu yorumlamakta ve tanımlamakta güçlük çekmekteyiz.. Adına ister eylem kırıcılığı diyelim, isterse "I P" diyelim, ne dersek diyelim, açık olan şu ki sonuçta bundan kazançlı çıkacak tek güç sömürgeci **TC** olacaktır.

Bizce; bütün Kürt hareketlerinin bütünlüklü bir duruş göstermeleri gereken bu dönemde, söz konusu çevrelerin böylesi bir kampanyaya girişmeleri Kürt Ulusal Hareketi açısından bir talihsizliktir..

Bu çevreleri, tavırlarının sonuçları konusunda düşünmeye ve bu tutumlarından vazgeçmeye çağırıyoruz. Bütün yurtsever kamuoyunu da bu konuda duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Özgür Halk

Yıl: 4 Sayı:30 15 Nisan 1993 Aylık siyasi-kültürel dergi 15.000 TL (KDV) dahil

Kuzey Kürdistan'da Ulusal ve Toplumsal Kurtuluş Mücadelesinin son 20-25 yıllık süreci, mücadelenin ideolojik ve siyasal harcının karıldığı dönem olmasının yanı sıra, dil, tarih, kültür ve sanat alanında da ulusal aydınlanmanın, Kürt rönesansının yaşandığı dönemdir. Bu süreç son on yıl içinde daha verimli hale gelmiştir.

Kürtler halen tarihlerini yabancı yazarlardan öğreniyorlar. Üstelik bu yabancı yazarların önemli bir kısmı Kürdistan üzerinde hesapları bulunan devletlerin bölgedeki görevlilerinden oluşuyor. Bu anlamda bu eserlerde kısmen de olsa subjektivizm göze çarpıyor. Fakat sözünü ettiğimiz süreçte bu alanda Kürt aydınlarının ve siyaset adamlarının çalışmaları ortaya çıkmaya başladı.

BİR TARİH DENEMESİ

VE FEODAL SÖMÜRGEÇİLİK TEZİ

Bu çalışmalar içinde tarihe ilişkin olanlar özel bir anlam arz etmektedir. Zira, Kürtlerin köleliğinin temelleri geçmişte yatmaktadır. Bugünü anlayabilmenin yolu geçmişte bilmekten geçmektedir. Kürdistan tarihi, ulusun üstünde bulunduğu coğrafyanın öneminden dolayı oldukça zorlu bir tarihtir. Kürdistan tarihi aynı zamanda öğretmeyi bekleyen bir öğretmendir. Öğretmenin tembelliği, öğrencilerin nankörlüğünün nedenleri ise tarihsel toplumsal ilişkilerde durmaktadır.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan eser (*) olumluluk olarak değerlendirdiğimiz Kürt siyaset adamlarının yakın tarihe ilişkin araştırmalar yapması olgusu içinde değerlendirilebilecek bir çalışma. Tarihin belli bir siyasal perspektifle ele alınması önemli olduğu kadar hassaslığı da gerektirir. Çünkü, toplumsal gelişimin belli evresinde ortaya çıkan toplumsal formasyonları bütün iç bağlantıları ve dış etkileriyle neden sonuç ilişkisi içinde ele alarak değerlendirmek, olgudan siyasal çıkarımlar yapmak, bazen siyasal şablonu olguya giydirmek hatasıyla yer değiştiriyor.

İncelediğimiz kitap, bazı bölümleri itibarıyla kitaplaşmamış bir çalışma ya da derleme olarak adlandırılabilir. Özellikle 15. ve 17. yüzyılların işlendiği bölümlerde mantıksal bağlantı kurma zorluklarıyla kronolojik tasnif hataları iç içe geçiyor. Tarih çalışmalarında belli bir tarihsel dönem incelenirken, toplumun sosyo ekonomik yapısı, bu sosyo ekonomik yapı içinde mevzilenen sınıf yada kesimler, sınıf yada kesimlerin birbirleriyle ilişkileri esas alınır. Fakat Kitapta bu esasa pek uyulmamış. Bölümler daha çok bağımsız birer çalışma konusu olarak ele alınmış. Birbirleriyle bağlantıları ise bu nedenden dolayı eklektik duruyor. "Kürdistan'da Kürt Beylikleri, İslamiyetin Kürt Beylikleri Üzerindeki Etkisi, Hükümet ve Ocaklar, Kanuni Devri, Safavi Savaşları, 16. yy'da Osmanlı-İran Savaşları, Selçuklu Toprak Sisteminin Osmanlı Toprak Sistemine Etkisi..." birbirini takip eden bu konu başlıklarında görüldüğü gibi konular arasında mantıksal bağlantı oldukça zayıftır. Yine bir konu başlığı altında kronolojik sıralamaya dikkat etmemek gibi hatalarla da karşılaşılıyor. (s.16,17)

Kitapta "Osmanlı döneminde İslamîlik ulusal bilinçten önce gelir" (s.21) gibi belirlemeler ise kapitalist üretim ilişkilerinin yarattığı ulusal bilinci feodal Osmanlı imparatorluğunda aramak, hatta İslamîlikten sonra keşfetmek gibi vahim bir kavrayış var. Yine kitapta, Çaldıran Savaşı anlatılırken "İlk bölünmeyi Kasrı Şirin'e bağlamak yanlıştır... Çaldıran ilk bölünmedir (s.11)" deniliyor. Bölünmenin anlamı, bölünmüşlüğü anlaşılmaları bağlanmalıdır. Yani meşruluğudur. Kasrı Şirin'in önemi de buradadır. Kasrı Şirin ile belirlenen sınırlar küçük bazı değişikliklerle birlikte Lozan'a kadar Türk-İran "sınır"ını oluşturmuştur. Çaldıran Savaşı ise Malazgirt Savaşından sonra Osmanlı'nın Kürdistan'a açılan kanalı olması açısından önemlidir. Tarih araştırmalarında kavram ve kelimelerin kullanımında titiz olmak gerekiyor.

Kitabın konu bütünlüğü ve kapsam genişliği açısından en doyurucu bölümleri Osmanlı Toprak sisteminin incelendiği bölümlerden oluşuyor. Ayrıca Osmanlı'nın Kürt Beyliklerine mülkiyet ilişkisi açısından müdahalelerine ilişkin çalışmaları da bu kapsam içinde değerlendirmek

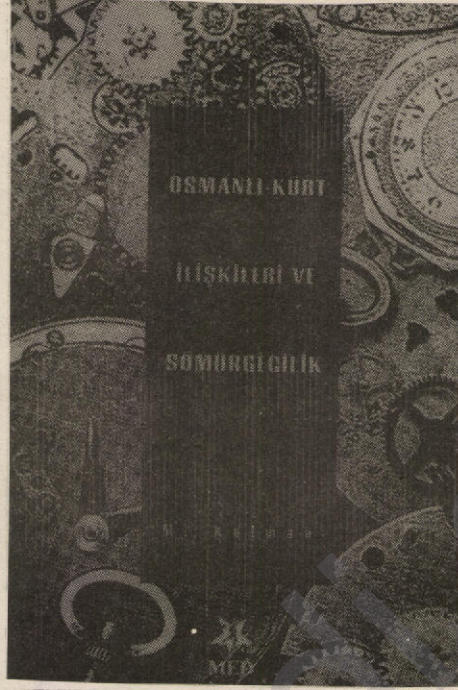
gerekiyor. Çalışmalarda Türk kaynaklarından belli bir perspektif doğrultusunda yararlanılmış olması ise, zenginlik açısından ayrı bir olumluluğu oluşturuyor.

Yazarın Osmanlı toprak sistemini ve Osmanlıların Kürt beyliklerine müdahalesini geniş olarak açıklaması, Kürdistan'ın Osmanlı sömürgeci olduğu, Osmanlı imparatorluğu tarafından sömürgeleştirildiği temel savına dayanak oluşturma çabasından kaynaklanıyor. Yazara göre

Kürdistan Osmanlı döneminde sömürgeleştirilmişti. Bu savın temel dayanaklarından biri ise Lenin'in Emperyalizm adlı eserinde (s.99) aktardığı sömürge politikasının kapitalizmden önce, örnekte Roma döneminde de var olduğu biçimindeki sözleridir. Fakat Lenin'den aktarılan bu alıntı aynı zamanda bu değerlendirmeyi çürütmektedir. Çünkü Lenin devam ediyor "Ama iktisadi ve toplumsal biçimler arasındaki farkı görmezden gelerek ya da arka planlara iterek, emperyalizmin "genel düzeni" üzerine fikir yürütmek tıpkı "Büyük Roma" ile "Büyük Britanya" arasında kıyaslamalara gitmek gibi bir takım boş palavralara ve bayağılıklara düşürür kişiyi" (a.g.e s.99) Toplumların sınıflara göre bölündüğü aşamadan itibaren emek-sermaye çelişkisinin olduğu her toplumda sömürü vardır. Fakat sömürün olduğu her yerde sömürgecilik yoktur. Sömürgeçiliğin temel karekterlerinden biri ulusal sorundur. Oysa Köleci Roma İmparatorluğunda ulusal sorun olduğunu kimse iddia edemez. Köleci bir imparatorluğun işgal ve talana dayanan yayılmacılığı sömürgeci bir yöntem olarak adlandırmak mümkündür. Fakat Roma'yı sömürgeci imparatorluk olarak adlandırmak mümkün değildir. Yine bilindiği gibi kapitalizmin tekeli aşamasını ifade eden emperyalizm tanımından hareketle emperyalist politika izleyen Roma'yı emperyalist bir imparatorluk olarak adlandırmak ne kadar vahim bir hataysa, sömürgeci politikalara sahip köleci ya da feodal bir toplumu sömürgeci olarak nitelenmekte o kadar vahim bir hatadır. Yukarıda adı geçen alıntıya ilişkin husus Leninizm ve Ulusal Sorun adlı eserde "Lenin 'Kapitalizmin en son aşamasından önce, hatta eski Remalıların bir "sömürge politikası" olduğunu söylemiştir" (s.99) biçiminde aktarılan sömürge politikası tırnak içine alınmıştır.

Sömürgeçilik kapitalizmin meta ihracatı ve pazar alanı ihtiyacından doğan bir olgudur. Sömürgeçiliği karakterize eden temel olgu budur. Kapitalizmin ulusal pazarın ihtiyacı için başka ulusların pazarını gasp etmek, kaynaklarını yağma ve talan etmek, bunun için işgal ve ilhaklara girişmek temelindeki sömürgeci eylemi beraberinde ulusal sorunu getirmiştir. Ulusal sorun sömürge sorunu olarak kapitalizm sayesinde tarih sahnesine çıkmıştır. Kapitalizm öncesi toplumlarda ulusal sorun olmadığı gibi, meta ya da sermaye ihracı da yoktur. Görüntülerden genellemelere giderek, toplumsal formasyonlar hakkında hüküm vermek, olguların tarihsel toplumsal temellerini gözden kaçırmak demektir. Kapitalist toplumun bir kölelik düzeni olduğunu söylemek (emeğin köleleştirilmesi esasına dayanır) nasıl kapitalist bir ülke olan 19. yy İngilteresini köleci toplum olarak nitelenemeye gelmiyorsa, köleci bir toplum olan eski Roma ve feodal bir toplum olan Osmanlı'yı kapitalizmin tekel aşaması olan emperyalist olarak nitelenemeye gelmemeli. Lenin'in de belirttiği gibi iktisadi ve toplumsal biçimler arasındaki farkı görmezden gelerseniz Feodal Osmanlı İmparatorluğunu sömürgeci, henüz ulus bile olmayan Kürdistan'ı da zamanından önce sömürge yaparsınız.

Yazarın sömürgeçilik ile sömürüyü bir birine karıştırdığı, sömürüyü gördüğü yerde sömürgeçilik aradığı Feodal Dönemde Sömürgeçilik (s.173) alt başlığı

M.Kalmam

Osmanlı - Kürt İlişkileri ve Sömürgeçilik

Med Yayınları
Şubat 1994
İstanbul

B.Boran

altında yaptığı incelemede anlaşılıyor. Yazar "Sömürgeçiliğin salt kapitalist sistem

döneminde uygulandığını söylemek geçmiş ve günümüzü kavramamakla eş değerdir. Sömürü (a.b.ç) her hangi bir ezen ülkenin kendi iç işlerine nasıl bağlıysa aynı zamanda bu ezen ülkenin, ezdiği sömürdüğü ülkenin iç koşullarına ve kendilerini çevreleyen koşullara göre de şekillenir...Feodal sistem toprakla özdeşdir. Haliyle ezen-ezilen ülke koşullarında sömürün temelini toprak oluşturur" belirlemesini yaptıktan sonra "...feodal beyliklerin varlık koşullarında sömürge ilişkilerinin olmayacağını varsaymak gerçeklerle bağdaşmaz. İngiltere'nin tüm sömürgelerinde benzer fakat aynı olmayan sömürge statüsünü o takdirde nasıl açıklamak gerekir? Hindistan'da bir beye veya bir ulusa tanıdığı ayrıcalık temelindeki siyasal ilişkilerini nasıl açıklamak gerekir? Hiç bir şekilde Kürdistan'da feodal beylerin varlığı, sömürgeçilik ilişkilerine ters düşmez. Bu

karakteristik tarzıdır."(S. 173-174) diyerek Feodal toplumda "sömürgeçilik" olgusunu açıklıyor.

Şimdi yazarın iddialarını açalım.

Birincisi: Osmanlı döneminde Kürdistan'ın işgal ve ilhaki henüz tamamlanmamıştır. Yer yer merkezi Osmanlı otoritesinden özerk Kürt beylikleri varlıklarını sürdürmektedirler. Bu beyliklerin Osmanlı ile siyasal bağ ilişkisi kuvvete dayalı pazarlıklarla belirlenen haraç ve askeri yükümlülükle sınırlıdır. Diğer Kürt beyliklerinin Osmanlı feodal sistemiyle eklemlenmesi ise bütünüyle başarılı değildir. Osmanlı, miri toprak sistemini Kürdistan'da yerleştirmeye çalışmışsada bunu tamamıyla başaramamıştır. Osmanlı'nın Kürdistan toprakları üzerindeki varlığı istikrarsızlık arz etmektedir. Osmanlı'nın Kürdistan üzerindeki tahakkümü, her iki gücün ve kapitalist ülkelerin güçler dengesine bağlı olarak belirlenmekte, kapitalist ülkelerin Osmanlı toprakları üzerindeki rekabet ve çatışmaları sayesinde çürümüşlüğe terk edilen Osmanlı'nın durumundan etkilenmektedir.

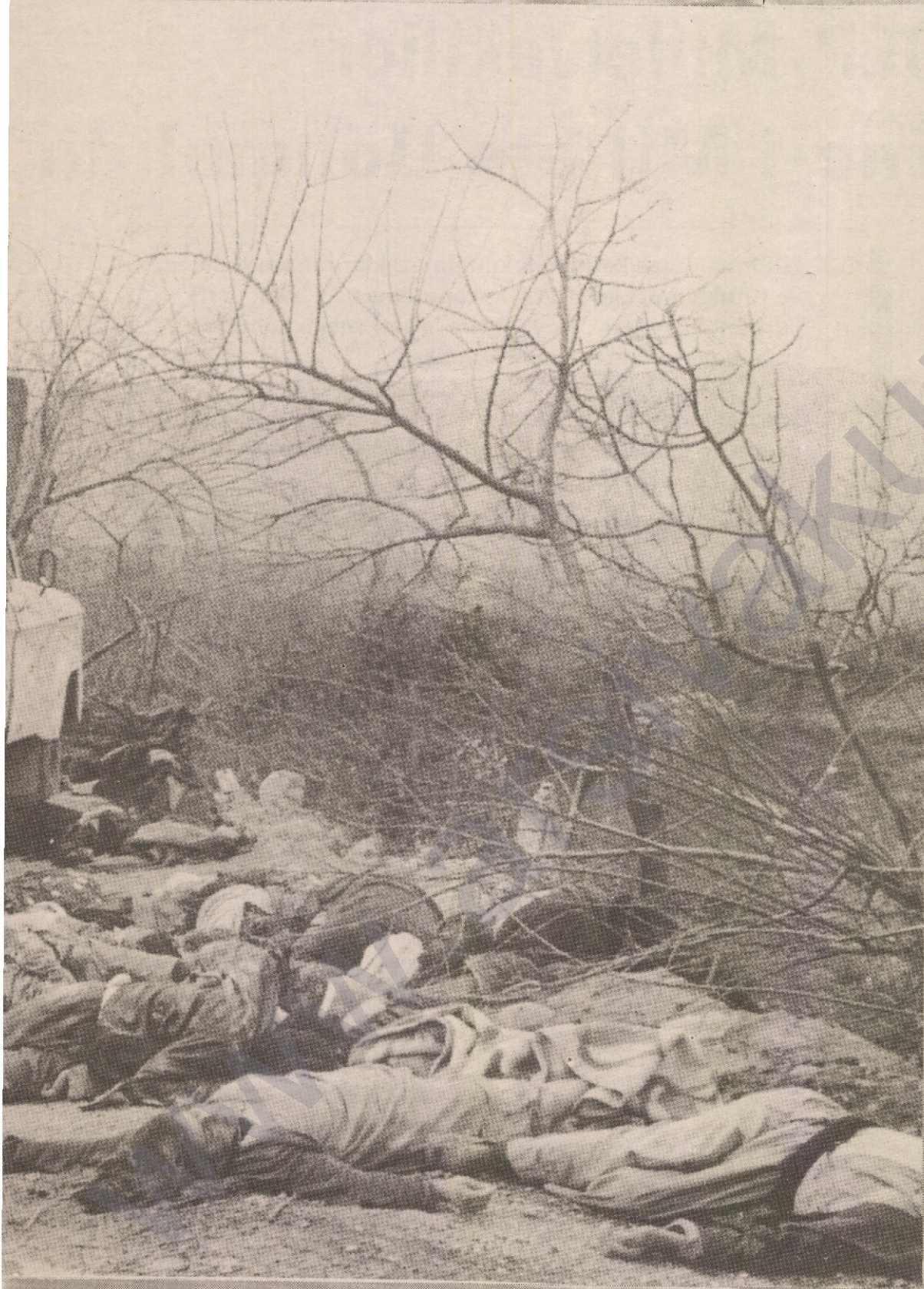
İkincisi: yazar düşüncelerinin "doğrulanması" için tehlikeli zorlamalara başvurmuştur. Öyleki kapitalist İngiltere ile Hindistan arasındaki sömürgeci-sömürge ilişkisini feodal Osmanlı ile Kürdistan arasındaki ilişkiye benzetmiş, hata özdeşlik kurmuştur. Birbirinden farklı üretim tarzına sahip olan toplumsal yapılar arasında böylece bir özdeşlik kurmak, Lenin'in deyimiyle "palavra"dır. İngiltere'yi Hindistan'a iten hammadde ihtiyacı ve meta ihracıdır. 1860'dan itibaren ise İngiltere Hindistan'da dev dokuma sanayi, petrol şirketleri ve neredeyse bütün ortadoğuyu dolaşacak olan demiryolu şebekesiyle vardır. Yani meta ihracından sermaye ihracına geçmiştir. Oysa Feodal Osmanlı yönetimi, Kürdistan'ı haraç ve yağma ile sömürmekte, fakat elde ettiği rant, sermayeye dönüştürmemektedir. Yani kendisini yeniden üretecek mekanizmalara sahip değildir. Bu mekanizmanın varlığı kapitalizmle mümkündür. Yazarın kaçıracağı temel nokta, toplumsal yapıların niteliğinin belirlenmesidir. Yazar biçimden hareket etmekte, niteliği ise biçime uydurmaya çalışmaktadır.

(*) M. Kalmam, Osmanlı-Kürt İlişkileri ve Sömürgeçilik, Med Yayınları Şubat 1994-İstanbul

Ji bir neke

helepçe !

DEP'in "Seçimleri Red" Kararına Öncülük Eden Ve Bu Nedenle Partiden "İhracı" İstenen PM Üyesi

ALİ BEYKÖYLÜ :

"DEP Milletvekilleri Sine-i Millete Dönmelidir"

● Sayın Beyköylü; DEP'in "seçimlerden çekilme" kararı almasından çok önce, Parti'ye ve Genel Başkan'a bu yönde bir çağrı yaptığınızı biliyoruz. Böyle bir çağrıya neden gerek duymuştunuz ve bu çağrınız nasıl bir tepki gördü, PM'de yankısı ne oldu ?

●● Parti'nin Olağanüstü Kurultay'ında yerel seçimlere hazırlanma kararı çıkmıştı. Benim görev bölgem Marmara idi. Fakat memleketim olan Erzurum'da parti örgütü mün-fesih duruma düşmüştü. Bu nedenle hem parti örgütünü yeniden tesis etmenin olanaklarını araştırmak, hem de yaklaşan yerel seçimlerle ilgili çalışmalar yapmak için Erzurum'a gittim. Bundan bir süre önce Kürdistan'da başka bazı yerlere de gitmiştim. Keza Kürdistan'dan gelen belediye başkanları ve bazı partililerle görüşmüştüm. Buradan edindiğimiz izlenimler, verilen karar konusunda beni kaygılandırıyor. Son 4-5 aylık süreç değerlendirildiğinde, devletin yerel seçimlere ilişkin ciddi bir programı adım adım uygulamakta olduğunu gösteriyordu. Erzurum'da ise bu kaygılarımın somut gerçekliğe denk düşüğünü gördüm. İnsanlara parti örgütünün yeniden tesisi ve yerel seçimlere ilişkin programı açtığımızda "koyun can derdinde, kasap et derdinde" gibi tepkiler alıyorduk.

Kürdistan'dan dönüşte düşüncelerimizi sistemleştirdik. Devletin şiddet politikasını meşrulaştırmak, KUKM'ni gayri-meşru, marjinal, kitle desteksiz göstermek için yerel seçimlere yönelik olarak bir programı hayata geçirdiğini, bu program kapsamında Kürdistan'ın, yurtsever potansiyelin yüksek olduğu alanlar başta olmak üzere, hızla insansızlaştırıldığını, kitlelerin terörize edilerek sindirilmeye çalışıldığını, idari ve yasal düzenlemelerle bu uygulamaların desteklendiğini, bu koşullar içinde yerel seçime gidildiğini tespit ettik. Devlet, bu koşullarda ve adeta "referandum" havası vererek gittiği yerel seçimlere DEP'i, kolunu kanadını kırarak sokmaya çalışıyor, DEP'in sırtından kolay bir zafer elde etmeyi amaçlıyordu. Yani bu koşullarda DEP yerel seçimlere girerse ağır bir hezimete uğrattırılacak, hezimet de, DEP'in nezdinde KUKM'ne ve onun aktif güçlerinden biri olan PKK'ya mal edilecekti. İşte bundan hareketle, devletin bir oyun tezgahladığını, bu oyunda DEP'e de figüran rolü biçildiğini, DEP'in bu oyunu bozarak seçimleri red etmesi gerektiğini belirten metni 28 Ocak'ta PM'ne sundum. Acil olarak parti yürütme kurulunun toplantıya çağırılmasını, mevcut durumun değerlendirilmesini, önerilerime somut bir cevap verilmesini talep ettim...

Fakat ilk PM toplantısında raporum gündeme alınmadı. Ancak, parti içindeki, benimle aynı siyasal perspektifi paylaşan anti-sömürgeci kesim buna sahip çıkarak, parti tabanında seçimlerin red edilmesine yönelik etkin çalışmalar başlattı.

Raporumun parti yönetimi tarafından gündemleştirilmemesi karşısında, ulusa ve partiye karşı sorumluluğumdan hareketle, olağanüstü kurultaydaki anti-demokratik uygulamaları protesto etmek için üç ay

□□ "DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve tutuklanmaları", "DEP'in kapatılması", "yeni parti kurma girişimleri", "boykot" ve "yerel seçim sonuçları", şu anda en çok konuşulan konular...

□□ Son dönemde bu konulara ilişkin önerileriyle gerek parti içinde ve gerekse parti dışında yoğun tartışmalara neden olan Ali BEYKÖYLÜ ile görüştük..

süreyle boykot ettiğim PM toplantısına yeniden katılmaya karar verdim. Ankara'da, Genel Başkanımız Hatip Dicle ile ayak üstü de olsa kısa bir süre görüşme olanağı buldum. Kendisine verdiğim raporun neden yanıtlanmadığını sordum. Başkan "Seninle görüşmek istiyordum. Şimdi toplantıya girmem gerekiyor. Fakat sana kısaca şunu söyleyeyim: Raporunu başından sonuna olumlu buldum. Çok yerinde, çok olumlu değerlendirmeler içeriyor. Bunları kabul ediyorum. Altına imzama da atabilirim. Fakat biz bir karar verdik. Bu karara yönelik yoğun çalışmalarımız var. Süreç metindeki saptamaları doğrular, kitleler üzerindeki baskı tahammül edilemez hal alırsa biz bu kararı yeniden gözden geçiririz. Bu durumda kitleleri de harekete geçirebilme imkanımız doğar. Şimdilik bu karar için erkendir. Biz bu alanı sonuna kadar kullanmak istiyoruz" dedi.

PM toplantısında, gerekçelerimi de anlatarak metnimi sundum. Söz alan arkadaşlar benim parti kararını çiğnediğimi, bu metnin parti tabanında tartışmaya açıldığını belirttiler. Oysa ben, metni sunduğumda yanıt verilmemesi durumunda metni tartışmaya açacağımı belirtmiştim. PM kendi görev ihlallerini göze getirmek ve metnin içeriğini tartıştırmamak için usul tartışması yaratma yöntemini seçtiler. Devamla, bu metnin parti tabanında seçim çalışmasını engellediğini, metni okuyan insanların çalışmalardan çekildiğini, seçime ilişkin görevlerinden istifa ettiğini belirttiler. İzmir'den gelen bir arkadaş, "A. Beyköylü'nün metni, İzmir'de seçim çalışmalarımızın önüne engel olarak çıkmıştır. İzmir'de seçim çalışması yapamıyoruz. Partililer çalışmıyorlar, istifa ediyorlar. Bu nedenle A.Beyköylü disiplin kuruluna verilmelidir" dedi. Bu meyanda eleştiriler sürdü. Ben arkadaşların yanlış bir noktada olduğunu, öncelikle metni değerlendirmeleri gerektiğini, sonra bana ilişkin varsa eleştirileri getirmelerinin daha doğru olacağını söyledim. Zira, son derece kritik bir karar aşamasında bulunuyorduk ve partimizin dikkatini öncelikle, Kürdistan'da oynanan oyunlar üzerinde yoğunlaştırması gerekiyordu. Toplantıda, Kürdistan'dan gelen arkadaşlar da vardı. Bu arkadaşların anlatımları ile PM'nin gerçekliği bir birini dışlıyordu. Özellikle bazı arkadaşlar benim "seçim kararını

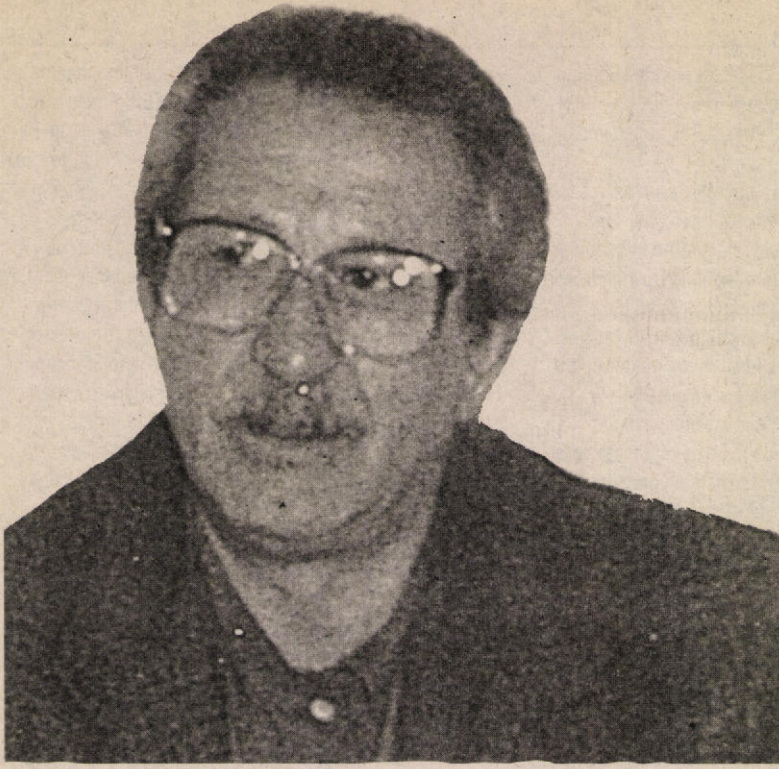
ve seçim çalışmalarını provoke etteğimi, seçime her şart altında katılmamız gerektiğini, bir partinin siyasal etkinliğinin ölçüsünün seçimlere katılmak olduğunu, yüzde sıfır bile oy alsak, mutlaka seçimlere katılmamızı, seçimlere katılmayan bir partinin parti sayılmayacağını" söylüyorlardı -ki, seçimlerden çekilme kararı alınmasına rağmen bu gün de aynı tavrı sürdürerek, seçim çalışmaları yürütmektedirler. Her konuşmacı Kürdistan'daki olumsuz koşulları belirtmesine rağmen yine de seçimlere katılma isteğini belirtiyordu. Hatta bir arkadaş "A.Beyköylü bu metni bize sununcaya kadar devlete bir dilekçe yazarak korkutuşunu belirtseydi daha doğru olurdu" dedi. Ben ise, söz hakkı verilmediği için oturduğum yerden "Devletin seçim oyununa alet olunacağı için ha size metin ver-

Bu seçim sonuçlarının DEP'i bağlamayacağı ve hiçbir meşruiyeti olmayacağını önceden ilan etmiştik. Devlet bu seçimlerle "yerel yönetim kurumlarını" birer militarist kurum haline getirmiştir.

mişim, ha devlete dilekçe vermiş hiç fark etmiyor" diye tepki gösterdim. Bunun üzerine başkan müdahale ederek gündemi kapattığını belirtti. Gündemin ikinci maddesi adayların belirlenmesiydi. Seçimleri red eden bir anlayışa sahip olduğum için aday belirleme çalışmasına katılmayacağımı belirterek toplantının bundan sonraki kısmına katılmadım. Sonuçta toplantıda metin üzerine tartışma açılmıyordu. Fakat, her koşulda seçime katılma kararı yeniden teyit edilmiş olarak bitmişti.

● Parti içinde değişik anlayışların olduğu biliniyor. Seçimlere ilişkin tavrın belirlenmesi sürecinde bu değişik anlayışların eğilimleri ne şekilde yansıdı, bu yansımanın politik çerçevesini siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

●● Partide üç eğilim göze çarpıyordu. Birinci eğilim; seçimlerin red edilmesini savunan ve yönetimde azınlığı

ALİ BEYKÖYLÜ KİMDİR ?

12/7/1941 Erzurum doğumlu. İlk ve orta öğretimini Erzurum'da tamamladı. 1960-63 yıllarında İstanbul üniversitesi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nu 1964-69 yıllarında ise Ankara Ticaret İlimleri Akademisini bitirdi.

Bu yıllarda Kürt gençleri arasında gelişmekte olan Yurtsever-Sosyalist bir çok etkinliklere katıldı.

1969'da "DDKO" nun kurucuları arasında yer aldı. 1970-74 DDKO Davasından yargılandı. 10 yıl ağır hapis cezası aldı.

1983' de Rızgari davasından yargılandı. Dava sürerken 1986 yılında tahliye oldu. Yargılanma sonucunda hüküm giydi. Üç yıl aradan sonra tekrar tutuklanarak yargılandı. 1991 yılında şartlı tahliye kararıyla serbest bırakıldı.

Ayrıca Komal, Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı, Kürt Enstitüsü, Şeyh Sait Vakfı gibi kurumların kurucuları ve yönetimlerinde yer aldı.

93' de ise DEP kuruculuğu ve PM ve MYK' da yer aldı.

Bugün hala başta KOMAL Yayınları olmak üzere birçok Sosyal, Kültürel ve Siyasal oluşumlar içinde çalışmalarını sürdürmektedir.

oluşturan anti-sömürgeci eğilimdir. İkinci eğilim; içten içe red anlayışının gerekçelerine katılan, zamanlama açısından erken bulan, dışı karşı seçimlerden zaferle çıkacaklarını söyleyen ve karar konusunda milletvekillerinin iradesini mutlak suretle hesaba katan eğilimdir. Bu eğilim her ne kadar düşüncelerimize yakın olduğunu ifade etmekteyse de, seçimlerin red edilmesine ilişkin parti tabanında yürütülen çalışmaları, üçüncü eğilimle birlikte engellemeye, barajlamaya çalıştı. Disiplin tehdidine, ihraç şantajına baş vurdu. Son dönemlere doğru bu tutumlarında bir değişiklik olmamakla birlikte, örneğin Newroz'da seçimlerden çekilme kararının alınabileceğini de teleffuz etmeye başladılar. Üçüncü eğilim ise; "her koşulda seçime girmeyi" savunuyordu. İkinci eğilimin belirsiz bir tutum takınması nedeniyle bir anlamda parti merkezinin çoğunluğunu oluşturuyordu. Temelde devlete karşı karşıya gelmemeyi hedefleyen bir politika ile düzenin rasyonelleri içinde biçimleniyordu. Yüzünü parlamentoya dönen bu eğilim seçimlerin reddini savunan bizleri "azınlık karanlık grup, provakör ve sabotajcı" olarak suçlayacak kadar fütürsüz ve "legal bir partinin varlık koşulunun, ne pahasına olursa olsun seçimlere katılmak olduğu" gibi ucube bir düşünceyi savunuyordu. Oysa, dünyanın değişik yerlerinde, iktidara gelme şansları olsa bile siyasi partilerin bir çoğunun, şu anda Kürdistan'daki baskıların onda

biryle dahi karşılaşmaları halinde seçimleri reddedecekleri, örnekleriyle bilinmektedir. Tabii seçimlere katılma anlayışını sadece politik öngörüsüzlük veya politik körlük olarak nitelenecek doğrunun bir yanına oluştursa da, tümünü kapsamıyor. Bu anlayış, özünde KUKM'nin radikal hattının törpülenmesi, reformist özlere denk düşecek kanalların açılması politikasının bir yansımasıdır.

● *Peki, sizin raporunuzdan yaklaşık 25-30 gün sonra DEP Parti Meclisi, bu kez oy çokluğu ile seçimlerden çekilme kararı aldı. Ve ileri sürülen gerekçeler de aşağı yukarı sizin daha önce tartışılan raporunuzdaki gerekçelere çok yakındı. DEP'i bu kararı almaya iten etmenler neydi, siz nasıl değerlendiriyorsunuz?*

●● *DEP yönetiminin böyle bir karar vermiş olması kuşkusuz coşkuyla karşılanması gereken bir olay. Ancak biz olaylara objektif bakmak, niteliğini tespit etmek durumundayız. DEP yönetimi bu kararı bizim tabanda yaptığımız çalışmaların ve özellikle Kürdistan teşkilatlarının ağır baskısı altında vermiştir. Bir anlamda DEP kendi tarihinde ilk kez karar verme mekanizmasını doğru işletmiştir. Daha doğrusu tabanın isyanı karşısında işletmek zorunda kalmıştır. İlginç olan nokta, daha bir gün önce bizi provokasyonla, seçim zaferini engellemekle suçlayanların, bir gün sonra bu olguyu ilk kez kendileri tespit etmişlercesine, büyük bir siyasi öskünlük içinde ve tek kelime*

ilginç olan nokta, daha bir kaç gün önce bizi provokasyonla, seçim zaferini engellemekle suçlayanların, bir gün sonra bu olguyu ilk kez kendileri tespit etmişlercesine, büyük bir siyasi pişkinlik içinde ve tek kelime özeleştirme verme gereği duymadan sunmalarıdır. Bu, aslında Kürdistan'lı siyasetçilere geçmişten miras kalan kötü bir gelenektir.

da Kürdistan'lı siyasetçilere geçmişten miras kalan kötü bir gelenektir... Siyasal pratik geçmişten farklı olarak çok hızlı gelişmektedir. Olayları izleyebilmek bile oldukça zor. Dolayısıyla bir olguda hayatın sizi doğrulaması, ya da tezip etmesi artık yılları almıyor. Bunu hesaplayamayanlar, ülkenin ve mücadelenin gerçekliğini kavrayamamaktadırlar.

Ancak, burada dikkatlerden kaçan bir hususa daha değinmek istiyorum. Parti içindeki arkadaşlarımızın bir çoğu, gerek karardan önce, gerekse sonra DEP'in devlet tarafından seçimlere sokulmayacağı ya da sokulmadığı yönünde değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Ben bunun doğru olmadığını, bilakis devletin, kendi tayin ettiği çerçevede, kolunu kanadını kırarak DEP'i seçimlere sokmak ve bunu bir referanduma dönüştürmek istediğini defalarca söyledim. Zaten, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasından sonra bizzat başbakanın ken-

disi, "DEP seçimlerden çekilme kararı almamış olsaydı, dokunulmazlıklar kalkmazdı" diyerek, bir anlamda bu gerçeği de itiraf etti.

● *Söz milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasına gelmişken hemen soralım. 7 Kürt milletvekilinin dokunulmazlıkları kaldırılarak gözaltına alınması, ardından da tutuklanması olayını nasıl değerlendiriyorsunuz. Bu konuyla ilgili olarak DEP içindeki tartışmalar nasıl bir seyir izliyor ?*

●● Her şeyden önce, milletvekillerinin dokunulmazlıklarının büyük bir tantanayla gündeme getirilip görülmemiş bir süratle kaldırılması, daha karar hukuken bile kesinleşmeden gözaltına alınmaları, derken tutuklanmaları; bütün bu gelişmelerin, DEP'in seçimlerden çekilmesi ve devletin oyununu bozmasına karşı, panik içinde bir misilleme olarak görmekteyim.

Parti Meclisi, bütün bu gelişmeleri görüşmek üzere 9 Mart'ta toplantıya çağırılmıştı. Ben de, son gelişmeler ve yapılması gerekenlerle ilgili görüş ve önerilerimi yazılı olarak Parti Meclisi'ne getirdim. Hazırladığım metin, DEP'e yönelik devlet saldırısının barajlanması ve püskürtülmesi ile yerel seçimlerden çekilme kararının kitlelere ulaştırılması için bütünlüklü bir eylem programını içeriyordu. Devletin panik içinde 7 milletvekilinin dokunulmazlığını kaldırması ve gözaltına alması, bizim açımızdan elverişli bir siyasal ortam yaratmıştı. Öncelikle tüm DEP milletvekillerinin sömürgeci parlamentodan çekilmesini ve acil eylem programları oluşturulmasını öneren raporumu, önceden PM üyelerine de dağıttım. Ben bu raporu götürürken, en azından "seçimden çekilme" kararından önce bu görüşü savunmamdan dolayı bana hakaret edercesine saldıran kesimlerin devrimci ahlak gereği bir özeleştirme yükümlülüklerinin olduğunu da düşünüyordum. Toplantıda böyle bir tavır bir yana, yine ben tartışıldım. Bu da, arkadaşların bu kararı, mevcut durumu kavrayarak vermediklerini ve her şeye rağmen seçimlere katılmayı çok istemelerine rağmen, mevcut konjüktürün dayatması sonucu böyle bir kararı almak zorunda kaldıklarını gösteriyordu. Bu nedenle de, bu uygu-

Herşeyden önce milletvekillerinin dokunulmazlıklarının büyük bir tantana ile gündeme getirilip süratle kaldırılması, daha karar hukuken bile kesinleşmeden gözaltına alınmaları ; bütün bu gelişmelerin; DEP'in seçimlerden çekilmesi ve devletin oyununu bozmasına karşı panik içinde bir misilleme olarak görmekteyim.

lamaların sorumlusu olan devlete gösterilemeyen tepki adeta bana gösteriliyor ve bundan ben sorumlu tutuluyordum.

Bu arada daha önce "seçimlerin reddi" ile ilgili olarak verdiğim metin üzerinde bir tartışma açıldı. Bu metinde, "bu koşullar altında seçimlere girmek, devletin plan ve programları içinde yer almak demektir" biçiminde bir belirleme vardı. Bir çevre, bu belirlemenin kendilerini hedef aldığını, benim kendilerini "devletin plan ve programları içinde yer almak ve ihanet içinde olmakla" suçladığını belirterek saldırıya geçti. Oysa bu belirleme, belirli bir çevreyi değil, bir bütün olarak bu eğilimi taşıyan bütün çevreleri kapsıyordu. Fakat bu çevreden arkadaşlar bunu üstlendiler. Oysa ben, mücadele safalarında yer alan hiç kimseye, gerçekten düşmanla bütünleşmediği sürece bu tür kavramların kullanılmaması gerektiğini, düşmanın manyetik alanına düşenlerin de devrimci mücadele safalarına kazanılması ve bu yönde çaba sarfedilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ulus olarak da buna ihtiyacımız vardır.

Saldırıları karşısında bana söz hakkı verilmediği gibi toplantıyı yöneten arkadaşın (ki bu arkadaş milletvekiliydi ve ben de milletvekillerinin istifasını istemiştim) hakkımda ileri sürdüğü "Ali Beyköylü ikide bir deklarasyonlarla bizi meşgul ediyor, bu arkadaş partinin kuruluşundan bu yana parti dili dışında bir dil kullanıyor, metinlerle parti bütünlüğünü bozuyor, parti artık bu sorunu (yani beni) katı kararlarla çözecektir ve ne yapılması gerekiyorsa yapacaktır." şeklindeki görüşler de oldukça ilginçti. Seçimlerden çekilmekle radikal bir tavır sergileyen ve devletin oyunlarını bozan DEP'e karşı, devletin zindanlarla cezalandırma gibi bir yönetime başvurduğu koşullarda, radikal önerilerde bulunduğum için parti içinde disiplinle, ihraça tehdit edilmemi büyük bir talihsizlik olarak görüyorum.

● Bu toplantıdan somut olarak ne gibi kararlar çıktı?

●● Somut olarak pek bir şey çıktığını söyleyemem.

Benim son PM toplantısında edindiğim izlenim PM'nin siyaset yapmayı tatil ettiği yönündedir. Bulduğum süre içinde çeşitli il ve ilçe örgütlerinden eylem önerileri, eylem programları ve yöntem talepleri geliyordu. Fakat PM, gerek bu taleplerin karşılanması, gerek partiye yönelik devlet saldırısının barajlanması, gerekse çekilme kararının kitleleştirilmesine ilişkin somut kararlar almamıştı. PM şu anda bu işi Avrupa'ya havale etmiş durumda. Avrupa, PM adına siyaset yapacak. Diplomasiyi küçümsemiyorum. Fakat, Kürt ulusunun kanı ve canı üzerinde, mücadelenin kazanımları üzerinde inşa olmuş bir yapının kitlelere dayanmak, kitleleri hareket ettirmek yerine, siyaseti kitlelere götürmek, kitlelerin siyaset yapmasını sağlamak yerine, kitlelerden aldığı desteği bütünüyle Emperyalist Avrupa ülkelerinin ipoteğine yatırması, sonuçları bakımından tehlikeli bir oyundur. Elhak Avrupa'nın da bu soruna nasıl ve ne şekilde sahip çıktığını

da görüyoruz. Bu konuyu, daha çok Türkiye ile olan pazarlıklarında (çekiç gücü, askeri ihaleler, özelleştirme v.b.) bir malzeme olarak kullanıyorlar.(...)

Önümüzde acil ve tarihi nitelikteki sorunlar dururken, bunlara ilişkin somut politikalar üretmezken bazı çevreler, kendi gidişlerine yol yapmak için olsa gerek, partinin gündemini grup çıkarlarıyla belirlemeye çalışıyorlar. Bugün için bunu başardılar da. Devletin saldırısı karşısında çelişki ve çatışmaları dondurarak ortak ulusal duruş göstermemiz gerekirken, bu arkadaşların önerisiyle PM, 24 Mart'ta toplanarak partide iç ilişkiler sorununu tartıştı. Esasında bunun daha önce yapılması ve partinin kimlik bunalımının çözülmesi gerekiyordu. Ama şu anda, siyasal pratiğin dayattığı görevler gereği dışa dönmemiz gereken bir dönemde, içe dönmeye hiç bir anlam veremiyorum. Bu tavırlar sömürgeci devletin seçim oyunuyla sindiremediği DEP'i, fiilen bitirme programına uygundur. Bu uygunluk niyetler değil, sonuçlar itibarıyla böyledir.

Benim bu tür politik manevraların neyi hedeflediğine ilişkin ciddi tereddütlerim var. Karşılıklı olarak, dar grupçu bir anlayış partide egemen kılınmaya çalışılıyor. Bu anlayışın temel özelliği, "benim anlayışım partide egemen ise ben varım değilse yokum" anlayışındır.. Bu anlayış, "ben yoksam parti de olmamalı" anlayışına varınıyor. Dar grupçu anlayışın bugün geldiği nokta, artık kendi hareket kabiliyetleri önünde engel teşkil eden radikal anlayışın dışlanması noktasıdır. Bana öyle geliyor ki bu anlayışın bir ucunu temsil eden reformist kesimler, şantaj dahil her yola baş vurarak ya partide istedikleri sonucu elde edecekler, ya da partiyi de yok edecek faaliyetlerine hız vererek kendi anlayışlarından müteşekkil dar kadrocu ve uzlaşmacı bir partinin oluşumuna gidecekler. Bu yönde bir takım hazırlıkların ve pazarlıkların sürdürüldüğü de biliniyor. Yine devletin de parçalanmayı hızlandırıcı bir politika izlediği ve bu çevrelere cesaret verdiği gözleniyor. Oysa bana göre; bir parti, kitesinin militan ruhu üzerinde örgütlendiği ve bu ruhu yansıttığı ölçüde ayakta durur. Bu partinin kapatılmış olup olmaması o kadar önemli değildir. Çünkü o, üzerinde yükseldiği tabanın niteliği ve desteğiyle bir güçtür ve meşrudur.

● Gerek PM'e verdiğiniz öngelerde, gerekse bu görüşmemizde sık sık DEP'in kimlik sorununa dikkat çektiniz. Nedir bu kimlik bunalımı. Parti içinde ne şekilde gündemleşiyor ?

●● DEP'in kimlik bunalımı, kuruluşundan bu yana hep üzerinde durduğum bir konu. DEP'in kuruluşu aşamasında, hazine yardımı, yerel seçimlere katılma şartlarının yerine getirilmesi gibi bazı yasal prosedürler öne çıkartılarak, bu sorun ertelenmişti. Geçici bir durum olarak öngörülmesine rağmen, bazıların programına denk düştüğü için giderek kalcılaştı ve tüm ısrarlarımıza rağmen bir türlü ele alınmayan bu sorun, parti içinde sık sık karşımıza çıkmıştır. DEP'in kimlik bunalımı, öncelikle nasıl bir parti olduğuna ilişkindir. Yine buna bağlı olarak, legalitedeki duruşunun belirlenmesidir. Yani bu çerçevenin, TC yasalitesinin sınırlarıyla mı, yoksa mücadelenin meşru zeminlerinden alınacak güçle mi belirleneceği sorundur. Bu bağlamda parlamentonun niteliğine ve ona karşı alınacak tavra ilişkindir. Bunları daha da ayrıntılandırmak mümkündür. Bunlarla ilgili görüş ve önerilerimi, DEP'e sunduğum raporlarda geniş olarak tartışmaya açtım. Ancak, üzerine kapsamlı bir tartışma açılmadığı ve fiili durumlarla idare edildiği için bu bunalım aşılammış ve bundan dolayı da bu oluşumdan çok şey bekleyen kitleleri kucaklayamamıştır. Burada, bizim dışımızdaki anlayışların en temel özelliği, parlamentoyu demokratik bir zemin olarak görmeleridir. Onlara göre bu zemin sonuna kadar kullanılmalıdır. Yani Kürt ulusuna karşı katliam, sürgün, imha, baskı ve terör kararını veren parlamento... Kürdistan'ın sömürge statüsünün yasal dayanaklarını oluşturan parlamento. Bu

arkadaşlar açısından bu parlamentoda var olma, hayat memet meselesidir. HEP-SHP ittifakı, HEP'li milletvekillerinin ulusumuza karşı sömürgeci savaşı kumanda eden hükümete güven oyu vermesi bilinen örnekler olduğu için üstünde ayrıca durmayacağım. Başka bir örnek vereyim. Mehmet Sincar'ın katledilmesinden sonra, sömürgeci parlamentodan çekilmeyi öneren bir metin vermiştim. Bu metin bir çok milletvekillerinin yanısıra o zamanki genel başkanın da yüreğini hoplattı. Hatta, benim parlamentonun Kürt ulusu açısından meşru olmadığı, Kürtlerin parlamentodaki varlıklarının ulusumuza yönelik sömürgeci politika ve uygulamaları meşrulaştırdığı, dolayısıyla bu parlamentodan çekilmemiz gerektiği yönündeki önerim karşısında eski genel başkanın, "sen beni öldürmek mi istiyorsun, benim kalbim var, ben hastayım" biçimindeki tepkisi ilginç olmuştu.

● Bu kimlik bunalımının, DEP'in kitle politikalarına ne şekilde yansıdığına da değerlendirebilir misiniz ?

●● Evet. Parti içindeki egemen anlayışın, aynı zamanda kitleden, kitlenin radikal taleplerle hareketlenmesinden, düzeni sarsmasından korktukları, çekindikleri söylenebilir. Yönetimin, kitleleri kucaklamak, örgütlemek ve harekete geçirmek gibi bir perspektifi olmamıştır. Bu nedendir ki, kitlelesel tepkilerin oluşmasından çekinildiği için, şehit Mehmet Sincar'ın cepazesi Kürdistan'dan kaçırılmış, Ankara'da devletin cenazemize el koymasının zemini yaratılmıştır. Yine Barış Kampanyası için düşünülen programda, Kürdistan başta olmak üzere her yerel alanda kampanyanın kitlelesel eylemliliklerle başlatılması yönündeki önerimiz dikkate alınmamış, "flas" biçimde başlatılacağı belirtilen İstanbul'daki eyleme dahi, diğer il ve ilçe örgütlerinden gelecek katılım, idari emirle engellenmiştir. Sonuçta bir ay süren bu kampanya, kitlelerden tecrit edildiği için, deyim yerindeyse tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır.

Yine, olağanüstü kurultaydan sonra hazırlanarak partiye önerilen ve DEP üyeleri ile yöneticileri başta olmak üzere Kürtlere yönelik kontra terörünü etkisiz kılmayı amaçlayan acil eylem önergesi de dikkate alınmamıştır. Bu önergeye göre, DEP yönetici ya da üyelerine her hangi bir saldırı

mücadelenin kazanımları üzerinde inşa olmuş bir yapının kitlelere dayanmak, kitleleri hareket ettirmek yerine, kitlelerden aldığı desteği bütünüyle emperyalist avrupa ülkelerinin ipoteğine yatırması sonuçları bakımından tehlikelidir.

olması durumunda başta milletvekilleri olmak üzere bütün il ve ilçe yöneticileri en yakın konsolosluk ya da büyükelçiliklere, sığınma talebiyle başvuracaklardı. Bu öneri de devletle karşı karşıya gelmeyi, devletin Kürdistan'a yönelik siyasi meşruiyet bağıni tartıştığı için haliyle kabul edilmedi. Böylece, bir partinin kendisine yönelik saldırıları püskürtmede yegane mücadele aracı olan kitlelesel karşı koyuşların örgütlenilmesi görevi de savsaklanarak, adeta bu saldırılarda devlete cesaret verilmiştir.

Bu kimlik bunalımı, parti içi ilişkilere de yansımakta ve aynı zamanda tahammülsüzlüğü ve sekterliği de beraberinde getirmektedir. Tahammülsüzlüğün en fazla yöneldiği yer ise radikal duruş ve taleplerdir. Yani sömürgeci kabulleri red eden anlayıştır. Örneğin; olağanüstü kurultay öncesi yapılan genişletilmiş bir toplantıda bir arkadaş (daha önce benim ihracımı istemişti.) neredeyse sömürgeci düzen partilerinden birinin kullanabileceği bir üsüpla Türkiye partisi olmak,

IHD İstanbul Şubesi
Yönetim Kurulu üyesi

Zeynep BARAN

Atina Barolar Birliği ,Sendikalar ve İnsan Hakları Örgütlerinin Düzenlediği Basın Toplantısında Konuştu

Atina Barolar Birliği'nin davetlisi olarak Atinaya gelen IHD İstanbul şubesi yönetim kurulu üyesi Zeynep Baran 9 Şubat 1994 tarihinde, başta barolar birliği olmak üzere bir çok kuruluş ve sendikaları düzenlediği oldukça kalabalık bir basın toplantısında, 1980-1993 tarihleri arasında Türkiye'de ve Kürdistan'daki insan hakları ihlalleri üzerine oldukça önemli bilgiler içeren bir konuşma yaptı.

Konuşmasının devamında Baran, son bir yıllık insan hakları ihallerinin Kürdistan'daki istatistiksel yanına değinen ve Türk devletinin uluslararası insan haklarıyla ilgili antlaşmalara attığı imzasına rağmen bu antlaşmalara uymadığını belirterek Kürdistan'da yapılan katliamları örnekledi.

Gelen basın mensuplarının ilgisini çeken bir konu da Türk hükümetinde İnsan Hakları Bakanlığının olmasıydı. "Bir ülkede insan hakları çiğnenmiyorsa Türkiye neden böyle bir komplekse kapılıp bu tür bir bakanlığa ihtiyaç duymaktaydı.", şeklinde yorumlara yolaçtı.

Yunan basını toplantıya, özellikle Zeynep Baran'ın konuşmasına çok geniş yer verdi.

BASIN TOPLANTISINI düzenleyen kuruluşlar ve diğer konuşmacılar

- 1- İnsan Hakları İçin Marangopulu vakfı adına **Aliki Marangopulu**
- 2- **İNAP** (Atina-Pire Hastaneleri Doktorları Birliği) adına **Kristina Papanikolau**
- 3- **POEDİN** (Tüm Yunanistan Devlet hastaneleri İşçileri Federasyonu) adına **Spiros Papaspiru**
- 4- İşkence ve Uğrayanlar İçin Rehabilitasyon Merkezi adına **Maria Kalli**
- 5- **Kürt Dostluk Derneği** adına **Damianos Vasiliadis**
- 6- **Atina Barolar Birliği** adına **Dimitris Paksinos**
- 7- Toplantıyı Atina Belediyesi yönetim kurulu üyesi **Marina Dizi** yönetti.

Kıbrıs'ta KÜRTLERLE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ BAŞKANI TEOFİLOS YORGİYADİS ÖLDÜRÜLDÜ!

Gözlemciler olayın Türk MİTİ tarafından gerçekleştirilebileceğini belirtiyorlar.

Daha önce bir kaç kez telefonla öldürülme tehdidi aldığını ve bununda Türk tarafından yapıldığını kamuoyuna açıklamıştı. Kıbrıs Hükümeti Türk terörünün Kıbrıs'a sıçratılmasını protesto etti.

Sërka Rizgarî / Atina

Türk basınıyla iyi ilişkiler kurmak, "bölücü" olmamak gibi konulara ilişkin bir konuşma yapmıştı. Toplantıda bulunan Merkez Disiplin Kurulu üyesi bir arkadaşımız ise tavrı koyarak, "Türkiye'nin toprak bütünlüğünü, Misak-ı milli'yi savunmak bizim işimiz değil. Bu sömürgeci devlet partilerinin işi. Böyle düşünmeyenler varsa SHP'ye, DYP'ye gitsinler" gibi belirlemelerle buna cevap vermişti. Bunun üzerine, daha önceki konuşmacıya hiç bir tepki göstermeyen eski genel başkanımız, bu arkadaşına tepki gösterip önce sıfatını sormuş ve ardından da PM üyesi olmadığını öğrenince, "sen kimsin, seni kim çağırıyor? Seni tenzil ederim. Sen PM üyesi değilsin, konuşamazsın" gibi sözlerle bu arkadaşın konuşmasını engellemişti. Toplantıda bulunan bir yetkili arkadaş ise bu arkadaşın kendisinin davet ettiğini, ancak konuşması için çağırılmadığını belirtmişti.

Halbuki, PM üyesi olmadığı halde bazı milletvekilleri ve il başkanları toplantıya katılıp konuşmuşlar ve her hangi bir engelleme ile de karşılaşmamışlardı. Toplantıya çağırıp konuşma hakkı vermemek bir yana, bu arkadaşımız, partinin Merkez Disiplin Kurulu üyesiydi ve davet üzerine geldiği bu toplantıda herkes kadar konuşma hakkına sahipti. Aslında bu durumu, var olan belirsizlik içinde kendi programlarını partiye dayatanların, bu belirsizliği giderme ve onu aşma yönünde partinin kimlik bunalımına radikal önerileriyle çözüm arayan anti-sömürgeci anlayışa bir tepkisi olarak değerlendirmek gerekir.

● *Yeniden seçimlerden çekilme meselesine dönersek; DEP'in çekilme kararının Türk Devrimci hareketleri tarafından da desteklenmesi gerektiği yönünde beyanlarınız vardı. Bu çağrıya bir çok çevreden de olumlu cevaplar geldi. Ancak, halen bu dayanışma görevini yerine getirmeyen ve kendilerini "sosyalist, devrimci" olarak niteleyen Türk solu içindeki bazı çevrelere ilişkin yoğun eleştiriler de yapılıyor. Türk Solu içindeki bu çevrelere karşı yoğun bir eleştiri sözkonusuyken, benzer bir tavır içinde olan DEP içindeki reformist çevrelerin bu tutumlarının eleştiri konusu olmamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?*

●● Burada, sorunun cevabına geçmeden önce, durumun bir boyutuna daha dikkat çekmek istiyorum. Parti içinde siyasal perspektifimi yansıtmamı, partiyi ve ulusunu duyarlı kılmaya dönük çalışmamı bu çevreler parti disiplininin ihlali olarak değerlendiriyorlardı. Bundan hareketle benim ve diğer arkadaşlarımızın ihracını istiyorlardı. Bugün ise kritik dönemde oy çokluğuyla alınan bir karar var. Bu karar dönem itibarıyla kararlı bir ulusal tavrı, ulusal karşı koyuşu da gerektiriyor. Seçimin hiç bir demokratik yanı olmadığı ve bu anlamda bir meruyetinde kalmadığına nedereyse bütün dünyanın ikna olduğu bir süreçte, Parti içindeki bazı çevrelerin her şeye rağmen seçimleri meşru gören bir tavır içine girmeleri, bu seçimleri ve TC'nin oyunlarını teşhir etmek yerine seçim çalışmalarına içine girmeleri, TC'nin arayışta bulamadığı bir destektir. Bu desteğin önemini çok iyi kavrayan bazı köşe yazarları, son dönemde tam bir şoven kampanya içindeyken, birden bu durumu sunma yarışına girmişlerdir. Sözkonusu çevreler şimdi bu ulusal tavrı baltalamak, ulusal karşı koyuşu etkisizleştirmek, tamamen gayrimeşru bir niteliğe bürünen bu seçimleri meşrulaştırmak anlamına gelen bir eylem içindeler. Bu durumda ben de bu çevrelerin disiplinine verilmesini istiyorum. Ama partinin disiplin kurulu değil, ulusun vicdanının disiplinine.. Bu tehlikeli bir oyundur. Tehlikeli olduğu kadar vebali de ağırdır. Benim

DEP'in, Kürt Ulusu açısından hiçbir meşruiyeti olmayan "27 Mart Yerel Seçimleri"ne katılmama kararı, gelişmelerin de doğruladığı gibi TARİHİ BİR KARAR niteliği kazanmıştır.

Parti Meclisi'nin "DEP'i sonuna kadar savunma" kararı alması ve şartlar değişmedikçe yeni bir parti kurmanın gereksiz olduğu görüşüne rağmen "yeni bir parti" kurma girişimleri yoğunlaşıyor.Parti Meclisi'nin "DEP'i sonuna kadar savunma" kararı alması ve şartlar değişmedikçe yeni bir parti kurmanın gereksiz olduğu görüşüne rağmen "yeni bir parti" kurma girişimleri yoğunlaşıyor.

konusu yapılan faaliyetlerim parti içine döndü. Bu arkadaşlar ise parti zemini dışında faaliyet yürütüyorlar. Bazı bağımsız adayları, hatta, Kürdistan'da sömürgeci düzen partileri içinde yer alan bazı adayları destekleme eğilimindedirler.

Bu çevrelerin eylemlerinin tekabül ettiği siyasi muhtevayı yukarıda açıkladım. Enternasyonalist görevlerini yerine getirmeyen bazı Türk Solu çevrelerine karşı gösterilen duyarlılık ve teşhir tavrının bu çevrelere gösterilmemiş olması önemli bir siyasi zaafıdır. Burada, Aydınlık, Sosyalist Alternatif gibi çevrelerle, DEP içindeki reformist çevrelerin tavrı, devletin programıyla üst üste düşmektedir. Bunu böyle değerlendiriyorum.

● 27 Mart "Seçim"lerinin sonuçlarını nasıl yorumluyorsunuz.

●● Bu seçim sonuçlarının DEP'i bağlamadığını ve Kürt ulusu açısından da hiçbir meşruiyeti olmadığını önceden ilan etmiştik. Devlet bu seçimlerle "yerel yönetim" kurumlarını birer militarist kurum haline getirmiştir.

Kürdistan'da, büyük baskılara, hilelere rağmen belli bazı merkezlerdeki göstegeler halkın seçimleri %50'le, %70'lere varan oranlarda "red" ettiğini ortaya koydu. devlet bunu gördü.

RP ise Kürdistan'da bizzat devletin arka çıktığı bir "düzen parti"sidir. "Sol'un, bBüyük şehirlere göçeden kırsal nüfusun taleplerini programlaştıramayışı; buna karşılık RP'nin kendini düzen dışı gibi sunmaya çalışması bu kesimdeki oylarının artmasına yol açmıştır.

● *DEP'in muhtemelen kapatılması halinde yeni parti kurma girişimleri hakkında ne diyorsunuz?*

●●Parti Meclisi'nin, "DEP'i sonuna kadar savunma" kararı alması ve şartlar değişmedikçe yeni bir parti kurmanın gereksiz olduğu görüşüne rağmen yeni bir parti kurma tartışmaları yoğunlaşıyor. Fakat ben PM kararının yerinde olduğu görüşündeyim.

● *Son olarak eklemek istediğiniz başka bir husus var mı ?*

●● Evet. Bütün DEP üyelerini sömürgeci devletin partimize yönelik saldırılarına karşı tek vücut halinde ortak duruş göstermeye çağırıyorum.

Partimize yönelik bu saldırıda hukuki bir sakatlık, bir yasadışılık yoktur. Türk hukuk sistemi, Anayasası ve Parlamenter geleneği Kürtlerin kendi kimlikleriyle temsilini dışlamaktadır. Bu devletin işbirlikçilere bile tahammülü olmamıştır. Burada, tabana çok şey düşüyor. DEP kitlesi, sömürgeci parlamentonun Kürt ulusu açısından meşru olmadığını, Kürtlerin bu parlamentodaki varlığının ise ulusumuza yönelik sömürgeci politika ve uygulamaları meşru kılmaktan öteye bir anlam ifade etmediğini görmeli ve

genel merkezi harekete geçirmek için mücadele etmelidirler. Üyelerimiz, genel merkezin toplumsal gerçekliğimize, mücadelemizin tarihsel haklılığına ve bu haklılığın yarattığı meşruluğa çekilmesini istemeli, bunun için mücadele etmelidirler. Yine ulusal tavrı kırmaya, etkisiz kılmaya ve boğmaya yeltenen anlayışlara karşı da duyarlı olunması gerektiğini belirtiyorum.

Son olarak, yayın hayatına başlamanızı büyük bir sevinç ve coşkuyla karşıladığımı da belirtmek isterim.

Teşekkür ederiz... ●●

**Ew Şerê Qirêjîyên ku Berpêşî Neteweya Kurd Kirine,
Bi Hemû kembaxî û Xerakirina Xwe ve Didomine**

**Di Bin Navê "Tekoşîna bi terorê" re Politikayên "ji Holêrakirin", "Koçberkirin"
"Valakirin" ê banderê li ser sedhezaran kesî dike**

KURDISTAN TÊ ŞEWITANDIN !..

□ **Hember Kurdan Helwest û Rêvecûna Şer a KT'
"ŞERÊ TOMERÎ" her wiha bersiva Kurdan ya li
hemberê vê bi "BERXWEDANA TOMERÎ" re
gund giş vala bûn û nifusê bajaran rêzebun, ev
rewş dê bibe sedema hin tevlihevîyên jiyana**

KT. bi hikumeta koalîsyonê a bi "yekîtîya neteweyî" ya **DYP/SHP**'ê re ji bo Kurdistanê rîya ku daye pêşîya xwe "Şerê Tomerî"ye. Serokatîya Arteşa Tirk ji vê re "**Şerê Herêmî yê Kêmtundi**" ji bêse. Ji ber ku peviya "Şer" bikarnayne, Demeke diveje li berxwe dan û ketin hînek astengîyan. Dûre bi devên rayedarên termî, qewiminên li Kurdistanê wek "**Şer**" pejirandin.

Têgina (Kavram) "**Şerê tomerî**" di îdeolojîyê de konevanîyê de, aborzanîyê de, çapemenî, dîplomasî û hiqûqê de, di çend û di perwerdehîya leşkerî de an ew tiştên din yên curbicur ku bên hişê mirov û di her helê de li hember derketina "**Tekoşîna Rizgarîya Neteweya Gele Kurd**"e ev mefhûm êrîşeke rêk û pêk dide.

Zanîgehên **KT**. ê bi nivîskar û xêzkarên

dewletê ya siyasî û îdeolojîk û rastîyên wi diafirinin. Ew baca ku ji xuha bedena karker û kedkaran tê standin, giş ji bo şerê qirêjîyê tê bikaranin. Di hêla dîplomasîyê de, di hemû dinyayê de ew koçên ku destê wî de ye difroşe, ji bo kû ev dewlet û sazîyên Awrûpaya rojava Şerê qirêşî yê li Kurdistanê nebinin û li ser ronewestin. Lê dîsa ji mirov nikare bibêje ku Awrûpa dilxweş kiriye.

Dedgeh, dozger, girtigeh dîsa ji cûntaya îlonê zêdetir terorê dimeşîne û ji bo vê ji destê wan

çî tê dikin. Rojname û kovaran digirin, nivîskar û xêzkar bi dehan sal didin cezakirinê.

Bi dehhezaran kesî dîdarîzînin û diavejin zindanan navê vê kirinê zorbazîya hiqûqî ye.

Di dawiyê de **TBMM**(Meclisa Mezin a

□ **Ew Kesên ku Hatina Koçberkirin li
Çukuroveyê Kolonîyên nû tinin pê. Ew taxên
ku Kurd lê dijîn, ku mirov dikeve nav taxa,
kesên ji kurdistanê nû hatîye tê ber bi çavan**

derdixê û tedbirên ku digire, rê liber, tevgera ji holê rakirinê rast dike. Ji bo ku ev xwe ve şere pêdruyên wê yên zagonî tîne cih. Wek minak biryara hildana mafê destnedanê yê **Mebûsên DEP**'ê biryareke bi vî rengî bû.

Helbet, doktorîna şerê Tomerî her sal bibêje "emê vê bihalê koka wan biqelînin jî polîtîkayeke ku ji her alî ve dikeve tengasiyê û têk diçe ye". Ji bo kurdan "**Berxwedana bi Tomerî**" roj jî rojê zêdetir, bi girseyî hembez. dike.

Berevajiyî bawerîya ku dibêje: "Dewletê pîrsgirêka Kurdistanê bi destê leşkeran ve berdaye", êrîşbazîye ke paşverû ji her alî ve, bi zanatî û rêk û pêk tê meşandin

Li Kurdistanê çawa ku terora tîmen taybetî û cerdevanan ya ku bi dîpçik û paletan tê meşandin. Bombekirin, Şewitandin û cinayetên kontrayan aliye şer yê leşkerîne.

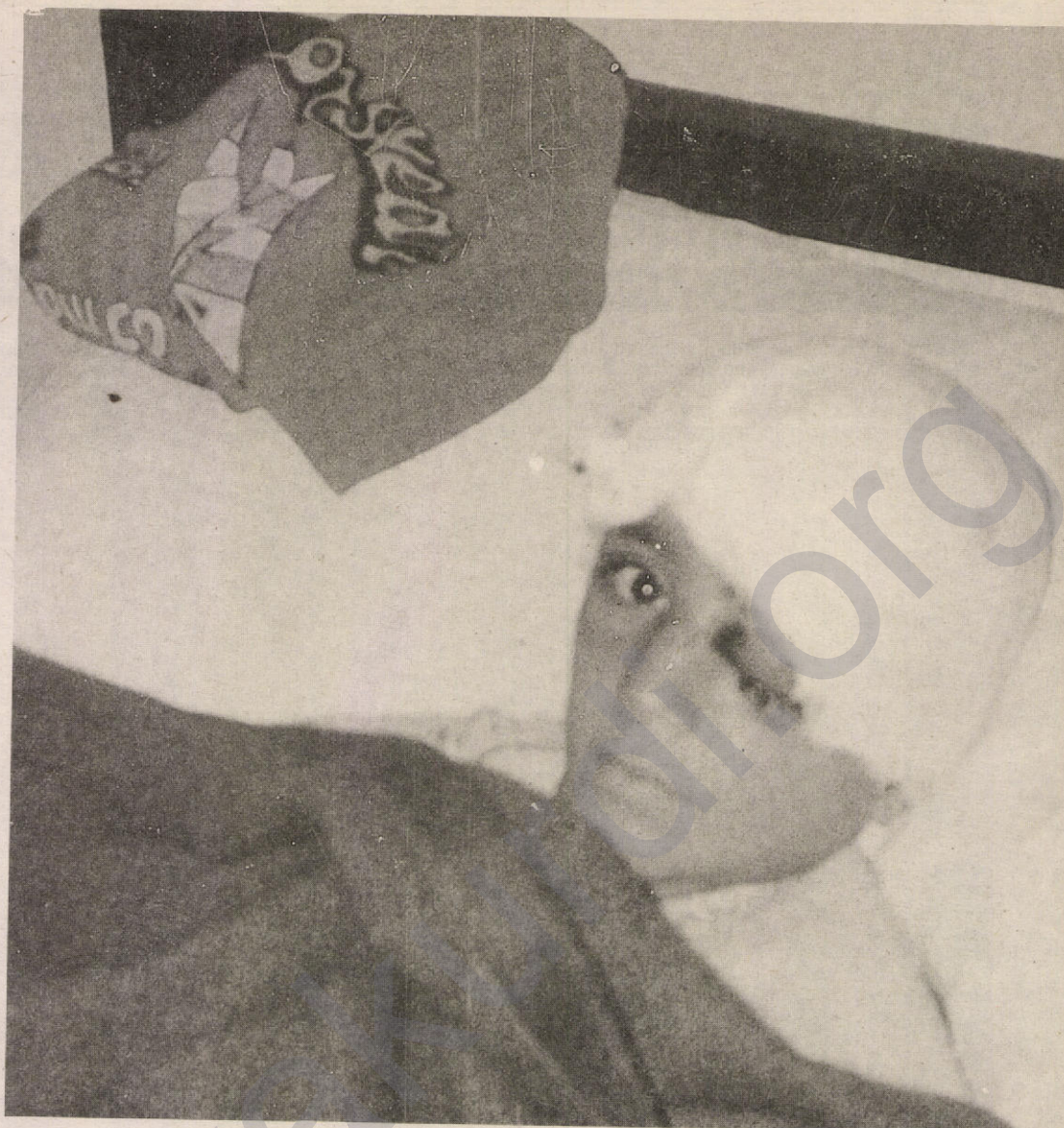
rojnameyên rengîn, kanalên TV' yane wek bi weşartina rastiyan, bêdengîya li hemberî hovîtiyê û helwesta xwe ya ku berxwedaran wek "terorist" bi nav dike şirikê vî şerî ne.

Şewitandina û rûxandina gundan bi vî awayî jî koçberkirina gel encamên bi xeterê ji bo kesên ku vê yekê dikin derdixe holê ango gora xwe bi deste xwe dikolin. Mirovên ku li metropolan kom dibin kona raperîn û tevliheviyê civakî ne. Ew bandora xwe li ser hewkeşaya aborî jî dikin

Berevajiyê hewldanên **KT'**ê ku **TRNK'**ê li çiyên izole bibe, şer li seranserê KT'e bi taybetî li metropolan belav dibe. Kurdên ku ji bere vê li metropolan bi cîh û war bûne û pir-hindik, bi sistemê ve entegre bûne ji dikevîne bin bandora şer û li gorî helwesta li hemberî şer ji hev parçe dibîne.

Şerê Tomerî zora xwe li mirovên sivil dikiye bi vê jî dixwazîye, gel bi tirsandin û gutifandinê ji xebatê bike ango "Pasifikasyonê" pêk bin leşker raste rast berê xwe didin gel, dixwazin di demekî dirêj de Kurdistanê vala bikin. Bê însan bihêlin, gerilla ji gel bikin, wan wek masiyê bê av bihêlin

Pasifikasyon û bê mîrovhistin azineyên ku ji aliyê hemû hêzên metingehkar ve hatine ceribandînê ne. Ew metot li Wîetnamê, Cezayîrê, û Angolayê hatin bikaranin lê dagirker ji têkçunê xilas nekirin. Niha Komara Tirk ji tecrûbeyên **DYA** (Dewletên Yekbûyî yên Amerikayê) û Britanya ya Mezin îstîfade dike.

DI KÛRDISTANÊ DA GUND Û MEZRA Û NAVÇEYAN KÛ HATIYE VALAKIRIN, HATIYE ŞEWITANDIN...

Ev Rapor, di drokê da 13 Tîmeh 1993'ê de ji aliyê Şubeya İHD DİYARBEKİR hatiye amadekirin.		PERVARI	BEYTUŞŞEBAB		koranan	Orik	
		Hot	Neçev	Zoravan	Kutnis	Konarga	Melekeleş
		Zoravan	Hol	Gelikan	Sexbubiker	Xwarg	Turbeset
		Keleh	Ceman	Surge	Gewok	Ezdinan	Emines
		Medrese	Axer	Heyşeve	Komir	Xumar	Kete
SIIRT	156 GUND	Koçniş	Sarıyaprak	Kelehok	Suxurpaşa	Ceneke	Zefaran
BİTLIS	28 "	Meşeh	İnceler	Bilbeşi	Setkar	Sul	Salat
HAKKARİ	62 "	Bağlıca	Hestan	Newalagenima	Pirdoda	Haceros	Hacibey
ŞIRNAK	106 "	Mexes	Besta	Xirabeldaş	Hecelya		
MARDİN	21 "	Kal	Besa	Kaçede	Melixa	Suve	Gomşek
DİYARBEKİR	95 "	Kundes	Omyanos	Govike	Cemêpire	Herde	İngöl
BATMAN	18 "	Kesrik	Kevzin	Xewşaberê	Berşikera	Otlumezrası	Peremate
MUŞ	2 "	Hoje	Axıyan	Sirke	Gurgavik	Mevene	Heveke
BİNGÖL	1 "	Xirbike- Bestan	Xivare Sero	Bordikel	Pirana	Miryanes	
TOPLAM	489 GUND						
			GERGÜŞ			NORDİZ	
		Gundike Kolan	Kelehe	Darahine	Torane	Difne	Geregir
		Çalan	Zivirga-Abirbinya	Xenzorik	Hoz	Lafena	Bergane
		Malmihe	Beheve	Xurizut	Gundike Siperkiya		
		Derefe	Bakoline	Henke	Hmoloriz	Memode	Telefan
Geliya Osman	Newiyan	Xına	Zeviyasor	Cında	Aviyan	KaniXumar	Pers
Daran	Tarham						
Milan	Garişan						
Bana	Benguv	SIIRT					
Qesra Cello	Şikefta	Dergalip	Qestrik	Mirkitke	Pertavine	Malê Suwar	Zoravan
Ceme Gevir	Mehke	Geraviş	Dodayiş	Xintorek	Gebe		
Emte	Bingol	Kalendor	Biloris	Şelbege	Givijoke	Serik	Pişta Reşan
Çeme	Gebir	Gevat	Tavlik	Birman	Suhurpaşa	Giradifin	Giya Ziyaret
			KURTALAN		ÇATAK	Cında	Aviyan
Şişil	Gere	Beytil	Kendala	Turanis	Kelehe		
Bingof	Şexturk	Kesirke	Lefe	Govahetlan	Ferxines		
Zeve	Kaniya Biye	Hüseyini	Gozik	Bezanis	Çıçan		
Geli	Elaziz	Tavlike	Çemkurik	Martenis	Komur		
Yusufhan	Serkari			Kurk	Desetan		
Yanılmaz	Göründoruk	Malmihe	Beheve	Xurizut	Gundike Siperkiya		
Gırdara	Fındıklı	Derefe	Bakoline	Henke	Hmoloriz		
Şehveli	Heraresk	Xına	Zeviyasor	Cında	Aviyan		
Nivila	Emte			Kevzanke	Giregabelya		

KÜRDİSTAN'DAN GÖÇ ETTİRİLENLER ÇUKUROVA'DA YENİ KOLONİLER OLUŞTURUYOR

TC'nin ülkemizde sürdürdüğü sömürge savaşının en önemli tahribatlarından biri de, korucu ve işbirlikçi olmayı reddeden yurtseverlerin yerinden yurdundan sürülmesi, göç ettirilmesidir. Giderek Kürdistan'ı boşaltma, insansızlaştırma, tampon bölgeler yaratmaya yönelik bu politika,

aslında belli dönemlerde diğer sömürgeci ülkelerde de uygulandığı, bilinen bir gerçektir. TC'nin geçmişte "Mecburi İskân"larla yaptığı uygulama ile bugün yapılanlar muhteva olarak pek farklı değildir. Amaçlanan, Kürdistan'ı Kürtüz bırakmak, sürgün ve imha politikaları

ile asimilasyonu hızlandırmak ve ulusal bilinçlenmeyi kırmaktır. Bu potansiyelin metropollerde ucuz iş gücü olarak kullanılması ise olgunun diğer bir yanını oluşturmaktadır.

Bu politikalar nedeniyle göç ettirilen Kürt potansiyelin önemli bir kısmı, halen yoğun bir biçimde Çukurova'ya yerleşmiştir. Aslında Çukurova, yoksul Kürt köylülerinin eskiden beri oldukça yakından tanıdığı bir bölgedir. Geçmişte, belli dönemlerde mevsimlik tarım işçisi olarak, aileleriyle birlikte gelip pamuk ve narenciye topladıkları, çırçırda çalıştıkları bu yerlerde şimdi "her mevsim" yaşam kavgası ver-meye hazırlanıyorlar.

Bölgede, özellikle Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı mahallelere girildiğinde, Kürdistan'dan yeni göçmüş aileler daha ilk anda hemen fark edilmektedir. Bunların büyük bir kısmı kendilerinden önce göçüp buralara yerleşmiş akrabalarının yanına yerleşmiştir. Fazla büyük olmayan bu evlerin çoğunda, genellikle bir kaç aile bir arada yaşamaktadır.

Son bir yıl içinde Mersin ve civarına en yoğun göç, Lice katliamından sonra gerçekleşmişti. Bölgeye, bundan yaklaşık iki ay önce yeni bir toplu göç daha oldu. Görüştüğümüz kişilerin hemen çoğu, halen Kürdistan'da yaşadıklarının etkisinden kurtulamamıştı. Olayları adeta ikinci kez yaşayarak anlatırken, büyük bir zulümden kaçtıklarını ve bu nedenle de henüz tam olarak görüşmeye hazır olmadıklarını söylüyorlardı. Sorularımıza ise adlarının yazılmaması ya da fotoğraflarının çekilmemesi kaydıyla cevap veriyorlardı.

İlk görüşmemizi, Lice katliamı sırasında gelip, iki göz, derme-çatma bir evde sobasız ve nice imkânsızlıklarla, "Xwede mezine" demeyi de ihmal etmeyerek yaşayan bir aile ile yapıyoruz. Sorularımızı daha çok evin anası cevaplıyor.

Mersin'e, Lice'nin Şaqlat köyünden, toplam sekiz aile ile birlikte göçtüklerini anlatıyor. Neden göç ettiklerini ise şöyle açıklıyordu; "...Bize yakın köyler birer birer yakılıp-yıkılıyordu. Namuslarına el uzatıldığını duyuyorduk. Siranın bizim köye geldiğini söylüyorlardı. Köyde **MIT** de vardı herhalde... Ne zaman gerillanın köye geldiğini duysak, ertesi gün köyü askerler dolduruyordu. Göç korkusu verip gidiyorlardı. Bizde mecbur kaldık. Namusumuzu, canımızı korumak için, evimizi yurdumuzu bırakmak zorunda kaldık..."

Göç ettikten bir kaç gün sonra köyün tümünden yakıldığını öğrenmişler. Her ne kadar ölen olmamışsa da, yaralıların çok olduğunu haber almışlar. Bu olaydan sonra köyün hemen tamamının göçtüğünü söylüyor ana. Çoğunlukla da Mersin'e, akrabalarının yanına göçmüşler. Kendilerinin pek fazla tanıdık ve akrabalarının

DI KÜRDİSTANÊ DA GUND Û MEZRA Û NAVÇEYAN KÛ HATİYE VALAKIRIN, HATİYE ŞEWİTANDIN...

HAKKARI		MUŞ				LİCE	
Bey Yurdu	Binewşıyan	KIZILAĞAÇ		NADERA		Dibek	Savat
Göksu	Dergezi	Zenkök	Şenköy	a-Hışkabut	b-Yacuga	Durak	Bawerda
Niwaner	Geliyaşuxê	BİNGÖL-GENÇ		c-Mırışga	d-Taxoke	Pecar	Şexmus
Suwarêxelo	Taşbaşı	Rız		e-Gijike	f-Geliyepirese	Heşrit	Hezan
Çanaklı	Su	BATMAN-SASON		g-Geliyemusur	ğ-Geliyeamanka	Pirozmezrası	Geren
Sulak	Yüce	Tenze	Herende	h-Panak	ı-Gelyehune	Darlı	Malamehebro
Gelezo	Giridina	Heribe	çacese	i-Qeytera	j-Duderya	Gozerik	Baras
Pınarlı	sarp	Pelmisa	ŞeXika	Areşka	Medera	Hemwif	Pırnsk
Taşlık	Değirmen	Helis	Şexhanza	Tiyams	Reşika	Feyteve	Here
Çimenli	Merkez	Malamer	Malaheciya	Ezkere	Kamika	HAZRO	
Kitina	Selmana	Gerok	Malademira	Badıka	Dilet köyleri	Cumat	Selima
Yayla dere	Y. Piriççeken	Çay	Malamelemezraları	Nercik	Dimilya	Hendez	Halhal
genişdere	Çeltepe	Hardeye	Taraş	Çömləkçi	Salten	Licoke	Xondol
Hari	İğdeli	Sabene		Şerefka	Çiçek	Zikte	Hodik
Come	Y. Piriççeken	KOZLUK		Delit		Şımşım	Beskel
Lata	Çeltik	Xerbulek		Üçkuyu	Yakut	Kani	Zengê
Manefan	Çiçekli	DİYARBEKİR-DİCLE		Yavuz	Kayser	Şageldi	
Suwar	Xortaxanê	Gozel	Pirijina	Hışkaput	Xaçuka	KARACA KÖY	
Samunan	Ördekli	Gelincik	Pırhesan			Tepecik	CIZRE
Nergiz	Gümüşlü	Kelkom	Xaçek	NERGİK		CIZRE	
Ortaderecik	Beruzkilisesi	Değirmenci		a-Girendez	b-Hınzı	Hisar	Şax
Doğanlı	Gelinli	HANI		c-Koçka	d-Kapuka		
Geçimli	Serriya	Kaledibi	Comanas	Şırnas	Girendez		
Balıca	KostRezok	Derkan	Bateyt	Salten	Reşika		
Ünlüce	Kınık	Gomabekira	Serde	Zikte	maledinere		
Kandil	Karasu	Koçeran	Huri	Yukarıpolatlı	Aşağıpolatlı		
Gülüce	Benekli	KULP		Koçka	Belinmezraları		
Küçükköy	Sergeli	Eskar	Nedera	Kewırhan	Xwjart		
Tahi	Cemtok	Bafcanka	Şafurnutaömer	ERGANI			
Herges	Zrekli	Şafurnutamergabo	Şafurnutatireka	Hındız	Cumat		
Meleta		Şafurnutahızne		Kavurmaküpü			

olmadığından dert yanıyor ana. Zira, buralarda bir iş bulabilmek için tanıdığa, akrabaya ihtiyaç olduğunu görmüşler. Kocası ve oğlunun bu nedenle henüz bir iş bulmadığını, kimseyi tanımadıkları için kendisinin de komşu kadınlar gibi tarlada çalışmaya gidemediğini anlatıyor. Oturdıkları ev iki gözden ibaret ve senelik kirası da beş milyon. Gelirken ellerinde olan üç-beş kuruşları da kiraya ve günlük ev masraflarına gitmiş. Bu nedenle, büyük bir ekonomik sıkıntı içinde yaşamaya çalışıyorlar. Başkalarından yardım istemeyi gururuna hiç yediremiyor ve bunu da şöyle açıklıyor ana; "...Burası bizim toprağımız değil. El kapisındayız. Başkasının toprağında iken hiç bir şey isteyemeyiz. Tek istediğimiz, bir gün kendi toprağımıza dönmek..." Seçimlerde oylarını, kendi de-yimiyle "Partiya Xêzale"ye vereceklerini söylüyor. Ama, onun seçimden çekilmesi nedeniyle şimdi hiç kimseye oy vermeyeceğini açıklıyor.

Savaşı yakından yaşamış ve bu nedenle yerinden yurdundan edilmiş biri olarak savaşa ve insanların ölmesine karşı olduğunu söylüyor. Bir gün topraklarına geri döneceği umudunu ise hiç eksiltmemiş yüreğinde. Son olarak, bunun sorumlusunun devlet olduğunu belirtiyor ve "...hem kardeşiz diyorlar, hem de bizi toprağımızdan ediyorlar. Hiç böyle kardeşlik olur mu? Ama bu günler de geçecek, biz kendi topraklarımıza döneceğiz..." diyerek, içindeki derin özlemi de dije getiriyor...

Ayten, 27 yaşında. Üç çocuk annesi dul bir kadın. Bölgede yurtsever olarak bilinen kocasının Hizbullahçılar tarafından öldürülmesi üzerine çocuklarını da yanına alarak Bismil'den Adana'ya göçmüş. Çektiği acılar, yüz ifadesine de yansımış. Genç yaşına rağmen karşılaştığı zorluklar, onu olduğundan yaşlı göstermekte.

Görüşmemizde, soyadının açıklanmasını istiyor ve göç etmelerinin nedenini, devlet tarafından yapılan zulümler olarak açıklıyor. Kocasının öldürülmesi üzerine evinin ve tarlasının da ellerinden alındığını söylüyor. Bunun üzerine, kocasının sağda solda olan alacaklarını da tahsil edemediği çocuklarıyla birlikte Adana'ya, yakınlarının yanına göçtüğünü belirtiyor. Burada kirada oturan **Ayten**'in çocukları henüz çok küçük. Çalışanı olmadığı için, kardeşlerinin yardımı ile geçinebiliyor. Ne varki, kardeşlerinin durumu da pek iyi olmadığından tam bir ekonomik sıkıntı içinde yaşıyorlar.

Ayten, devletin ve korucuların Kürdistan'daki uygulamalarının tam bir vahşeti andırıldığını, sürekli yapılan baskınlarda insanların keyfi olarak gözaltına alınıp işkenceye tabi tutulduklarını, bazılarının da kaybedildiğini söylüyor. "...Orneğin; Çeteli köyünde 3 kişiyi, Gülgöle köyünde ise 4 kişiyi öldürdüler. Bunlardan ikisi kardeş,

köyünde ise 4 kişiyi öldürdüler. Bunlardan ikisi kardeş, ikisi de amcaoğlu idiler. Öldürdüklerine de **PKK**'li diyorlar. Hergün insanları gözaltına alıyor yakaladıklarını bıraktırlarını, başka yakınlarını yakalıyorlar. Tüm aile ve yakınlarına işkence ediyor, bununla da kalmıyor kadınlara ve kızlara tevcavüz ediyorlardı..." diye öfkeyle anlatıyor yaşadıklarını.

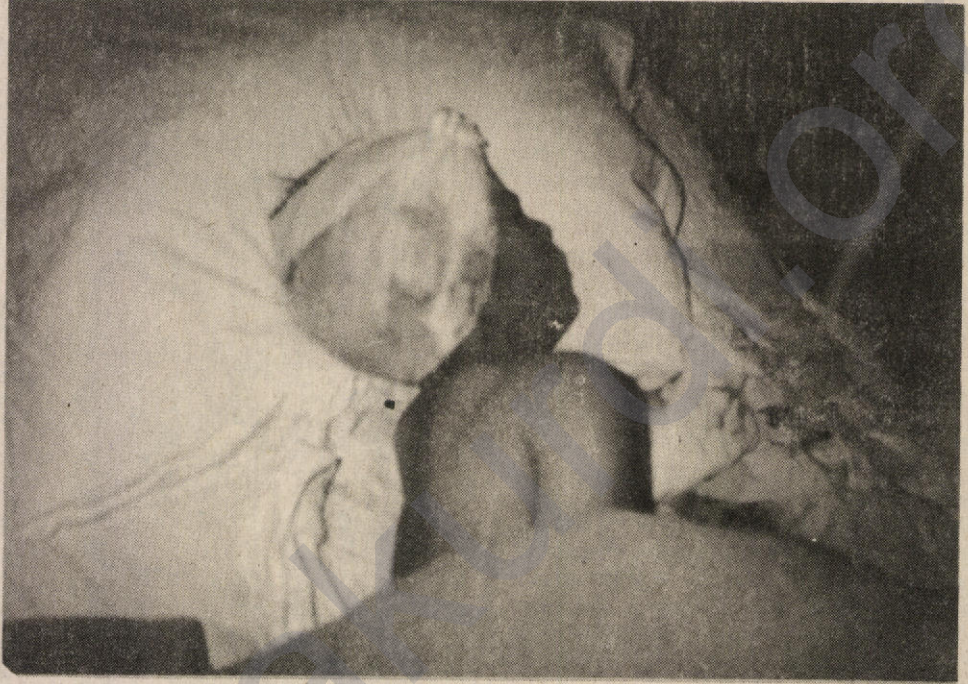
Ayten, "...Çocuklarım küçük olmasaydı, Kürdistan'ın kurtuluş mücadelesi için bir an bile durmazdım..." diyor ve geleceğe ilişkin düşüncelerini de şöyle özetliyor; "...Çocuklarımı kurtuluş mücadelesi için hazırlıyorum. Babalarına, ülkelerine, halkına layık olmaları için elimden geleni yapacağım. Bu kadar kan döküldü. Bu kadar şehit verildi. Ülkemizin mutlaka kurtulmasını istiyorum.

Şehitlerimizin kanı yerde kalmamasını istiyorum..."

Görüştüğümüz kişilerden (...) ise 52 yaşında ve tam 9 çocuk babası. İlk anda çekinmekle birlikte daha sonra, adının yazılmaması kaydıyla bizimle konuşuyor. Göç etmeden önce hali vaktinin yerinde olduğunu ve hayvan ticaretiyle uğraştığını öğreniyoruz.

Gerillaların, evinde yemek yemesinden dolayı, bir gün sonra evi özel tim tarafından basılıp ateşe verilince, çocuklarını ve bir de baskından geriye kalan bir miktar odunu yanına alarak Adana'ya göçtüğünü anlatıyor. Kürdistan'daki durumlarını ise, "biz orada yaşamıyorduk, sıramızı bekliyorduk. Çünkü hergün bir köy basıyorlar, evleri yakıyorlardı." diye açıklıyor.

Adana'da, daha önceden satın aldığı bir arsa üzerinde,

DI KÜRDİSTANÊ DA GUND Û MEZRA Û NAVÇEYAN KÛ HATİYE VALAKIRIN, HATİYE ŞEWİTANDIN...

ŞIRNAK			MAZIDAĞI		
Gundiyeremo	Mendikeyan	Mehujki	Berenis	Duraklı	Derecik
Kendali	Nerêy	Bicizi	Sorgoza	Ömürlü	Şemika
Binabutıyan	Gilindor	Berkesir	Bekirine	YukarıSeb	
Ustuweskur	Firisan	Talika	Şerefi	DARGEÇİT	
Biyesan	Gurum	Besuke	Gardıla	Çelika Aliya Remo	Zevika
Spindarok	Silivan	Mevyan	Avha	KAŞURI MINTIKASI	
Avıyan	Mafıyan	Masya	Şax	Zevite	Betkar
Hema	Gezerok	Adlabil	Ganiferzke	Şifrezan	
Dıra	Bakartalı	Ziruin	Berezan		
Geliyakazri	Banicundiya	Banabeya	Gricolya		
Dihdeh	Zeytunik	Sarbitme	Derik		
Mihdiheren	Mendik	Semka	Gundikeoso		
Sara	Xudan	Zifka	Dereyikera		
Destik	Xaribizu	Divi	Ziyaret		
Guvera	Avka Meziyan	Xırabalisa	Baska		
Cinete	Karni	Gerne	Binderuk		
Basrete	Spivyan	Biyava	Gre		
Şerefli	Bezoke	Lapmeydin	Basrit		
GundikeMirtıp	Kopanli	Daştel	Beremired		
Kavuncu	Dostdelalan				
Bane Mihenda	Mistaxe	ULUDERE			
Zıvingok	Zihe	Zevıyan			
Nanif	Amuryan	SİLOPI			
Girisbi	Dumilya	Deredevş	Bezgin		
Turkuz	Rusur	Beşere	Dene sor		
Şehroan	Buluze Caniver	SEÇuk			
Ceme Mezin	Ramuran				
Dehrebun	Kurta xane	Kaniya Sex	Xırbe reş		
Grok	Bacrit	Yardere			
Sara	Xudan	ÖMERLİ			
Destik	Xaribizu	Ovabaşı	Kayabalı		
Guvera	Avka Meziyan	Kayagözü	Duygulu		
Cinete	Karni	Kocakuyu	Sivritepe		
Basrete	Spivyan	Taşgedik	Fıstıklı		

EM MAXWAZIN
BİN ZORBAZI !

1994'UN İLK İKİ AYINDA KOY BOŞALTMA, ZORUNLU GÖÇ, VE YAKMA OLAYLARI

1 Ocak 1994-DERİK-Derik'e bağlı Tepebaş köyü **Beşkardeş** mezrasını basan devlet güçleri köylülere ait hayvanlarla birlikte 10 evi ateşe verdiler.

MALAZGİRT-Devlet güçlerince yapılan baskınlar sonucu **Malazgirt'in 8** köyünde 78 ev yakılarak köylüler göç etmeye zorlandılar. **Bahçeköy 55, Doğantaşı 7, Boyucaplan 4, Demya 2, Mele Derman 2, Erdo 4, Yeniköy 2, Çiçekveren 2.**

2 Ocak 94 -MALAZGİRT-Malazgirt'in köylerinde korucu olmaya zorlanan 22 aile göç etti.

AZRO-20 Aralık'ta askerlerce basılan **Şaklat** köyü tekrar basıldı, bir köylü kurşuna dizildi, köy tamamen ateşe verilerek yakıldı ve boşaltıldı.

DİCLE-4 gün önce basılan Taşahil köyü tekrar basıldı. 11 köylü gözaltına alınarak, köyün boşaltılması için köylülere süre tanıdığı belirtildi.

4 Ocak-KULP-Kulp'a bağlı 5 köy daha koruculuğu kabul etmedikleri için tamamiyle boşaltıldı. Bu köyler, **Geliye Neçika, Alaca, Gurnik, Pirej ve**

henüz inşaat halinde olan bir evde kalıyor. Komşularının yardım ve desteğini gördüklerini, bu inşaatla çocuklarla birlikte baharı getirmeye çalıştığını belirtmeden de edemiyor. "Buraya yeni geldiğimde muhtarla birlikte bir kaç kişi geldi. Dilekçe verelim, devlet yardım etsin dediler, ben kabul etmedim. Benim evimi devlet yıktı, ben devlete avuç açmam dedim, onlar da gittiler." derken, bir anlamda içindeki öfkeyi de dışa vuruyor.

Mücadeleye ilişkin düşüncelerini ise; "Birlik olursak, birbirimizi ihbar etmezsek, hep yardım edersek iki ayda haklarımızı alınız. Gerillalar da halka fazla yüklenmeseler, yardım etseler el birliğiyle kazanırız." şeklinde aktarıyor.

Felek, Botan'dan, Cizre'nin Cudi mahallesinden (şimdilerde Cumhuriyet Mahallesi adı verilmiş buraya) kısa bir süre önce Tarsus'a göçmüş, 35-40 yaşlarında, iki çocuk annesi, dul bir kadın. Cizre'de yaşadıklarını unutamıyor **Felek**. Unutması da mümkün değil.

Korucuların ve polis in sürekli baskısı nedeniyle Cizre'de bile göçebe hayatı yaşadıklarını anlatıyor bize. Yılbaşından sonra ise, ya koruculuğu seçmeleri, ya da göç etmeleri dayatılmış onlara. Bu, onlar için göç etmekten başka bir seçeneğin kalmaması demektir aynı zamanda.

O günlerde, Cudi Mahallesi'nin panzer ve tanklarla topa tutulması ve kapı komşularından tam dokuz kişinin katledilmesi, artık göçü de kendileri için zorunlu kılmış bir anlamda. Öldürülenleri yakından tanıyor **Felek Ramazan**, evin gelini olan ve ölmeden önce çocuğunu düşüren **Sabahat, Hediye, Berxwedan, Çektar** ve evin kızı olan **Sebahat** hemen yanlarındaki evde bombalanarak öldürülmüşler. **Felek**, bu ailenin soyadını **Bilgiç** olarak hatırlıyor. Diğer üç ölü ise, **Korkutata** ailesinden. **Emin, Momin** ve bir de **Emin**'in karısı...

Yaralılarından çocuk olanların isimlerini hatırlamamakla birlikte, **Mehmet Şerif Bilgiç**'in her tarafından kan aktığını, **Muhyettin Bilgiç**'in bacağının kopmak üzere olduğunu, **Xoxe Korkutata**'nın ellerinin koptuğunu, iki çocuğunun ise vücutlarının yandığını çok iyi hatırlamakta.

Bu vahşetten sonra gözaltına alınan iki kişinin olayların açığa çıkarması için gözaltında kayıp edildiğini, halen o kişilere ne olduğu kimse tarafından bilinmediğini de ekliyor.

Evlerindeki eşyaların korucular tarafından talan edilmesi nedeniyle, yarılarına pek bir şey alamadan geldiklerini anlatıyor. Burada karşılaştıkları en büyük zorluğun ise; evinden, yurdundan kopmuş olmak şeklinde tanımlıyor. Babasının daha önce Tarsus'a yerleşmiş olmasını büyük bir şans olarak değerlendiriyor ve her tarafından yağmur suları sızan, iki göz, sıvasız evini bize gösterirken, göçenlerden bir çoğunun ev bulamadıkları için bu soğukta çoluk çocuk çadırlarda kaldığını anlatıyor. Aynı şekilde Cizre'den birlikte göç ettikleri dayılarının ise ev bulamadıkları için şimdi dört aile bir eve yerleşmek zorunda kaldıklarını da söylüyor.

Felek, gece araba sesi duyunca, baskına geldiklerini düşünerek hemen irkildiğini belirtiyor. Sonra Cizre'de değil de, Tarsus'ta olduğunu anımsayarak sakinleşebili-

or.

Görüşüğümüz kişilerin durumu hemen hemen aynı... Hepsisi de, TC'nin sömürgeci terörü nedeniyle yerlerinden, yurtlarından sürülmüş yoksul Kürt insanları. Sürgün, aynı zamanda ekonomik bir yıkım olarak yapılmış yakalarına. Ev kirası, ekme borcu gibi mültecilik koşullarında henüz tanışılan kavramlar, bu güne kadar biçimlendikleri değerlerde yeni yabancılaşmaların da kapılarını aralıyor şimdi. Ancak, tüm bu olgular, onların sömürgecilere karşı öfkesinin her geçen gün daha artmasına da yol açmış durumda. Patlamaya hazır bu öfkenin doğru yerlerde örgütlenmesi, kirli sömürge savaşının giderek batağına saplanan TC'nin kendi kalbinden vurulmasının da anahtarını oluşturacaktır.

Geliye Huni.

TATVAN-İlçeye bağlı **Avetax** ve **Ünsüz** köylerinde ikamet eden köylüler can güvenliklerinin olmadığı gerekçesiyle köyleri boşaltmaya başladılar.

ARALIK-İlçeye bağlı Alagızıl köyü ve Yanı köyde korucular tarafından roket ve uzun namlulu silahlarla tarandı.

6 Ocak-DIYARBAKIR-Gerillaların 3 Ocak günü Lice ilçesine bağlı Engüle karakolunu basmasından sonra minübüsü tarayan devlet güçleri 5 kişiyi öldürdüler. Engüle köyündeki 9 evi yakıp yıktı. Köyün top atışına tutulması sonucu 1 çocuk öldü, 2 kişi de yaralandı.

7 Ocak 94-İĞDIR-İğdir ve Aralık'a bağlı yaklaşık 38 köydeki gencin baskılardan dolayı 500 ünün metropollere göç ettiği, 100'ününse PKK'ye katıldığı bildirildi.

TATVAN-Tatvan'a bağlı **Avetax, Xıyartak, Vanik, Ünsüz, Ez** ve **Kurtikan** köylerine baskın düzenleyerek ikisini ateşe verdikleri bildirildi.

9 Ocak -94-SİİRT-Baykan ilçesi **Gırdikan (Çevrim tepe)** köyüne baskın düzenleyen askerler 6 evi yakıp, köylüleri göç etmeye zorladılar.

ŞIRNAK-Cizre ilçesinde güvenlik güçlerinin baskısı sonucu halk ilçeyi terk ediyor. Cudi mahallesinde 1000 i aşkın aile evlerini terk etti.

10 Ocak-URFA-Ağustos 93 tarihinde 56 haneli Viranşehir'e bağlı Kanık (Dardoğan) köyünün tamamen boşaltıldığını belirten köylüler koruyucu olmamak için

göç ettiklerini anlattılar.

11 Ocak 94 -BATMAN-Eruh'a bağlı **Dağyeli Taşkonak, Kergor ve Payamlı** köylerinden yaklaşık 1000 yakın köylü yaya olarak göç ettiler. **Kerğor** köyünden 1'i çoban 3 kişi öldü

CIZRE-Cizre'ye yönelik devletin yaptığı top atışları sonucu 2'si çocuk 6 kişi ölüirken, 5 kişi de yaralandı.

DIYARBAKIR-Lice ilçesine bağlı **Sise (Yolçatı), Bamitne (Kurtlu), Derxust (Dibek)** köyleri ve toplam 50 hane yakılırken 5 köylü gözaltına alındı.

MARDİN-Nusaybin ilçesine bağlı 7 köye baskın düzenleyen devlet güçleri köylüleri göçe zorladıkları

SERİKANYA ve **BÜZGÜRE** köylerini yakan asker-

lerin **ÇALI** köyünde 4 evi yıktıklarını öğrenildi.

KURDISTAN TÊ ŞEWITANDIN !

14 Ocak 94-TATVAN-Merkeze bağlı Çanges ve Kirtvan köylerinin boşaltılmaya zorlandığı belirtildi. **Çarsen, Vanik** ve **Ez** köylerinin yakılmasının ardından **Avetax** ve **İnsüs** köylerinin tamamen boşaldığı, **Uranis (Anadere)** mıntikasında bulunan **Kürt, İnzan** ve **Engesor** köyünden çok sayıda köylünün göç ettiği belirtildi.

15 Ocak 94-TATVAN-Merkeze bağlı **Sarxaç** ve **Vanik** köyüne devlet tarafından baskın düzenlendi. **Sarkaç** köyünde evlerin yıkıldığı, helikopter bom-

bardımanı sonucu 45 ev tamamen yanarken

KURTIKAN (Tokaçlı) ve **Poşvosk (Paşaelmalı)** köyünde ilçe merkezine göçler sürüyor.

MARDİN-Merkeze bağlı **Kurdise (Yardere)** köyünde bazı evlerin yakıldığı ve köyün boşaltılması içinde 7 gün tarandı bildirildi.

NUSAYBİN-İlçeye bağlı 7 köy tamamen boşaltıldı.

CIZRE-26 Aralık'ta ilçeye Kereşa ve Serdağlı köyleri, Belefent mezarına havan topu atıldı. Kereşa köyünden Mehmet ve Tabet Sevgin ve Reşiye

adlı 3 köylü yaşamını yitirdiler. Köylerden yoğun bir göçün başlatıldığı bildirildi.

İDİL-İdil'e bağlı Yarbaşı köyü ve Hendek köylerine top atışı yapıldığı ve Yarbaşı köyünde 1 kadın yaşamını yitirdi. Bu köylerde yaklaşık 8-9 hanenin kaldığı bildirildi.

CIZRE-İlçe merkezinin Cudi ve Sur mahallerine hava topu atılması sonucu M.Emin ve eşine Mümine Ratmış ve 1 yaşındaki çocukları yaşamını yitiren ev halkından 60 yaşındaki Mele İsmail, Yusuf, Loğman ve Osman Tefik yaralanmıştır. Yine aynı mahallede top atışı sonucu ikisi çocuk 5 kişi ölüirken, M. Şerif Bilgiç de yaralandı.

16 Ocak 94-TATVAN- İlçeye bağlı **Çorsin, Sarxaç, Ez, Avetax, İnsüs, Vanik** köyleri yakılarak boşaltılmak suretiyle Tatvan 6. zırhlı Tugay Komutanlığına bağlı askerlerin yerleştiği bildirildi.

DARGEÇİT-İlçeye bağlı Baskile köyünün yakıldığı bildirildi.

11 Mart'ta, İstanbul İkitelli Köyü, Ayazma Mahallesi'nde Kürtlerin yaptığı yaklaşık 60 Gecekondu 300 asker ve 100 zabitanın gözetiminde yıkıldı

METROPOLDE DE KÜRTLERİN EVİ BAŞINA...

İSTANBUL AYAZMA'DA YIKIM

11 Mart'ta, İstanbul İkitelli Köyü, Ayazma Mahallesi'nde Kürtlerin yaptığı yaklaşık 60 gecekondu, 300 asker ve 100 zabitanın gözetiminde dozerlerle yıkıldı. Yıkım sırasında 9 kişi gözaltına alınırken, yıkıma engel olmak isteyen bir Kürt genci askerler tarafından dipçiklerle dövülerek yaralandı.

Kürdistan'daki sömürgeci terör ve baskıdan dolayı topraklarından göç etmek zorunda bırakılan Kürtlerin, ağır muhacirlik koşulları altında kurdukları kolonilere her gün bir yenisi daha eklenmekte. Ayazma Mahallesi de, İstanbul'da, son bir kaç yıl içinde, kurulan bu kolonilerden sadece biri.

Gecekondu mahallelerinin tüm özelliklerini burada görmek mümkün... En küçük bir yağmurda, çamur deryasına dönen yollar değil bir gecede, bir kaç saat içinde yapılmış izlenimi veren derme çatma kondular, Kürdistan'dan kopartılmanın öfke ve hüznünü yüreklerinde taşıyan kadınlar, bir günü daha amele pazarlarında ya da işporta tezgahlarında geçirmek üzere yollara dökülen yorgun erkekler ve her şeye rağmen neşelerinden hiç bir şey eksilmeyen çocuklar...

Ayazma; bu toprakların derinliklerinde yatan köklerinden kopartılarak sürülen bir başka halkın, Rumların, kutsal saydıkları pınarlara verdikleri addır. Bu mahalle de adını böyle bir kaynaktan alır. Tüm mahallenin su ihtiyacı, 1 km mesafedeki bu kaynaktan taşınarak sağlanır. Bu bakımdan, mahalleli için de kutsaldır bu kaynak.

17 Ocak 94-SURUÇ-İlçeye bağlı yaklaşık 50 köyün muhtarlarıyla toplantı düzenleyen İl Tugay Jandarma Komutanı Serel Saral köylülere korucu olmalarını, aksi taktirde köylerini yakacaklarını belirtti.

18 Ocak 94-LICE-Lice'ye bağlı Engül köyünü basan TC güçleri, köylülere gerillaların saldırmaması talebinde bulunmalarına karşı köylülerin arabuluculuk yapamayacaklarını belirtmeleri üzerine daha önce kısmen yakılan köy tamamen yakıldı. Köye yakın olan benzin istasyonu ateşe verildi. Askerler bir sonraki operasyonda köyden Lice'ye giden minübüsü taramaları sonucu 5 kişi öldürüldü.

ÖMERLİ-İlçeye bağlı Fıstıklı köyünü basan TC güçleri köyü terketmedikleri gerekçesiyle bütün köylüler meydan dayacağından geçirdiler.

ARDAHAN-İlçeye bağlı Xerabe köyünü basan askerler köydeki azı evleri yakarak aralarında Hani Avcı ve Mehmet Altuğ'unda bulunduğu 8 kişiyi gözaltına aldılar.

20 Ocak 94-NUSAYBİN-İlçeye bağlı Sereçke, Serince ve Zarova köylerini boşaltmaları için devlet güçleri tarafından bir hafta süre tanındı.

BAYKAN-Nizamettin Toğuç'un **Gırdıka (Çevrimtepe)** köyü devlet güçlerinin 3 kez baskınına uğrayarak tamamıyla yakıldı.

HAMUR-Hamur'a bağlı yaklaşık 30 köyün asker ve Özel Tim tarafından boşaltılarak korucu olmaları yönünde tehdit ettiler.

KARAKOÇAN-İlçeye bağlı Muhabet köyüne asker-

lerce düzenlenen baskında 7 köylü gerilla diye öldürüldü.

22 Ocak CİZRE-Cizre kent merkezinde yapılan baskın sonucu toplam 9 kişi öldü, 11 kişi de yaralandı. İlçedeki Kurtuluş ve Cudi mahallelerine baskın düzenleyen askerler, bütün erkekleri gözaltına aldılar. 500 den fazla kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

İĞDIR-Merkeze bağlı Yukarı Alicanlar ve Muştalı köyünü basan devlet güçleri sağlam kalan evleri yakarak 15'e yakın köylüyü gözaltına aldılar.

KIZILTEPE-İlçeye bağlı İşerya (Dikman) köyünü basan devlet güçleri Hamit Akkoyun adlı

köylünün evini ateşe vererek yaktılar.

ULUDERE-İlçeye bağlı Kelik (Bağlı) köyüne baskın düzenleyen devlet güçleri, köylülere ait ot,saman ve hayvanları evlerle birlikte yaktılar.

26 Ocak 94-SİİRT-Milletvekili Zübeyir Aydar'ın köyü **Derravit** ikinci kez Özel Timler tarafından basılarak bir çok evin yaktığı bildirildi.

27 Ocak-BEŞİRİ--KOZLUK-Ateşkes bitiminden bugüne kadar boşaltılan köyler **Herende (Aear)**, **Henve (Dalbaşı)**, **Ardaye(Güneşli)**, **Tirej (Ömerli)**, **Tanze (Heybeli)**, **Permesa (Aydınlık)**, **Helis (Çağlı)**, **Tumak (Gümüşiörgü)**.

28 Ocak 94-HASANKEYF-İlçeye bağlı **Mirdese** ve **Kalehe** köyleri Özel Timler tarafından tamamıyla yakıldı.

AĞRI-İĞDIR-İğdir'a bağlı 22 köy boşaltılması için Özel Timler tarafından baskına uğradı.

30 Ocak 94 SİİRT-DEP milletvekili Zübeyir Aydar'ın **Deravüt** 3.kez basılarak bütün evler yakıldı. 1500 kiş göç etti.

LICE-Lice'ye bağlı Çelabi mezarası asker ve korucular tarafından basılarak yakıldı.

31 Ocak 94-VARTO-Varto'ya bağlı **Qarapıngal (Karapınar)** köyüne bağlı **Gomaberxo, Gomaxacı, Muhammed** mezarlarına baskın düzenleyen devlet güçleri 2 mezarı tamamen yaktılar.

KARLIOVA-Karlıova'ya bağlı **Seği (Çobantaşı)**, **Xelifan (Halifan)**, **Azizan(Sudurağı)**, **Hacıyan (Hacılar)**, **Cofran (Darlıtepe)** köyleri korucu olmaları yönünde sürekli baskıya maruz kaldıkları için göç ettiler.

DİĞOR-İlçeye bağlı **Bacalı** köyüne baskın düzenleyen devlet güçleri köyde yağma ve talan yaptılar.

GÜÇLÜKONAK-İlçeye bağlı **Kerxer (Demirboğaz)**, **Deravut (Peyamlı)**, **Dağyeli(Neviya)**, **Şikeftiya (Taşkonak)**, **Geliye Osman**, **Zıvınga Sikaka (Ağaç Yurdu)** ve bunlara bağlı mezarlar Özel Timler ve korucular tarafından yakılarak köylüler göç etmeye zorlandı.

KURDISTAN TÊ ŞEWİTANDIN !

adını böyle bir kaynaktan alır. Tüm mahallenin su ihtiyacı, 1 km mesafedeki bu kaynaktan taşınarak sağlanır. Bu bakımdan, mahalle için de kutsaldır bu kaynak.

Nüfusu, çoğunlukla Erzurum, Kars ve Ağrı'dan göçen Kürtlerden oluşan Ayazma, aynı zamanda devlet güçlerinin potansiyel "terörist" olarak nitelediği mahallelerden de biridir. Akşamları, mahallenin giriş ve çıkışlarında sık sık jandarma tarafından kimlik kontrolleri yapılır. "Terörle mücadele" timleri de, oluşturdukları muhbir ağı vasıtasıyla ilgilerini hiç eksik etmezler bu mahallenin üzerinden. Sık sık düzenlenen baskınlarda evler didik didik aranır, darmadağın edilir ve "şüpheliler" gözaltına alınır.

Her seçim döneminde, halka olur olmaz vaatlerde bulunmak artık adetten sayılmaktadır. Kürdistan'da sürdürülen haksız sömürgeci savaşa aktılan trilyonlarca liranın faturasını emekçilerin ve yoksul halkın sırtına yükleyen siyasi iktidarın, yaklaşan "yerel seçimler"den dolayı, halka umut dağıtmak amacıyla "gecekondu tapu verileceğini" ilân etmesi, Ayazma'da da yoğun bir

yükleyen siyasi iktidarın, yaklaşan "yerel seçimler"den dolayı, halka umut dağıtmak amacıyla "gecekondu tapu verileceğini" ilân etmesi, Ayazma'da da yoğun bir hareketliliğe ve hummalı bir faaliyete yol açtı. Sağdan soldan bulunan üç-beş kuruşlar, elde avuçta olanlarla birleştirildi ve borç-harç da olsa başlarını sokabilecekleri bir yer yapmanın telaşına girişildi. Ne mimari, ne proje, ne statik, ne dinamik, ne de başka mühendislik hesapları. Üst üste konan piriketler, göz kararı alınan hizalar, eski inşaat artığı doğramalarla bu iş pekâla olabiliyordu. Çoğunluğu Kürdistan'dan yeni göçmüştü ve ne zamandır yanlarına misafir oldukları akrabalara artık daha fazla yük olmamanın sabırsızlığını taşıyordu. Sonuçta, çoğu sıvasız ve badanasız evler, birer ikişer ortaya çıkmış, kadınlar maharetli elleri ve kendilerine özgü yaratıcılıklarıyla evi düzenlemişlerdi bile.

Ne var ki; şu günlerde binlercesi dikilen koca koca apartman tipi binalar arasından her nasılsa bir tek kendilerinin mütevazı gecekonduları göze batmıştı. Önce,

Ne var ki; şu günlerde binlercesi dikilen koca koca apartman tipi binalar arasından her nasılsa bir tek kendilerinin mütevazı gecekonduları göze batmıştı. Önce, Belediye'nin Zabıta Amiri adam göndererek kendilerinin "görülmesini" istemişti. Daha mahalleliler bu meseleyi nasıl halledeceklerini aralarında kara kara düşünüp bir çıkış yolu ararlarken, bu kez İçişleri Bakanlığı'nın direktifiyle Valiliğin "yıkım" talimatı ulaşı-yordu Ayazma'ya.

Küçükçekmece Belediyesi, hiç vakit geçirmeden gecekonduların yıkımına karar veriyor ve mahallenin muhtar adayı, aynı zamanda da DEP üyesi olan **Mahmut Gülmez**'i çağırarak, yeni yapılan gecekonduların kendilerine gösterilmesini istiyordu. Ancak **M. Gülmez**'in, muhbirlik yapmayacağını söyleyerek bu isteği reddetmesi üzerine Belediye görevlilerince, geceleri gizli gizli mahalleyi dolaşiyor ve yıkılacak evler tesbit ediliyordu. Nihayet 11 Mart'ta, çok sayıda asker tarafından ablukaya alınan mahallede, daha önceden tesbit edilen yaklaşık 60 kadar evin yıkımına geçiliyordu. Askerlerin de yardımıyla Belediye Zabıtalı tarafından dozerlerle yapılan yıkımda, evlerin bir çoğu içlerindeki eşyalarla birlikte yerle bir edili-yordu. Gecekonduların yıkılmayacağı sözüne güvenerek borç harç başlarını sokacak bir yer yapan Ayazmalıların umutları da evleriyle birlikte yerle bir oluyordu. Yıkıma engel olmak isteyenlerden Kürt gençlerinden biri, dipçik ve tekme darbeleriyle yaralanırken, aralarında **Mahmut Gülmez**'in de yer aldığı 9 kişi ise gözaltına alınarak 1 gün karakolda tutuluyordu.

Olaydan sonra, aralarında İstanbul **İl Başkanı Kemal Parlak**, **PM Üyesi Ali Beyköylü** ve **Esenyurt İlçe Başkanı Orhan Kaya**'nın da bulunduğu bir DEP heyeti incelemelerde bulunmak üzere Ayazma'ya gitti. Yıkımların yapıldığı yerleri gezen ve evleri yıkılanlarla görüşen heyetten **Kemal Parlak** yaptığı konuşmada, "Kürdistan'da Kürt köylerini yıkan devlet bugün de burada Kürtlerin yaptığı gecekonduları yıkmaktadır. Bu ikisi arasında hiçbir fark yoktur" dedikten sonra, İstanbul Emniyet Müdürü **Necdet Menzir**'in "teröristler göç edenlerin evlerinde kalıyorlar" diyerek Kürtlerin kaldığı yerleşim alanlarını hedef gösterdiğine dikkat çekti ve Ayazma'daki yıkımların siyasi nedenlere dayandığını belirtti.

Gecekonduları yıkılanlar, yaşadıkları olayların etkisinden henüz kurtulamamışlardı. Kendileriyle yaptığımız

1 Şubat 94-ERUH-Eruh'a bağlı **Ersa (Gedikyaşar), Şavuran (Kuşdalı), Eski** ve **Şukan** köylerine yapılan baskında Jandarma komutanı Hüseyin Kurt köylerin boşaltması için 5 gün süre tanıdığını söyledi.

4 Şubat-ERUH-İlçeye bağlı **Saltana (Akdiken)** köyünü basan Özel Ordu mensupları 7 evi yakarak köylülere köyü boşaltmaları yönünde 7 gün süre tanıdığını bildirdi.

CIZRE-Kent merkezi tekrar tarandı. Birçok işyeri tahrip edilirken hastahaneye birçok yaralının kaldırıldığı bildirildi.

5 Şubat-KOZLUK-Kozluğa bağlı 30 köy muhtarının köylerini boşaltmaları yönünde verilen sürenin dolduğunu fakat köylerini boşaltmayacaklarını belirttiler.

BEŞİRLİ-İlçeye bağlı **Mezreşe, Ganika** ve **Memika** köyleri sürkeli baskıya uğradıkları gerekçesiyle korucu olmamak için göçettiler.

7 Şubat-GÜÇLÜKONAK-İlçeye bağlı **Derhala, Meydanasilik, Dere, Zıvingo, Şıkaka, Şikaftiya** köylerine baskın düzenleyen devlet güçleri birçok evi yıktıkları, Hüsnü Yılmaz, Sait Demirtaş ve Mitezer Koçar adlı kişileri öldürdüklerini bildirdi.

9 Şubat-CIZRE-Cizre yine tarandı. Askeri yağmağın yapıldığı köyde 200 aile Çukurova'ya göç etti.

ÇÜNGÜŞ-Çüngüş'e bağlı Gazo (Çınar), Derdere, Xaya (İbikkaya), Karameşe, Keleşovler Bir (Kuyu) köylerine zorla koruculuk dayatılarak baskı yapıldığı bildirildi.

10 Şubat-ERUH-Usteğmen H.Kurt komutasındaki Özel Ordu Birliklerinin 1 hafta önce tehdit ettikleri Eruh'un **Sapan Köyü** tamame boşaltıldı.

11 Şubat-SİİRT-Eruh'un **Eynçirk** köyüne bağlı 8 hane olan **Koxa (Çırpılı)** mezrasında boşaltıldı.

DİGOR-Köylere yapılan operasyonlarda gözaltına alınan 29 kişiden 22 kişi tutuklandı. Ayrıca ilçeye bağlı Bocalı köyüne baskın düzenleyen devlet güçleri ev aramalarından sonra köylüleri meydan dayacağından geçirdiler. Aynı şekilde gözaltına alınan 28 köylü'nün yoğun işkence altında olduğu gelen haberler arasında.

12 Şubat-ERUH-İlçeye bağlı **Ersey (Gedikyaşa)** köyüne devlet güçlerince yapılan baskında köyüm tamamı yakıldı.

14 Şubat-SİLOPİ-Gerilla baskınından sonra Silopi ilçe merkezi harabeye çevrildi. 11 sivilin ilçe dışına çıkartılıp kurşuna dizildikeler öğrenildi. Karşıyaka mahallesinde 2 çocuk öldü.

DERSİM-Merkeze bağlı **Haceri(Güleç)** köyü askerlerce basılıp birçok evin yakıldığı ve köyün boşaltılması için süre verildiği belirtildi.

15 Şubat-CIZRE-Askeri panzerin nehre uçmasından sonra nehrin çevresindeki mahalleleri tarayan askerler 1 kişiyi öldürdü. Birçok kişide yaralandı.

TUTAK-İlçeye bağlı 26 köy devlet güçlerinin ya korucu olun yada köyü boşaltın baskısı nedeniyle göç ediyorlar.

16 Şubat-TERİK-İlçenin yaklaşık 2000 erkeğinin Koça meydanında toplayarak tek tek numaralandırıp kamerasız aya aldı.

MARŞ-Çağlayancerit ilçesine bağlı **Kalecik mezrası Özel Timler tarafından yakıldı.** **Elbistan** ilçesine bağlı **Hasanalı** köyünün **Remik** mevkiine baskın düzenleyen Özel Timler birçok evi ateşe vererek yaktdılar.

19 Şubat-ARALIK-İlçeye bağlı **Aşşağı Topraklı** köyüne baskın düzenleyen asker ve korucular köyü rastgele tarayarak 80 köylünün gözaltına alınmasından sonra köyün tamamıyla boşaltıldığı bildirildi.

KURDISTAN TÊ ŞEWITANDIN !

EM MAXWAZIN BİN-POSTAL !

ASKERİ İŞGÂLE SON !

İSTANBUL KOLONİLERİNDE

KÜRT AVI..

görülmeye, yıkım ekiplerine korku ve örgütsüzlükten dolayı yeterince tepki gösteremediklerini, Kürt olmalarından dolayı da, benzerlerine göre çok daha şiddetli bir yıkım yapıldığını, taş taş üstünde bırakılmadığını belirttiler. Ayrıca yıkıma katılan askerler arasında, sonradan Kürt oldukları öğrenilen bazılarının yıkım sırasında ağladıklarının görüldüğünü de belirttiler. Mahalle halkı yerel seçimlerin olduğu bir dönemde yalnızca Ayazma'da yeni yapılan gecekonduların yıkılmasını Kürt olmalarına bağlıyorlar. Yıkımdan sonra mahalle halkına "geçmiş olsun" ziyaretlerinde bulunmak isteyen SHP Küçükçekmece İlçe Örgütü'ne "yıkılan da sizsiniz, yıktıktan sonra geçmiş olsun" gelene de sizsiniz. Eğer mahalleye gelerseniz halk sizi sille tokat kovar" diyerek gelmemeleri konusunda uyardıklarını ve tepki gösterdiklerini belirttiler.

Evi tamamen yıkılan bir Kürt kadını ise 4 çocuğunun olduğunu, ailesiyle birlikte 4 yıl önce Karayazı'dan, devlet baskısından dolayı göç ederek İstanbul'a geldiklerini, 1 ay önce dışından trnaklarından arttırdıklarıyla kendi evlerini yaptıklarını belirtiyor ve evinin yıkıntılar arasındaki buzdolabını göstererek, eşyalarını dahi dışarı çıkarmadan evinin yıkıldığını, yatakta hasta yatan çocuğunun zabıtalardan tarafından çıkarılarak dışarı atıldığını, bunun üzerine kendisinin tek başına zabıtalara tepki gösterdiğini kızgın bir şekilde anlatıyordu.

Yıkılan yerlerde şimdi sadece bir kaç binanın enkazı duruyor. Binaların büyük çoğunluğunun enkazı dahi bırakılmamış durumda. Çocuklar ise yine her zamanki gibi güllüklerinden ve zafer işaretlerinden hiç bir şey yitirmeden dolaşıyorlardı...

□□Tuzla eyleminin ardından Menzir hedef gösterdi; 150 kişi gözaltına alındı

ARGK'nin üstlendiği 12 Şubat 1994 tarihinde Tuzla'da gerçekleştirilen eylemden sonra bir açıklama yapan Emniyet Müdürü **Necdet Menzir** "Örgüt mensupları, İstanbul'a daha önce göç etmiş vatandaşlarımızın evlerinde barınıyorlar. Hemşerilik bağı altında suçluyu evlerinde saklayanlar bu işten vaz geçsin, yoksa yarın onlarla birlikte hesap vereceklerdir" dedi. Menzir'in açıklaması İstanbul'daki Kürt kolonilerine yönelik olarak yapılacak operasyon ve saldırıların startını oluşturdu. Açıklama ayrıca, bu yörelere yönelik saldırı ve infazları da meşru kılmaya, kamuoyunu bu duruma hazırlamaya uyarlıydı.

Menzir'in açıklamasından sonra harekete geçen polis kuvvetleri **Tuzla, Pendik, Esenyalı, Sultanbeyli, Soğanlık, Esenyurt, Avcılar, Parseller, Taksim-Tarlabaşı, Bağcılar, Küçükköy ve Karayolları** gibi yerlerde 15 gün içinde çoğu DEP üye ve yöneticilerinden oluşan 150 kişiyi göz altına aldı. Bu yerleşim alanlarından operasyonlar halen sürmektedir.

TC devleti KUKM'nin kitle dinamiklerini kırmak için Kürdistan'da köyleri yakıp yıkarak boşatmaya, Kürt coğrafyasını insansızlaştırmaya, azgın bir terör dalgasıyla kitleleri terörize ederek sindirmeye çalışırken, Türkiye metropollerinde de Kürt kitlelerini sindirmek, ülkesine ve ulusuna karşı görev bilinçlerini köreltmek, korku ve yıldırgan hakim kılmak amacıyla polisye baskıları yoğunlaştırıyor. Polisye baskı Kürdistan'daki gibi örgütlü yapılardan başlayarak, Kürt kimlikli sıradan insana kadar yayılıyor.

Saldırıların özellikle yurtsever kitlenin yoğunlaştığı alanlara, buralarda ulusal demokratik mücadele içinde öne çıkan unsurlara yönelik olması tesadüfi değil. Bu sindirme operasyonu, yerel seçim takvimiyle birlikte ele alındığında DEP yönetici ve üyelerinin seçilmesi anlam kazanıyor. Devlet DEP'in ve DEP tabanının yerel seçimlere ilişkin faaliyetlerini barajlamaya çalışıyor.

Tuzla eyleminden sonra gözaltına alma furçasının dökmü ve gözaltına alınanların ismini tespit edebildiğimiz kişilerin listesi aşağıdadır:

Tuzla DEP İlçe Yönetim Kurulu Üyesi **Rifat Sopapanlı** ve 5 kişi gözaltına alındı. Pendik Esenyolu Mahallesi'nde bir evi basan polisler 16 yaşındaki V.S., 20 yaşındaki **Murat**, 22 yaşındaki **Ertaş** ve **Kemal Sapanlı** adındaki kardeşleri gözaltına aldı. Polisler evin altını üstüne getirdiler. (15 Şubat 94)

DEP Küçükçekmece II Yönetim Kurulu Üyesi **Nurettin Kaplan**, Üyeler **Faruk Kaplan, Nuri Öztaş, Nevzat Kocak** ve adları belirlenmeyen iki kişi gözaltına alındı.

DEP İstanbul II Yönetim Kurulu Üyesi **Omer Aşkara** ve Pendik İlçe Başkanı **M.Emin Tenlik**'in de aralarında bulunduğu 40 kişi Sultanbeyli'de gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan isimleri belirlenenler şunlar: **Mehmet** ve **Dudul Toplu, Şakir ve Mehmet Bahadır, Miakıl Artın, Allahverdi Yılmaz ve Musit Kılıç**. Son bir kaç gün içinde **Tuzla, Soğanlık ve Pendik**'te 43 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanlardan haber alınmıyor. (18 Şubat 94)

Esenyurt'ta DEP üyeleri **Tuncer, Şener, Eser ve Yener Alioğlu** ile misafirleri **Tahsin Mengioğlu** gözaltına alındı. Avcılar Parseller'de bir eve baskın düzenleyerek karakol kuran polisler, **Gülizar Yapan (60), Ali Rıza Yapan, İsmail Alaca, Baki Alaca, Kenan Yapan, Muzaffer Yapan ve Arkin** adındaki bir kişiyi gözaltına aldılar. Avcılar Cihangir mahallesinde Siirt-Eruh nüfusuna kayıtlı **Cevdet Ekinci, Behçet Yumuşak, Burhan Yumuşak, Rıdvan Ekinci ve Abdullah Ekinci** gözaltına alındı. (20 Şubat 94)

Bağcılar'da iki ayrı eve düzenlenen baskında **Rıza Yarga ve Nejdet Boğa** gözaltına alındı. (21 Şubat 94)

Kaynarca Karapınar Mahallesi'nde yapılan operasyonlarda DEP Pendik İlçe üyesi **Latif Avcı** ile aynı mahallede oturan **Faik İşler** ve adı belirlenmeyen üç kişi gözaltına alındı. Unkapanı'nda mazlum Plak'ın sahibi **Bayram Yurdakul** gözaltına alındı. Taksim Tarlabaşı'nda bir eve yapılan baskında **Mehmet, Abdülkerim, Mehmet ve Arif Çiçek** ile **Gesas** ve **Fırat Çavuk** gözaltına alındılar. (22 Şubat 94)

Bağcılar'da bir eve baskın düzenleyerek karakol kuran polisler **Hasan Aktürk** ve şahin Aktürk ile Komşuları **Hasan Akbaş** gözaltına aldılar.

Esenyurt'ta aralarında Lesi öğrencisi **Emre Yağan**'ında bulunduğu **Ali Rıza Yağan, Kenan Yağan, Muzaffer Yağan** ve misafirleri **İsmail Alaca, Baki Alaca** gözaltına alındılar. (25 Şubat 94)

Şehsuvarbey Kulluk sokaktaki bir eve baskın düzenleyerek karakol kuran polisler **Nimet Acar, Mahmut Gürel ve zeynel Abidin İsa'yı** gözaltına aldılar. (28 Şubat 94)

Küçükköy Karayolları mahallesinde bir eve baskın düzenlendi. Baskında **Metin Adar, Nevzat Adar, Behi Şenses** ve **Kamil bayram** ile adı belirlenmeyen bir kişi gözaltına alındı. (1 Mart 94)

Strerka Rizgari/Istanbul

TÜRK MIT'İ CINAYETLERİNE BİR YENİSİ DAHA

BAYAN GAZETECİYE SUİKAST
Elizabeth SCHMIT
Zaho'da öldürüldü.

Son dönemlerde yurt dışında siyasi cinayetlerini yoğunlaştıran MIT elamanları Kıbrıs'ta bulunan Kürt'lerle Yardımlaşma Derneği başkanı **Teofilos Yorgiyadis**'ten sonra şimdi de **Lissy**'i katletti.

Kürdistan sorunuyla yakından ilgilenen Alman bayan gazeteci **Elizabeth (Lissy) Schmit** Güney Kürdistan'ın Süleymaniye kenti yakınlarında korumasıyla birlikte MIT tarafından hazırlanan bir suikast sonunda 5 nisan günü öldürüldü.

Lissy için Süleymaniye kentinde düzenlenen cenaze törenine kalabalık bir kitle katıldı.

Lissy'nin cenazesi daha sonra **Hewler**'e oradan da Almanya'ya gönderildi.

Lissy Schmit için Münih'te de 'İrkçılığa Karşı Birlik' örgütü tarafından bir anma yürüyüşü yapıldı. Yürüyüşe çok sayıda Kürt ve Alman'ın dışında tanınmış politikacılar katıldı.

Güney Kürdistan'dan edindiğimiz bilgiye göre **Lissy**, öldürülmeden önce defalarca Türk MIT'i tarafından öldürülmekle tehdit edilerek, öldürülecekler listesine alındığı bildirilmiş.

ULUSAL DEMOKRATİK KADIN DERNEĞİ

□ "UDKD; Kürdistan'daki sömürge boyunduruğuna, bunun yol açtığı jenoside, asimilasyoncu politikalara ve her türlü tahribata karşı mücadeleyi temel demokratik görevleri arasında sayar. Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı'nı gerçekleştirme yönünde verilen ANTI-SÖMÜRGEÇİ mücadelenin etkin bir parçası olmayı amaçlar. "

Haziran 1990'da değişik siyasal anlayışlara sahip bir grup Kürt kadınının "**Bağımsız Kürt Kadın Örgütlenmesi**" amacıyla hazırladıkları bildiri, **Ulusal Demokratik Kadın Derneği'nin (UDKD)** de ilk harcı sayılabilir. Bildiri, Kürt Kadın Hareketinde, özgün konumu itibariyle bağımsız nitelikli bir ulusal kurumlaşma hedefini tartışmaya açmaktadır. Çalışmaların bu dönemi, kamuoyunda "**Bağımsız Kürt Kadın Grubu**" tartışması olarak bilinmektedir. Bu dönemde, bir yandan "**Bağımsız Kürt Kadın Örgütlenmesi**"nin niteliği, programı ve tüzüğü üzerine içte yoğun bir tartışma süreci açılırken, bir yandan da güncel gelişmeler hakkında kamuoyuna dönük yaygın ve etkin faaliyetlerde bulunulmuştur. Süreç içinde "**Ulusal Demokratik Kadın Grubu**" adı alınırken, yürütülen iç tartışmalar ise; oluşum içinde azınlıkta bulunan bazı çevrelerin çalışmalarından ayrılmaları ve kalanların da, daha önce hazırlanıp kabul edilen ortak programa sahip çıkarak, Ağustos 1993'de **Ulusal Demokratik Kadın Derneği**'ni kurmalarıyla sonuçlanmıştır.

Yaklaşık 3-4 yıllık bir emeğin ürünü olarak ve kendi içinde sancılı bir süreçten süzülerek bu günlere gelen **UDKD**, kendisini Anti-Sömürgeci Ulusal Demokratik Mücadele'nin etkin bir ögesi olarak tanımlarken, bu mücadele zemininde genelde kadınların, özeldede Kürt Kadınların özgün sorunlarına dikkatleri çekmektedir.

Derneğin niteliği ve amacı, resmi kuruluşunu tamamladığı Ağustos 1993 ayında kamuoyuna yapılan duyuruda şu ana hatlarla belirlenmiştir.

"...**UDKD; KUKM**'sinde kadın sorununu programatik bir çerçeveye oturtmak; Kürt kadınlarının sorunlarına sahip çıkmak; örgütlenme ve kurumlaşma zeminini olgunlaştırmak amacıyla üç yıl önce temelleri atılan ve gelinen aşamada önemli bir teorik ve pratik tecrübeye ulaşmış olan **UDKG**'nin (Ulusal Demokratik Kadın Grubu'nun) bir devamıdır.

Kadınların özgül sorunlarına olduğu kadar ulusal ve toplumsal sorunlarına da kadın kimliğiyle sahip çıkmayı amaçlayan **UDKD**; program ve ilkeleriyle, içinde farklı anlayışların ve farklı toplumsal katmanların yer alabilecekleri ve aynı düzlemde birlikte çalışabilecekleri bir perspektife sahiptir.

UDKD; tarihi zulme ve işgale karşı başkaldırıyla dolu olan Kürt Ulusunun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinde her zaman onurlu yerini almış olan Kürt kadınlarının; **Leyla Kasım'ların, Zerife'lerin, Zekiye Alkan'ların** onurlu mücadele geleneğinin mirasçısıdır.

UDKD; Kürdistan'daki sömürge boyunduruğuna; bunun yol açtığı jenoside, asimilasyoncu politikalara ve her türlü tahribata karşı mücadeleyi temel demokratik görevleri arasında sayar. Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı'nı gerçekleştirme yönünde verilen anti-sömürgeci mücadelenin etkin bir parçası olmayı amaçlar.

UDKD; ulusal nitelikli bağımsız demokratik kadın örgütlenmesi ile bir yandan cins olarak kendi özgül sorunlarına sahip çıkarken; ulusal ve toplumsal boyunduruğun kırılması ve böylece toplumun dönüştürülmesi sürecinde de etkin olarak yer alır.

UDKD; Kürt kadınlarının, siyasal ve toplumsal yaşamın her alanında etkin olarak yer alması için mücadele eder. Bu amaçla kadınların yetenek ve beceri-

lerini geliştirebilmelerinin önündeki engellerin kaldırılması için çalışır..

UDKD; metropollerde mültecilik koşullarında yaşayan, asimilasyon politikaları sonucu kendi kimliğine yabancılaşmış, dört duvar arasına hapsedilmiş Kürt kadınlarının dünya, ülke ve kadın gerçekliğine duyarlı kılınması ve bilinçlendirilmesi için çalışır.

UDKD; Kürt kadınının bir bütün olarak kendi kimliğine sahip çıkmasını, bedeni üzerinde söz sahibi olması ve cinsel yabancılaşmayı kırmasını kurtuluşunun önemli ölçütlerinden sayar.

UDKD; geleneksel değer yargılarından kaynaklanan cins ayrımcılığına karşı mücadele eder. Sömürgeci ve cinsiyetçi sağlık politikasını red eder. İrkçi ve asimilasyoncu eğitime karşı ana dilde eğitim hakkını savunur..."

Önüme, oldukça geniş ve kapsamlı hedefler koyan **UDKD**'nin programında, "Kürt halkı özgür olmadan, Kürt kadınının da özgür olamayacağından hareketle, Ulusal Kurtuluşun, Kürt kadınının kurtuluşunun ön koşullarından biri" olarak görüldüğü belirtilmektedir. Bu program ve anlayış doğrultusunda Kürt kadınlarına "bağımsız ve demokratik" bir örgütlenme modeli önerilirken, bağımsızlık anlayışı da; politik örgütsel düzeylerin programından, ezen ulus kadın hareketlerinden ve erkek egemen ideolojiden bağımsız olma şeklinde tanımlanmaktadır.

Üç yıldır, gerek kadınlara, gerekse Kürdistan'a ilişkin çeşitli etkinliklerde aktif olarak yer alınması, dinamik bir yapılanma süreci yaşandığını göstermektedir. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen değişik panel, toplantı ve gösterilerde yapılan konuşmalar, röportajlar, Kürdistan'daki çeşitli sömürgeci uygulamalara ilişkin protesto eylemlilikleri ve basın açıklamaları gibi etkinliklerin yanı sıra mahallelerde ve evlerde Kürt kadınlarının eğitim, sağlık gibi temel sorunlarına ilişkin faaliyetler, kurumsallaşma sürecinin de temelini oluşturmaktadır. 92 Ağustos'unun son günlerinde, Şırnak katliamını protesto etmek amacıyla gerçekleştirilen ve polislin saldırısı sonucu gözaltına alınan 28 kadından 7'sinin tutuklandığı Sultanahmet'deki "oturma eylemi", oluşumun militan niteliğini de öne çıkarmaktadır. Ki, bu eylemden itibaren polislin üzerlerindeki baskısı da, giderek kanıksanan bir süreklilik almıştır..

UDKD'nin; uluslararası alanda kurduğu ilişkiler aracılığıyla gerek Kürt ulusuna gerek Kürdistan'lı kadınlara yönelik ihlalleri uluslararası kamuoyunun dikkatine sunma yönündeki faaliyetleri, bilgiye ağırlıklı diplomatik çalışmalara da önemli bir ağırlık verdiklerini göstermektedir..

Eylül 93'de yayınlanan tanıtım broşürü, gerek Kürt Kadın Sorunu'na programatik bir çerçeve sunması, gerekse kamuoyuna yansıyan iç tartışmaları cevaplaması bakımından, **UDKD** ve Kürt Kadın Hareketi açısından önemli bir belge olarak nitelenmektedir. Üç dilde hazırlanan Salname 1994 ise, 'Kürt Kadın Sorunu'nu gündemleştiren bir anlayışla hazırlanmasıyla dikkat çekiyor.

Legal mücadele alanında ulusal nitelikli bir kurumsallaşmaya aday olan **UDKD**'nin legalitedeki duruşunun çerçevesi; sömürgeci yasalitenin dışında ve kaynağını tarihsel ve toplumsal haklılığından alan bir meşruiyetle belirlenerek, ulusal kurumlara mevcut legalite arasındaki ilişkinin sınırlarına da açıklık getirilmektedir.

Kısa süreli faaliyetlerindeki en önemli eksiklik ise enerjik ve yetenekli kadrolarının, Kadınların Kurtuluş Mücadelesinin tarihsel birikimlerini Kürt Kadın Hareketi'ne yeterince taşıyamamaları olarak görülebilir. Bunda, Kürt Kadın Hareketi'nin Kürdistan tarihi ve **KUKM** açısından yeni bir olgu olmasının ve bu alanda yararlanabilecekleri, üzerinde yükselbilecekleri bir deneyimden yoksun bulunmalarının büyük payı vardır. Ancak **UDKD** pratiğinde kısa süre içinde elde edilen kazanımlar Kürt kadın Hareketi'nin geleceğine güvenle bakmamızı sağlıyor.

UDKD Başkanı

Necla Tanrıkulu

"Güçlü bir kadın hareketi özgür Kürdistan toplumunun özgür bireylerinin teminatı olacaktır."

● *Ulusal Demokratik Kadın Derneği olarak nasıl bir oluşum sürecinden geliyorsunuz. Bize kısaca anlatır mısınız?*

● ● Öncelikle Kürt kadın örgütlenmesini yaratan koşullara kısaca değinmek istiyorum. Ülkemize yönelik sömürgeci ırkçı savaştan en fazla etkilenenler Kürt kadınlarıdır. Cinsel taciz gibi, görünür baskıların yanı sıra, kadının yüklendiği geleneksel görevler ve değerler açısından bakıldığında, zulüm, açlık, göç, katliam en fazla Kürt kadınlarını etkilemektedir. Aç çocuklarının çığıllığı, kaçırılan, tutsak alınan eş ve çocuklarının akıbeti, yakılan ürünlerin yarattığı açlık endişesi, göç yollarının zorluğu, göç edilen metropollerde dil

sorunu, yabancı değerlerle ekmeleşme sorunu birinci dereceden kadınları etkilemektedir.

Kürdistan'da kadının siyasallaşması süreci, sömürgeci uygulamalara karşı direnişin, örgütlü mücadelenin başladığı süreçle çakışmaktadır. Bu süreçte Kürt kadınları sömürgeciliğin koruyup kökleştirdiği köhnemiş değer yargılarını yıkmaya, ülke ve ulus gerçeğinin farkına varmaya başladılar. Kürt kadınları cezaevi kapılarında esirlerin çığıllıklarıyla, köy meydanlarında işkenceyle, yakılan yıkılan köyleriyle ve geçim sıkıntılılarıyla, metropollerde ırkçı-şoven horlanmayla siyasallaştılar. Kürt kadınları farkında olmaktan çıkıp, dönüştürmeyi hedefleyen ulusal eylemin etkin bir ögesi haline gelmeye başladılar.. Ülkemizin dağlarında ve şehirlerinde yürütülen siyasal mücadele içinde artık mutfağı değil, kavgayı seçiyorlar..

● *UDKD'nin temel program hedeflerini ne şekilde tanımlıyorsunuz?*

● ● Kürt kadınlarının özgül sorunlarına olduğu kadar, Ulusal ve Toplumsal sorunlarına da kadın kimliği ile sahip çıkmayı amaçlayan derneğimiz, program ve

sınıfsal baskının yanı sıra, cinsel baskıya karşı da kendi öz örgütlenmelerinin koşullarını olgunlaştırıyor.. Giderek içinde bulunduğu durumun tarihsel ve toplumsal temellerini de kavrayan Kürt kadını, iç içe geçmiş ve birbirini besleyen ulusal, sınıfsal ve cinsiyetten kaynaklanan özgül sorunlarının bütünselliğini bilince çıkarmaktadır. Ne var ki, bugün Kürt kadınlarının mücadele içerisinde istenilen oranda ve biçimde yer aldıkları söylenemez. Bu alanda örgütlenme tecrübelerinin yok denecek kadar az olması, erkek egemen ideolojinin yarattığı tahribatlar, sömürgeci baskılar Kürt Kadın Hareketinin örgütlenmede karşı karşıya kaldığı sorunların başında gelmektedir.

Biz, farklı ideolojik siyasal perspektiflere sahip bir grup Kürt kadını olarak, 1990 yılında Kürt kadınlarının bilinçlendirilmesi, örgütlenmesi ve aynı zamanda **KUKM**'nin program hedefleriyle uyumlu olarak harekete geçirilmesi amacını taşıyan bir örgütlenme yaratmak için bir araya geldik. Bu bir araya gelişi, kendini başlangıçta Bağımsız Kürt Kadın Grubu olarak ifade etti. Süreç içerisinde Ulusal Demokratik Kadın Grubu adını aldı. Sonuçta bu grup içinde azınlıkta bulunan bir kısım arkadaşlar süreçten ayrıldı ve bizler de, daha önce birlikte hazırlanıp

kabul edilen program ve tüzük çerçevesinde, 1993'te Ulusal Demokratik Kadın Derneği'ni kurduk. Yani örgütlenmemiz bu yöndeki bir ihtiyacın ürünü olarak doğdu ve birçok çevreden Kürt kadının katkıları ile üç yıllık bir teorik ve pratik çalışmanın içinde şekillenerek günümüze kadar geldi.

● *UDKD'nin temel program hedeflerini ne şekilde tanımlıyorsunuz?*

● ● Kürt kadınlarının özgül sorunlarına olduğu kadar, Ulusal ve Toplumsal sorunlarına da kadın kimliği ile sahip çıkmayı amaçlayan derneğimiz, program ve

TC'nin Kürt Ulusuna yönelik "topyekün imha saldırısında **UDKD**'nin kısa sayılabilecek bir dönem içerisinde gerçekleştirdiği faaliyetler ve anti-sömürgeci anlayışı kendisine bayrak yapan tavrı, TC'nin **KUKM**'ne ve onun ulusal-demokratik mevzilerine yönelik topyekün imha saldırısının hedeflerinden biri haline getirmiştir.

Oluşum süreci ve son dört aylık faaliyeti, önüne koyduğu program ve sunduğu perspektif itibarıyla **UDKD**, 'Kürt Kadın Hareketi'nde önemli bir köşe taşı olarak değerlendirilmelidir.

Kürdistan'lı kadınların bu anlamlı çabaları, **KUKM**'nin ulaştığı düzey itibarıyla şiddetle ihtiyaç duyulan "ulusal kurumsallaşma"ların önemini de daha açık ortaya koymaktadır. Ulusal ve Toplumsal Kurtuluş Mücadelesinde önemli birer mevzi olarak değerlendirilmesi gereken bu çabalara sahip çıkılması, kökleşip yaygınlaşması için daha fazla desteklenmesi aynı zamanda hepimiz için de bir görevdir... □

tüzüğü ile farklı anlayışlardan ve farklı katmanlardan kadınların yer alabilecekleri ve aynı düzlemde mücadele edebilecekleri bir perspektife sahiptir.

Bin yıllardır süregelen cins ayrımcılığının son bulması, bedeni, kimliği ve emeği ile yaşadığı ezilmişliklerin ortadan kalkması, Kürt kadınının ancak örgütlü mücadeleyle mümkün olacaktır.. Kürt kadınları ulusal nitelikli; bağımsız, demokratik kadın örgütlenmesi ile bir yandan cins olarak kendi özgül sorunlarına sahip çıkarken, ulusal ve toplumsal devrim sürecine de katılmış olacaktır. Derneğimiz, Kürt kadınının bir bütün olarak bedeni, beyni ve yetenekleri üzerinde söz sahibi olmasını kurtuluşunun en önemli ölçütlerinden saymaktadır. Bundan hareketle, bedeni ve kişiliği üzerindeki baskılar arasında sayacağımız geleneksel değerlerle pekiştirilip korunan başlık parası, berdel, kumalık, beşik kertmesi gibi kurum ve kurallara karşı mücadele etmeyi hedeflemektedir.

Kürt kadınının tarihsel köleliğinin temel ayaklarından birini de, ülkemizin sömürge konumu oluşturmaktadır. Bu bakımdan, özgürlüğünün çıkış noktalarından birini de ulusal bağımsızlık oluşturmaktadır. Ulusal kurtuluş mücadelesinin bütün sınıfları kapsayan demokratik muhtevası ile kadın sorununun demokratik muhtevası son derece yakın benzerlikler içindedir. Kadınların özgül sorunları da her sınıftan kadınları belli noktalarda ortak paydalarda birleştirmektedir. Bundan hareketle derneğimiz, Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Tayin Etme yönünde verilen Anti-sömürgeci Ulusal Demokratik Mücadelenin etkin bir parçası olmayı amaçlamış ve Kürdistan'daki sömürgeci boyunduruğa, bunun yol açtığı jenoside, asimilasyona politikalara ve her türlü tahribata karşı mücadeleyi temel demokratik görevleri arasında saymıştır. Metropollerde mültecilik koşullarında yaşayan asimilasyona politikalar sonucu kendi kimliğine yabancılaşmış, dört duvar arasında hapsedilmiş Kürt kadınlarının kadın-ülke ve dünya gerçekliğine duyarlı kılınması ve harekete geçirilmesini de programatik hedefleri arasında belirlemiştir.

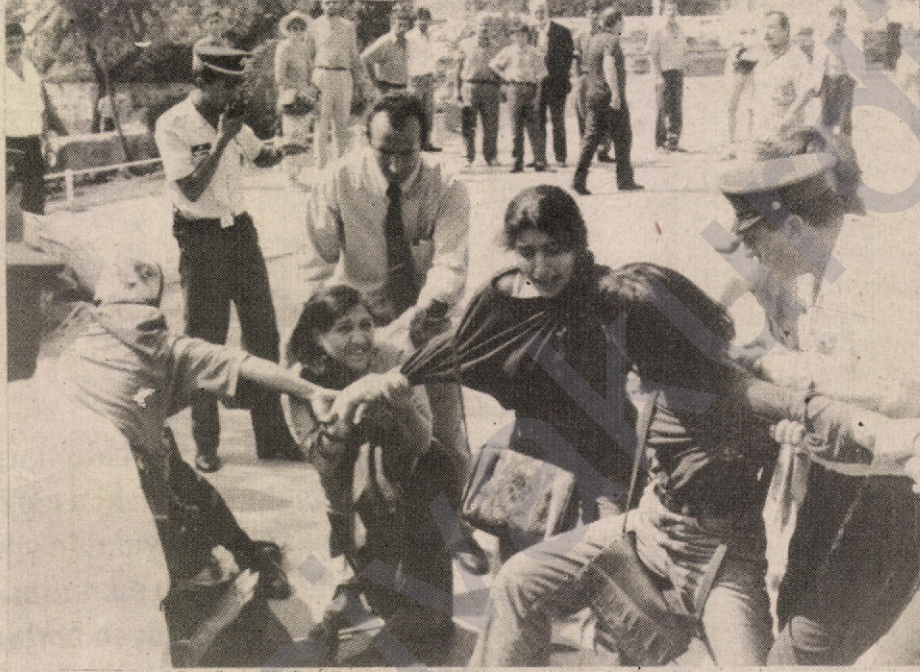
Ayrıca Kürt kadınının siyasal yaşamın her alanında etkin kılınması amacıyla, yurtsever-sosyalist örgütlenmelerde sağlıklı bir perspektifin oluşması için çaba harcamayı; Kürdistan'ın bütün parçalarındaki ve Kürdistan dışındaki Kürt Kadın Hareketleri ile dayanışmayı, giderek ortak örgütlenmeler içinde birleşmeyi de hedeflerimiz arasında sayabiliriz. Yine egemen ulusun emekçi kadınları ile işbirliği ve dayanışma içinde olmayı da hedeflerimiz arasında görüyoruz.

Özetle programımız; bir cinsin başka bir cins üzerinde, bir ulusun başka bir ulus üzerinde ve bir sınıfın başka bir sınıf üzerinde uyguladığı her türlü baskı ve sömürüye karşı mücadeleyi esas almış, hedeflerini bu anlayış üzerine oturmıştır.

● Çalışmalara birlikte başladığınız, ancak daha sonra gruptan ayrılan bir kısım arkadaşlarınızın, sürecinize, özellikle de yönetim anlayışına ilişkin çeşitli eleştirilerde buldukları biliniyor. Merkeziyetçilik ve Demokratik Merkeziyetçilik temeline dayandırılan bu eleştirileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

● ● Daha önce yayınladığımız dernek bülteninde bununla ilgili yurtsever-demokrat kamuoyunu bilgilendirdik. Sorun esas olarak örgütlenme anlayışında ortak paydaların yakalanamamasından kaynaklanıyordu. Kaldığı örgütlenme modeli ve işlerlik sorununda belli bir anlayış birliği en azından teorik olarak yakalanmıştı.. Sorunun temelinde, **UDKG**'na isteklerini kabul ettiremeyen bu arkadaşların, örgütlenmemizi dağıtmak pahasına dar grup çıkarlarını bize dayatmak istemeleri duruyordu.. Ancak arkadaşlar ayrılık gerekçelerini teorik bir kılıf uydurmak için örgütlenme anlayışına ilişkin konuları yeniden tartışmaya açtılar.. Oysa Kürt kadın örgütlen-

çerçevesinde bir araya getirmek ve bu beraberliği koruyup geliştirecek bir örgütlülük işleyişine sahip olmak. Bu amaç doğrultusunda farklı çevrelerden Kürt kadınlarının ortak katkısı ile 3 yıl boyunca bir takım teorik ve pratik çalışmalar yürütmüş ve örgütlülüğümüzün üzerinde yükselineceği siyasal zeminin temel harçlarından olan program ve tüzüğe ulaştığımız.. Hazırlıkların tamamlanıp dernek kurma çalışmalarına geçileceği bir süreçte, arkadaşlar önceden hem fikir olduğumuz konuları tartışmaya açtılar. "Demokratik Merkeziyetçilik"te bunlardan biri idi... Bu, bilinçli olarak yaratılan yapay bir tartışmaydı. Arkadaşlar kurulacak derneğin yönetim kurulunun, dernek içerisinde yer alan grup ve çevrelerin eşit temsiliyle oluşturulmasını istiyorlardı. Bizler ise; yönetimin kitle tarafından seçimle belirlenmesi gerektiğini savunuyorduk. DKÖ'lerde irili-ufaklı bütün çevreleri yönetimde eşitlemeyi savunmak, "azınlığın egemenliğini savunmak" anlamına geliyordu. Ancak biz yine de heterojen bir niteliğe sahip kitle örgütlenmesinde yer alan bütün

mak" anlamına geliyordu. Ancak biz yine de heterojen bir niteliğe sahip kitle örgütlenmesinde yer alan bütün anlayışların yönetiminde temsil edilmesi ve bunların görüşlerinin karar alma süreçlerine de yansıtılmasını ilke olarak doğru buluyorduk ve bunun sağlanması için gerekli çabayı göstereceğimizi bu arkadaşlara belirtmiştik. Ancak bu arkadaşlar, üç kişiyi de olsa yüz kişiyi de temsil etse her anlayışın yönetimde eşit temsili yer almasında direterek süreçten koptular.

Aslında burada, DKÖ'lerdeki işlerliğin nasıl olması gerektiği hususundaki görüşlerimizi de belirtmek isterim. Yönetim organlarının seçimle oluşturulması ve her türlü fikrin kendini ifade etme ve karar alma sürecine katılma hakkı, işleyişin demokratik yanını oluşturmaktadır. Burada karar alma sürecine ilişkin açıklık çetirmek istiyorum. Karar alınırken ikna yöntemi esastır. İkna süreci ise "konunun acil ve güncel çözüme ulaşması gereken en son an, yani uygulanacak eylemin başlama noktasına en yakın zamandır. Bu noktaya kadar anlaşma sağlanamıyorsa oylamaya gidilir. Azınlık çoğunluğa uyar, ama her zaman azınlığın eleştirisi ve muhalefet hakkı saklıdır. Demokratik işleyiş sonucu oluşturulan birim ve organların, tekrar kitlelerin istem ve talepleri doğrultusunda, merkezi bir anlayış içinde programlarını yukarıdan aşağıya doğru uygulamaya koymaları ve buna da uyulması süreci ise, işleyişin merkezi yanının bir gereğidir. DKÖ'lerin genelinde olduğu gibi, derneğimizde de genel işleyiş, bu anlayış doğrultusunda belirlenmiştir.

● Bu ayrışma, Ulusal-demokratik oluşumların "ortak ulusal kurumsallaşmalarına" ulaşması amacıyla ne yönde etkiledi. Siz buna yönelik neler yaptınız, ne tür yanıtlar aldınız?

● ● Gerçekten de, Kürdistan'da bütün şiddetle sürmekte olan kirli savaş, ulusal demokratik oluşumların ortak ulusal kurumlarda bir araya gelmesini zorunlu kılmaktadır. Ülkenin coğrafi parçalanmışlığı, kadar, ulusal parçalanmışlığının da aşılması, Kürtlerin siyasal zeminlerde ortak hareket düzeylerini geliştirmesinden

geçiyor. Dolayısıyla çalışmalarımızda farklı ideolojik anlayışlardan kadınların ortak bir program etrafında birleşmesini önemsiyor, bu nitelikte oluşturulacak örgütlülüğün Kürdistan'da yaşanan birlik süreçlerine de katkıda bulunacağını düşünüyorduk. Bu amaçla, Kürt kadın hareketinin ülke gerçekliğinden hareketle anti-sömürgeci olması gerektiğini savunduk. Bu ilkemiz, kurumlaşma ve sonrasındaki süreçlerde çeşitli tartışmalara yol açtı. Kendilerini HKD ve YDKD'li kadınlar olarak adlandıran arkadaşlar, anti-sömürgeci ilkenin Kürt Kadın Hareketinde daralmaya yol açacağını, demokratik niteliğin esas alınması gerektiğini belirttiler. Oysaki, Ulusal Demokratik Kadın Grubu, ulusal ve demokratik muhtevaya sahip bir oluşumdur. Bu keyfi olarak belirlediğimiz bir nitelik değildi.. Ülkemizin nesnel durumunun zorunlu bir sonucuydu bu.. Sömürge ulusların bütün kurumları anti-işgalci ve anti-sömürgeci olmak zorundadır.

Bunun yanı sıra Kürt Kadın Hareketinde ideolojik birliği esas alan çizgi örgütlenmeleri hakkında da bir kaç şey söylemek istiyorum. Bu anlayış kendi özgülünde somutlayan bazı arkadaşlar, ulusal nitelikli Kürt Kadın Hareketine soğuk bakmış ve kendilerinin ideolojik birliği dayatma anlayışını eleştirdiğimiz için, örgütlülüğümüzü **KUKM**'sinden kopuk olarak değerlendirmiştir. Kuşkusuz, dışardan yapılan tanımlamalardan ziyade, programımız ve pratiğimiz bunu belirlemektedir. Bizler, böyle bir çalışmaya omuz verirken, dün olduğu gibi bu gün de temel hareket noktamızı, Kürt Kadın Hareketi'nde ulusal bir kurumlaşmaya ulaşmak fikri oluşturmıştır.

● Derneğin sömürgeci devlet tarafından fazla yaşıtlımadı. Bu süre içinde program hedefleriniz doğrultusunda neler yapabildiniz, kısaca anlatabilir misiniz?

● ● Öncelikle, Kürt kadın sorununu programatik bir çerçeveye sığdırmayı ve derneğimizin tanımını amaçlayan "**Ji bo Rizgarîya Jinan**" isminde bir bülten çıkardık. Ayrıca Kürt kadın sorununu gündemleştirmeye yönelik Metropol Kadın Hareketi etkinliklerinde yerimizi aldık. Mitinglerde, panellerde, şenliklerde anadilimizle, zılgıtlarımızla ezilmişliklerimizi haykırdık.

Geçmişten bu yana, ulusumuza yönelik sürdürülen kirli savaşta protesto etmeye yönelik; gerek kendimizin organize ettiği gerekse ulusal-demokratik çevrelerce oluşturulan platform ve heyetlerde yer alarak gücümüz oranında ulusumuzun yanında olmaya çalıştık. Şırnak katliamını protesto eden Sultanahmet'deki oturma eylemini, oluşturulan çeşitli platformlarda yer almamız bunlara örnek verebiliriz. Bunun yanı sıra, **Şükran Aydın, Nezahat Özen ve Aysel Malkaç** gibi örnekler nezdinde, Kürdistan'da yürütülen kirli savaşta, Kürt kadınlarına yönelik 5tecvüz, ölüm ve cezalandırma vb. uygulamaları protesto eden eylemler gerçekleştirdik. Ayrıca, gerek ulusumuzun gerekse kadınlarımızın içinde bulunduğu durumu raporlar, metinler ve mesajlar aracılığı ile uluslararası kamuoyunun bilgisine sunduk. Onları bilgilendirmeye ve harekete geçirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirdik. Tabi bunların yeterli olduğu söylenemez. Özellikle, metropollerdeki Kürt kolonilerinde her türlü sosyal ve siyasal etkinlikten uzak ve kendi içine kapanık yaşayan geniş Kürt kadın kitlelerine yeterince ulaşamadık. Kürt kadınlarına yönelik eğitim, sağlık, kültürel çalışmalar ve benzeri faaliyetleri programlamamıza rağmen, yeterince hayata geçiremedik. Bunda, Kürt kadın

larının mevcut durumu ile ilgili olarak programımızda da tesbit ettiğimiz hususların önemli bir etkisi vardır. Yüzyılların etkisiyle edinilen ve muhacirlik koşullarında daha da çeşitlenen evcil alışkanlıkların kırılmasının oldukça zor olduğunu gördük. Çalışma yaptığımız mahallelerdeki kadınların büyük bir bölümü ev kadını idi. Sosyal yaşamları aileleriyle ya da bir iki komşularıyla sınırlıydı. Bazıları yaşadığı mahallenin dışına dahi çıkmamış, hiç bir sosyal ve siyasal etkinliğe katılmamış durumdaydı. Hemen hepsinin çok ciddi sağlık sorunları olmasına rağmen kadınlardan kaynaklanan sorunlarını konuşmaktan dahi utanıyorlardı. Buna rağmen kendilerine gittiğimizde bize büyük ilgi gösteriyorlardı. Özellikle ulusal sorunların konuşulmasına-tartışılmasına büyük ilgi gösteriyorlardı. Öğrenmeye ve daha yaygın sosyal ve siyasal ilişkilere girmeye çok istekliydi. Ancak bir yandan devletin yarattığı korku, öte yandan erkek egemenliğinin getirdiği baskılar kadınlarımızın kendilerini ifade etmelerini ve pratikte ortaya koymalarını engelliyordu. Çalışmalarımıza etkin olarak katılan bir çok arkadaşımızın babasıyla, ailesiyle çatışmak zorunda kaldığını yakından biliyorum. Burada, olgunun kendimize ilişkin yanlarına da kısaca değinmek istiyorum. Arkadaşlarımızın tüm özverilerine rağmen tecrübe ve bilinç eksikliğimiz, kadro ve olanaklarımızın oldukça sınırlı oluşu gibi faktörler de, programımızda öngördüğümüz çalışmalarını bütünüyle hay-

ata geçirmemizi engelledi. Ancak, son üç yıllık pratiğimiz, benim ve arkadaşlarım üzerinde oldukça olumlu gelişmelere neden oldu. Gerek sosyal hayatımızda, gerekse siyasal bilincimizde önemli dönüşümler yaşadık. Toplumun kendilerine biçtiği geleneksel rolün içinde duran, ev yaşamının köreltici ve sınırlandırıcı duvarlarına hapsolan bir çok arkadaşımız kabuklarını çatlattılar, kendi kadın kimliklerini tanımaya başladılar. Kendilerine karşı güvenleri arttı. Bütün bunlar, çalışmalarımızın asla küçümsenemeyecek önemli sonuçlarıdır. Kuşkusuz bu alışkanlıklar halen önemli ölçüde üzerimizde etkisini sürdürüyor, halen kendi kendimize büyük sınırlamalar koymaktayız; utangaçlık, çekingenlik, edilgenlik, kendine güvensizlik, kendi olamama, kadın olarak ortak çıkar bilincindeki zayıflık, rekabet ve bunun gibi.. Kuşkusuz, binlerce yıllık ataerkil ilişkilerle oluşan bu alışkanlıkların bir anda ortadan kalkması da beklenemez. Ancak, mücadele süreci içinde, erkek egemen ideolojiye olduğu kadar, kadın olarak içselleştirdiğimiz bu alışkanlıkları da sorgulamamız, bunlara karşı da kararlı bir biçimde mücadele etmemiz gerekiyor. Arkadaşlarımızla birlikte, bütün bu zorlukların mücadele süreci içinde aşılabileceğine inanıyorum..

● Son yıllarda 8 Mart Dünya kadınlar gününde yapılan eylemlilere bakıldığında katılımın çok az olduğu gözle karşıyor. Bu yüzden yer yer kadın eylemleri, erkek

yürüyüşlerine dönüşüyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz

●● Bu sorunuz, olgunun tarihsel ve toplumsal nedenleriyle birlikte ele alınarak cevaplandırılmasını gerektiriyor ve aslında yanıtını da yukarıda anlatmaya çalıştığım olgular içinde bulmak mümkündür. Sorunuz vesilesiyle burada önemli bir noktaya parmak basmak istiyorum. Engels, "emekçilerin kurtuluşu onların kendi eserleri olmalıdır" der.. Kuşkusuz aynı gerçeklik biz kadınlar için de bire bir geçerlidir. Her şeyden önce biz kadınlar kendi sorunlarımızı sahiplenmemiz gerekiyor. Bizim adımıza birilerinin "kurtarıcı" olmasını bekleyemeyiz.. Sorunun çözümü de bu noktada duruyor. Bilinç düzeyleri düşük, yönetim alışkanlıkları gelişmemiş işçileri onlar adına "bilinçli ve tecrübeli" aydınlar ne kadar kurtarabildilerse, birilerinin bizi vekaleten kurtarması da o kadar mümkün olacaktır... 8 Mart mitingleri ne yazık ki biz kadınların kendi sorunlarımıza ne ölçüde sahip çıktığımızın da somut göstergelerinden biridir. Kuşkusuz, erkeklerin soruna sahiplenmesi olumlu bir olgu.. Sorunun asıl sahipleri olarak bizlerin kendi mücadele günümüze yeterince sahip çıkmamız ise aynı ölçüde kendimize ilişkin bir olumsuzluk sayılmalıdır. Bu durum aynı zamanda kadınların siyasallaşma süreci ve genel depolitizasyondan nasıl etkilendiğini de gösteriyor..

Burada bir olguyu daha belirtmek gerekir ki, yukarıda değindiğimiz sorunu salt kadın eylemlilerinde değil

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNDE KADININ YERİ

Z. Beriwan

Günümüzde hemen hiç kimse kadınların sosyal ve siyasal yaşamda olmaları gereken yerde olduğunu söylemiyor. Hatta hemen her politik grup, denebilir ki "Kadın Sorunu" üzerine mutlaka birşeyler söyleme zorunluluğu da duyuyor. Bunların çoğu da genellikle kadınların oyunu kazanmak ya da belli bir noktada tutmak için söylenen kalıplaşmış sözlerden öteye gitmiyor.

Bizzat kadın hareketleri ve kadın eylemlilikleri ve örgütlenmelerine dayanan, pek çok görüş de birbiriyile çok çelişik ve aykırı düzeylerde ele alındığından marjinal hareketler olarak kalıyor ve büyük kadın kitlelerini harekete geçiremiyor.

Herşeye rağmen bugün bütün politik akımların, (dinci örgütlerin bile) "Kadın Sorunu" üzerine birşeyler söyleme zorunluluğu duymalarının nedeni, kadınların her gün daha fazla sosyal ve siyasal yaşamda taleplerini yükseltmelerinin yarattığı baskının bir sonucudur.

Kadının bugünkü toplumsal statüsü sınıflı toplumlardan bugüne gelen, insan emeğinin, insanın köleleştirilmesiyle içiçe geçmiş; yüzyıllar boyu egemen siyasal kültür, ideoloji, din, ahlâk, töre vb. bir yığın hegemonya araçlarıyla yeniden üretilmiş bir sömürü sürecinin sonucudur.

Günümüzde sınıflı toplumların vardığı en yüksek aşamada, emperyalist-kapitalist sistem içinde, kadın hareketinin bu sistemin en etkin muhalif odaklarından, öğelerinden biri olması bundandır. Ve yine bu nedenledir ki kadınların mücadele çizgisini genişleterip muğlaştırmaktan daha da tehlikesi, kadın haklarını düzen içinde bir yerlere oturma çabalarıdır.

Genel durum bu iken Kürdistan'da kadın sorunu, diğer ülkelere nispeten daha çetin bir mücadeleyi beraberinde getirmektedir. Cinsel ve sınıfsal sömürünün yanı sıra, ulusal sömürüyle de karşı karşıyadır Kürt kadını.

Dolayısıyla sömürge bir toplumda, kendisine haksız savaşlar, sürgün, soykırım ve kölelik statüsü dayatılan bir toplumda **KADIN OLMAK**, katmerli bir zulüm ve sömürünün en alt basamağında durmak demektir.

KÜRT KADINI toplumsal statünün ağır yükünü çektiği gibi, bu katmerli siyasal zorbalığa karşı mücadele etmek durumundadır.

Kürt kadınının sorunlarını, Kürdistan ve metropolde Kürt kadını olarak iki

ana başlık altında dile getirmek mümkündür.

1- "Kürdistan'daki Kürt kadını, çok yanlı bir sömürü ve mücadele içindedir. Kürdistan toplumu, kadınına değer veren belirli toplumlar içinde yer almasına karşın, kadına verilen değer ve saygı, onun toplumsal statüdeki yerini belirlememektedir. Kürt kadını bekârlık döneminde baba, erkek kardeş ve abi, evlilik döneminde ise; kocasının egemenliği altındadır. Çocukluktan başlamak üzere bütün süreçlerde Kürt kadını, hem tarlada, bağda-bahçede üretime katılmakta hem de evin bütün işlerini götürmektedir.

Bu durumda kadın, yoksulluğun, sefaletin dizboyu olduğu bir toplumda çocuk bakımından tutun da ev işlerine, üretime kadar bütün kahrın ağırlığını omuzlarında taşımaktadır.

Toplum içindeki bu geri statüsü bir yığın gelenek, örf-adet ve dinsel yargılarla daha da donatılıp kalıcılaştırılmıştır. Dinsel normların ön plâna çıktığı kasaba ve şehir merkezlerindeki Kürt kadını, köylülüğe göre daha büyük bir baskı içine çekilmektedir.

Sömürgeci zulüm ve zorbalık Kürdistan'da kadın ve çocuk ayırımı yapmamıştır. Tersine, kadınlara yapılan eziyet, kadını bir şantaj unsuru olarak kullanmak feodal kalıplar içindeki zorbalığın elden bırakmadığı bir hedef haline gelmiştir. Kürt kadını sömürgecilerin dipçığı, postalı ve saldırganlarının ilk hedefi halindedir.

12 eylül sürecinde Kürt kadınının politikleşmesinde adeta bir patlama yaşanmıştır. Köylerde, kasabalarda hemen bütün Kürt erkekleri, gençleri hapishanelere doldurulup işkenceden geçirilince; Kürt kadını devlet aygıtıyla doğrudan yüzyüze, karşı karşıya kalmıştır. Daha önce bu aygıtla karşı hep erkeklerin aracılığıyla ve ikinci dereceden muhatap olan kadınlar, yalnızca jandarma, komando dayacağına karşı değil, mahkemelere, savcılara, cezaevi kapılarına, devletin diğer bütün kurumlarına yüzbeüz muhatap olunca; bu yapılar kendileri için bir muamma olmaktan çıkmaya ve onlarla doğrudan çatışma içine girmeye başladılar. Kürt kadını bu aygıtlar karşısında hem toplumsal ve hem de ulusal statüsünü sorgulama ve kendini yenileme olanağı buldu. Bu mücadeleyi en az erkekler kadar, hatta daha büyük bir öfke ve kararlılıkla yürütebileceğini kendi deneylerinden öğrenmeye başladı.

işçi, memur, öğrenci eylemlilikleri gibi toplumsal muhalefetin ifadesi olan diğer eylemliliklerde de görmek mümkündür. Buralardan gözlemediğimiz kadarıyla, siyasallaşma büyük oranda genç gövdelidir.. Daha çok öğrenciler ile memurları kucaklayan, daha doğrusu bu eylemliliklerden yükselen siyasallaşma, fabrikalara, atölyelere, gecekondu mahallerine aynı hızla giremiyor. Kürt kadınları olarak aynı sorunu farklı boyutlarıyla biz de yaşıyoruz. Ancak, bizim farklı bir konumuz var. Aynı zamanda sorunumuzun yakıcı şekilde ulusal yanının oluşu bütün kesimlerin KUKM'yi sahiplenmesini getirmektedir. Bu da, Kürdistan'lı kadınların giderek daha hızlı siyasallaşmalarına neden olmaktadır. Ülkede ağır savaş koşullarına karşın, genel olarak farklı sınıf ve katmanlardan Kürdistan'lı kadınlar mücadele içinde yer alırken, sömürgeci metropollerde küçük burjuva kadınlar mücadelesinin öncüleri olarak ön plana çıkıyorlar. Yani gerek genel örgütsel mücadele içinde, gerekse bu mücadelenin hizmetinde olan özgül programlara sahip kadın örgütlenmelerinde görevde hâlâ genç kadınlar oluşturuyor.

● *Anlattıklarınızdan şöyle bir olgu da çıkıyor. Genelde kadınların özde de Kürt kadınlarının politik süreç içinde özgün kimliklerini geliştirememesinin bir nedeni de kadınların kendilerine koydukları sınırlama mıdır?*

● ● Kadınların politikleşmesinin ölçülerinden biri,

özgür beyinleri, yetenekleri ve kadın kimlikleriyle mücadele içinde yer almalarıdır. Biraz önce de belirttiğim gibi bizler, yalnızca erkek egemen toplumun değer yargılarıyla değil, bu değer yargıları dönüştürmek konusunda kendimizle de mücadele etmek zorundayız. "Dünyayı değiştirmeye kendimizden başlamak" eyleminin anlamı da buradadır. Kadın örgütlenmesinin niteliğini yalnızca kadınların örgütlenmiş olması açıklamıyor. Kadınların kendi beyinleri, kimliği ve yetenekleriyle örgütlenmiş olması bunun niteliğini belirliyor. Ters durumda erkek egemen toplumun değer yargıları ve ideolojik belirlenmişliği altında biçimlenir ki bu durumda kadınlar örgütlü de olsalar, mevzilerini, özgürlüklerini koruyamazlar. Aksine, bu tür örgütlülük, kendi köleliklerinin bekçisi olur. Bu nedenle biz kadınların, kendi dönüşümümüzün anahtarını oluşturan toplumsal dönüşüm eylemi için, öncelikle kendimizi dönüştürmemiz gerektiğini düşünüyorum...

● *Kürdistanlı kadınlar, ulusal değerlerin taşıyıcısı olarak da ön plâna çıkıyorlar. Siz, genel olarak bu ulusal değerleri nasıl tanımlıyorsunuz, ne gibi bir anlam yüklüyorsunuz?*

● ● Ulusal değerler, ulusal kimliğe hayat kazandıran, ulusal bilinci tanımlayan değerlerdir. Yani dilimiz, kültürümüz, folklorik değerlerimiz ve toplumsal yaşam tarzı içinde kuşaklara akan olumlu geleneklerimiz-

izdir. Bilindiği gibi ulus kavramı, kapitalist dönemin yarattığı bir kavramdır. Dolayısıyla ulusal kimliğe hayatıyet kazandıran değerler de çağdaş değerlerdir. Sömürge bir ülkede bu değerler, sömürgeci yapıya başkaldırının bayrağıdır.

Öte yandan bir de geleneksel değerler vardır. Kürdistan gibi sömürge ülkelerde feodal kurumlar ve değerler, ulusal bilinçlenmenin önünü tıkamak, köleliği kalıcılaştırmak için sömürgeci ülkelerde korunup güçlendirilmektedir. Bu yapı ve değerler, hem ulus olarak hem de kadın olarak köleliğimizi pekiştirmektedir. Bu nedenle biz, bu feodal yapı ve değerleri red ediyoruz.

Yalnız, burada bir ayrıma da dikkat çekmek istiyorum. Kapitalizm öncesi toplumların bazı güzel otantik değerleri de vardır. İnsanın insan kurdu olmadığı, hesapsız kitapsız ilişkilerin, dayanışmanın erdem sayıldığı değerlerdir bunlar. Kürdistan'da bu değerlerin bir çoğu da, bütün zorluklara rağmen ve belki de zorluklardan dolayı yaşatılmıştır. Biz bu insani değerlere de sahip çıkıyoruz.

Ancak oldukça içiçe olan ulusal değerlerle geleneksel değerlerin birbirine karıştırıldığını da vurgulamalıyım. Kimi zaman "ataerki değerlerdir" denilerek ulusal değerler rededilebiliyor. Mahalle çalışmalarımızda saptığımız olgulardan biri de, kapalı ve kendi içinde yaşayan Kürt ailelerinin ulusal değerleri oldukça canlı bir

Kürt kadını, mahkeme ve cezaevi kapılarında ve çıplak jandarma terörü karşısında, **KORKUYU SÜRATLE YENEN** bir kesim haline geldi.

Günümüzde kadının politize olması ve Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde ön saflarda yer almasının itici gücü, onun bu katmerli sömürü karşısında ki konumu ve artık bu statüyü kırmak yönündeki yönündeki büyük isteğidir.

Düne kadar, babası ya da ağası tarafından kime hangi başlıkla gelin gideceğini tevekkülle beklemeye şartlanmış genç kızlarımız, bugün daha 16-17 yaşlarında silahlarını kuşanarak dağa çıkıyorlar, gerillaya katılıyorlar. Bu, hem Kürt toplumunun nasıl büyük bir değişim içinde kabuk attığını, hem de Kürt kadınının toplumun kendilerine yıllardır gösterdiği statüyü kendi elleriyle nasıl yıkmakta olduğunun en güzel, en belirgin örnekleridir.

Kürt kadınının politize oluşu ve hareketliliğine karşın, bu aktivitesine koşut olarak siyasal oluşumlarda, hareketlerde, sosyal ve siyasal yaşamda buna denk düşecek oranda bir **SÖZ VE KARAR** sahibi olabildiğini söylemek ise mümkün değildir. Kadınların mücadelesi ve değişimi bütün cephelerden hissedilmesine rağmen bu sosyal ve siyasal yaşama aynı denlikle yansımamaktadır. Bu da Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi içinde halen çok önemli oranda erkek egemen bir yapılaşmanın varlığını sürdürmekte oluşuna işaret etmektedir.

Fakat şurası çok açıktır ki, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde Kürt kadını çok aktif bir öge olarak öne çıkmaktadır. Üstelik kendisine dayatılan bütün toplumsal statüleri yıkarak bunu gerçekleştirmekte olduğu için Kürt kadını bu eylemliliğiyle kendi kurtuluşunun, ulusal ve toplumsal kurtuluşla içiçe olduğunun **FARKINA VARDIĞINI** göstermektedir.

Tarihteki ulusal direnmelerde **Zerife Hanım'lar, Leyla Qasım'lar, Bese'ler, Peşmerge Emine'ler** ve günümüzde silahlı mücadele içinde yerini alan gerillalar; siyasi örgütlenmeler, parti ve derneklerde yer almaları Kürt kadınının **UKM'deki** yerini açıklayan somut örneklerdir.

2- Metropollerde Kürt kadını:

Kürdistan tarihi boyunca yaşanan soykırım, sürgün, mecburi iskân politikaları ve ekonomik sömürü sonucu parçalanmış Kürt toplumu her gün daha fazla oranda metropollere taşınmaktadır.

Günümüzde daha da hızlanan zorla göçettirme, köy boşaltma ve insansızlaştırma politikaları kanlı savaş ortamı metropollerde olan yoğun göçü daha da hızlandırmıştır.

Denilebilir ki, İstanbul, İzmir, Ankara vs. gibi büyük metropollerde, Kürdistan'dakinden daha büyük bir nüfus yoğunluğu temerküz etmeye başlamıştır. Metropollerde, yeni kültürel ve sosyal koşullara adepte olmaya

çalışan Kürt insanı, ulusal ayırım ve statü farklılığının yeni boyutlarıyla yaşamaktadır. Metropollerin bir çıkış değil, yeni ve çok boyutlu sorunlar yumağı olduğu, üstelik toplumsal dayanışmanın yerine kapitalizmin parçalayıcı değerleri köreltilen yoğun etkilerine maruz kalmaktadırlar. Bu da hem sosyal hem siyasal hem kültürel yaşamda gettolaşmayı, yabancılaşmayı getirmektedir.

Bu tablo içinde Kürt kadını, kadın olmanın bütün sorunlarını bazı biçimsel farklılıklarla burada da yaşamaktadır. Sömürge ülkenin eziklik psikolojisi içindeki Kürt insanı, metropollerde bu duyguyu daha yoğun biçimde yaşamaktadır. Diliyle, kültürüyle, tavır ve davranışlarıyla yabancı olduğu bir toplumda zorla yaşamaya mahkûm edilmeleri, beraberinde horlanmalarını, dışlanmalarını da getirmektedir.

Ülkesinden zorla göçettirilen Kürt kadın ve erkeği, metropollerde en zor ve en pis işleri, hiçbir sosyal güvenceye sahip olmaksızın yapmak zorundadırlar. Kadınlarda ev ve büro işlerinde, bulabilirlerse fabrikalarda çalışarak ekonomik bağımsızlıklarını kazanma mücadelesi içine girmektedirler.

Metropol yaşamı, Kürt kadınına geleneksel bağlardan hızla koparmakla birlikte, onu cinselliğin meta haline getirildiği bir pazara doğru çekmektedir. Kültürel yabancılaşma ve ekonomik sefalet, kadınları kapitalizmin kadını metalaştıran bu anlayışı içine çekmekte daha da etkin olmaktadır.

Kürdistan'dan metropole gelen kadınların büyük çoğunluğunun okur-yazar olmayışları, eğitimsizlikleri, metropolde onları daha da güvencesiz ve savunmasız bırakmaktadır.

Özetle; **KÜRT KADINI**, ister ülkede olsun, ister metropolde olsun sömürge toplumun bir bireyi ve bir kadın olarak sistemin öğütme başladığı ilk basamak olmaktadır. Ve tabii toplumsal statü olarak çocuk bakımı ve annelik misyonu bu anlamda kadın ve çocukları büsbütün korumasız ve savunmasız kılmaktadır.

Bu nedenledir ki, kadınların sömürgeci sisteme ve toplumsal-siyasal hegemonyaya karşı bilinçlendirilmeleri son derece belirleyici bir görev haline gelmektedir. Kürt kadını silkinmeksizin sömürge toplumdaki devrimci dalganın yükselme şansı yoktur.

Kürt kadınları kendi toplumsal statülerini değiştirmeye, siyasal ve sosyal mücadelede bilinçli bir öge olarak yerini almaya başlamıştır ve Kürt kadın hareketi bu niteliğiyle toplumumuzdaki devrimci dinamizmin yıldızlarından biri olmaya hak kazanmaktadır.

Kürt kadını hem kendilerine biçilen bin yıllık kölelik statüsünü, hem ulusal baskı ve zulme, hem de toplumsal sömürüye karşı en öndeki yerlerini almalıdırlar.....

Kadınların sömürgeci sisteme ve toplumsal-siyasal hegemonyaya karşı bilinçlendirilmeleri son derece belirleyici bir görev haline gelmektedir. Kürt kadını silkinmeksizin sömürge toplumdaki devrimci dalganın yükselme şansı yoktur.

şekilde yaşattığı gerçeğiydi. Fakat bu aileler, dış dünyaya açılırken Kürtlerle değil, daha çok egemen ulusun değerleriyle yüz yüze geldiklerinden sosyalleşmeleri, beraberinde asimilasyon ve dejenarasyon gibi bir olumsuzluğu da getiriyor. Bu durum, mültecilik yaşamının getirdiği bir paradokstur. Metropol yaşamının yarattığı asimilasyon ve ulusal yabancılaşmanın etkilerini bir çok arkadaşımızda da görmek mümkün. Bunu mahalle çalışmalarımızda çok daha belirgin şekilde gördük. Bundan sonraki sürecimizde bu olguları da gözönünde bulundurarak mültecilik koşullarının yarattığı ulusal yabancılaşmayı kırma yönündeki çalışmalarımıza daha da ağırlık vermeyi düşünüyoruz.

● *Derneğiniz ulusal kamuya yönelik faaliyetleri de söz konusu.. Değişik Kürt dergilerinde ve günlük basında buna ilişkin çeşitli haberlere de rastladık. Biraz da bu faaliyetleriniz hakkında bilgi verebilir misiniz?*

● ● Kürt ulusal hareketinin ve üzerindeki uygulamaların dünyaya anlatılması son derece önemlidir. Ancak bu yönde önemli eksikliklerimizin olduğunu söyleyebiliriz.. Gücümüz ve olanaklarımız ölçüsünde bazı çalışmalarımız oldu. Bu faaliyetlerimizde, sorunu salt "insan hakları" boyutlarına indirgememeye de özen gösterdik. Çalışmalarımızda, gerek Kürdistan sorununu ve ulusumuza yönelik saldırıları, gerekse Kürt kadınları özgünlükteki ihlalleri haber, gözlem raporları ve mesajlar biçiminde, Avrupa Demokratik kamuoyuna

ulaştırma çabası içinde olduk. Bu çevreler özelinde Kadın Hareketlerini bilgilendirme ve bu konuda harekete geçirme amacıyla faaliyetler düzenledik. Ülkemizde süren kirli savaşı yerinde gözlemlemek amacıyla gelen heyetler ile çeşitli temaslarımız oldu. **Komal** Yayınevi Yönetmeni **Recep Maraşlı** hakkında verilen gıyabi tutuklama kararını protesto etmek ve dayanışmada bulunmak amacıyla İstanbul'a gelen Alman Özgür Üniversite Öğrenci Derneği Heyeti ile yakın ilişkilerimiz oldu. Bu arkadaşlar daha sonra derneğiniz kapatılması ile ilgili olarak kendi ülkelerinde çeşitli kampanyalar gerçekleştirdiler. Bu kampanyalarda, **TC** yetkililerine (Başbakanı) **UDKD**'nin kapatılmasını protesto eden mektuplar gönderip, ayrıca **UDKD**'yi tanıtıcı toplantı, seminerler düzenlediklerini, derneğinizi tanıtıcı broşür ve metinlerin dağıtıldığı ve bunların çeşitli yayın organlarında yayımlandığını, pullama, afişleme gibi etkinliklerin yanı sıra, belki de en önemlisi, Üniversitenin öğrenci birliği içinde yer alan Kürdistan Öğrenci Birimi'nde, Kürt Kadınlarını Dayanışma Grubu oluşturulduğunu öğrendik.

Bunun yanı sıra, Yunanistan'da **UDKD**'le ilgili olarak düzenlenen ve Yunan demokratik kamuoyunun büyük ilgi gösterdiği toplantılar ile radyo ve televizyon programlarını da eklemek gerekir. Temaslarımızda, Yunanlı kadınların büyük desteği ile karşılaştık. **UDKD**'nin, Uluslararası Kadın Örgütleri Birliğine üyelik için önerileceğini de belirttiler. Ayrıca, İsveç'te bulunan Kürdistan Kadınlar Birliği temsilcileri ile İstanbul'da yakın görüşmelerimiz oldu... Bu ilişkilerin, gerek Kürdistan sorununun, gerekse Kürt Kadın Hareketinin dünya kamuoyuna yansıtılmasının, uluslararası düzeyde destek ve dayanışma köprülerinin kurulması açısından yararlı

olduğuna inanıyoruz.

● *Son olarak, derneğiniz kapatıldıktan sonra neler yapıyorsunuz ya da bu konuda kapsamlı görüş ve programları olan bir kadın grubu olarak, bundan sonra neler yapmayı planlıyorsunuz?*

● ● Derneğiniz kapatılmasını, sömürgeci güçlerin, ulusal-demokratik kamuoyuna ve dolayısıyla da Kürt Kadın Örgütlenmesine yönelik saldırısının bir parçası olarak değerlendiriyoruz. Bizler **KUKM**'sine, Kürt kadının kendi kimliği ve örgütlülüğü ile katılması gerekliliğinden hareket ederek çalışmalarımızı oluşturduk. Özellikle, sömürgecilerin ulusumuza yönelik imha hareketi, mücadelenin daha yüksek bir boyutta yürütülmesini ve kadınların da bu mücadelede kendi kimlikleriyle yer almasını zorunlu kılyor.

Bizim legal mücadele ve örgütlenme anlayışımız, sömürgeci devletin ülkemizin sömürge statüsünü korumaya ve pekiştirmeye uyarlı yasalitesine değil, kaynağını tarihsel ve toplumsal haklılıktan alan meşruluğa dayanır. Bu nedenle, kapatılmış olmamız yalnızca legal alanda yürüttüğümüz faaliyetlerde bir daralma yaratmıştır. Ancak, bizim mücadele zeminlerimiz toplumsal pratiğin her alanıdır. Kürt ve Kürdistan var olduğu sürece bu alanlar da var olacaktır.

Derneğiniz kapandıktan sonra, maalesef Kürt ve Türk Kadın çevrelerinden gereken

dayanışmayı göremedi. Dayanışma daha çok Avrupa demokratik kamuoyu ile sınırlı kaldı. Her şeye rağmen, ulusumuzun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinden aldığımız güç ve Kürt kadın sorunlarının yakıcılığı, mücadelemize ışık tutuyor. Bunun bilincinde olan biz **UDKD** çalışanları çalışmalarımızı durdurmadık. Üç yıllık birikimlerimizden gerekli dersleri çıkararak, sürece ve döneme daha güçlü ve daha donanımlı çıkmayı amaçlıyoruz.

Bu arada, bütün Kürdistan'lı kadınlara da seslenmek istiyorum. Nerede, hangi alanda olursak olalım, Kürdistanlı kadın olmak bilincini ve Kürdistanlı değerlerimizi koruyalım. Sömürgeci şiddet örgütlü bir güç olarak bize saldırmaktadır. Bizim de örgütlü bir güç olarak sömürgeci politika ve uygulamalara, köhnemiş değer yargılarına karşı mücadele etmemiz gerekiyor. Bu yüzden hayatın her alanında örgütlenelim, örgütlü mücadele içinde yerimizi alalım.

Ülkemize karşı yürütülen topyekûn imha savaşı bir bütün olarak ulusumuzu karşısına almaktadır. Öyleyse, ait olduğumuz sınıf ve katmanların özlem ve taleplerinin yansımaları olan ideolojik ve siyasal farklılıklarımızı koruyarak, bunları mücadelenin zenginliği olarak kabul edip topyekûn direniş cephesi içinde yerimizi alalım. Kürdistanlıların ortak ulusal kurumlar yaratma azmini gösterdikleri koşullarda, Kürdistanlı kadın çevreleri de ortak ulusal kurumlarda bir araya gelmelidir.

Her şey özgür ve bağımsız bir Kürdistan'ın özgür kadınları için!

Güçlü bir Kürt Kadın Hareketi, aynı zamanda özgür Kürdistan toplumunun ve bu toplumun özgür bireylerinin teminatı olacaktır!

Son olarak derginize, Kürt Kadın sorununa gösterdiğiniz anlamlı duyarlılıktan dolayı da kendim ve arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum...

Biz de, bu söyleşi için size teşekkür ederiz...

UDKD; program ve ilkeleriyle içinde farklı anlayışların ve farklı toplumsal katmanların yer alabilecekleri ve aynı düzlemde birlikte çalışabilecekleri bir perspektife sahiptir.

KISA...KISA...

8 MART'TA KADINLAR SUSTURULAMADI

● **25.11.1993** tarihinde Gayrettepe Dernekler Masası tarafından bir grup polislin hiçbir gerekçe göstermeden bütün arşiv ve dokümanlarına el koyması sonunda kapatılan Ulusal Demokratik Kadın Derneği; 8 Mart nedeniyle bir bildiri yayınladı. Kürdistan'ın çeşitli illerinde ortak platformlara katılarak Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladı.

● Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde düzenlenen kutlamada 8 Mart'ın önemine değinilerek emekçi kadınlar ve wKürdistan'da savaşan kadın gerillaların re-simlerinden oluşan dia gösterisi yapıldı, müzik grupları tarafından çalınan türküler eşliğinde halaylar çekildi.

● İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kültür İletişim Kurulu'nun hazırladığı kutlamaya çok sayıda öğrenci katıldı. Tören, tüm devrim şehitleri için 1 dakikalık saygı duruşu ile başladı, çeşitli Üniversite ve Liselerden gönderilen mesajlar okundu. Grup Yorum, Grup Yıldız, Grup hasret, Grup Kutup Yıldızı ve Grup Şafak'ın sunduğu Kürtçe ve Türkçe şarkılarıyla coşan katılımcılar **"Zorunlu Askerliğe Hayır"**, **"Kürdistan faşizme mezar olacak"** gibi sloganlar attılar.

● Öte yandan DISK, TMMOB, Kamu Çalışanları Sendikaları, İHD Kadın Komisyonu İstanbul'da ortaklaşa kokart dağıtırken, pankartlara polis tarafından el kondu, İHD İstanbul ve Kültahya şubesi, Türk İş Kadın İşçiler Bürosu, ÇHD Genel Merkezi ve Ankara Şubesi, İzmir Kadın Platformu tarafından 8 MARTkutlandı.

MEHDİ ZANA'DAN LEYLA ZANA'YA

8 MART KUTLAMA MESAJI

Diyarbakır Eski Belediye Başkanı **Mehdi ZANA**, dokunulmazlığı kaldırılarak gözaltına alınan eşi **DEP** Diyarbakır milletvekili **Leyla Zana**'ya Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla gönderdiği mesajda;

"Bugün 8 Mart Dünya kadınlar Günü. Ne yazık ki, yanına gelemiyorum. Tabiki üzgün değilim. Bilakis çok mutlu ve gururluyum. Halkımız ateş, kan, ölüm ve göçü yaşarken; başka halklar gibi insanca yaşama kavgası yüzünden sen de bir parlamenter olarak sorgudasin. tarihin cilvesine bak. 11 yıl ziyaret kaplarına gidip geldin. Bugün sen içeridesin, şimdi sıra bende. Demokrasi ve insan haklarının hüküm sürdüğü (!), günümüz Türkiye'sinde, ne yazık ki sana ulaşamıyorum. Ama zevkle, gururla, bu mesajla sana ulaşmaya çalışıyorum."

Stërka Rizgarî / İstanbul.

YENİ DÜNYA DÜZEN(SİZLİĞİ) ÜZERİNE NOTLAR

"YENİ DÜNYA DÜZENİNİ" Nİ TARTIŞALIM

İnsanlık yeni bir eşikte. Tanımlanması acil bir görev olan bu eşik, "Yeni Dünya Düzen (sizliği)" ismiyle çağrılabilir.

ABD eski Ulusal Güvenlik Danışmanı **Zbigniew Brzezinski** Soğuk Savaş sonrasını incelediği "Out of Control/Kontrol Dışı" adlı kitabında, "**21.Yüzyılın eşğinde global kargaşaya**" doğru gidildiğine dikkat çekiyor. Bu yeni eşik, Kuzey'den Güney'e siyasi konsensüsün sağlanamadığı bir kaos hali. Kapitalizmin ağır ekonomik krizi ile içiçe duran bu duruma damgasını vuran ana eğilim küreselleşme.

200 uluslararası şirketin, dünyadaki tüm gelirlerin % 30'unu kendi arasında paylaştığı küreselleşme; insanları gereksiz kılan teknoloji patlaması ve öte-

yandan da, katlanan bir nüfus artışı yanında, yoksullar ordusunun büyümesiyle şekilleniyor.

Dünya kapitalizminin sorunlarını daha da girifleştiren bu durum, dünyanın yüzünü yeni bir Ortaçağ'a döndürüyor. **Paul Kennedy**'in deyişi ile "**insanlar giderek artan ölçüde kendilerini mensup oldukları din ya da kültüre göre tanımlama**" (Preparing For The Twenty-First Century/21.Yüzyıla Hazırlık) eksenli bir yabancılaşmaya mahkûm oluyorlar. ABD'nin Yale Üniversitesinin de Tarih profesörü olan **Paul Kennedy**'i için, verili duruma "**ne Marksizm ne de katıksız kapitalizm**" yanıt verecek durumda değil; "**çözüm**", "**sosyal açıdan sorumlu bir ılımlı kapitalizm**" de (y.a.g.e)

"Liberal Çözüm" ve "Ulusların Yeni Zenginliği" adlı çalışmaları ile tanıdığımız Fransız ekonomisti **Guy Sorman**'da, **Paul Kennedy** gibi düşünüyor. **Guy Sorman**'a göre; "**En az vahşi düzen, kapitalizm**" dir. Ancak, yeni durumda **Guy Sorman**'ın da işi zordur. Çünkü, "**eskiden sosyalizme karşı çıkararak kapitalizmi savunurduk. Şimdi günah keçimiz, düşmanımız kalmadı. Artık kapitalizmin iç çelişkileriyle başbaşayız.**" (Guy Sorman, Milliyet 12.11.1993)

"Kapitalizmin iç çelişkileriyle başbaşa" olduğunu itiraf eden **Guy Sorman**, kapitalizmin de bir sonu olduğunu kabul edip, "**sosyal adaletsizliğin sorumlusu, devlet**" tir (Sabah, 12.11.1993) diyor.

Guy Sorman, tabiri caiz ise 'topu taça atarak' oyna devam etmek istiyor!.. Oysa, yine bir Fransız liberal düşünürü olan **Alain Minc**, "Le Nouveau Moyen Age/Yeni Ortaçağ" adlı çalışmasında, topu taça atmadan oynuyor ve dünyanın yeni bir Ortaçağa girdiğinin altını çizerek; kapitalist egemenlik altındaki dünyaya dair şu sonucu çıkartıyor: "**Ne umut, ne hayal, ne ilerleme var, tablo kesinlikle kazanmıştır.**" (A. Minc, Le Nouveau Moyen Age)

Alain Minc'in karamsar sonucunu kabullenmemekle birlikte, önemli bir doğruyu da dile getirdiğini inkâr etmiyoruz. İnsanlık bir uygarlık krizi yaşıyor. "Ütopyaların öldüğü" iddia ediliyor. Andre Gorz'un "Le Nouvel Observateur" dergisiyle yaptığı söyleşi de dediği gibi: "**Çalışanların kaççı kimliğini işinden bağımsız olarak tanımlıyabilir**" ki?.. Oysa, "**bir çok kişi için yaptığı işler hayatlarının parçası değil (...)** Kapitalizm mantığı ile yönetilen bu toplum ölmek üzere." (Andre Gorz, Le Nouvel Observateur dergisi-1994)

"Üçüncü Dalga"nın yazarı **Alvin Toffler**'in, "**bu dalga başka dalga**" diye nitelemek zorunda kaldığı yeni eşik, her türlü dizginlerinden boşanmış kapitalist küreselleşmenin kaosunda ifadesini buluyor.

Müthiş bir alt üst oluşun önünü açan verili durumda "**tarih; 'klasik' hareketlerin, partilerin ve kurumların gölgesinde kalarak unutuluyor**" (Andre Gunder Frank, Büyük Kargaşa). İnsanlığın önünü açacak olan tarih bilinci köreliyor. Emek/sermaye, ezen/ezilen kavramlarının üzerine sünger çekiliyor. Ütopyalara "veda" rasyonalizme "hoşgeldin" davetiyeleri çıkartılıyor!.. **Samir Amin**'in de-yişiyle, "**çağımızın dramı tam da (bu türdeki-y.n) toplumsal bilincin geri kalmışlığında yatıyor.**" (Samir Amin, Kaos imparatorluğu) Ezilenlerin tepkisi, yeni eşikte "**kendiliğinden başka pek anlamı olmayan toplumsal hareketlerin**" (y.a. g.e) ötesine geçemiyor. Oysa, italya Komünist Yeniden Yapılanma Partisi Uluslararası ilişkiler sorumlusu **Luciano Pettinari**'nin ifade ettiği gibi; "**sosyalizmin önemi kapitalizmin en köklü çelişkilerinin yaşandığı günümüzde geçmişten daha da artıyor.**" (Özgür Gündem, 23.10.1993)

Kabul etmek zorundayız, ortada aşılması gereken bir paradoks vardır. Paradoksun aşılması, yeni durumun bilimsel tanımlamasını ve açıklanmasını 'olmazsa olmaz' kılmaktadır.

YANITINI BEKLEYEN SORU VE SORUNLAR

"Yeni Dünya Düzen(sizliği)"nin yanıtını beklediği soru ve sorunları 'kaba'ca şöylesine sıralıyabiliriz:

I) Öncelikle, dünyamızın Kuzey/Güney eksenindeki yeni kutuplaşmanın, Kuzey'de öne çıkardığı stratejik siyasal eğilimlerle birlikte; Güney'de buna karşı boyveren tepkilerin ne olduğu ve nereye yöneldiği sorularına yanıt aranması.

II) Kanada Ottawa Üniversitesi Öğretim üyesi **Michael Chossudovsky**'nin deyişi ile, "**IMF'nin işlevi Güney'den Kuzey'e kaynak aktarmaktır**". Kuzey ile Güney arasındaki eşitsiz mübadeleyi körükleyen bu durum; bilimsel teknolojik gelişimin insanlığa büyük imkânlar, zenginlikler sunarken; Güney'deki açlığın büyümesi ile, içiçe geçmiştir. Güney'de, iflas eden modernite girişimlerinin geçmişine sarılmasına yol açan bu durum, İslâm köktendinciliği ile milliyetçi tepkilerin tabanını genişletmektedir. Bu anlamda; yanıt aramak durumunda olduğumuzu bir diğer önemli eksen ise, insanlığın önünde potansiyel bir tehlike olan uygarlıklar savaşı ve kültür ırkçılığının açıklanmasıdır.

III) Şu çok açık, ekonomik toparlanmanın neo-Keynesyen yönelimlere karşın hâlâ çok geciktiği ve uzatmalı bir krizin yaşandığı Kuzey'de sosyal devlet kavramı tahrip edilerek askıya alınırken devreye giren çürüme, ırkçı-faşist eğilimli ve aynı zamanda liberal aşırı sağın yükselmesine yol açmıştır.

Verili durumda Kuzey paradigmasının iflasi ve rasyonalitelerini tüketmesi; post-modern bir yeniden yapılanma ve kopuş yaşayan Kuzey'de, yeni köktenci çalkantıları devreye sokacak olan sorun ve çözümleri de tarihin gündemine sokmaktadır. Sorunlar ve çözümler nelerdir? Bu soruların ve çözümlerin de ne olduğuna yanıt aranmalıdır.

IV) İnsanlık, 21'inci yüzyılın başında çözümlemesi gereken yeni köklü sorunlarla karşı karşıyadır. Sorunlar karşısında eski şemalar ve çözüm önerileri yetersiz kalmaktadır. Yeni sorunların çözümü bilimin de yenilenmesini zorunlu kılmaktadır. Verili sorunlar karşısında insanlığın elinde hazır reçeteler yoktur. Ayrıca unutulmalıdır ki, Almanya'da yayınlanan **Focus dergisinin de ifade ettiği gibi; dünya'da ve "**Avrupa'da durum, yeni bir Karl Marks çıkartabilecek kadar gergin**"dir.**

Şimdi sorun, bu "gerginliğin" bilimsel olarak tanımlanması ve giderek politik tedbirlerinin alınması noktasındadır. Yani, büyük bir kargaşanın eşliğinde olan ve yeni kapitalist küreselleşmesini, eş zamanlı bir parçalanma ile yaşayan dünyamızda **Samir Amin**'in deyişi ile kurulmakta olan "Kaos İmparatorluğu"nun geleceği nedir?... sorusu; bilimin yanıtlamak zorunda olduğu acil bir sorudur.

V) Çünkü, Avrupa merkezli bakış açılarının artık hiç bir şeyi açıklayamaz olduğu, "**Tüketiyorum öyleyse varım**" sloganını bayrak etmiş pazar ekonomisi fetişine tapınıldığı verili durumda; küreselleşme/ülkesellik ciddi bir çatışma halindedir.

Çatışma dünya ölçeğinde emek/sermaye eksenindeki ezen/ezilen ilişkisi bağlamında, üç alanda boy vermektedir: 1) Kuzey/Güney, 2) Kuzey'in ve 3) Güney'in kendi iç çelişkileri. bu çelişkilerin de somut verileri ile politik ve uluslararası ilişkiler temelinde tanımlanması, bir diğer gerekliliktir.

VI) Bu bağlamda, dünyanın Kuzeyleştirilmesi; ulus devletlerin kendi sınırları içinde kapitalizmlerine (ulusal bağlamda) hâkim olma düşlerinin noktalanması; yeni durumun devreye soktuğu politik ve ideolojik değişimlerin ne gibi stratejik konumlanışları gerekli kıldığı; ya da **NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması)'nın, **APEC** (Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği)'nin, **GATT** (Gümrükler ve Ticaret Genel Anlaşması)'nın ve **AT** (Avrupa Topluluğu)'nun hangi işlevleri üstlenip, ne anlam taşıdığı ve geleceklerinin de ne olduğu soruları, acil yanıtlanmasını beklemektedir.**

YENİ EŞİĞİN KİMİ İLK VERİ VE ÖZELLİKLERİ

Küreselleşmenin damgasını vurduğu yeni eşik ya da "yeni dünya düzen(sizliği)", konjonktürel bir kriz değildir. Yaşanan kriz, kapitalizmin tarihinde yaklaşık 25-30 yıllık canlı birikim dönemlerinin aynı uzunlukta daralma ve depresyon dönemlerinin izlenmesi durumunda ortaya çıkan oluşumdur. Buna 'engel' veya 'büyük' kriz diyebiliriz. Konjonktürel krizden çok farklı olan bu durumun altında, dünya kapitalizminin yapısal sorunları yatmaktadır.

Evet, sermaye devasa bir hızla küreselleşmektedir. İvmesi çok yüksektir. Ulusların, sınırların önemini bütünüyle 'yok etmeye' yönelen bu gidişat, 1970'lerde uygulamaya konulan **Monetarist** politikaların iflas ve yıkımı üzerinde yükselen kör bir gidişattır. Bu kör gidişatin, "abartılıp", "yüceltilmemesi" gerekiyor...

"Abartma"/"yüceltme"nin sonucu, **Çağlar Keyder** gibi liberal savrulmalara yol açıyor. Örneğin, **Çağlar Keyder**'in şu saptamaları gibi: "**20. yüzyıl Marksizmi üçüncü dünyacı versiyonunda kapitalist dünya ekonomisinin prekapitalist toplumlara etkisini sadece bir yıkım ve sömürü öyküsü olarak göstermeye başladı (...)** Hisleri ve heyecanları ne kadar haklı olsa da güneydeki ayrılıkçılar tarihsel açıdan gerici olarak değerlendirilmelidir." (Çağlar Keyder, Ulusal Kalkınmacılığın İflası)

Çağlar Keyder, Kuzeyleştirilmek kastını yaşayan dünyanın Güney'inden bi-haber !... Kuzey gerçeğini ve emperyalizmin egemenlik biçimlerini unutmuşa benziyor !... Öncelikle, Nelson A.Rockefeller'ın Başkan Eisenhower'e 1946'larda yazdığı bir mektupta ifade ettiği mantık, emperyalizm açısından yeni eşikte de (modern versiyonuyla) hâlâ geçerli: "**Büyük ölçüde politik ve askeri nüfus garantileyecek genişlikte bir ekonomik yayılma plânı Asya, Afrika ve diğer az gelişmiş bölgelerde uygulamak zorundayız (...)** Oltaya takılmış balığın yeme ihtiyacı yoktur." (Oltadaki Balık Türkiye'den naklen S.17)

Güney, bugün hâlâ Kuzey'in "oltadaki balığı"dır. Ve bu durumuna karşı farklı eksenlerde tepkiler geliştirmektedir. Bu tepkiler ne adına olursa olsun, emperyalist egemenlik biçimlerine yöneldiği, ona darbeler vurduğu ve emperyalizmle anlaşmadığı düzlemde "ilerici"dir... Dünyanın verili eşitsizlik tablosunda bu çok anlaşılabilir ve unutulmaması gereken bir durumdur. Bu açıdan, dünyanın zenginlik haritasına göz atmak bile yeterlidir.

Yeri gelmişken belirtelim: **NATO** üyesi ülkelerin 1992 yılında silahlanmaya toplam 518 milyar dolar ayrımları bunun içindir... Bu nedenle **ABD**'nin Savunma Bütçesi 1994-1997 yılları arasında 210 milyar dolarlık bir rezerv öngörülmüştür. (Dollar and Sense dergisi, Ocak/Şubat-1994)....

"**ABD'nin askeri harcamaları hegemonya amaçlıdır**" (y.a.g.k). Örneğin, ABD'nin askeri harcamalarında, hemen hemen değişen bir şey yok gibidir.

ABD ASKERİ HARCAMALARI

Başkanlar	Mali Yıl	Milyar Dolar
Jimmy Carter	1980	238
Ronald Reagan	1989	355
George Bush	1992	315
Bill Clinton	1994	253

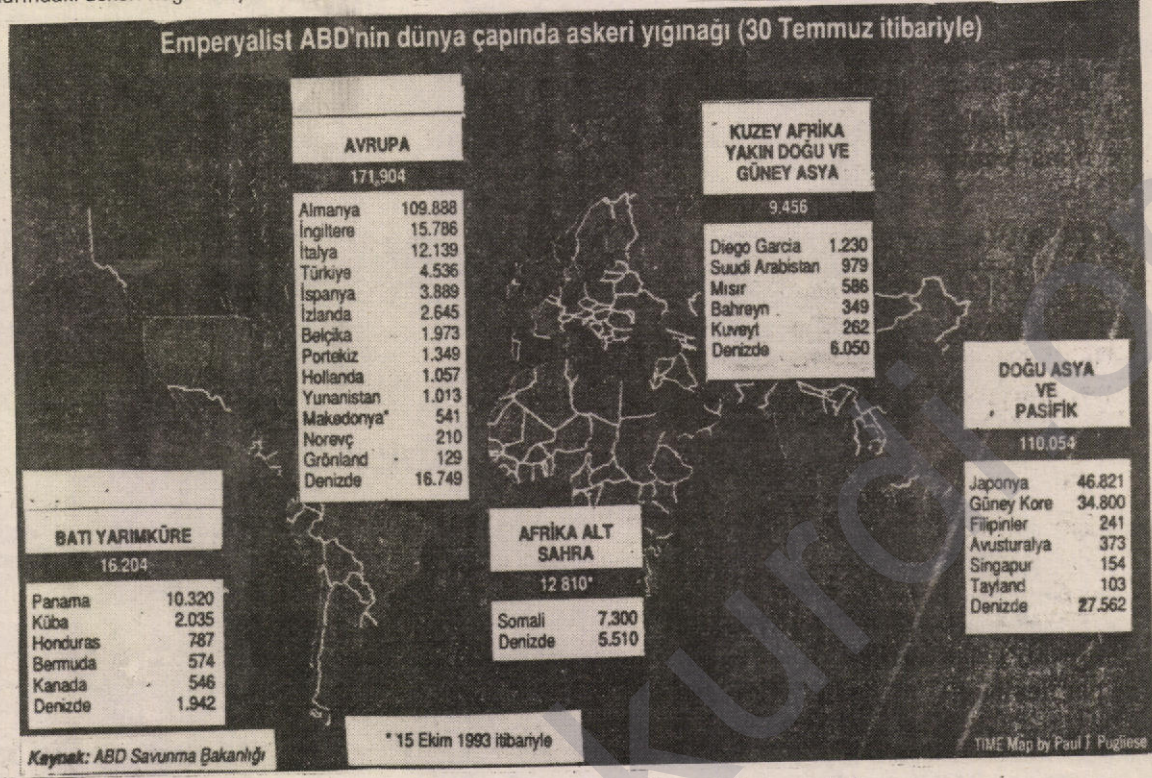
Not :Bütün rakamlar enflasyon gözönüne alınarak 1993 rakamlarına uyarlanmıştır.

ABD'nin silahlanma harcamalarında değişen bir şeyin olmamasını, **ABD Savunma Bakanı Les Aspins** Eylül-1993'te yayımlanan "Yeni Dönemin Güçleri" başlıklı incelemesinde şöyle formüle etmektedir: "**1-ABD topraklarının savunulması. 2-ABD'nin etki alanındaki toprakların savunulması. 3- Tehlikeli ülkelerden ABD yurttaşlarının güven içinde boşaltılması. 4- Müttefik ve dost ülkelerin savunma sistemlerini desteklemek. 5- üçüncü dünya ülkelerindeki ayaklan-**

maları bastırmak, terörizm karşıtı güçleri desteklemek, yasadışı uyuşturucu trafiğini engellemek, enerji, petrol ve maden kaynaklarına güven içinde ulaşmak, bölgesel güç dengelerini savunmak, dost ülkelerdeki demokrasilere yönelen tehditleri bastırmak." (Les Aspins)

Şunu kabul etmek durumundayız: ABD bir gerileme içindedir. Bu doğrudur. ama aynı zamanda tarihinin en "güçlü" dönemini de yaşamaktadır. Bu noktada şöyle bir varsayımda bulunabiliriz: İmparatorluklar ve ülkeler askeri olarak en güçlü oldukları dönemde/anda bir güç olarak inişe geçmeye başlarlar. Çünkü, o sonsuz askeri gücü desteklemek için ekonomilerin önemli bir bölümünü askeri harcamalara ayırmak zorundadırlar. Bunun sonucu olarak da ekonomileri büyük krize girebilir.

Kriz, son'un ve başlangıç'ın iç içe geçtiği bir geçiş ve alt üst oluş dönemidir. Bu anlamda, ABD'nin "yeni dünya düzen(sizliği)" koşullarındaki askeri hegemonyasının ve sancılı işgal politikasının "mutlak" bir durum olduğu düşünülmemelidir.

GERÇEĞİN DİĞER YÜZÜNÜ DE GÖRMELİYİZ

Kuzey'de emperyalistlerarası politik konsensüsün zayıfladığı dünyamızın yeni bir paylaşımına doğru ilerlediği bir kehanet değildir. "Foreign Affairs" dergisinin 1993 yaz sayısında yayınlanan bir makalesinde **Samul Huntigton**, "uygarlıklar savaşı"na doğru ilerlediğine dikkatleri çekse de; dünya çapındaki yeni saflaşmanın emek/sermaye omurgası üzerinde yükselen ezen/ezilen eksenli Güney/Kuzey kapışmasında ifadesi bulması mümkündür. Toplumsal ve tarihsel mücadelelerde tercihe ya da mükemmelliyetçi dogmatik şemalara yer yoktur. Kuzey/Güney ikilemine, çeşitli "gerekçe"lerle sırt çevirmek, sorumsuz/kadercî bir tarih anlayışının çıkarmazdır. Mücadele nerede ve nasılsa, dünyayı değiştirmeye tam da oradan başlanacaktır!... Bunun unutulmaması gerekiyor... Bu saptamadan hareketle devam edelim.

Mehmet Yılmaz'in, "21.Yüzyıla Girerken İnsanlık" adlı yazısında altını çizdiğim önemli bir saptama var: "**21. yüzyıla adım atmak üzere olan insanlık, Colosseum'da gladyatörlerin birbirlerini katledişiyle eğlenen Roma yurttaşını andırıyor. (...) Roma yurttaş, Colosseum'daki vahşetten keyif aldıkça, bir uygarlığın çöküşünü hazırladı. "Barbar" Cermenler bir vuruşta içi çürümüş imparatorluğu yıktılar. Dünyadaki vahşeti Batı "uygarlığı"ndaki insan ekrandan seyrederken, yoksul ülke halkları bu vahşeti doğrudan yaşıyor. (...) Günümüzde Batı ülkelerini kuşatan geri ülke halklarının durumu, Roma'yı kuşatan barbar toplulukları andırıyor. (...) Maddi bolluğun ortasında insani değerleri yitirecek bencilliği en yüksek noktaya çıkartan Batı uygarlığının (krizi karşısında-y.n) (.....) 21. yüzyılda insanlığın çürüyüşünü engelleyecek vuruş, insancıl bir yaşam ortamı yaratılabilmek için yaşamdan vazgeçmeyi göze alabilen yoksul ülke halklarından gelebilir.**" (Özgür Gündem, 29/09/1993)

Yılmaz'in, **Dr. Hikmet Kıvılcımlı**'nın "Tarih Tezi"nden etkilenmiş çözümlemesinin tartışılması gereken önemli bir saptama olduğu kanısındayız. Çünkü, Batı uygarlığının çöküşü anlamında; bir "çağdönümü" olarak da nitelenmesi mümkün olan kesitten geçmekteyiz. Batı kültürünün dünyaya da-yattığı tek-biçimlilik sürecinin yaratıcılıktan yoksunluğu ve bir bütün olarak Güneyi karşısına alması, Batı'nın pozitivist Avrupamerkezî dünyasının çürümesini de devereye sokmuştur.

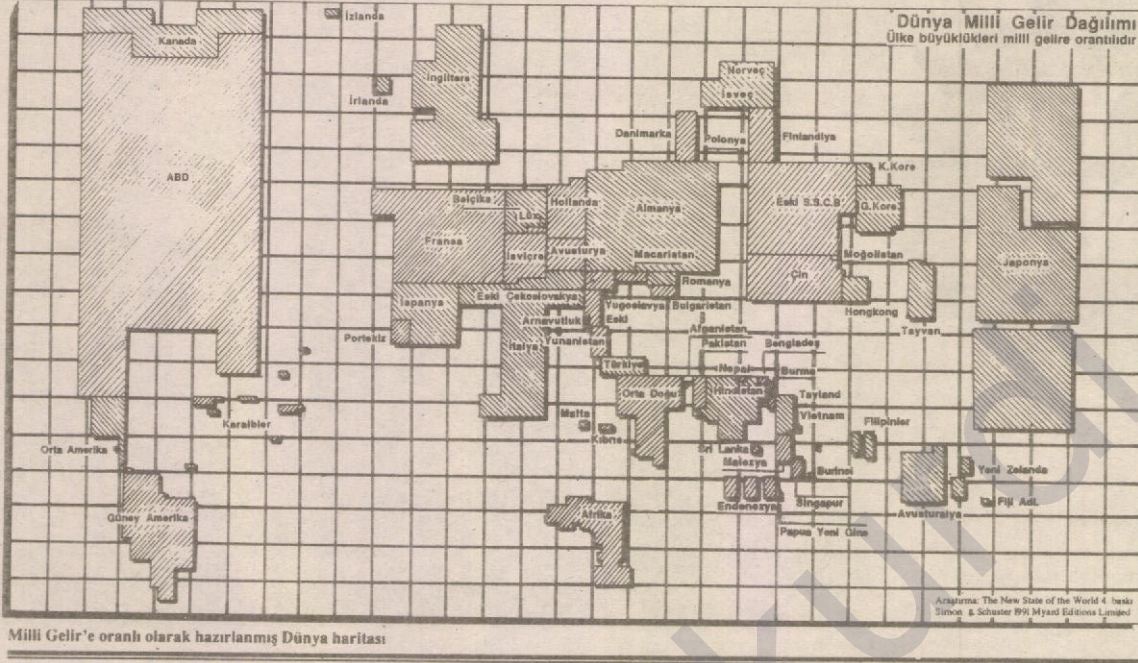
Çürüme, Batı (ya da Kuzey) için maddi ve manevi bir realitedir. Örneğin, 27 Eylül 1993'de İngiliz İşçi Partisi'nin Kongresinde yaptığı konuşmasında **John Smith**, "her baktığım yerde çürüme, umutsuzluk görüyorum (...). **Ülkemizin içinde bulunduğu durumdan açıkcası, utanıyorum**" derken bir gerçeği dile getirmektedir. Çürüme bir yanıyla maddidir. Ortalama bir ABD vatandaşının bütçesinin satınalma gücü, 1993'de yirmi yıl öncesinin yani 1973'ün düzeyine gerilemiştir. ABD nüfusunun beşte biri yoksulluk sınırında yaşamaktadır. Üç milyon kişinin evinin olmadığı ABD'de, her yıl 25 ila 30 bin civarında cinayet işleniyor. Her 15 saniyede bir kadın dövülüyor, her 2 saniyede mülke saldırı, 10 saniyede hırsızlık, 46 saniyede soygun yapılıyor. Yılda 2 milyon araba çalınıyor, 20 milyon kişi cezaevine girip çıkıyor. 430 bin de sürekli mahkûm var. Gençlik çetelerinin sayısının 10 binin üzerinde olduğu ABD'de, her yıl çete çatışmalarında ölen gençlerin 2300'ü 18 yaşın altında. 100 binden fazla orta öğrenim talebesi ateşli silah taşıyor. Ülke çapında ise 120 milyon ateşli silah insanların elinde.

Çürüme ile iç içe geçmiş eşitsizliğin daha da katmerlendiği Batı uygarlığı, ırkçılığın da yükseldiği ve yoğunlaştığı bir dönemini yaşamaktadır. Örneğin; "**ABD'de ırklararası ilişkiler pek parlak değil**" diyen **Serdar Turgut** eklemektedir: "**Açık ve net söyleyeyim: ABD'de ırklararası ilişkiler iyiye gitmediği gibi, beyazlar zencilerden nefret ediyor.**" (Hürriyet, 31/08/1993) Avrupa'da ise ırkçılık hızla tırmandırılıyor. Almanya'da **Joerg Haider**'in "Özgürlük Partisi", Fransa'da **Jean Marie Le**

Pen'in 'Ulusal Cephesi', İtalya'da 'Fascist Movimento Sociale Italiano', Belçika'da 'Vlaams Blok', İngiltere'de 'Ulusal Parti' vd'leri...

Batı'daki ırkçı yükseliş, aşırı sağcılığı yoğunlaştıran devlet düzenlemeleri ile de körüklenirken; Avrupa hükümetlerinin yabancılar ve ilticacılar politikalarına damgasını vuran, artık ırkçı motifler olmaktadır. Örneğin, "dünyanın en demokratik ülkelerinden biri sayılan" İsveç'teki durumu yazar **Maria Pia Boethius**, "utanç duyuyorum. Bugün gerçekten hızla 1930'lardaki Almanya'ya mı benzemeye başlıyoruz?" diye nitelemektedir. Öte yandansa, 1993 yılı başında Fransa'da yapılan bir ankete göre beş Fransızdan biri "ırkçiyim", üç Fransızdan biri de "ırkçılığı çekici buluyorum" diyor.

Batı, içinde debelendiği krizi ile Roma'yı andırı-yor, çürüyor ve çürürken de bir kez daha ırkçılık silahına sarılıyor. "YDD"nin "teorisyenlerinden biri olan **Samuel P. Huntington**, Batı uygarlığını dengenin ve denetiminin aleyhine bozulması olasılığına karşı uyarıyor. (Die zeit, 13/08/1993) Sonuç itibari ile sorunun çözüm eksenini "The West and the Rest/Batı ve Diğerleri" ikileminin oluşturacağına dikkatleri çekiyor

Milli Gelir'e oranlı olarak hazırlanmış Dünya haritası

Evet, yönelinen gidişatın böyledir. Yani dünya ya batılılaştırılmanın şizofrenik kültürüne ve boyunduruğuna 'teslim olacak'tır veya başkaldıracaktır. Unutulmasın, bugün Güney ülkelerine "kendi kendilerini yadsımak, hatta kendi varlığını tartışma konusu yapmak ve tamamen Batılılaşmak (....) Öteki olmak için kendi özvarlığını yadsımak (....) Ötekine benzer olmayı hedeflemek" (Serge Latouche, Dünyanın Batılılaştırılması) dayatılmışlığının aşılması; Batı'ya çok yönlü bir başkaldırıyı gerekli kılmaktadır. Çünkü, Batı artık (Avrupamerkezli düşüncesine tutsak kıldığı) "sol"unu da "YDD" projesine eklemektedir. Örneğin, Avrupa'da "sol" artık; "milliyetçilik tabularını yıkmak" ve bu silahı sağın elinden almak adına, giderek sosyal şövenleşmektedir. Dünün "solcu"ları, artık kendilerini Güney'den ve enternasyonalizmden soyutlayan (ve muaf gören) Avrupamerkezli Kuzeyci "tez"lere sarılabilmektedirler.

21'inci yüzyılın eşiğinde Güneyin, artık bir bütün olarak dünyanın batılılaştırılmasını hedefleyen "YDD" çürümüşlüğü karşısında **Peter Sellers**'in "Kükreyen Fare"sindeki devlet başkanının ABD'yi işgal etmek kararını almış çüretine gereksinimi vardır.

Güney, yeni bir insanlık hareketinin oluşturularak dünyanın Batılılaştırılması vahşetine "dur" demenin eksenini olmalıdır. Yoksa, batının çürüttüğü dünyanın vay haline....

"Vay haline !... " diyoruz çünkü, Kuzey'in paradigması iflas etmiştir. Ortak karakterini rasyonalizmde bulan bu paradigma, Avrupa-merkezci pozitivist görüşün ürünüdür. Sözde "burjuva özgürlükler" adına, insan bilincinin çarpıtılarak yabancılaştırılması yani insanın kapitalist barbarlığa mahkûm edilip, tüketilmesi anlamını taşımaktadır.

Ayrıca şunların da eklenmesi zorunludur: Dünya gelirinin % 854'ne, toplam nüfusun ancak % 23'nü oluşturan Kuzey ülkeleri tarafından el konuluyor. Dünya ülkelerinin en zengin % 20'si ile en zengin % 20'si arasındaki gelir farkı 1960'da 30 kat iken, 1970'de 32, 1980'de 45, 1990'da 59 kat oldu. Kişi başına düşen ulusal gelir bakımından bakıldığında, fark 1960'da 1864 dolar iken, 1989'da 15149 dolara çıktı. 1960 ile 89 arasında dünyanın en zengin % 20'si içinde yer alan ülkeler, toplam üretim içindeki payını % 70.2'den %82.7'ye çıkardılar. En fakir % 20'nin payı ise % 2.3'den, 1.4'e indi. Bundan başka, Güney'in toplam ekonomik üretim içindeki payı 1965'den, 1985'e % 20'den, % 18'e düştü....

Burada artık durup, diyeceklerimizi "son"larken, şunu da ifade etmeden geçmeyelim; **Francis Fukuyama**, "Tarihin Sonu"nu ilân ederken çok aceleci davrandı. Tarih, insanlığın tanık olacağı yeni ve fırtınalı bir dönemine doğru ilerlemektedir. Önümüzdeki süreçte uluslararası ilişkiler tarihine önemli sayfalar eklenecektir. Bunun için yaşanan, yaşanacak olanın insanlık için bir felâkete dönüşmesini engellemek için bilimsel düzlemde çözümlenmelidir.

Dünyayı değiştirmek isteyenlerin acil görevlerinden biri de kuşkusuz budur...

05.mart.1990

Temel DEMİNER
Yücel DEMİNER

ŞEYH SAİD DİRENİŞİ

Celal ŞERWAN

69 YIL
SONRA

a- Tarihsel/Toplumsal Koşullar

Kemalist hareket, emperyalist Almanya'nın beslediği İttihat ve Terakki içinden doğdu. Ermeni-Rum sermayesinin yarattığı artı-değeri gaspederek semiren asker/sivil bürokrasiden oluşan burjuvazi II. Abdülhamit döneminde ilân edilen ikinci Meşrutiyetle iktidara ortak oldu. 31 Mart 1908 darbesiyle de iktidarı ele geçirdi. İttihat ve Terakki bu tarihten itibaren ise kendisiyle ittifak yapan muhalefet güçlerini sindirmeye girişti.

İttihat ve Terakki Hareketi, Türkiye'de faşist hareketin ideolojik kaynaklarından birini oluşturmuştu. İrkçı Turan ideolojisiyle Uzakdoğu ile Azarbaycan, Kafkasya ve Türkmenistan'ı kapsayan Türk birliğinin kurulması rüyası, ittifak ve Terakki'nin ebesi Alman emperyalizmi tarafından destekleniyordu. Zira, emperyalistler arası çelişki ve çatışmaların odağında çürümekte olan fakat, bu çelişki ve çatışmalardan dolayı, tahakkümleri altında bulundukları topraklarla iştah kabartan iki impatorluk bulunuyordu. Rusya ve Osmanlı imparatorluğu. İşte Alman emperyalizminin bu projeyi desteklemesinin temel esprisi tepeden ilişkilerle yönetimini belirlediği Osmanlı sayesinde Rusya ve Rus sömürgelerine yayılmaktı.

Bu projenin önündeki engel ise zayıf bir örgütlülüğe sahip olsa da Ermeni Ulusal Hareketidir. Bu hareket bir dönem önce aynı Alman emperyalizmi tarafından desteklenmektedir. Fakat, Rusya'ya doğru yürüyüşte köprü başını tutmaktadır. Bu nedenle 1905-1915 yılları arasında Ermeni coğrafyası soykırımla insansızlaştırıldı. Kürtler açısından talihsizlik, bu soykırımda Kürtlerden müteşekkül **Hamidiye Alayları**'nın kullanılmasındı.

Ancak I. Paylaşım Savaşı, Almanların ve İttihatçıların yenilgisiyle sonuçlandı. Turan hayalleri Kırım'a gömüldü. Türkçülük ve Turancılık Misâk-ı Millî ile sınırlandırılmak zorunda kaldı.

Genç TC devleti I. Paylaşım Savaşı'nın yıkıntıları içinde doğdu. Paylaşım savaşının devamı olan Türk-Yunan savaşı Fransız, İngiliz ve İtalyanların rızaları ve destekleriyle Türklerin lehine sonuçlandı. Sovyetlerin eteğinde, batı sermayesine bağlı güçlü bir tamponun bulunması emperyalistler açısından önemliydi. Kemalistler bu şartlar içinde, Sovyetler- Batı çelişmesine yaslanarak diplomatik şantajlarla iktidarlarını tesis ettiler. Savaşın sürdüğü tek cephe Kürdistan'ın paylaşımıydı. Bu paylaşım ise Lozan'la bitirildi. Geride bu sorunun bir parçasını oluş-

turan Musul sorunu kaldı.

TC devleti meşruluğunu Lozan paylaşım belgesiyle emperyalistlere tescil ettirdikten sonra sömürgesi Kürdistan'ın işgal ve ilhakına girişti. Koçgiri direnişinden sonra Kürdistan'a askeri yığınak yapmaya, aşiretler ve mezhepler arasındaki çelişkileri kaşımaya, Kürt yurtseverleri imha ve göçertmeye başladı.

1924 Anayasası'yla Kürtçe konuşmak yasaklandı. 1505 sayılı yasa ile etkili ve yurtsever nitelikli Kürt beyleri batıya sürülürken, bu beylere ait geniş topraklar daha önce Kürdistan'a yerleştirilen Türklere tahsis edildi. Bir dönem önce "Ermeni ve Gavura'a karşı Kürtleri hilafeti korumaya çağırın" Kemalistler, Lozan sonrasında **inkâr** ve **imha** siyasetini gündemleştirdiler. "*Gavur elinde esir bulunan hilafeti kurtarma*" şian yerini; "*altı asırdır osman-ogullarının elinde esir bulunan Türklüğü kurtarma*" şianına bıraktı. **Takrir-i Sükûn**'la birlikte Kürdistan'da kanlı bir jenosid harekâtına girişilirken, batı'da da "**Kemalist Tasfiye Harekâtı**" başlatıldı. İngiliz emperyalizminin çıkarlarının ifadesi olan ve kendini Hürriyet ve İlahî Partisinde ortaya koyan Anadoluçuluk akımı ile Alman emperyalizminin çıkarlarının ifadesi olan ve kendini İttihat ve Terakki Partisinde ortaya koyan Turancılık, özgün bir ideoloji olarak Kemalizmde sentezleşirken, Türk-Yunan savaşına kendi özgün siyasal düşünce ve yapılarıyla katılan ancak, **kemalistleşmeyen** tüm siyasal ve toplumsal güçlerle hesaplaşmaya girişildi. "İzmir süikasti" olarak bilinen provakasyon, bu hesaplaşma için oldukça elverişli bir zemin hazırladı. Batı'da hilafet kurumları dağıtıldı ve laisizm öne çıkarıldı; tasfiye hareketi "*Türk Solu*"nu da içine alırken, "sol" bu eylemleri anti-feodalizm olarak alkışladı. Kemalistler Kürdistan'da merkezi otoriteye destek veren ağalık, şeyhlik vb. gibi kurumların üst yapıda varlığını güçlendirici politikalar yürüttüler. Hilafetin Kemalist burjuvazi açısından anlamı, Kürtleri devlete bağlayan bir çimento işlevi görmesiydi. Fakat Kürdistan'ın işgalinde bu çimento esas olarak işlevsiz kalacaktı. Çimento iki ayrı unsurun birleştiricisidir. Oysa, Kemalist yönetim Türk unsurun egemenliği altında Kürtlerin köleliğini öngörüyordu. TC devleti Kürdistan'ın işgali ve ilhakı için karakol ve yol yapımını hızlandırdı. Asker ve vergi toplama sistemi sağlamaştırılarak, yoksul-

luk katmerleştirildi. Aşiretler silahsızlandırılmaya çalışıldı. Kürdistan, jandarma süngü ve tahsildar zulmüne alıştırılmaya çalışılıyordu.

b- Savaş Örgütünün Doğuşu

İşte bu koşullarda çoğu asker kökenli Kürt aydınları bağımsız bir Kürdistan'ı yaratacak savaş örgütünü oluşturma kararını verdiler. Örgütün liderlik kadrosu asker kökenlilerin yanısıra, feodal aşiret liderlerini de kapsıyordu. Fakat örgüte damgasını vuran asker kökenli aydınlardı. İlk adı Ciwata Azadî Kurd (Kürt Özgürlük Örgütü) olan, daha sonra Ciwata Xweseriya Kurd (Kürt İstiklal Cemiyeti) adını aldı. Kısaca Azadî olarak anıldı. Örgütün kuruluşuna ilişkin çeşitli kaynaklarda çelişik tarihler verilmesine karşın, ağırlıklı görüş **Azadî**'nin 1923 yılında kurulduğu yolundadır.¹ Örgütün kuruluşuna ilişkin bizi şüpheye götüren verilerden biri İsyana katılmamış Kürt liderlerinden **İsmail Hakkı**'nın 1925 yılı Aralık ayında Ermeni gazetesi **Trosak**'ta çıkan makalesidir. **İsmail Hakkı**'ya göre örgüt 1920 Ekim'inde kuruldu.² Yine İngiliz istihbaratı tarafından yakalanarak sorgulanan bazı Kürt subayların verdiği ifadelerde ise kuruluş tarihi 1921 olarak geçer.³

Örgütün kuruluş tarihindeki belirsizlik ilk kurucuları konusunda da mevcuttur. Bu durum örgütü illegal olarak örgütlenmesiyle yakından ilgilidir. Örgüt **Cıbranlı Xalid**'in liderliğinde kuruldu. Diğer kurucular arasında Bitlis şubesi başkanı Milletvekili **Yusuf Ziya bey**, Varto Şubesi Başkanı milis Komutanı **Xalid Hasenan Bey**, Malazgirt Şubesi Başkanı Milis komutanı **Kör Hüseyin Bey**, İstanbul Şubesi Başkanı ve Sayıştay Başkanı **Seyit Abdülkadir Bey**, Diyarbakir Şubesi Başkanı **Ekrem bey** bulunmaktadır. **Şeyh Sait**'in adı kurucular arasında geçmez. **Şeyh**, örgütün sade bir üyesidir. **Azadî**'nin merkezi Erzurum'dur. Merkeze bağlı olarak yukarıda sayılan şubelerin yanısıra Siirt, Dersim, Kars, Hınıs, Muş, Erzincan, Harput ve Van'da toplam 23 şubesi bulunmaktadır.

Azadî Kürdistan'da örgütlenme faaliyetini sürdürürken 1924 yılında ilk kongresini topladı. Kongreden iki önemli

karar çıktı. **Birincisi:** Kürdistan'da genel bir ayaklanma başlatılacak ve bunu bağımsızlık ilânı izleyecekti. Bunun için ayaklanma bütün ayrıntılarıyla plânlanacak ve stratejisi çıkarılacak, **İkincisi:** ayaklanmaya dış destek sağlamak için İngiliz, Fransız ve Sovyetlerle görüşülecek. İkinci madde tartışmalara yol açtı. Bazı aşiret liderleri Sovyetlerin inançsızlığını gerekçe göstererek yardım talebinde bulunulmamasını istediler. Ancak **Şeyh Said**, "Türkler tarafından Ermenilerin akıbetine uğratılmak-tansa, inançsızlardan yardım almanın mübah olduğunu" anlatarak aşiret liderini ikna etti.⁴ Bu karar doğrultusunda bir kurye Gürcistan'a gönderilerek yardım talebi iletildi. Ancak Sovyet yetkilileri hareketi desteklediklerini fakat harekete yardım edecek koşullarının olmadığını belirterek kuryeyi eli boş gönderdiler.⁵

Örgütün lider kadrosu aşiretler üzerinde etkinliği bulunan şeyhleri örgütleme ve aşiretleri harekete bağlama için görevlendirdi. Bu nedenle liderliğin propaganda düzeyi kitlelere Şeyhler aracılığıyla yansıyor. Bu düzey ise birleştirici özelliği bulunan din motifini barındırıyordu. Yine aşiretlerarası çelişki ve çatışmaların nedenlerinin bir kısmı, Osmanlı ve Türk hükümetleri döneminde askeri komutayı elinde bulunduran Kürt subayların eylemlerinin oluşturması, örgütün kitlelerle bağ kurmasını zorlaştırıyordu. Çünkü bu liderler bir süre önce bugün kurtulmaya çalıştıkları, Türk yönetiminin emrinde aşiretlere zulüm etmişlerdi. Bu nedenle örgüt varlığını ve amaçlarını, aşiretlerarası çelişkilerin çözümünde dinin niteliklerinden dolayı tarafsız konumları bulunan ve verdikleri kararlar bağlayıcı olarak kabul edilen Şeyhler aracılığıyla anlatmak zorundaydı. Bu zorunluluk ise önderliğin fiilen Şeyhlere geçmesini sağlıyordu. Şeyhler arasında harekete katılmayı kendi otoritelerinin sarsılması nedenine bağlayanların yanısıra (otorite maddi ve manevi koşulları içermektedir) Bağımsız bir Kürdistan idealine bağlayanlar da vardı. **Azadî** bu anlamda bu iki eğilimin bileşkesiydi. Öte yandan Şeyhler hareketin finansman kaynağını da oluşturuyordu. Örneğin; **Şeyh Said**'in emrinde 20 çoban çalışıyordu ve yılda 200 sürü satıyordu.

c- Direniş ve Provakasyon

1924 yılında Diyarbakir'de **Azadî** temsilcileriyle Türk yetkililerinin katıldığı bir zirve toplanır. Zirvede Türk tarafı Kürtlerin altı şartını kabul eder. Buna göre; **1-** Kürt bölgelerine Özerklik verilecek, **2-** Hapisteki Kürtler için genel af çıkarılacak, **3-** Beş yıllık dönem için Kürdistan'da zorunlu askerlik uygulaması kaldırılacak, **4-** Devlet Kürt bölgelerinin ekonomik gelişmesi için kredi verecek, **5-** Şeriat mahkemeleri tekrar kurulacak ve toplatılan silahlar Kürtlere iade edilecek, **6-** İstennmeyen Türk asker ve sivil yöneticiler Kürdistan'dan çekilecek. Kürtler bu altı şarta karşılık Musul sorununun çözümü konusunda Türkleri destekleyecekler. Bu antlaşma kağıt üstünde kalacaktı. Türkler geliyorum diyen felâketi sezdikleri için bir taraftan Kürdistan'a asker yığarken, diğer taraftan **Azadî** ile ilişkili olduklarını düşündükleri Kürt asker ve memurları bölgeden sürmeye başladılar.

Genel ayaklanma için belirlenen tarih Haziran 1925'tir. Fakat 3-4 Nisan 1924 tarihinde Beytülşebab-Hakkari olayları bu plânlamayı alt üst etti. Kimi kaynakların **Azadî**'nin devletin dikkatini ve güçlerini dağıtmak için organize ettiği bir ayaklanma olarak aktardıkları bu olay,⁷ Kürt kaynakları başta olmak üzere bazı kaynaklarda ise; Bitlis Milletvekili **Yusuf Ziya**'nın şifreli mesajının **Ihsan Nuri Paşa** tarafından yanlış çözülmesi,⁸ hatta **Yusuf Ziya** veya **Ihsan Nuri**'nin merkezi kararı çiğne-yerek erken davranmaları sonucu çıkan bir isyan olarak nitelenir.⁹ Bulgular ve olayın objektif değerlendirilmesi bu ikinci savı doğrulamaktadır. 3-4 Eylül gecesi **Azadî** temsilcisi **Ihsan Nuri**'nin emrindeki 500 askerle isyan etmesi, genel programlamayı dinamitledi. Olayı erken haber alan garnizon komutanı geniş tutuklamalara girişti. İsyanlılar kısırıldı.

İşti. İsyanlılar kısırıldı. 200 kadar Kürt şehit vererek Hakkari ve Bitlis dağlarına çekildiler. Devlet toplar ve makinalı tüfeklerle teçhiz edilmiş ikinci kolorduyu isyanlıların üzerine sürdü. İsyanlılar genel bir ayaklanmanın olmadığını gördüklerinde iş isten geçmişti. Devlet elde ettiği bilgileri değerlendirerek **Yusuf Ziya Bey** ve **Cıbranlı Halid Bey**'i tutukladı. Bu tutuklamalar, **Azadî** örgütünü ve eylem plânını deşifre etti. Ayaklanmayı yürüten **Ihsan Nuri Paşa** Doğu Kürdistan'a kaçtı. (Ihsan Nuri paşayı daha sonra Büyük Ağrı isyanında göreceğiz.) Türk devleti **Ihsan Nuri**'yi kendisi yakalamayınca İngilizlere yakalatmaya çalıştı. İngilizlerin eline geçecek şekilde şifreli sahte mektuplar düzenledi. Bu mektuplarda **Ihsan Nuri**'nin ajan olduğu yazılıyordu. **Amaç Ihsan Nuri**'yi etkisiz hale getirmektir.¹⁰ Beytülşebab olayları **TC** devletini uyardı. Devlet bu olaylar sayesinde **Azadî**'nin beyni olan **Cıbranlı Halid**'i tutukladı. Eylem plânı devlet tarafından bilindiği için, eylemi etkisizleştirecek, boğacak önlemleri hızla almaya başladı. Tutuklular

DARAĞACINA GİDERKEN SON SÖZLERİ

ŞEYH SAİD

"Dünya yaşantımın sonu geldi. Ulusum için kurban edildiğimden dolayı pişmanlık duymuyorum. Yeterki torunlarımız bizi düşmanın sönmünde mahçup bırakmasınlar"

arasında bilinçli bir ayıklama yaparak, isyan sırasında bazı aşiretlerin tarafsızlaştırılması, hatta devletin yedeğine alınması amacıyla uyarlı olarak Mutki aşireti lideri **Hacı Musa** ve Nakşibendi lideri **Nursinli Masun** ve Hizanlı **Selahattin** serbest bırakıldı. Nitekim bu aşiretler ayaklanmaya katılmadılar.

Beytülşebab İsyanı hazırlanan ulusal ayaklanmayı proveke etti. Ayaklanma bir anlamda bu isyanla yenildi. Zira ayaklanmanın beyin kadrosu tutuklanmış ve ayaklanma plânı ve kadrular deşifre olmuştu.

Bütün bu gelişmeler genel ayaklanmanın başlamasını zorunlu kılıyordu. Temel düşünce, devlet Kürdistan'a güç yığmadan ayaklanmak, inisiyatifli tekrar ele geçirmektir. Fakat ayaklanmanın hazırlıkları da bitmiş değildi. **Azadî** son Kongresini 4 Ocak 1925'te Kirkan köyü'nde yaptı. Kongrede **Cıbranlı Halid Bey**'in direktifi doğrultusunda her aşiretin kendi bölgesinde ayaklanarak, devlet dairelerini ele geçirmesi kararlaştırıldı. Ayaklanma tarihi Mart 1925 olarak yeniden belirlendi.

d- Kürdistan Ayaklanıyor

Son Kongrede **Şeyh Said** Kurmay başkanlığa seçildi. Genel kurmay başkanı 5 asli cephe oluşturuldu. Buna göre Kuzey/Kuzey Doğu Cephesi Melekanlı **Şeyh Abdullah**'in komutasında olacak. Bu cephedeki diğer mntıklar ise Çan Şeyhleri Hasenan Aşireti, **Mehmet Ağa**, **Halil Kete** ve **Şeyh Said**'in oğlu **Ali Rıza** komutasında olacaktı. Harput Cephesi'ni Eşkya **Yado** ve **Şeyh Şerif**, Ergani Cephesi'ni **Şeyh Said**'in kardeşi **Abdurrahim**, Diyarbakir Cephesini Zaza aşiretlerinden **Hakkı Bey**, Batı Cephesi'ni Zaza **Emin Faruk**, Silvan Cephesini **Şeyh Şemsettin** kumanda edeceklerdi.

İsyanın önündeki en büyük zorluk Dersim aşiretleri, Tatvan'daki Lolan ve Hormek aşiretleriyle Şırnak, Cizre, Midyat, Mardin aşiretleriydi. Zira, bu aşiretler ayaklanmanın bastırılmasında devletten daha büyük rol oynadılar. Özellikle Hormek ve Lolan aşiretleri ayaklanmanın başarısızlığında kilit noktayı oluşturdu. Ayaklanma kuvvetlerinin batıya doğru açılmasını, devletin oluşturduğu çemberi yarmasını engellediler. Lolan ve Hormek aşiretlerinin temel çelişkisi **Cıbranlı Halid** idi. **Cıbranlı Halid**, **Hamidiye Alayları** komutanı iken bu iki aşirete zulmetmiş, hatta Hormekelilerin lideri **İbrahim Talu**'nun oğlunu öldürmüştü.¹¹ Osmanlılar hesabına işlenen bu cinayetin bedelini, **Cıbranlı Halid**'in nezdinde bütün bir ulus ödedi. (Her iki aşiret daha sonraki Ağrı isyanında devlete karşı kahramanca savaştılar.)

8 Şubat 1925'te jandarmalar Piran'da provakasyona giriştiler. Devletin bu plânlı provakasyonu sonucunda silahlar patladı. Jandarmalar **Şeyh Said**'in bazı adamlarını zorla götürmeye çalışmıştı. Silahların patlaması ayaklanmanın da zamanından önce başlaması anlamına geliyordu. Ankara, Piran olayını hemen isyan olarak ilân etmişti bile. Bunun üzerine Kürt kuvvetleri harekete geçtiler. Bir kaç gün içinde Piran, Lice, Genç, Hani işgal edildi. Genç, **Geçici Kürdistan Hükümeti**'nin merkezi ilân edildi.

Şeyh Said kısa sürede Diyarbakir çevresindeki ilçeleri işgal ederek Diyarbakir'i kuşattı. Türkler toplar ve makinalı tüfeklerle Kürt kuvvetlerini surlardan içeriye sokmadılar. Kürtler yalın kılıç **Bijî Kürdistan**, **Bijî Serxwebun** sloganlarıyla makinalı tüfek ve top ateşine karşın kuşatmayı kaldırmadılar.¹² **Şeyh Said** komutasındaki Kürt kuvvetleri kuşatmanın beşinci gününde Mardinkapı civarında tünel kazarak 70 kişilik bir birliği içeri sokmayı başardılar. İçeriye giren birlik, içeride **Azadî** tarafından örgütlendirilmiş halkla birlikte direnişe geçti. Diyarbakir'in düşmesi an meselesiyken, Fransa'nın izniyle Suriye Demiryolunu kullanarak gelen ve ağır silahlarla teçhiz edilmiş Türk birliği kuşatmayı yardı. 13 Bu yolla ayaklanma boyunca toplam 105 bin asker ile ağır silahların Kürdistan'a aktarıldığı bilinmektedir.

Yado ve **Şeyh Şerif** Kuvvetleri Elazığ ve Palu'yu zorlanmadan alırlar. Nüfusunun çoğunluğu Türk olan Elazığ'da

DARAĞACINA GİDERKEN SON SÖZLERİ

YUSUF ZİYA BEY

(Bitlis Milletvekili)

"Bize mevki ve rütbe bahşetmek suretiyle bizi aldatabilirsiniz endişesi içindeydim. Şükür Allah'a ki bizi mermi ve ipe karşılıyorsunuz ve bundan dolayı hiç pişman değiliz.

Verdiğiniz ders sayesinde torunlarımız öcümüzü alacaktır."

DOKTOR FUAD BEY

"Vatanım için yiğitçe kurban olmayı daima düşünürdüm. Şüphesiz ki asılmakta olduğumuz bu toprağa bağımsızlık bayrağı dikilecektir."

guldular. Bu vurgu bütün şehitleri son sözlerinde vardır.

Ayıklanma, liderlerin yakalanmasından sonra mevzi savaşlar şeklinde yer yer sürdü. Sömürgeci devlet ayıklanma ile birlikte Kürdistan coğrafyasını kana buladı. Aralarında **Azadî** liderlerinin de bulunduğu 660 Kürd idam edildi. Kürtler ayıklanma sırasında 3-4 bin kadar kayıp verirken, ayıklanma sonrasında toplu kıyımlardan geçirdiler. Köyler yakılıp yıkıldı. Kadın, çocuk, ihtiyar onbinlerce Kürd katledildi. Haritadan silinen köylerde yapılan tasnife göre 1925-1928 yılları arasında ayıklanma bölgesinde 206 köy 8758 hane yakılıp yıkılmış, bu köylerde bilinen 15206 kişi katledilmiştir.¹⁵

Kürt kuvvetlere şehirdeki Kürd hamallar ve oduncular da katılır. Aneykiya kökenli **Yado** ve **Şeyh Şerif** birlikleri şehirde yağma ve talana girişirler. Bu hareket Kürd kuvvetlere sempatiyle bakan halkta tepki yaratır. Bu arada Türk ajanlar cephaneliği uçururlar. Bu olayda çok sayıda Kürd ölür. Sonuçta tepkili bir avuç Türk silahlanarak Kürd kuvvetlerine karşı saldırıya geçerler. Kâzım paşa komutasındaki orduda Elazığ'a yürüyünce Kürd kuvvetleri Murat suyunun doğusuna ve kuzeyine çekilirler. Dersim aşiretlerinden destek bekleyen Kürd kuvvetleri destek bulmadıkları gibi, suyun öbür yanına geçiremezler ve saldırıya uğrayarak geri çekilirler. Dersimlilerin bu hareketi işbirlikçi Dersim Mebusu **Hasan Hayri** tarafından takdir edilerek telgrafla kutlanır. 14 Aynı **Hasan Hayri** isyandan sonra bu hareketinden dolayı idam edilerek ödüllendirilir. (!) Gerçeği idam sehpasında gören Hasan Hayri, sehpada "**Yaşasın Kürd Milleti ! Ey Kürdistan şehitleri Hasan Hayri size kavuşuyor**" diye haykırarak kendisini adeta ulusuna affettirmeye çalışır. (Idam gerekçesi M.Kemal'in emriyle meclisin açılışında giydiği milli kıyafetlerdir.)

Kürt kuvvetleriyle Türk ordusu Palu ovasında karşılaşır. **Yado** kuşatmayı yararak Çabakçur dağlarına çekilirken, **Şeyh Şerif** yaralanarak İstiklâl Mahkemesine gönderilir.

Kuzey/Kuzey Doğu cephesinde Türk kuvvetlerini yenen Kürd kuvvetleri Lolan ve Hormek aşiretleri tarafından durdurulur. Muş üzerine yapılan bütün seferler Lolan ve Hormek aşiret kuvvetleriyle takviye edilmiş Türk ordusu tarafından geri püskürtülür. Sonuçta Hasenanlı **Xalid bey** askerleri Doğu Kürdistan'a sığınmak zorunda kaldılar.

Diyarbakir kuşatması sürerken, ikinci stratejik hedef Bitlis'tir. Çünkü, **Cıbranlı Xalid bey** ve **Yusuf Bey** Bitlis'te tutukludurlar. Bitlis'e yönelik harekât bunların kurtarılmasını amaçlamaktadır Harekâti yöneten **Şeyh Abdullah** oradaki Hormek engelini hesaba katarak, Hormek topraklarını çiğneyerek Bitlis'e girme emri verir. Ancak, bu yanlış taktik felâkete yol açar. Hormek ve Lolan direnişi bu cephede de Kürd kuvvetlerini ezer. Durumu farkedemeyen devlet, **Cıbranlı Xalid** ile **Yusuf Ziya** beyi yargılamadan 19-20 Mart 1925'te kurşuna dizer. Bu cephede tutunamayan **Şeyh Abdullah** Doğu Kürdistan'a sığınır. Kürd liderlerinin katledilmesi ve tek tek cephelelerdeki yenilgiler Kürd kuvvetleri içinde moralsizliğe yol açar. Bu moralsizlik içinde geri çekilirler. Çekilme sırasında Lolan ve Hormek aşiretlerinin saldırıları sonucu çok sayıda Kürd askerî şehit olur. Aşiret kuvvetleri yakaladıklarının bir kısmını da devlet kuvvetlerine teslim ederek katlettirdiler.

Ayıklanmanın yenilgiye doğru gidişi üzerine **Şeyh Sait** komutanları Solhan'da toplayarak durumu değerlendirdi. Toplantıda kuvvetleri çembere almak için harekete geçen 8.Ordu, 2.Fırka ve 35 Alay ve Hormek-Lolan aşiret kuvvetlerinin kuşatmasının yarılarak güvenli bir şekilde Güney ya da Doğu Kürdistan'a geçmeye karar verildi. Karar doğrultusunda harekete geçen **Şeyh Sait** ve Kürd kuvvetleri Hormek ve Lolan aşiret kuvvetlerini takibi altında 15 Nisan'da Çarpık Köprüsü'nü geçerken bu aşiretlerin pususuna düşerek yakalandılar. **Şeyh Sait**'i yakalatanın **Cıbranlı Kamber** olduğu İstiklâl Mahkemeleri yargılamasında ortaya çıktı. Zira, bu hain ceza almadı. **Şeyh Sait** ve beraberindekiler yakalanarak İstiklâl mahkemesine çıkarıldılar. 4 Eylül 1925'te **Şeyh Sait** ve 47 yoldaşı Diyarbakir'de idam edildiler.

Kürt direnişçiler idam sehpasında son sözlerinde bağımsızlık bayrağını kendilerinden sonraki nesillere devrettiklerini vurguladılar. Bu vurgu bütün şehitleri son sözlerinde vardır.

e- Ayıklanmanın Devlet Politikasına Etkileri

İsyan sömürgeci **TC** devletinin Kürdistan'ı işgal ve ilhak projesinin uyarıcısı işlevini gördü. Devlet bütün gücünü sömürgeye verirken, savunmadan eğitime kadar iç ve dış politika önceliklerini Kürdistan'a göre belirledi. **TC**'nin o günkü bütçesi bilinmemekle birlikte ayıklanmanın **TC** maliyesine maliyeti 60 milyon lirayı aşıyordu. Devletin Kürdistan'daki sömürge savaşına kendisini uyarlamasının bir sonucu olarak, Halk Partisi içinde liberalleri temsil eden Fethi Bey M.Kemal tarafından görevden alınarak İsmet Paşa Başbakan olarak atanır.

İsmet, görevinin ikinci günü **Takrir-i Sükûn Kanunu**'nu çıkarır. Kürdistan'a yönelik savaş bahane eden kemalist diktatörlük, "Komünist"lerden, liberallere, şeriatçılara kadar bütün muhalefet odaklarını sindirmeyi hedefler. Başarılı da olur. Kürdistan'daki katliamı onaylayan, enerjik reformlar olarak alkışlayan Aydınlik ve Orak Çekiç'in de aralarında bulunduğu çeşitli kesimlerin çıkardığı 22 dergi ve gazete kapatılır, yazar ve yöneticileri tutuklanır. Aynı dönemde 20'ye kadar "Komünist" tutuklanırsa da gıyabi tutuklu olarak aranır duruma düşer. 16 Devlet, Kürdistan'daki katliama onay vererek dünya sosyalistleri nezdinde de meşrulaştıran ve kendi kirli ellerini yıkayan bu sahte komünistleri kullandıktan sonra kenara atar. Kapatılan gazetelerin bir kısmı daha sonraki M.Kemal'in kendi eliyle yazdığı düzmece itirafı yayınlayarak tekrar çıktılar.¹⁷

TC devleti ayıklanma ile birlikte Kürdistan'a askeri yığınak yaptı. Bu arada 1923 yılından başlayarak 1925 yılına kadar Kürdistan'da kullanılmak üzere uçak alımına başlayan devlet, isyandan sonra 24 yeni uçak daha aldı. Ayıklanma sırasında kullanılabilir durumdaki 11 uçak Kürdistan'a bomba yağdırdı. Uçaklar Almanya, Fransa ve İtalya'dan alınıyor, pilotların eğitimi Alman subayları tarafından veriliyordu. İngiliz istihbarat belgelerine göre ayıklanma sırasında Alman uçak satıcısı firma bir de kimyasal silah uzmanı getirmişti. Fakat **TC**, bu ayıklanmada kimyasal silah kullanmadı. 1926 yılında **TC** devletinin uçak sayısı 105, Kürdistan'a yığıldığı asker sayısı ise 200 bin olarak hesaplanıyordu. Yine, ayıklanma sırasında başlatılan seferberlik (ki 40 yaşındakileri de kapsıyordu) ve sıkıyönetim uygulaması sürdü.

TC devleti ayıklanma ile birlikte dış çelişkileri tavizler pahasına çözmeye yöneldi. Zira, bu ülkelerin Kürd yarısını kaşımaları korkuyordu. Bu amaçla 5 Haziran 1925'te İran devletiyle sınırları garantiye alan bir antlaşma, 22 Mayıs 1926'da ise dostluk 30 Mayıs 1926'da da Fransa ile dostluk antlaşması imzalandı. İngiltere ile yürütülen diplomaside ise, Musul sorununun İngiliz çıkarları lehine çözüleceğine ilişkin sinyaller vermeyi sürdürdü.

f- Dünyanın gözü önünde bir katliam

Şeyh Sait direnişi başladığında İngiliz, Fransız ve Sovyet desteğini almak hedefleniyordu. Fakat, bu devletler direnişi desteklemek bir yana, katliamlarla boğdurulmasına seyirci kaldılar ve hatta bizzat katıldılar. Sovyetler Birliği ise katliamı dünya devrimci kamuoyuna onaylattı.

Fransızlar, Sovyet ve İngiliz faktörüne karşı güçlü bir Türk devleti istiyorlardı. Ayrıca savaş silah sanayisi için iyi bir pazar da açmıştı. Bu nedenle ayıklanmanın en kritik noktasında devreye girdiler. Diyarbakir'in düşmesinin an meselesi olduğu koşullarda Suriye demiryolunu **TC**'ye kullandırtarak Kürdistan'a asker ve mühimmat sevkiyatı imkânı sundular.

Sovyetler Birliği, bu yıllardan başlayarak 'sosyalist anavatanın savunulması' gerekçesiyle dünyadaki mazlum ulusların ve devrimci güçlerin seslerine kulak tıkama politikasını hayata geçiriyordu. Milli sınırların güvenliği pahasına, Kürdistan'daki ulusal hareketin

uluslararası devrimci kamuoyuna 'gerici bir ayaklanmaya karşı Kemalizmin enerjik reformu' olarak sunuldu. Bu sırada Türkiye'de faaliyet gösteren sahte Komünist Partisi ise, devletin kanlı ellerini yıkamak için III.Enternasyonal'e bu doğrultuda raporlar sunu-yordu. III.Enternasyonal 26 şubat 1925'te yayınladığı bildiriye şunları söylüyordu; "...Son zamanlarda bütün gerici güçler, Kemal'e karşı bir harekete önderlik eden Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasını kurdular. İsyancılar, din adamlarının yobazlaştığı göçebe aşiretleri harekete geçirdi. (yani Kürtler.C.B) Dinci sloganlarla ortaya çıktılar."

Ayaklanma bütün toprak ağalarının hakim olduğu doğu illerinde patlak verdi. İsyancıların arkasında Musul meselesinde, yani petrol meselesinde çıkarı bulunan İngiltere bulunuyordu. 18

İngiltere ise, Musul sorunu çözülünceye kadar TC'nin kan kaybetmesini istiyor fakat, Kürdistan'dan çekilmesini istemiyordu. Çünkü, Kürdistan'daki varlığı kendileri tarafından onaylanmıştı. Sovyetlere karşı güçlü bir TC emperyalist İngiltere'nin çıkarınaydı. Diğer önemli yan ise; İngiltere'nin kontrol ettiği Doğu ve Güney Kürdistan'da da aynı sorun vardı. Bu nedenle Kuzey'de güçlü bir Kürt hareketi İngiltere'nin çıkarlarına tersti. Ayrıca, ayaklanma boyunca TC Musul sorununun İngiltere lehine çözüleceğine ilişkin sinyaller vermişti. Çarpıcı bir örnekle açıklayalım; Ayaklanma sırasında Şemdinan'da Türk Kuvvetlerinden kaçan **Seyit Abdullah** ve 700 Kürt, 16 Eylül'de, İngilizlerin Irak Yüksek Komiseri **Sir Henry Dobbs** ile görüşerek, kendisi ve halkı için Irak'a iltica

hakkı talep eder. **Dobbs** Türkiye'ye saldırmamaya söz vermeleri şartıyla kabul eder ve ekler: "Eğer, Türkler Irak hududuna dair Milletler Cemiyeti kararlarına itaat etmez ve husumete devam ederlerse, o zaman mücadele yeniden başlar ve böylelikle büyük Britanya'nın Kürt milliyetçiliğine yardım etmesi mümkün olabilir." 19 Görüldüğü gibi, İngilizler Musul sorununun çözülmemesi durumunda Kürtlerden kendi çıkarları için dövüşmelerini beklemektedirler.

DİPNOTLAR

- 1) Zinar Şilopi, "Doza Kurdistan" öze yay. s. 85
- 2) Garo Sasuni, "Kürt Ulusal Hareketleri ve 15. yy'dan Günümüze Ermeni - Kürt ilişkileri" Med. yay. s. 185
- 3) Robert Olson, "Kürt Milliyetçiliğinin Kaynakları ve Şeyh Said İsyanı" Öze yay. s. 73
- 4) R. Olson, age. s. 78
- 5) M. Van Bruinessen, "Ağa, Şeyh ve Devlet" Öze yay. s. 349
- 6) M. V. Bruinessen, age. s. 349
- 7) R. Olson, age. s. 79
- 8) R. Olson, age. s. 81
- 9) Z. Şilopi, age. s. 86
- 10) G. Sasuni, age. s. 186
- 11) R. Olson, age. s. 143
- 12) G. Sasuni, age. s. 188
- 13) Hasan Yıldız, "Aşiretten Ulusallığa Kürtler" Fırat-Dicle yay. s. 107
- 14) H. Yıldız, age. s. 104
- 15) Lucien Rambout, "Çağdaş Kürdistan Tarihi", Dilan yay. s. 28-29
- 16) L. Rambout, age. s. 33
- 17) Malmisanjil, "Kemal Fevzi ve Kürt Örgütleri İçindeki Yeri" Fırat yay. s. 75-77
- 18) H. Yıldız, age. s. 11
- 19) R. Olson, age. s. 183

DARAĞACINA GİDERKEN SON SÖZLERİ

HALİD CİBRÎ BEY
"Karşınızda yalnız değilim. Arkamda İran, Mezopotamya ve Türkiye'de muazzam bir Kürt ulusu bulunmaktadır. Bugün beni asıyorsunuz, fakat hiç şüphemiz yoktur ki, yarın torunlarımız da sizi yokedecektir."

Şair MOLLA ABDURRAHMAN
"Sefiller! ... sizi ayağımızın altında çok alçak ve küçük görüyorum. Biliniz ki Kürt bir ağaç değildir, ölür, fakat eğilmez."

Her kesimden Kürt Aydınlarının Katılımıyla ŞEYH SAİD VAKFI KURULDU

Bir yılı aşkın bir zamandır hazırlık çalışmaları sürdürülen **ŞEYH SAİD Araştırma Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Vakfı**, geçtiğimiz yıl Ekim ayında formalitelerini tamamlayarak kuruluşunu açıkladı.

Her kesimden Kürt aydınlarının katılımıyla kurulan vakıf'ta **Şeyh Said** ailesinin de ağırlıklı bir yeri var. Yaklaşık 50 kişilik Kurucular kurulu, son toplantılarında 11 kişilik yönetim kurulunu belirleyip Kamuoyuna açıkladılar. Vakfın Başkanlığına **Şeyh Said**'in torunlarından **Kasım FIRAT** getirilirken, Başkan yardımcılığına Özgür Gündem Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni **Gurbetelli ERSÖZ** seçildi. Yönetim kurulu'nun diğer üyeleri ise **M.Celal BAYKARA, Yılmaz ÇAMLİBEL, Ali BEYKÖYLÜ, İbrahim GÜRBÜZ, Hüseyin Musa SAĞNIÇ, Osman AYTAR, M.Sıddık TAŞDEMİR**'den oluşuyor.

Vakfın Amacı, "**Şeyh Said hareketi hakkında gerçekçi bir temelde bilimsel araştırma-inceleme yapmak, belge, yayın toplamak ve bunları kamuoyuna sunmak, aynı zamanda Şeyh Said ve dava arkadaşlarının mezarlarını inşa etmek ve böylelikle mazlumların mücadelelerine, birliğine katkı sunmak, Kürt halkı için önemli bir şahsiyet, ulusal ve dini bir önder olan Şeyh Said ve mücadele arkadaşlarını anmak, mücadelelerini yaşatmak**" olarak tanımlandı.

Şeyh Said Vakfı'nın kuruluşuna giden yol, 1993 yılında **Şeyh Said** ve Arkadaşları için bir anma gecesi düzenlenmek istenmesiyle başladı. **Şeyh Said**'in torunlarından **Kasım FIRAT, Mezopotamya Kültür Merkezi, Komal Yayınevi, Özgür Halk, Medya Güneşi** ve **Serketin** Dergileri ile Milletvekilleri **Hatip Dicle, Mehmet Emin Sever, Muzaffer Demir** ve **HEP** İstanbul İl başkanı **Felemez Başboğa**'nın hazırlık komitesinde yer aldığı **ANMA GECESİ**, İstanbul Valiliği tarafından defalarca yasaklandı.

Anma Gecesinin düzenlenmesi ve ertelenmeleri nedeniyle sık sık biraraya gelen çevreler bu Anma çabasını daha anlamlı ve kalıcı bir biçime dönüştürecek önerileri tartışmaya başladılar.

Bir süre sonra da Vakıf ya da benzeri bir ulusal kurum oluşturmak için start verilmiş oldu. Bu tartışmaların en belirgin özelliği, çok zamandır özlemi çekilen bir biçimde bütün Kürt çevrelerini bir araya getirmekte olmasıydı. Sosyalist ya da Yurtsever fraksiyonların bile bir araya zor geldikleri düşünülürse, Kürt marksistlerin'den

İslamcılarına kadar bütün eğilimlerin bu amaçla biraraya gelmeleri **KÜRT DEMOKRASİSİNE** ilişkin izlenebilir örnekler verdi.

Bir ulusal meclis havasında geçen toplantıların tutanak veya bantları varsa, bunların bir dönem sonra önemli bir tanıklık örneği olacağına kuşku yok. Tartışmaların önemli bir yanını da **Şeyh Said** önderliğinin tanımlaması oluşturdu. Ailenin bir kısım fertleri ve İslamcılar, **Şeyh Said**'in dinsel önderliğine vurgu yaparken, sosyalistler ve liberaller ulusal bir önder oluşunun tartışılmazlığını savundular. Toplantılara katılan **Komal** temsilcileri vakfın, yalnızca **Şeyh Said** değil, **Seyit Rıza** ve diğer tarihi kişiliklerin anısını da kucaklaması gerektiğini savundular.

Şeyh Said ailesinin vakfın kuruluşuna ilişkin tutumu ise parçalı oldu. **Kasım Firat** herşeyiyle ve büyük bir iyiniyet göstererek tüm kesimlerin katılımını sağlamayı amaçlarken; **TBMM**'deki bazı aile fertlerinin de suçlamalarına hedef olmaktan kurtulamadı.

DYP Erzurum milletvekili **Melik Firat** ise uzak durmakla birlikte, sempatisini belirtmekten de geri durmadı.

Daha önce benzeri Vakıflar gibi, bu Vakfın da siyasetin ağlarına takılıp takılmayacağı merak konusu. Amaç ve vakıf senedi titizlikle hazırlanmasına rağmen **Şeyh Said vakfı**'na, bu tarihsel kişiliğe duydukları allerji nedeniyle ile onaylayıp onaylamayacakları kuşku.

Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı pratiğine bakılırsa, bürokratik engeller dağ gibi yığılacağı benziyor. Daha önce kurulmuş Olan bu vakfın amaç maddesinde yer alan "anti-sömürgeci" ilke ileri sürülerek değiştirilmesi istenmişti. Bu istem yerine getirildiğinde de "ropörtör olumlu görüş bildirdiği halde Kürt" sözünün çıkarılması talep edilmiş ve dava sürüncemeye bırakılmıştı.

NIVÎSKARÊN KURD

11

SERPÊHATÎYÊN OSMAN SEBRÎ

"Di wê rê da gelekî westîyame, surgûn bûme û ketime zindanan. Lê îro di nivîsana wan bûyeran da qencîyekê ji bo me Kurdan nabînim. Jê pêva berpîrsiyarên wan bûyeran hemî mirin çûn. Ji bo min ne rumetê ye kû zimanê xwe dirêjî miriyan dikim."

Osman Sebrî di zîndana Şamê da 7.3.1972

divê liser rêya Antalyê tu wî ji nav destê tirkan bi derxîni, dixwaze bi şorişê rabe. Liser vê daxwazê digel hin siwar ên xwe çûm Rhayê û li bende hatina wî rawestim. Dema anîn rihayê min ew revand û vegeerî welêt, gelek mixabin ku apê min bi hevalbend en xwe serek ên eşîrên xapî û li bende tevkarîya wan rawestî divya bû em zûka bi şorişê rabîn û hemî serekên eşîran têxin ber herçîya bûyî, ji ber ku eşîr ên wan bê du dilî li pê me dihatin holê serekeşîr bêhemdî xwe diketin nava şorişê. Lê me welê nekir, nêzîka mehekê em li serê çîyan man, heya serekeşîr xwe pêk bînin. Dema leşker hat nava welêt serekeşîran xwe dane paş, em û eşîra xwe tenê lipêşberê neyar man, ku bi eşîra xwe tenê me nedikarî şerê tirkan bikin, Holê careke din apê min ket nava hikûmetê. Vê carê ez û apê min Nûrî digel şanzde hevalan li pê wî şandin mehkema İstîqlâlê.

Di roja 24-6-1926 an da piştî mehkemê Kurd herdû apên min Şukrî û Nûrî bi darve kirin, ez û şanzde hevalên mayî hikum kirin û şandin zindan ên welatê tirkan. Holê ez hatim avêtin nav derya siyasetê, bê ku tişteki jê bizanim an bira bibim. Çiqas ku xortekî gundî ne serwest bûm, çav ên min ji vê ketina han netirsîn, min jî di xwest di derya siyasetê da bê perwa avjeniyê bikim, heye ku bikarîm bi kêrî gelê xwe bêm û tola herdu apên xwe û çend kalên min ku bi dest ên turkan hatibûn kuştin bistînim.

Du salan kêmi mehekê di zîndana Denizlî da rawestim. Di vê navê da hêdî hêdî çav ên min vedibûn, êdî ne ew gundiyê çav nebişkuvî bûm, roj bi roj tiştine min hîn dibûm, û ji bo têkoşaneke xurt û dijwar pêk dihatim. Di meha gulanê sala 1928 an da Mistefa Kemal efwa hemî girtî yên Kurdan da, û nav wan da hatim berdan.

Gava ji zîndanê vegeerîm welêt, ji mal û mîlkê malbatê ê pîr û fireh di destê me da tişteki heja nemabû milk li gundiyan parva kiribûn, mal hikumetê dest dabû ser, hemî çîrî û virr kiribûn, tişteki hindik hiştibûn ku çav ên meriv ne digirt. Dema min li dora xwe nihêrî û li wê rewa xwe hûr bûm, tenê li pêş min du rê mabûn: yek rêya sernizmî û xwe sipartinê, a din rêya têkoşanê, dudilî min da ser rêya paşîn, di pêşîya sala 1929 an da dîsa digel bîst û şeş serekeşîr û axan hatim girtim û em şandin Malatyê mehkema leşkerî. Me tişteki nekiribû lê hikûmetê dixwest me ji ber çav ên xwe bide alî. Gunehê ku xisti bûn de rê me, pêkanîna şorişekê bû ku cezayê wê darvekirin bû ji bextê çak ê ku digel me tehqîqat kir, bi navê Husên Husnî Kolonêlekî Kurd bû gelekî keyfa xwe ji min ra anî di nav tehqîqatê da gote min ez ji wekî te Kurdim, lê mixabin ku min ji milletê xwe ra tu zebat nekirîye xebata min tev ji Tirkan ra bû. Bawerim ku tu yê bi kêrî milletê xwe bêyî heke serê min tê biçê ezê te û heval ên te berdim, lê nebî li vî welatî bimînî, Tirk wê te bidim kuştin evî ku serekê hikumetê wî hîngê İsmet İnunu dixwest me zor biêşîne, piştî heft mehan di zîndanê da maynê wî cwamêrî bi diwarîyeke mezin em berdan.

Di 24-12-1929 an da ji welatê xwe derketim Sûriyê

Di roja 5-1- 1905 an da li gundê Narince yê hatime dinê. Gundê me Narince, rûniştgeha serek ên eşîra mirdês bû ev eşîr, di navbera bajar ên Malatya, riha (Urfa), sêwerek û semsûr (Adiyaman)ê da dimîne, û bi bajarê dawîyê va hatiye girêdan.

Bavê min sebrî serekê eşîrê mirdês bû, ev eşîr bi çek ji mîrîtiya mirdêse, ku liser rêya koçeriyê hatîye di binhêla çîya yê -Bêllî- ku bi çîya yê (Nemrût) hatîye nasîn da bi cih bûye.

Di pêşîya jîna xweda, jiber ku kurê serekê eşîrê bûm, ji bo dewreke holê hatibûm pêkanîn: swarî, şervanî, rê û rezana eşîrê nasîn. Heya sal ên min bûne hejde, ev hersê rûçik ên han armanca min bûn, û di van waran da hindekî pêşva çûbûn. Di sala (1916) an da bavê min mir, li şûna wî apê min Şukrî bû serekê eşîrê, ez di ber dest û sîya bavîti ya wî da mezinbûm. Vî apî pirtirî kur ên xwe ji min hez dikir, û didam pêşîya hemî malbatê dema rojekê li nav eşîrê derketa, şûngirê wî ez bûm.

Ramana nû : Dema ku sal- ên min bûne hejde, felekê bi navê mamosta ismaîl efendî payakî xwenda, hişyar û serwest xiste pêş min, bi nasî û dostanî ya wî min gelek tişt ên çak û heja hîn kirin. Berî her tiştî rêzana eşîrî ya şaş û çepel di çavê min da ket, min ji zorê û zorbazan rûyê xwe bada, û dixwest bibim kesekî qenc û xerxwaz. Bi vê ramanê çend gund ên ku axatîya wan ji min ra hatibû sipartin min bi carekê berdan û destê xwe jê kişand, hingî min ji apê xwe xwest ku rê bide min da ji nav eşîrê derkevim, biçim di bajarekî da rûnim. Lê mixabin ku apê min nehişt, ev yeka han bû ûştta sarîyeke xurt di navbera me da holê du sal bûn, lê roj bi roj rikeke dijwar liser rêzana eşîrîyê di dilê min da cih digirt, û kêmi û kirêtîyên wê rêzanê pirtir diditin.

Çawa berê min kete gelparêziyê: Di dawî ya sala (1924) an da dema şêx seîd bi şorişê rabû, hîngê min tişteki liser gelê Kurd û gel parêziyê ne dizanî. Çiqas ku min dizanî ez Kurdim. Lêmin Kurd piçek ji dewleta tirk dinasîn. Herçî apê min Şukrî merivekî jîr û serwest bû dizanî ku gava şorişa neçe serî Kurd gelekî şerpeze bibin. Liser vê ramanê di civîneke malbatî da gote me: Hêke şorişa Şêx Seîd neçe serî, Mistefa Kemal wê riça Kurdan raweşîne, divê, em haya Şêx Seîd bikin, çî dema bigihê sêwerekê em dê rabîn û destê xwe deynin ser bajarên Malatya, Maraş, eyîntab û semsûrê, holê em dê dikarin roavayê Kurdistan azad bikin. Liser vê ramanê sibetirê nemayek digel peyakî şand ji Şex Seîd ra. Lê mixabin ku berî ku şoriş bigihê Sêwerekê şikest, Şex Seîd jî ket nava dest ên Tirkan û digel çil û heşt heval ên serekî bi darve bûn.

Hînga hikûmeta Tirk berê xwe da kuştina xwenda û serekeşîr ên ku mêldarî ya Şêx Seîd dikirin an rojekê dikarin serî hildin. Bi vê ramanê rojê bi ser eşîrekê da digirtin, serekeşîr û kes ên ku Lepekurt jê bihatana digirtin dişandin mahkema -İstîqlâlê-,

wê jî ên sere bi darve dikirin, û yên mayî hukum dikirin û dişandin zindanên Tirkan dawî dora me hat, du ap û du xal ên min, ez û dused û heftê kes ji eşîra me xestin mehkema istîqlâlê, Lê me tevan xwe neda dest, tenê apê min Şukrî û xalênmin hacî derwêş çûn mehkemê, em ên mayî me dixwest dongîya girtî yên xwe bibînin, piştî mehkemêke Kurt apê Şukrî (15) salan hukum kirin ku bişînin zindana Antalyê, em ên mayî berat kirin. Dema xalê min hacî Derwîş ji zîndanê vegeerîya got: Apê te divê liser rêya Antalyê tu wî ji nav destê tirkan bi

OSMAN SEBRÎ

11

Û bûm endamek ji endamên partîya Xoybûn. Lê pirtirî du salan digel Xoybûn nemam, zûka jê dûr ketim û goreyî zanî û bawerîya xwe di hin sazî yên din da xebitîm. Heya bizanî di vê rêya han da çi qas westîyame têr dike ku bêjim di navbera sal ên 1926-1972 an da hejde caran ketime zindanê sê caran surgun bû me, her çî sal ên mayî heya bi îro di bin çavdêrîya polîs da me. Di vê navê da min ji xwe ra gelek ne yar çar kirin, lê mixabin ku pîrîniya wan ne yaran ji mezin ên Kurdan bûne. Piştî ketin rabûne ke dirêj qirê û keftelefteke dijwar, tenê ji bo bikarim rûmeta gelparêzî û têkoşerîyê di xwe da biparêzim berî heşt salan min destê xwe ji hertiştî Kîşand û têkilîya xwe ji hemî yan birrî û li mala xwe rûniştîm.

Kovara Aso
Ji erşîfê ijmar1-1992
Siyamend BŞam 5-6- 1978

Apo

Kurd Osman Sebrî bi peyva APO bi nav dikin; Apê Osman Sebrî. Ew apê tevger û edebiyata Kurdî ye. Ji bo ku qedrê wî bigirin û rêz û rêzdarî nîşan bidinê, kurd jê re dibêjin Apo. Zarok jî, kal jî jê re weha dibêjin. Ew "the grand old man" ê edebiyata kurdî ye. Her gava ku ez çûme mala wî, çend kes li nik wî bûne; gundî, karker, xort, xwendevan, ronakbîr, hevalên wî yên kevn, jin û zarok. Mala wî cihêkî nas e û deriyê wî her tim vekirî ye. Bi kurtebirî, ew ji xelkê ye û di nav xelkê de dijî. Gelek caran zarok û nasên wî xwestine ku ew derkeve Ewropayê. Lê wî qebûl nekiriye. Li hember van pêşniyaran, wî her gav weha gotiye; "Ez ji însanên xwe bi dûr navekim. Gava ez ji wan bi dûr kevîm, ez dê bimirim."

Herwekî ku di nivîsara wî ya kêlekê de jî berpêş dibe, ew ji malek dewlemend tê. Lê ew quretî û maxrûriya ku meriv pir caran li nik serdestan dibîne, pê re tune. Jixwe herçend wî li dijî serdestên kurdan ku nokerî û bindestîya dijmin kirine, jî şer kiriye. Ew vî aliyê xwe jî di gelek şî'r û nivîsarên xwe de baş salix dide.

Herwekî tê zanîn, nivîskarî karê tenêbûnê ye. Nivîskar bi tena serê xwe rûdine, difikire, dixebite û berhemên xwe diafirîne. Berhem bi hezar û yek zehmetî diafire. Hezar tiştên bîra nivîskar. Wext, bûyer, mesele, meriv dikevin nav hevdu. Mêjî û bala nivîskar ji mesele û tiştên doran û rojane bi dûr dikevin û xwe li doraliyên berhemê tekûz dikin da ku berhem biafire. Yanê tenêbûna nivîskar şertê esasî ya afirîna berheman e. Pir caran min meraq kiriye ka Apê Osman Sebrî kengê berhemên xwe diafirîne! Ji ber ku min wî bi tenê nedîtîye, her gav kesine li nik wî hebûne. Li gor ku ew dibêje, jiyana wî her bi vî awayî derbas bûye. Yanê, ew him nivîskar e û bi tena serê xwe berhemên xwe diafirîne û him jî bi şev û roj bi însanên xwe re ye. Ev jî ne tiştêkî hindîk e....

Mehmed UZUN

Mirin

Sibe an dusibe, piştî çendakî
Teqez dê bimirim bi xweşî û çakî.
Heye bêm kuştin bi çî awayî,
Bê şik ji bo min ev yeka şayî.
Ji bo çûna min hevî ji yaran,
Ew nexeyidin zînhar tu caran.
Cendek dimire, lê can dimîne,
Bo tiştên herhe tunebûn nîne.
Mirin, vejîne li cihêkî din,
Ew cih şîrîn e, diyar e ji min.
Gelo ma zanî, ku de diçenek Yêzdan.
Kesên bir nabin felsefa jîne,
Wan navên mirin, çav li mayînê.
Divên bimînin pir û pejmûrde,
Qels û berdestî, qilûs û qurde.
Ma kînga meywe maye li ser dar,
Dema bû payîz divê bête xar.
Heke jê nebû diçilmise ew,
An diperite dihelise ew.
Xweşîya jînê xurtî û zanîn,
Li cihên bilind lingê xwe danîn.
Dema nizim ket peşka te dijîn,
Nema hêja ye li dinê mayîn.
Mirovên qelsok newêrin hercar,
Ditirsin gelek li tiştên nediyar.
Tirsa mirinê bo kesên nezan,
Mîna biçûkê di nav pizan.
Qîma xwe tîne bi wî cihê teng,
Di nav qirrêjê dimîne bê deng.
Lê çend tivanjên ku tîniştîta dê,
Bê hemd wî dajon diêxin ser rê.
Gava tê dinê zarîn û girîn,
Cihê ku şa be ew dike qirrîn.
Mirin jî welê jê re dijwar e,
Jiber dogî pëve nediyar e.
Lê destê ecel dema dighê wan,
Hinek jê bi lez, hinek cangiran.
Ew xwe dispêrin singa mirinê,
Bi xweşî, bi zor diçin ji dinê.
Heke bizanin diçe ku mişwar,
Nema ditirsin ji mirinê yekcar.
Çima bitirsin ji vê çûna han,
Ma kî naxwaze biçê nik Yezdan

Osman Sebrî

jîyana dîrokrêzî
ya Osman Sebrî

1905 Li narincê çavên xwe vedike
1915 bavê xwe diçe dilovaniye xwedê
1922 dibistana "Rûştîye" kutayî tîne
1928 ta dawîya salê girtîgeha Denizlî de
1929 li Meletiyê didin dadgeha cengi
1929 di 24.11 de derbasî binxetê (Sûriye) dibe
1930 vedigere Kurdistanê bakur
1930 Dûrxistin (sûrgûn) li Reqa
1930 meha dehan xweveşartin di nav Inizan de
1930 dawîya salê derbasî Iraq (Barzan)
ji bo xwe bighîne Birkoyê Celalî, şoreşa Agirî
1931 meha gulanê li Musil û Bexda di girtîgehê de
1931 meha yazdan ta sala 1935 dûrxistin li Aman û Filistin
1935 direve nav erîşa Barzan, tê girtin du mehan di girtîgehê de dimîne û
1936 dûrxistin li Girava madagaskar (Efrika)
1937 vegerandina Lûbnanê

Osman Sabrî Nivîsevar û helbestvan

Di xwendin û nivîsandina Kurmancî de Osman Sabrî jî şagirtê rehetî Mir Celadet Bedîrxan bû. Piştî derketina kovara Hawar'ê di sala 1932 an de ewî zû tê de dest bi nivîsandinê kir.

Di pişiyê de, bi kurdiyeke rast nivîsandin jê re jî ne hêsan bû û Mir jê re rêz û dûzanên zmên digotin. Lê, herwekî Osman Peyayekî zîrek û hingê xort bû û bi kurmanciya axaftinê xweş dizanî, di demeke kurt de xwe hînî kurmanciya nivîsandinê, kurmanciya bilind, kir. Li ser vê, di Hawar'ê de, nivîsanên wî yên rengareng derketin: Li ser dîrok, civat, zman, siq û serpêhatiyên tîvel. Thomas Bois, kurdînasê binavûdeng, di kitêba xwe de "Connaissance des Kurdes" -Naskirina Kurdan- bi pesn behsa awayê nivîsandina Osman Sabrî dike û kêfa xwe pir ji çîrokên wî yên li ser nêçir û nêçîrvanan tîne.

Lê, meydana ku lê, ji heştirtî bêtir. O Sabrî şarezahiya xwe nîşan dide helbest û marşên wî yên neteweyî ne. Bi hezaran law û keçên Kurd ên Sûrî û Tirkîyê bi xwendina wan ji kurdûna xwe ageh bûne, hej welat û mîletê xwe kirine, ji bo azadiya wan rabûne ser xwe û canbêzariyê mezin kirine û îro jî dikin.

Belavkirina wan welatparêziyeke mezin e.

12.3.1980

Dr. Nuredîn ZAZA

1938 vegerandina Şamê
1938 ta sala 1941 danxwedina zarokên Kurd di "Nadî Selehedîn" de
1941 payîza vê salê dîsa direve Kurdistanê Bakur (tev lawê xwe Welato, ê ku paşê hat kuştin)
1942 ta 1943 xebat di kovara Hawar'ê de, tev Celadet Bedîrxan
1944 ta sala 1949 memuriyê dike, bi destê wezîrê hundurî tete avêtin
1956 danîna himê Partîya Demokratî Kurdî li Sûriyê
1960 ta 1962 girtîgeh
1962 ta 1963 li Beyrût
1963 23.5 ya vê salê ta 31.12.1964 girtîgeh
1964 14.6 ya vê salê dikeve nav Kurdistanê Bakur, ji ber ku 16.3.1969 de biryara 2 sal girtîgeh li ser hatibû dayîn
1972 ta 1973 dîsa di girtîgehê de, li Şamê
1974 ta niha li şamê di bin çavênîyê (nezareta binçavî) de dijî.

(ji aliyê H. Reşo hatiye amadekirin)

ERMENİ

TOPAL

Milli

Kemal Paşa Samsuna'a çıktıktan sonra ilk işi, Ermeni katliamı sorumlusu olarak aranan Topal Osman'la Pontus Rumları'nın "hal"ini konuşmaktır..

Ağa sonra'dan Kemal Paşa ve meclis'in "muhafızı" olacaktır.

Fakat Kemalistler bu grupların yardımıyla Rum ve Ermenilere karşı kesin başarı kazandıktan sonra, onların teker teker hepsini tasviye etmeyi ihmal etmemişlerdir.

Kürt işbirlikçileri Dersim Mebusu Dişap Ağa'ların, Meço Ağa'ların İstiklâl Mahkemelerinde dar ağacını boylamalarıyla; Ege'de Çerkes Ethem'in tasviyesi; sonra yere göğe konulamayan Laz Osman'ın cesedinin bile asılması Kemalistlerin bu konudaki tavırlarının "rastlantısal" olmadığını gösteren örneklerdir. (*Jirki ve Bucak aşireti Reislerine hatırlatılır...*)

Bir "Etnik arındırma" ustası

Günümüz diplomasisinde artık sıkça kullanılmaya başlayan bir kavram var: "Etnik arındırma" ya da "etnik temizlik" ..

Homojen olmayan çokuluslu toplumlarda, birlikte yaşayan ulusal gruplardan birinin diğerlerini zor kullanılarak yaşadığı topraklardan sürmesi ve böylece çoğunluk haline gelme politikasını anlatıyor bu deyim. Türk diplomasisi de özellikle **Bosna-Hersek** sözkonusu olduğunda sık sık "etnik temizlik"ten yakınır.

(Aslında başka ulusları mantıkta 'pis' ve 'ayrık' olarak kabul eden 'temizlik' veya 'arındırma' sözleri bile başlı başına bir iğrençlik ifade ediyor. "Temizlik" kavramının aslında "pislik" haline gelebildiği bir paradokst!..)

Halbuki "etnik arındırma" eylemi üzerine bir devlet kurmuş olanlar da; bu kavramın içeri en iyi dolduranlar da kendileridir..Örneğin Ermeni soykırımı 20 yüzyılın büyük "etnik arındırma" hareketidir. Bu eylem sadece "tehcir"/"zorunlu göçettirme" adı verildiğinde bile dehşetinden birşey

Hasan Mezarıcı ve 6 milletvekilinin TBMM'ye bir önerge vererek;"1926 İzmir suikasti" için İstiklâl Mahkemeleri Yargılamalarında siyasi nedenlerle mahkûm edilen devlet adamları için "iade-i itibar" isteminde bulununca; Kemalist ve Atatürkçüler hep birlikte ayaklandılar.

"Atatürk'e büyük saldırı" vaveylasıyla yapay bir gündem yaratılıp ortalık toza-dumana çevrildi. TC'nin "resmi ideolojisi" ile birlikte "resmi tarihi" de ne zaman sorgulanmaya kalkılırsa; egemenlerde büyük bir telaş başlar. Nedeniz değildir. Çünkü Resmi Tarih, kurgusu itibarıyla resmi ideolojiyi temellendirir. Resmi ideoloji ise TC'nin egemen iktidar blokunun en etkili hegemonya araçlarından biridir. Dolayısı ile bunlar tabudur, dokunulamazlar..

Resmi ideoloji ve resmi tarihin dokunulmazlığını kaldırmaktansa; bunu isteyen "vekillerin" dokunulmazlıklarını kaldırmak daha kestirme bir yoldur.

Bir "iade-i itibar" davası: Topal Osman yine TBMM'de..

"Topal Osman Olayı" ise resmi tarihe karşı bir politik çıkış olmaktan çok, "Resmi tarih'in gecikmiş bir "tashih"i gibi ele alınıyor.. Son günlerde "Topal Osman Olayı" basında sık sık yer almaya ve hakkında "övücü" yazılar çıkmaya başladı.. Kurtuluş savaşında Atatürk'ün Fedaisi ve acımasızlığı ile ün yapan Topal Osman'ın, TBMM tarafından idama

mahkûm edilerek (hemde mezarından çıkarılıp) bacağından asılması, bir "haksızlık" olarak nitelendiriliyor. Fakat bu "haksızlık" çok vurgulu biçimde ifade edilemiyor. Çünkü "haksızlığın" arkasında Kemal Paşa var..

Aralarında Giresun Milletvekillerinin de bulunduğu bir grup eşraf bu konuda bir kulis faaliyeti yürütüyor. Hatta Turgut Özal'ın, bir zamanlar bu konuya "sıcak baktığı" ve Atatürk'ün "kendi fedaisinin feda edilmesi noktasında üzerine düşeni yapmadığını" da söylediği biliniyor..

Şimdi ise "İzmir Suikasti"ne karşı gösterilen tepkinin ardından "Topal Osman Olayı"nın akıbeti belirsiz görünüyor..

"Resmi Tarih'in Yazmadıkları..

"Resmi Tarih" yazarlarının "Türk ulusal kurtuluş savaşı" diye biçimlendirdikleri 1919-22 döneminin özünü Ermeni ve Rumlara karşı girişilen iktidar savaşı oluşturur.

Bu mücadelede Kemalistlerin en büyük kozu ise; Anadolu'daki Müslüman azınlıkları, Çerkesleri, Lazları, Kürtleri "İslâmlığı kurtarmak ve Ortak düşman olarak belirlediklere Ermeni ve Rumlara karşı örgütlemektir. İşin siyasal ve ideolojik söylemi bir yana, bu işbirliğinin sınıfsal temelini eşraf, mütegalibe, ağa ve beylerin Kemalistlerle işbirliği yapımları oluşturur.

PONTUS VE KOÇGİRİ CELLADI

OSMAN AĞA Kahraman !

kaybetmiyor..

Hitler Avrupa'da Yahudileri ortadan kaldırırken, bu tarihsel örneğe işaret eder; "Şimdi Ermenileri hatırlayan var mı?" diye sorar..

Karadeniz'de de Rumlar, Ermeniler, Lazlar, Gürcüler, Türkler ve Kafkas kökenli birçok ulusal topluluk birarada yaşarlarken Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Pontusluların, Ermenilerin katledilerek, sindirilerek göçe zorlanması bu bir "etnik arındırma" hareketinin devamıdır.. Bu eylem bilinçli ve sistemli bir politika olduğu halde çoğu kez birilerinin kişisel hırsı veya ahlaki düşkünlüğüne bağlı yorumlanarak gerçek politik sorumlular gizlenmeye çalışılır.

Belkide Topal Osman'ı sahiplenmek bu bakımdan hayırlı bir "iş" olacak. Çünkü o, bir etnik arındırma ve jenosid uzmanı olduğu için Kemal Paşa'nın ilk işi Topal Osman'la işbirliği yapmak olmuştur.

Topal Osman-Kemal Paşa dostluğu...

Bütün Resmi Tarih kitaplarında Atatürk'ün Karadenizden "Güneş gibi doğduğu"nu gösteren res-

imlerle süslenip; kurtuluş savaşı tarihi başlangıcı olarak belirtilen 19 Mayıs 1919'da Kemal Paşa'nın Anadolu'ya çıkışının, "ulusal mücadeleyi başlatmak" gibi bir "ülkü" taşımayıp, Sultan Vahdettin'in izin ve onayı ile politik destekler yaratmak için çıktığı bir görev gezisi olduğu bugün artık daha iyi biliniyor.

İkincisi de Kemal'in Karadeniz'e güneş gibi doğmak bir yana bunun Karadeniz Rumlarının söndürülmesi anlamına geldiği de açığa çıkıyor. (SSCB dağıldıktan sonra Yunanistan'a geri dönen Pontus'lu Rum'lar 19 Mayıs'ı bu yüzden ulusal yas ve katliam günü olarak anıyorlar..)

Mustafa Kemal Samsun'a çıkar çıkmaz Ermeni katliamının sorumlularından (ve yargılanmak üzere aranan) Topal Osman Ağa ile bir görüşme yapar.. Bazı kaynakların 29 Mayıs 1919 günü Havza'da gerçekleştiğini yazdıkları bu görüşmede gündem PONTUS Rum'larının imhasıdır. Paşa, Osman'a "Çetesini derme çatma bir kuvvet olmaktan çıkarıp bir alay teşkil etmesini, Giresun'u işgal ederek, bölgedeki Pontusçuların hangi usullerle olursa olsun temizlemesini" ister ve destekleneceğini vaat eder.

Ermeni celladı Osman Ağa; Payitaht desteği de aldıktan sonra ağız kulaklarına varır;

"Siz hiç merak etmeyin paşam." der. "Bu Pontus Rumlarına öyle bir tütsü vereceğim ki hepsi mağaralarda eşek arıları gibi boğulup gidecekler..!"

Kemalist tarihçilerin "milli direniş kahramanı" Topal Osman Ağa, bundan sonra artık, korku filmlerinin vahşet sahnelerini gölgede bırakan bir kıyıcılıkla Pontus Rumlarını katletmeye girişir. Doğal olarak bu, Topal Osman Ağa'nın gasbettiği mal, toprak ve zenginliklerle derebeyi haline gelmesi; Hergün büyüyen genişleyen bu çetesini doyurabilmek için daha çok talan ve daha çok katliam yapılması anlamına geliyordu.

Pontus'u Topal Osman çetesi'ne havale eden Mustafa Kemal; yerel eşrafi, Kürt ağa ve şeyhlerini "Ermenilerin geri dönme tehlikesi" karşısında örgütlemek üzere Erzurum ve Sivas'a gidecektir... İşte ol hikayet böyle başlar.

Topal Osman Koçgiri'de

Topal Osman yalnız Ermeni ve Rum'ların değil ilk, Kürt ulusal direnişi olan Koçgiri halk hareketi'nin

bastırılmasında da rol oynamıştır. Topal Osman Çetesi "kahramanlık" ve "ünü"nü askeri yeteneği veya yiğitliğinden değil; sivil halkı hedefleyerek, ölçsüz bir zulüm uygulaması ve korku salmasından almaktadır.

Topal Osman'ın "Laz Alayları" adını taşıyan çetesiyile birlikte halk üzerindeki zulmü dayanılmaz bir hal alınca Koçgiri'li Beko bu çete ile savaşmak üzere özel olarak görevlendirilir. Beko Topal Osman çetesi'ni Refahiye'nin Kayadibi bölgesinde kuşatır. Ancak Erzincan'dan gelen 11. Alaya bağlı 2. tabur'un dağ topları Topal Osman ve çetesini kurtarır. (25 Mart 1921)

Ali Şükrü suikasti ve son..

Topal Osman'ın sonu, ibret verici bir trajedir.

"Giresunlular Gönüllü Alay" komutanı olarak Atatürk'ün ve 1.Meclis'in koruma görevini üstlenen Osman Ağa; Ankara'daki iktidar hesaplaşmalarında "pis işler" için de kullanılmaya devam etmektedir.

Muhafif Grup milletvekillerinden Trabzon mebusu Ali Şükrü'nün 26 mart 1923'de öldürülmesi olayı bunlardan biridir. Atatürk'e ve iktidara sert muhalefetiyle tanınan Ali Şükrü'nün Mustafa Kemal'in direktifleriyle Topal Osman tarafından öldürüldüğü bugün az-çok açığa çıkmış bir olgudur. Fakat bu siyasi cinayeti açıkça üstlenemeyen iktidar, Topal Osman'ın kellesini muhalefet'e yem olarak atarak bir taşla iki kuş vurmuş olur. Hem Ali Şükrü gibi bir muhalifden kurtularak karşı tarafa esaslı bir gözdağı verir; hem de Topal Osman gibi, artık posası çıkmış eski bir cellattan kurtulmuş olurlar.

Ali Şükrü cinayetinin sorumlusu olarak aranan Topal Osman, nizami ordu birliklerince Çankaya'da kısırıldı. Bir anlatıma göre teslim olmasına rağmen kurşuna dizilerek öldürülüp meclis'in bahçesine gömüldü. Bir başka anlatıma göre ise çatışmada yaralı olarak ele geçti ama, sonradan kan kaybindan öldü. Meclis bununla da yetinmeyince, idama mahkûm edildikten sonra gömüldüğü yerden çıkarılarak, başsız cesedi Ulus meydanında günlerce ayağından sallandırıldı.

Ermeni tehcirinden, Pontus katliamına, Koçgiri'den, siyasi muhaliflerinin temizlenmesine

dostu için Kemal Paşa ne mi yaptı? Suç ortağından kurtulan biri ne yaptıysa onu..

Yeni Topal Osman'lara cesaret !

Topal Osman'a "iade-i itibar" ve "Milli kahraman" ilân etme tavrının arkasındaki edim; ulusal sorunu katliamlar ve jenosidlerle çözme düşüncesinin kut-sanmasıdır. Kemalistler Ermeni celladı Topal Osman Ağa'yla Karadeniz'de Pontus sorununu jenosid ve katliamlarla çözümlədiler. Koçgiri'de Kürt direnmesinin üzerine saldılar. Sonra da "bütün pis işlerini görüp" palazlanan bu adamdan da kurtularak ellerini yıkadılar!

Şimdilerde Topal Osman'a "iade-i itibar" aranmasının nedeni, yeni Topal Osman'lara ihtiyaçları olmasındandır. Eski Topal Osman "ulusal kahraman" ilân edilecek ki yeni Topal Osman'lar gayrete gelsinler..Bir zamanların **MALKOÇOĞLU, KARAOĞLAN** veya Fatih'in Fedai'si **KARA MURAT**'in yerini şimdilerde çizgi roman kahramanı olarak "Atatürk'ün Fedai'si **TOPAL OSMAN**" almış..Bu "tip" kahramanların yaratıcısı Suat YALAZ'ın çizgi bandını SABAH gazetesi tefrika ediyor..

Ne varki son aylardaki Ahmet Cem Ersever vb. türündeki cinayetler, TC'nin Topal Osman'lara bakışını pek değiştirmedini gösteriyor. "Rahmetli" Kürdistan'da bütün kirli işlerin fedailiğini yaptıktan sonra, diğer kliklerle aralarında "çıkart" ve "görüş" çelişkisi çıkınca, çok yakından bildiği "Faili malûm cinayetler"e, sevgilisi ve ortağıyla birlikte kendisi de kurban gitti!

Laz Yurtseverliğine karşı "Topal Osman Mirası" mı ?

Topal Osman'ın "gömüldüğü yerden" bu kez "milli kahraman olarak" çıkarılma gayretlerinin bir nedeni de; son birkaç yıldır mütevazı de olsa sesini duyurmaya başlayan Laz Yurtseverliğine bir kontr çekme gayreti olsa gerekir.

Topal Osman'ın "Türk Kurtuluş Savaşı" ve cumhuriyet'in kurulmasındaki kahramanlıkları teslim edilirse Laz'ların bu işe katılımı da Topal Osman'ın şahsında özdeşleşmiş ve Laz'ların "ulusal psikolojileri tatmin edilmiş olacak diye düşünülüyor herhalde.. Kendi kültür mirasına ve diline sahip çıkmak isteyen Laz Osman'lara karşın, Resmi ideolojinin

Topal Osman Ağa tiplerini kutsayacağına kuşku yok..

Fakat Laz'lar da artık "Karedeniz Fıkraları"nda kalmak veya "Topal Osman'ın milli kahramanlıklarıyla" anılmak istemiyorlar. Resmi İdeoloji yandaşlarının Laz yurtseverliğine karşı topal Osman mirasını dikme gayretlerinin de tutmayacağı anlaşılıyor.

Bazı Laz aydın ve yurtseverlerince çıkarılan ve ilk sayısında İstanbul DGM'nin ağına takılan **OGNI** dergisinde, **Besa GUNZEGZA**, "**TOPAL OSMAN:BİR KAHRAMAN(MI?)**" diye soran yazısında şunları yazıyor:

"...bazı kimseler vardır ki 'tersinden' yaşadığı döneme damgasını vururlar. Şekil olarak kahramandırlar, ama altını eşince kötü kokular yayılır. Siz daha fazla eşelemeden külleri örtersiniz. İşte Laz'ların, kurtuluş savaşındaki rolüyle özdeşleşmiş olan Osman Ağa ya da Topal Osman da bu ikinci kategoriye giren, yeniden incelenmesi gereken kişilerdendir.." (**Ogni**, S.3, s.9, Mart-Nisan 1994)

UNUTULMUŞ BİR JENOSİD : PONTUS !

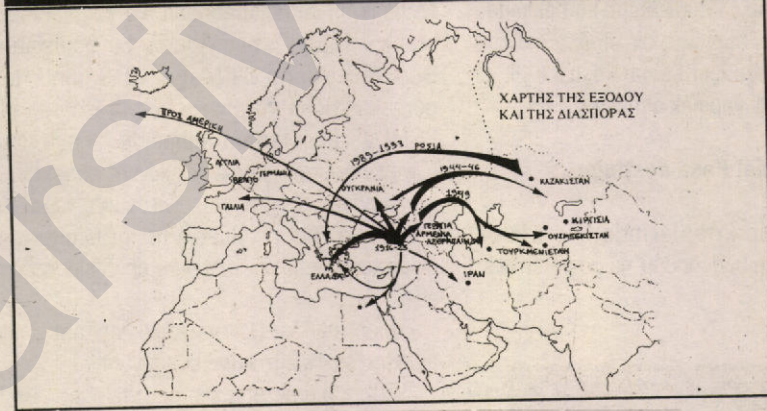
Küçük Asya'nın kuzeyindeki kıyılarda M.Ö. 8. asırda yaşayan Paflagonia'dan Lazlara kadar ulaşan hayat Pontus'lulara tanıklık etmektedir. Pontus'ların tarihe katkılarını; gelişimlerini ve uygarlıklarını Helenizm ve Bizans devrinde tarih kitaplarında okumak mümkün. Bu kitaplara ve yazarlara karşı çok tepki duyulmuştur.

Pontus Krallığı, Osmanlılar tarafından Bizans'ın fethinden sonra (1453) yıkıldı. Başkenti Trabzon olan Pontus kralı David Komneon, kuşatma altındaki şehri kurtarmak için; kendisi ve ailesinin başka bir bölgede ikâmetine izin verilmesi koşuluyla teslim oldu. Sultan Mehmet, bütün işgal edilen ülkelerde olduğu gibi Pontus soylularını da İstanbul'a taşıdı. Fakat Rum-Ortodoks ahalîye önderlik edebileceğinden çekinerek diğer aile fertlerinden tecrit edilerek Kırklareli'nde ikâmete mecbur edildi. Daha sonra da bazı iç direnme ayaklanmalar bahane gösterilerek, hayatı karşılığında müslüman olması dayatıldı. Komneon, bir Hristiyan olarak ölmek istediğini söyleyince öldürüldü ve cesedi yedikule bostanlarına atıldı.

Pontuslular ve Küçük Asya'nın diğer halkları, özellikle hristiyan uluslar, kendi ülkelerinde görülmemiş bir zulüm ve zorbalığa uğradılar. Bu zulüm ve zorbalık bütünüyle Osmanlı despotizminin, azınlıklar üzerindeki politikasının bir ürünüydüler.

Bu baskı ve zorbalıklar Pontus halkını göçe zorladı. Pontuslular, kıyılardan dağlara, manastırlara, giderek Kafkaslara doğru yöneldiler. Pontus halkının direnmesi güçlüydü. Fakat, Osmanlı-Rus savaşları sırasında Rus Ortodoks askerlerinin peşine takılarak göç ettiler. Çünkü savaş sonrası yaşadıkları bölgede kendilerini bekleyen akıbeti biliyorlardı. Kuzey

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Kafkaslarda ve Gürcistan'daki Pontus topluluklarının geçmişi araştırılırsa Osmanlı-Rus savaşı dönemlerine dayandıkları görülür.

Yüzyılın başından beri Pontus sorunu, genel olarak Doğu sorunu'nun bir parçası olarak görülür. Pontus halkının kendi etnik kimliğini, kültürel ve ulusal özelliklerini koruma uğruna giriştiği-mücadele 1908'den sonra Jön-Türklerin ırkçı saldırılarına hedef oldu. Özellikle 1916/23 arasında Pontus halkı üzerindeki zulüm, zorbalık ve katliamlar olabildiğince boyutlandı. Binlercesi sürgün edildi. İmha eylemleri Pontus kıyılarından Erzurum'a; Kürdistan'a ve giderek Suriye'ye kadar genişledi. Katledilenlerin sayısı 300 bini buldu.

Kuşkusuz Pontus halkı imhaya karşı direnmeseydi katliamın sonuçları daha büyük olurdu. Nitekim Ermeni jenosidinde de direniş yerlerindeki katliam diğer bölgelere göre az olmuştur.

Pontus halkının imhasında ittifak eden güçler

Lümpenler ve Osmanlı asker bürokrasisiydi. Katliamı Giresun'da Topal Osman ile Kemal'in askerleri gerçekleştirdiler.

Zorla göçettirilen Pontus'luların önemli bir kısmı eski SSCB cumhuriyetlerinde yaşadılar. Burada yoğunluk oluşturdukları bölgelerde özerklik ve kültürel yaşamlarını sürdürebilmişlerdir. Fakat SSCB'deki Pontusluların 1937'de ve 1947'de iki kez iç sürgüne tabi tutulduklarına da tanık olmaktadır. Böylece Kafkasya ve Gürcistan'daki Pontuslular bu kez daha içlere Kazakistan ve ortaas-aya gönderilmiş oldular.

1950'den sonra ise Pontusluların bir kısmı Yunanistan'a geldiler. SSCB'nin dağılmasından sonra Gürcistan, Ukrayna, Kazakistan ve Ermenistan'da yaşayan Pontusluların bir kısmı daha Yunanistan'a göçtüler. Kaybolmuş bir tarih ve sürgün içinde etnik kimliğini korumaya çalışmış olan Pontuslular şimdi Yunanistan'da siyasal bir lobi oluş-

HEVAL MIZGÎN

Belma AZAD

Heval **MIZGÎN** li ser qerara Partiyê hate Tetwanê. Pêwistîya ji dinav Tetwan da gihandina gelan siyasî bû. **MIZGÎN** limal welatparêzêkî dima. Rojekê ciranekî ew malê diçe qereqole gilî dike û dike filan mal di mala xwe da gêrila xwedî dike. Li ser wî gilîkirina wi cehşî ku nehate zanin kî bûye, dewlet bi panzêr û tîmên xweda di avêjin ser wê malê.

Bi **MIZGÎN** ra gelek weşanan siyasî û gelek ji belavok hebû. Radibe berîya ku hêzên dewletê werin hemû weşanan dişewitîne ji hole radike. Pişt re jî bi silaha xwe digre berî serê xwe dide xwey dukuje.

Tîm deri dişkênin dikevîne hundir. Laşê **MIZGÎN** dinav xwînêda dibînin. Bi postalê xwe çend pihîn lê şehîdeme didin. Gelek di qehirin. Lewra şehitbuna **MIZGÎN** ji wanra

xesarekî mezin bû. Mebesta wan ew bû ku wê bi zindî bigirtana. Îşkenceyên xwe li ser cendekê wê pêk bianîna. Pê navê Çend stargehan û navên welatparêzan bidana gotin. Ji so vê yekê xesara wan mezin bû.

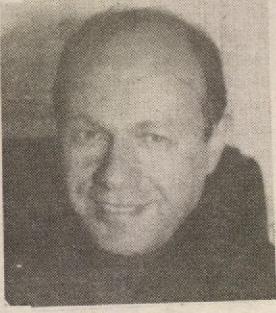
MIZGÎN hilanîn birin nexweş xanêyê. Şehîdeme bixwê batmanibu. Şandin du bavêwî anin. Welat perwerê Tetwanê berhevbun çun Şehîde xwe hilanîn şandin Batmanê. Piştî şehît bûna wi qaseteke ku we wî an bi dengê xwe tijikiri kete destêmin. **MIZGÎN** bixwe hozan bu wexta Aqedemiyêda her gavê ji hevalan ra strana digotin. Wek kû dibêjin Serokêwi jê ra gotiye "**Li xwe qenc binêre tu hozanekî baş î. Ji bo vê bi vî şolê siyasî daneke ve.**"

Ew qaseta kû kete destêmin tede serborinê xwe dibêje. Ez ji dixwazim van serborinê wi ji wera binivîsim.

Beriyêda dixwazim helbesteki wi ji wera binivîsim.

HEVAL

**Heval ku ez bimrim
Min veşêrin
Li Bagokê , Herekolê
Wayê wayê ez neminim
Bêyî hevalan li dinyayê
Bivim silava Partiyê
Şehidanre ji hevalanre
Hayê hayê ez neminim
Bey hevalan li dinyayê
Di hezaran me şehitda
Ne cîh kifşe ne war kifşe
Şev û rojan silavê bibim
Jiboy şehiden be nav dayê.**

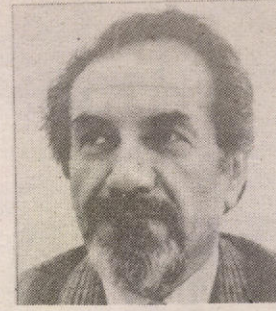
İsmail BEŞİKÇİ

Recep MARAŞLI

Fikret BAŞKAYA

Yaşar KAYA

Münir CEYLAN

İSMAİL BEŞİKÇİ YİNE ZINDANDA...

Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi ile ilgili 12 Nisan 1991 tarihinde TCK'nın 140-141-142. maddelerinin kaldırılmasından sonra 80'den fazla dava açıldı. Bu davalarda dikkati çeken yön, TCK'nın 140-141-142. maddelerinden yargılandığı, hüküm giydiği ve davaları düşen kitap ve makalelerden tekrar yargılanması ve tekrar hüküm giymesidir. Beşikçi, halen Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde yatıyor.

Bugüne kadar Yargıtay'ca 6.5 yıl ağır hapis cezası onaylanmış bulunuyor. Kesinleşen para cezası ise 184.080.000 lira.

Beşikçi hakkında Yargıtayca onaylanmış, kesinleşmiş cezalar :

1- **Kürt Kadınlarının Gerillaya Katılması'nın Anlamı** (Yeni Ülke, Sayı 1, 1990), İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 1 yıl hapis ve 80 bin lira para cezası. (TCK 312)

2- **Cumhuriyet Halk Fırkası'nın Programı** (1931) ve **Kürt Sorunu** (Belge Yayınları, 1991), İstanbul 1 nolu DGM tarafından 1 yıl 8 ay ağır hapis, 42 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

3- **PKK Üzerine Düşünceler** (Melsa Yayınları, 1991), İstanbul 2 nolu DGM tarafından 1 yıl 8 ay ağır hapis, 42 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

4- **Devrimci Yurtsever Gençlik Röportajı** (Dev-Yurt. Gençlik dergisi, sayı 1, Ocak 1992), İstanbul 1 nolu DGM tarafından 2 yıl ağır hapis, 100 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

Yargıtay Aşamasında Bulunan Cezaları:

1- Ankara Devlet Güvenlik mahkemesinde görülen ve Yurt Kitap-Yayın'ın yayınlamış olduğu kitaplara ilişkin (1991/128 nolu toplu dava dosyası) 4 yıl 8 ay hapis ve 84 milyon lira ağır para cezası. (TCK 312 ve Terörle Mücadele Yasası 8/1)

2- **Anayasa Mahkemesi Başkanı'na Açık Mektup** (Yeni Ülke, 2.8.1991), ist. 1 nolu DGM tarafından 2 yıl ağır hapis, 100 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

3- **Uğur Mumcu'ya Mektup** (Yeni Ülke, 7.7.1991), İst. 1 nolu DGM tarafından 2 yıl ağır hapis, 50 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

4- **Devlet Güvenlik Mahkemeleri** (Yeni Ülke, 29.12.1991) İst. 1 nolu DGM tarafından 2 yıl ağır hapis, 50 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

5- **Bilim Yöntemi ve Mücadelem** (Özgür Üniversite Açılış Dersi, 5.12.1992), Ankara DGM tarafından 2 yıl ağır hapis, 50 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

6- **Bilincin Yükselişi** (Yurt Kitap-Yayın, 1993), İst. 2 nolu DGM tarafından 2 yıl ağır hapis, 250 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

7- **İsmail Beşikçi Davası V** (Yurt Kitap-Yayın, Ankara 2. Asliye Ceza tarafından 9 ay ağır hapis. (TCK 268)

8- **Kendini Keşfeden Ulus Kürtler** (Yurt Kitap-Yayın, 1993), 2 yıl ağır hapis, 250 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

9- **Mahkemelerin Açtığı Yol** (Yurt Kitap-Yayın, 1993), 2 yıl ağır hapis, 250 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/1)

- "İSMAİL BEŞİKÇİ YİNE ZINDANDA..."
- Fikret BAŞKAYA'yı GECEYARISI APAR-TOPAR GÖTÜRDÜLER...
- YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜMÜZ Cihan KARTAL İŞKENCEDEYDİ
- TBMM ÖNÜNDE DARAĞAÇLARI / SUÇLULARI BULDULAR
- "SUÇ" ARIYORLAR / Kürt Milletvekilleri önce SORUŞTURMAYA, ARDINDAN CEZAEVİ KOĞUŞUNA GÖNDERİLDİ.

"HUKUK"

Yurt Kitap-Yayın Sahibi Ünsal ÖZTÜRK'ün Yargıtay Aşamasındaki Dosyaları

1- **12 Eylül Faşizmi ve PKK Direnişi** (Abdullah Öcalan, Kasım 1992), Ankara DGM tarafından 1 yıl ağır hapis, 100 milyon lira ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 7/2)

2- **Kendini Keşfeden Ulus Kürtler** (İsmail Beşikçi, 1993), 6 ay ağır hapis, 50 milyon ağır para cezası. (Terörle Mücadele Yasası 8/2)

3- **Sonsuzluk Ülkesinden Masallar**, (Metin Çiyaycı, 1991), 3,5 milyon lira ağır para cezası. (TCK 312)

4- **Beşikçi Toplu Dava**, 4,5 milyon lira ağır para cezası. (TCK 312)

5- **İsmail Beşikçi Davası V** (Yurt Kitap-Yayın, Ankara 2. Asliye Ceza tarafından 9 ay ağır hapis. (TCK 268)

Münir CEYLAN'ın cezası onaylandı...

Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Münir Ceylan hakkında 21-28. Temmuz. 1991 tarihli Yeni Ülke Gazetesinde yazmış olduğu "**Yarın çok geç olacaktır**" adlı makalesinden dolayı "**Devletin bölünmezliği aleyhine propaganda yapmak, sınıf ve ırk farklılığı gözeterek halkı kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etmek suçundan**" 16.9.1991 günü İstanbul DGM tarafından dava açıldı. TCK'nın 312/2-3 maddesinden yargılanan **M. Ceylan**, 2 yıl ağır hapis ve 100 milyon lira ağır para cezasına çarptırıldı. Cezası yargıtayca onaylanan **Ceylan**, ceza alması nedeniyle Petrol-İş Sendikası Genel Başkanlığı görevinden ayrıldı.

YARIN ÇOK GEÇ OLACAK

Petrol-İş Genel Başkanı Münir Ceylan

"Bugün Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da giderek yoğunlaşan Devlet Terörü, Kürt Halkı üzerinde uluslararası plânda uygulanan, emperyalizmin güdümündeki politikaların tam bir yansımasından başka bir şey değildir.

ABD emperyalizmi Irak'ta Kürt hareketini kırmak için, önce Kürtleri Saddam rejimine karşı kıskırtmış, sonra da bu hareketi ezebilecek kadar güçlü bıraktığı Saddam yönetimini Kürtlerin üzerine göndermiştir.

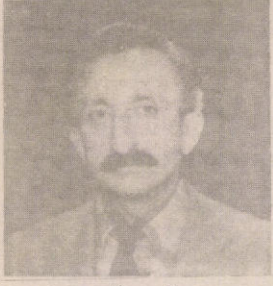
Sonuç, tüm dünya insanlığının yüreklerini sızlatan görüntüler altında on binlerce Kürdün açlıktan, soğuktan, salgın hastalıklardan kırılması, bir o kadarının Irak ordusunca yok edilmesi, yüzbinlerce insanın yerini yurdunu terketmek zorunda zorunda kalışıdır.

Emperyalizm kendi yarattığı bu tablo karşısında sahte göz yaşları dökerken tüm dünyanın gözü önünde, Türkiye'de giderek yoğunlaşan soykırımında seyirci kalmaktadır.

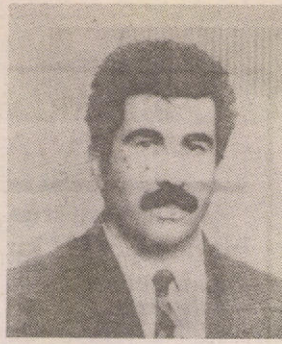
Özellikle son çıkartılan Terörle Mücadele Yasası'nın ardından, Güneydoğu'da hızla tırmanan yargısız infazlar, toplu gözaltılar, gözaltında kaybolmalar, gelecek günlerin ne denli zorlu geçeceğinin adeta birer habercisidir. Son olarak HEP Diyarbakır İl Başkanı'nın büyük bir olasılıkla kontr-gerilla tarafından gözaltında öldürülmesi, ceza töreninde halka ateş açılarak polislin verdiği bilgiye göre 3, yöre halkına göre 10 kişinin öldürülmesi, yüzlerce insanın yaralanması, bini aşkın insanın gözaltına alınması devlet terörünün son örneği olmuştur.

Anti-terör Yasasını dikkatlice inceleyenler kolaylıkla göreceklerdir ki bu yasa yalnızca Kürt halkının değil, tüm işçi sınıfımızın ve emekçi halk yığınlarımızın ekme, özgürlük ve demokrasi mücadelesini kırmaya yöneliktir.

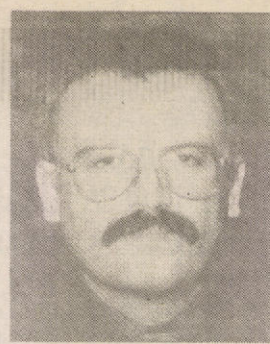
Bu yasalar ve bugünkü "**devlet terörü**" bu nedenle karşısında sadece Kürt halkını değil, bir bütün olarak emekçi halkımızı bulmalıdır. Sendikalar açısından da

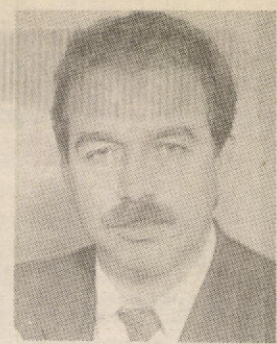
Sırrı ÖZTÜRK

Osman AYTAZ

A. Zeki OKÇUOĞLU

Hatip DİCLE

Ahmet TÜRK

- Recep MARAŞLI TV'deki SÖZLERİ NEDENİYLE GIYABI TUTUKLU ● Yaşar KAYA ÜST ÜSTE 5 KEZ TUTUKLANDI..
- Münir CEYLAN ve Sırrı ÖZTÜRK SIRASINI BEKLİYOR...
- ÖZGÜR GÜNDEM'in TAM 26 ELEMANI CEZAEVİNDE
- GAZETECİLER, YAYINCILAR, SANATÇILAR, BİLİM ADAMLARI, MİLLETVEKİLLERİ, SENDİKACILAR "HUKUK TERÖRÜ" NÜN KURBANLARI.

Ohan DOĞAN

Sırrı SAKIK

TERÖRÜ !

Leyla ZANA

Mahmut ALINAK

sorun, birkaç demec, birkaç ilâna geçirilemeyecek kadar önemli ve canlıdır.

Bir takım muğlak kavramlarla, her eylemi, her örgütü, bir terör suçu ya da terör örgütü olarak tanımlama olanağı yaratan siyasi iktidar ve tekelci sermaye; uygun bir ortam bulduğu an bu silahını işçi sınıfımıza çevirmekte tereddüt bile etmeyecektir.

Her zaman belirttiğimiz gibi, işçi sınıfımız ve onun ekonomik, demokratik örgütleri yalnızca ekonomik talepleri değil, siyasi ve demokratik taleplerini de ön plâna çıkartmalı, bu mücadele içerisindeki etkin yerini almalıdır. Bunun için yasalarındaki tüm engellere karşın, demokratik kitle örgütleriyle, siyasi partilerle ittifak yapılabilecek tüm kişi ve kuruluşlarla eylem birliği gerçekleştirilmeli, olabildiğince örgütül ve eşgüdüm içerisinde, bu kanlı katliamlara, bu devlet terörüne karşı çıkılmalıdır.

Aksi takdirde, emperyalizmin güdümünde Kürt halkının sesini soluğunu kesme amacındaki tekelci sermaye çevreleri için sıra kaçınılmaz olarak işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza gelecektir.

"Yarın çok geç olacaktır" diyor, tüm halkımızı ve demokrasi güçlerimizi bu kavganın içinde aktif olarak yer almaya çağırıyoruz."

A. Zeki OKÇUOĞLU "Demokrat" söyleşiyle cezalandırıldı...

Demokrat dergisinin 1991 yılı Mayıs sayısında, "Kürt Sorunu Nasıl Çözülür?" konulu, yuvarlak masa toplantısında, yaptığı konuşma nedeni ile diğer konuşmacı Ömer Ajın ile birlikte, 20'er ay hapis, 41 milyon TL. para cezası ile cezalandırıldılar. İstanbul Bayrampaşa cezaevinde 2 aydır tutuklu bulunan A.Zeki Okçuoğlu 25.2.1994 günü Gemlik cezaevine nakledildi. Ceza, 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasasının 8. maddesine göre verildi.

Mahkeme, sanıkların konuşmalarında, Kürt ve

Kürdistan sözcüklerini kullanmış olmalarını karara gerekçe olarak saydı.

Fikret BAŞKAYA 'yı geceyarısı götürdüler...

Fikret Başkaya İstanbul'da Doz yayınları tarafından yayınlanan "Paradigmanın İflası" adlı kitabı nedeniyle, yayınevi sorumlusu Av.Selim Okçuoğlu ile birlikte yargılandı.

3713 sayılı terörle mücadele yasasının 8. maddesine göre yargılanan F.Başkaya 20 ay hapis 41 milyon TL para, S.Okçuoğlu ise 5 ay hapis 41 milyon TL para cezasına çarptırıldılar. Ceza gerekçesi "Türkiye Cumhuriyeti topraklarının bir bölümünü Kürdistan ve bir bölüm vatan-dışımızı Kürt olarak göstererek, bölücülük yaptıkları sabit olduğundan..." cümleleri gösterildi. Başkaya, polis tarafından evine baskın yapılması sonunda gözaltına alınarak, hakkındaki ceza vahiye çevrildi.

Recep MARAŞLI'ya TV tartışmasından tutuklama...

27.6.1993 tarihinde Kanal 6 TV'deki "Dinamit" programının hazırladığı ve KOMAL Yayınları Genel Yayın Yönetmeni Recep Maraşlı'nında konuşmacı olarak çağrılı olduğu "Kürt Sorunu" konulu tartışma programı sonrasında görüşlerinden ötürü R.Maraşlı ve A.Cabbar Gezici hakkında İstanbul 1 nolu DGM tarafından dava açıldı. Hukuk terörünün bir kez daha örneği yaşanan "Dinamit" programının hikâyesi şöyle gelişti;

16.7.1993 tarihinde, hakkında dava açılan R.Maraşlı DGM savcılığına dava ile ilgili ifadesini vererek serbest bırakılmıştı. Ancak, aynı DGM savcılığı aradan 1 ay

geçtikten sonra 6.9.1993 tarihinde bu kez, R.Maraşlı ve A.Cabbar Gezici'nin, "TC. Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan propaganda yaptıklarını" öne sürerek tutuklanmalarını talep etmiş ve nöbetçi DGM'de bu talebe uyarak Maraşlı ve Gezici hakkında giyabi tutuklama kararı vermişti.

Karar sonrasında KOMAL Yayınevi tarafından yapılan basın açıklamasında ".....Genel Yayın Yönetmenimiz ve A.Cabbar Gezici hakkında verilen bu karar tamamen siyasi bir karardır. Devletin Kürdistan'da sürdürmekte olduğu topyekûn savaşın bir parçası ve uzantısıdır. DGM'nin bu kararını şiddetle kınıyor, kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz...." dendi.

5 bin imzalı PROTESTO...

Maraşlı ve Gezici'nin tutuklanmasını protesto için düzenlenen kampanyada 5 bin imzalı protesto dilekçesi DGM'ye, Adalet Bakanlığına ve İnsan Hakları kuruluşlarına gönderildi. Ayrıca, Uluslararası Af Örgütü ve PEN Klupleri tarafından Türkiye Başbakanlığı, Adalet Bakanlığı vd. gibi kurumlara protesto metinleri gönderilerek İstanbul DGM tarafından verilen mahkûmiyet kararının kaldırılması istendi. Avrupa parlamentosu Sol Grup Milletvekilleri, bir grup PASOK Milletvekili de tutuklamayı kınayan metinleri Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Adalet bakanlığı'na gönderdiler..

YAŞAR KAYA 5 KEZ TUTUKLANDI

Özgür Gündem gazetesi imtiyaz sahibi ve DEP eski Genel Başkanı Yaşar KAYA, Güney Kürdistan'daki konuşması bahane edilerek bir süre tutuklu kalıp salıverilmişti.

Yaşar KAYA, IDGM tarafından Mart ayı içerisinde, Özgür Gündem'de yer alan yazı ve yorumları nedeniyle hakkında açılan davaların duruşmalarında hazır bulunmadığı gerekçesiyle 5 kez ayrı ayrı tutuklandı.

Özgür GÜNDEM'in

5 çalışanı halen cezaevinde

Hakkında sınırsız toplatma ve kapatma kararları verilen **Özgür GÜNDEM** gazetesi, geçtiğimiz yıl Aralık ayında basılıp talan edilmişti.

Özgür Gündem Yazar ve çalışanlarının siyasi suikastlere kurban gitmesi veya kaçırılarak öldürülmeleri bakımından dünyada kırılması güç bir rekoru (!) elinde bulunduruyor. 17 Ayda 19 çalışanı katledildi.

Özgür Gündem'in halen Genel Yayın Yönetmeni **Gurbetelli ERSÖZ**, Yazı İşleri müdürleri **Kemal Şahin**, **Ömer Özdemir**, **Mehmet Emin Başar** ve **Özdemir Toprak** cezaevinde bulunuyorlar.

Özgür Gelecek' le birlikte PARTİZAN ve Umut Yayıncılık da mühürlendi

Hakkındaki 15 günlük kapatma cezası Yargıtayca onaylanan Özgür Gelecek dergisi'nin bulunduğu işhanı tümüyle mühürlendi. Böylece aynı işhanında bulunan **Partizan** dergisi ve **Umut** yayıncılık da Polis tarafından fiilen kapatılmış oldu.

Dergi kapatma olayı ile ilgili basın toplantısı düzenlenerek olay protesto edildi.

Azadi, Newroz, Welat dergilerinin son sayıları da her zaman olduğu gibi yine toplatıldı.

Devrimci ve sosyalist basın üzerindeki kapatma davalarına IDGM'lerinde devam ediliyor. **Özgür Gündem'e** yine 1 aylık kapatma cezası verildi..

NEWROZ ATEŞİ Mühürlendi Genel Yayın Yönetmeni Ahmet ÜNAL tutuklandı

Askeri cunta uygulamalarını aratmayan bir uygulamaya da **NEWROZ ATEŞİ** dergisi muhatap oldu. Terörle Mücadele Ekipleri, bir operasyonu gerekçe göstererek **Newroz Ateşi**'ni mühürleyerek yayınına fiilen son verdiler.

Derginin Genel Yayın Yönetmeni **Ahmet ÜNAL**, yaptığı basın açıklamasında Dergiye yönelik uygulamayı protesto etti. Ama bir süre sonra **Ahmet ÜNAL** da gözaltına alındı ve tutuklandı.

Recep MARAŞLI ve Osman AYTAR'a İHD'nin Düzenlediği Paneldeki Konuşmalarından ötürü ceza...

İHD İstanbul Şubesi tarafından 6.12.1992 tarihinde Mülkiyeliler Birliği'nde düzenlenen "**ULUSAL SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**" konulu panelde yaptıkları konuşmalarla "*Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan propaganda*" yaptıkları iddiasıyla İstanbul 3 No.lu DGM'de yargılanmakta olan Komal Yayınevi Genel Yayın Yönetmeni **Recep Maraşlı** ile Medya Güneşi Dergisi eski Genel Yayın Yönetmeni **Osman Aytar**, "Terörle Mücadele Yasası'nın 8/1 maddesinden ikişer yıl ağır hapis ve 100'er milyon lira da ağır para cezasına çarptırıldılar. Aynı davada yargılanan **Sungur Savran**'ın ise beraatine karar verildi.

Ercan Karakaş, Ahmet Kahraman, Osman Aytar, Mahmut Kılınc, Recep Maraşlı, İbrahim Aksoy ve **Sungur Savran**'ın konuşmacı olarak katıldığı ve konuşmacıların "**Ulusal Sorun ve Çözüm Önerileri**"ne ilişkin görüşlerinin tartışıldığı panelde ilgili olarak İstanbul DGM savcılığı'nca başlatılan soruşturmada, konuşmacılardan **Recep Maraşlı, Osman Aytar** ve **Sungur Savran**'ın konuşmalarında "*...Türkiye toprak sınırları içinde yaşayan Kürtlerin demokratik ve kültürel haklarını savunmanın ötesinde ayrılıkçı bir yaklaşım içinde oldukları, Kürt etnik kökenli yurttaşların bağımsız bir devlet kurma hakları olduğunu ve kendi kaderlerini belirleme haklarını bu anlamda savundukları...*" gerekçesiyle, Terörle Mücadele Yasası'nın 8/1 maddesiyle cezalandırılmaları talebi ile İstanbul 3 No.lu DGM'de dava açılmıştı.

Recep Maraşlı'nın avukatı **Av.Rıza Dinç** tarafından "esas hakkındaki mütalaa"ya karşı verilen cevapta özetle; bu davanın, resmi ideolojinin dışında duran düşüncenin cezalandırılması amacı taşıdığı belirtilerek, **Recep Maraşlı**'nın düşünce ve görüşlerinin kamuoyu tarafından bilindiği, bu düşüncelerinden dolayı yıllardır kendisi hakkında sınırsız soruşturmalar açıldığı, işkencelerden geçirilip ağır hapis cezalarına çarptırıldığı, çağrılı olduğu bu panelde de yıllardır savunduğu görüşlerini tartışmaya açtığı, **Recep Maraşlı**'nın, genel olarak herkes tarafından bilinen bu düşüncelerinden dolayı "*terör yasası*" ile cezalandırılmak istendiği, oysa düşüncelerinin "*terör yasası*"na dayanılarak "*ceza tehdidi*" altında tutulması olgusunu bir çeşit "*devlet terörü*" olarak değerlendirmek gerektiği ifade edilmiştir.

Ayrıca, DGM Savcısı **Aykut Tolay** tarafından hazırlanan iddianamede, "*sanıkların konuşmalarında Türkiye toprak sınırları içinde yaşayan*

Kürtlerin demokratik ve kültürel haklarını savunmanın ötesinde ayrılıkçı bir yaklaşım içinde oldukları, Kürt etnik kökenli yurttaşların bağımsız bir devlet kurma hakları olduğunu ve kendi kaderlerini belirleme haklarını bu anlamda savundukları gerek polis tutanağındaki sözlerinden, gerekse Savcılıktaki o sözlerine ilişkin ifadelerinden anlaşılmıştır." denilerek "cezalandırılmaları"nın talep edilmesi hususuna verilen cevapta ise şöyle denilmiştir;

"...Burada şu husus, yani "**Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı**"nın mı, yoksa "**bu hakkın Kürt ulusu açısından da demokratik bir hak olduğu**" yönündeki görüşlerin mi "cezalandırma" nedeni sayıldığı hususu yeterince anlaşılacaktır. Zira "iddianame"de, "*...sanıkların, Türkiye toprakları içinde yaşayan Kürtlerin demokratik ve kültürel haklarını savunmanın ötesinde ayrılıkçı bir yaklaşım içinde oldukları...*" yani "*...Kürt etnik kökenli yurttaşların bağımsız bir devlet kurma hakları olduğu ve kendi kaderlerini belirleme haklarını bu anlamda savundukları...*" gerekçesiyle cezalandırılmaları talep edilmektedir. Burada bir olgu gerçekten de dikkat çekicidir. Bir bütün olarak mevcut hukuk sistemi ve yasaların, Kürtlerin varlığını dahi hiç bir şekilde kabul etmediği, bunu yok saydığı bilinmektedir. Hatta bir dönem öncesine kadar Kürtlerin "*Dağ Türkü*" oldukları, "*karda yürürken ayaklarının çıkardığı kart-kurt sesleri nedeniyle dağda yaşayan bu Türklere zamanla Kürt denildiği, Kürtçenin gerçekte Türkçenin bir lehçesi olduğu*" gibi hiç bir bilimselliği olmayan iddialar, resmi devlet görüşü olarak sunulmuş ve savunulmuştur. Ancak, dünya düzleminde tarihi, kültürel ve sosyolojik alanda yapılan bir çok bilimsel araştırmada; "**Kürtlerin Orta-Doğu'nun en eski ve yerleşik halkı olduğu, geçmişte bir çok uygarlık ve devlet kurduğu, kendilerine has dilleri ve kültürlerinin bulunduğu, ulusal nitelik arzeden etnik bir toplum olduğu**" belirtilmektedir. Nitekim, resmi mevzuatta Kürt varlığı yok sayılmakla birlikte artık bunun tarihsel ve bilimsel bir gerçeklik olduğu hususu genel bir kabul görmekte, resmi çevrelerde dahi "**Kürt realitesinin kabul edildiği**" açıklanmakta, "**Kürtlerin kültürel haklarından, kardeşliklerinden v.b.**" sözedilmekte, hatta ve hatta resmi Irak sınırları içinde **fiilen bağımsız bir devlet şeklinde oluşan Güney Kürdistan ile yakın ilişkiler kurulmaktadır**. Nitekim iddia makamı da "iddianame"de, "*...Kürt etnik kökenli*

yurttaşlar..." tanımlaması yapmakta ve "*...Kürtlerin demokratik ve kültürel haklarını savunmanın ötesinde...*" deyimini kullanarak, böyle bir hakkın varlığından bahsetmektedir. Bunlar (eğer bir daktilo hatası değilse) kuşkusuz olumlu sayılabilecek gelişmelerdir. Ancak iddia makamının buradan yola çıkarak müvekkilin "**Kendi Kaderini Tayin Hakkı**" ile ilgili görüşlerine getirdiği yorum, evrensel hukuk ilkelerinin belirlediği tanımlamalara uymamaktadır. Zira, "**Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı**", müvekkil tarafından ortaya atılan bir tanım değil, bir çok uluslararası sözleşmenin de temelini teşkil eden evrensel bir hukuk ilkesidir. Dolayısıyla, bu hakkın varlığına değinilmesi, bu çerçevede değerlendirmelerde bulunulması hiç bir şekilde "suç" olarak değerlendirilemez. Müvekkil, "**Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı**"nı "**demokratik bir hak**" olarak gördüğünü belirtirken, iddia makamı, bu hakkın "**Kürtlerin bağımsız bir devlet kurma hakkı**" anlamında savunulduğu gerekçesiyle "ceza" talep etmektedir. Bundan çıkan anlam, "**kendi kaderini belirleme hakkı eğer Kürtlerin bağımsız bir devlet kurma hakkını içermiyorsa "cezalandırma" konusu olmayabilecektir.**" Başka bir deyişle, "**kendi geleceğini belirleme hakkı**"nın savunulması, Kürtler için sözkonusu olmadığı sürece ya da Kürtlerin örneğin bu haklarını sadece mevcut üniter yapı içinde kalma yönünde kullanmaları halinde "**cezalandırma**"ya konu olmayabilecektir. Bu anlayış, kuşkusuz "**ulusların kendi geleceklerini özgürce belirleme hakkı**" ilkesinin evrensel hukuktaki anlam ve içeriğine aykırıdır. Nitekim müvekkil, "**ulusların kendi geleceklerini özgürce belirleme hakkını savunduğunu**" ve bunu "**demokratik bir hak olarak gördüğünü**" ifade ederken, bu ilkeyi subjektif bir açıdan değil, bunun evrensel bir hukuk ilkesi olarak, uluslararası hukuktaki anlamıyla objektif bir açıdan ele almıştır. Bu bakımdan, müvekkilin tamamen bilimsel temellere dayanan görüşlerinden dolayı "**cezalandırılması**"nın istenmesi, hukuki değil, siyasi bir taleptir.."

Osman Aytar ve **Sungur Savran**'ın avukatları **Av.Eren Keskin** ve **Av.Ercan Kanar** da yaptıkları savunmalarda, DGM'lerde, düşüncenin yargılandığı davalarda savunmanın dikkate alınmadığını ve DGM'lerin **tarafalı** mahkemeler olduğunu vurgulayarak, bu panelde müvekkillerinin "**Kürt sorunu**" ve dünyanın çeşitli yerlerindeki sorunları değerlendirdiklerini, konuşmalarında "**Kürdistan**" kavramını kullanmaları ve "**Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı**"na ilişkin görüşlerini dile getirip savunmalarının suç sayılmayacağını, DGM'lerde bu davalara ilişkin ne tür bir karar verilirse verilsin, bu konuların konuşulmaya devam edeceğini belirtmişlerdir.

DOKUNULMAZLIKLARI KALDIRILARAK TUTUKLANAN DEP MİLLETVEKİLLERİ HAKKINDA "SUÇ" YARATMAK İÇİN İDARI BİRİMLER ALARMINDA !..

SUÇLULARI BULDULAR... ŞİMDİ DE "SUÇ" ARIYORLAR!

BİR BELGE!

TBMM önünde DARAĞAÇLARI...

DOKUNULMAZLIKLARI KALDIRILAN KÜRT MİLLETVEKİLLERİ ZINDANDA

Milletini savaş uçaklarıyla bombardıman edip, köyünü ocağını yakıp-yıktıktan sonra, "vekil"leri için İstiklâl Mahkemeleri ve darağaçları kurmak TC'nin tarihinde var.

Resmî söylem "terörizmle mücadele" lafına sarılmış gidiyor. Ama "hukuk terörü" ya da "terör hukuku" hergün daha da azgınlaşıp kurumlaşıyor.

TBMM'ye seçtikleri günden beri kürsü özgürlüklerini kullanamayan ve itilip kakılan DEP milletvekillerinin serüveni, TBMM'nin Kürt ulusu açısından hiçbir biçimde "Kürsü" olarak kullanılmayacağına da bir kez daha kanıtlanmış oldu.

Başta MGK olmak üzere, bütün politikacılar, devlet erkânı kötü giden her şeyin ve bir türlü altdemedikleri özgürlük ateşinin, (onlar terör diyorlar) "suçlarını" buldular. Bunlar DEP'in TBMM'deki milletvekilleriydiler.

50 Yıl önce aynı Mecliste **Mahmut Esat BOZKURT**, "Bu memlekette Türk olmayanların bir tek hakkı vardır, o da köle olma hakkı!.." demişti.

50 yıl sonra aynı mecliste iktidar partisi sözcüsü **Coşkun KIRCA** aynı vecizeyi tekrarladı: "Bu memlekette Türk olmayanların bir tek hakkı vardır o da susma hakkı" dedi. Ve 6 milletvekilinin dokunulmazlığı göven bir histeri töreni ile tamamlandı.

Kendi Anayasaları, "milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması Parti Gruplarında konuşulamaz" diyordu. Oysa karar önce DYP ve ANAP gruplarında alındı. Başbakan "start" verdi.. Bayan Çiller durumun "hukuki" değil siyasi olduğunu her zamanki saflığıyla (!) "Seçimlere katılsalardı dokunulmazlıklarını kaldırmayacaktık. Artık bir engel kalmadı." diye açıkladı.

Yine kendi "yasaları" Yargıya intikal eden davaları yönlendirici ve direktif veren beyanları vermeyi yasaklı-yor. Ama DEP milletvekillerinin ne kadar suçlu ve "gözü dönmüş teröristler" olduklarına dair tepeden tırnağa bir yayın kampanyası sürdü. Herkes, hakkındaki "suçlamalar" adil yargılamalarla sonuçlanıncaya kadar suçsuz olduğu

Valilikler ve Emniyet Müdürlükleri aracılığıyla Cumhuriyet Savcılıklarına gönderilen "TALİMAT"larda dokunulmazlıkları kaldırılan 6 DEP Milletvekili hakkında "suç teşkil edebilecek konuşmaların", "örgüt militanlarından alınacak suçlayıcı ifadelerin" Ankara DGM Başsavcılığına gönderilmek üzere hazırlanması isteniyor.

halde; Cumhurbaşkanı'dan, Başbakan'a, Hükümet ve Parti sözcülerine kadar DEP Milletvekillerinin "suçlu" olduklarını ve o yüzden "dokunulmazlıklarının kaldırıldığını" açıklamakla yarıştılar. Mahkemelere yapacak iş kalmamıştı, kararı Hükümet ve Meclis vermişti..

DEP milletvekilleri tamamen konuşmalarından, açıklamalarından, demeçlerinden ötürü suçlanıyorlar... Bu durum aslında Milletvekillerinin Meclis kürsüsünden ifade ettikleri düşünceleri veya onların devamı açıklamalarından ötürü yargılanamayacaklarına dair genel hukuk kuralını da ortadan kaldırmış oluyor.

Tüm bunlar yapıldıktan sonra Dokunulmazlıkları kaldırılınca "kapmak" için Meclis kapısında pusuya yatan polislerin **Orhan Doğan**'ı yaka paça götürmelerini bazı "demokratlar"ın içine sindiremediği söylendiyse de inanamak güç! Aslında, polis efendi davrandı sayılır. Çünkü bu kampanyanın gidişine bakılırsa, TBMM çevresinde nişancı timlerin yerleştirilmesi ve dokunulmazlıkları kaldırılan Milletvekillerinin Meclis kapısından çıkarılmak "ölü ele geçirilmeleri" gerekiyordu.. Bu eylem sırasında Milletvekillerinin de "Türk polisi çok yaşa" diye alkış çalmaması da büyük bir noksanlık sayılabilir..

Ardından Bağımsız Yargı harekete geçti ve "Milli Güvenlik Cuntası"nın kilit adamı **Nusret DEMİRAL**, Milletvekillerin Meclis kürsüsünde konuşmadıkları şeyleri, sorgu odasında konuşurmak için 15 gün süreyle gözaltına aldırttı. Cezaevindeki koşullarının da hazırladığını söyleyerek YARGI'nın kararını ilân etmiş oldu.

Milletvekilleri **Hatip Dicle**, **Ahmet Türk**, **Leyla Zana**, **Mahmut Alınak**, **Orhan Doğan** ve **Sırrı Sakık** tutuklandılar.

Şimdi belki de tüm dünyanın gözleri önünde aynı senaryo TBMM'ye seçilmiş parlamenterleri "yargılamak" üzere yeniden sahneleniyor.

Bugünlerde Valiliklere, Emniyet müdürlüklerine

"GİZLİ", "GÜNLÜ" ve "ACELE" olarak gönderilen yukarıda bir örneği görülen yazıda şöyle deniyor:

"6.3.1989 tarihinde T.B.M.M tarafından yasama dokunulmazlıkları kaldırılan ve Ankara D.G.M. C. Başsavcılığınca gözaltına alınan, DEP (Demokrasi Partisi) Milletvekillerinden ... **Orhan DOĞAN**, ...**Mahmut ALLINAK**, ...**Sırrı SAKIK**, ...**Hatip DİCLE**, ...**Leyla ZANA**, ...**Ahmet TÜRK** isimli milletvekillerinin, ilimizde yapmış oldukları konuşmalardan suç teşkil edebilecek olanlar, yakalanan örgüt militanlarının milletvekillerleriyle ilgili verdikleri suç unsuru içeren ifadeler, varsa döküman niteliğindeki bilgiler ve delillerin Ankara DGM. C. Başsavcılığına verilmek üzere ilgi sayılı yazı ile istenmiştir."

Bunun tercümesi açık. Sanıklardan milletvekilleri aleyhine ifade alınması, delil toplanması, yani kısaca "suç" yaratılması için verilen bir talimattır bu...

Milletvekillerinin ne ile suçlandıkları açık, hazır dosyalar, anlaşılır, somut iddialar karşısında dokunulmazlıklarının kaldırıldığını ve yargılanacaklarını sananlar yanılıyor. Milletvekillerinin "suç"ları asıl şimdi belirlenecek.. Emniyet Müdürlükleri ve Yerel Savcılıklar harıl harıl çalışarak seri halde ifadeler alacaklar, zabıtlar düzenleyip "yukarıya" gönderecekler..

Bu senaryoları biliyoruz. Bundan sonra ise milletvekilleri "Yargılanıyormuş" gibi olacaklar. Savunmaları yapıyormuş gibi olacak.. Sonra "yüce hakimler" bu delillere ikna olmuş gibi veya (siyasal konjoktüre bağlı olarak) ikna olmamış gibi yapacaklar..

Ama uygulanan baskı ve zulüm çok açık ve çıplak bir gerçek olarak tarihin, toplumun hafızasına kazınacaktır.●

Yazı İşleri müdürümüz İşkencedeydi...

Kız kardeşleriyle birlikte gözaltına alınan Cihan KARTAL'a Bağcılar Yüzyıl Karakol'unda üç gün işkence yapıldı.

Doğrusu arkadaşımız **Cihan**, işe "hızlı" başladı. Her Yazı İşleri Müdürü gibi kendisini bekleyen ifadeler, sorgular, gözaltılar, mahkemeler, para cezaları ve nihayet "dayalı-döşeli" koşullara hazırlıklıydı. Ama tüm bunların en azından dergimiz Stërka Rizgarî yayınlanıp da "bazılarının" kulaklarına kar suyu kaçınca başlayacağını sanıyorduk.

Ama öyle olmadı. Kızkardeşleri **Songül** ve **Özgül Kartal**'ı gözaltına almak üzere eve gelen polislerden "tutanak" istedi. Çünkü polisler nedense, gözaltına aldıkları insanları "sonradan unutuyorlardı", "biz böyle bir kişiyi gözaltına almadık; kayıtlarımızda yok" deyip işin içinden çıkıyorlardı.

Cihan, yapılan işlemlere itiraz edince "sen çok şey biliyorsun(!)" diyen polislerce kız kardeşleriyle birlikte gözaltına alındı. Bu "bilmiş"liğinden ötürü epey dayak yedi. Arkasından asıl büyük "suçu", yani daha yayınlanmamış bir Dergi'nin yazı işleri müdürü olduğu ortaya çıkınca iyi bir "iş" üzerinde olduklarını sanan yetkililer **Cihan**'la daha yakından "ilgilendi"ler.

Cihan bu kez de "ifade vermeme" tavrı gösterdi. Falaka, ters askı, düz askı, elektrik derken **Cihan**'dan "bağırta-çağırta" yerine de derin bir sessizlik alınca bu kez "ille de bağıracağız" diye işkenceye devam ettiler.

Yalnız bu kadar değil, birlikte gözaltına alındıkları kızkardeşlerine cinsel sarkıntılık, tehditler ve "ailece sorguya" çekilenlerin başına neler gelebilecekse hepsini bir bir uyguladılar **Kartal**'ların üzerinde..

Terörle mücadele Şubesi'nin tüm istediği **Komal** yayınevinde çalışanların, ortaklarının üzerine "ifade" almaktı. Böylece nasılsa baskılarını eksik etmedikleri Yayın kurumları üzerine "Yeni Baskı"lar yapmak için bahane oluşturmayı düşünüyorlardı.

Gözaltına alındıktan sonra "Karakol" ziyaretine giden Avukat **Rıza DİNÇ** ve **İrfan GÜLER** müvekkillerinin işkence altında olduğunu görünce anında "suç" duyurusunda bulundular ve basın açıklaması yaptılar.

Cihan, Özgül ve **Songül** kardeşler üç gün sonra mahkemeye çıkarılıp serbest bırakıldı..

Adli Tabip **Cihan Kartal**'a gördüğü işkenceleri belgeleyen rapor verdi. İHD'de de düzenlenen basın toplantısında gözaltına alınıp işkenceden geçirilenler başlarından geçenleri anlattılar.

Cihan şöyle anlatıyor: "Göz altında tutulduğum süre içinde, **Komal** Yayınevi ve Stërka Rizgarî dergisi çalışanları, ortakları ve ziyaretçilerine ilişkin asılsız iddialarda bulunmam için işkenceye tabi tutuldum. Filistin askısı, askıda cinsel organa ve vücudumun çeşitli yerlerine elektrik verme, copla cinsel taciz, tecavüz tehdidiyle 3 gün boyunca gece ve gündüz (her gece 3 seans) sürekli işkence gördüm.

Terörle Mücadele Şubesi'nin özel bir timi tarafından yürütülen işkenceli sorguda ifade vermeyi reddettim. İşkencede bağırma tutumunu sergiledim. İfade alama-yacağını anlayan tim, bu kez bağırma için işkence yapmaya başladı.

Benim dışımda karakol'da bulunan kızkardeşlerim **Songül, Özgül Kartal, Saniye Güler, Hasan Kaplan** ve **Suna Özcan**'a da aynı işkenceler yapılarak, Yayınevi ve Dergi hakkında yalana dayalı ifade vermeleri isteniyordu. Ayrıca, **Suna Özcan**'a ajanlık teklifi

yapıldığını öğrendim.

Bu olay, TC'de işkencenin "münferit" olmadığını biz-zat DGM savcılarının izni, gözetimi ve denetimi altında sistemli olarak yapıldığını göstermektedir.

TC polisi legal demokratik bir kurum olan Yayınevi ve Dergimize yönelik "suç" üretme uğraşısı içindedir. Ben ve gözaltına alınan diğer kişilere yapılanlar bunun kanıtıdır.

Bütün bunlar, Yayınevi ve Dergimize yönelik bir komplo ve provakasyon hazırlığı içinde olduğunu göstermektedir. Bu komplo ve provakasyonlar için ise işkenceli operasyon düzenleyerek "suç" üretmeye çalışıyorlar.

Terörle Mücadele Şubesi'nin bu komplo ve provakasyon girişimlerinden hareketle, bundan böyle yayınevi ve dergimizin çalışanları, ortakları ve ziyaretçilerine yönelik her türlü eylemden devleti sorumlu tutacağımızı belirtiyor, demokratik kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz."

SORUN ve **MELSA** Yayınlarına

Hapis ve Para Cezası

Sırrı ÖZTÜRK

Yakında cezaevine Giriyor !

1992 yılında Sorun ve Melsa Yayınevlerince birlikte yayımlanan ve daha matbaada iken toplatılarak hakkında 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasasının 8.maddesine göre istanbul DGM 2'nolu mahkemesinde dava açılan, "1980-1990 CEZAEVİ ŞİİR ANTOLOJİSİ" adlı kitap, adı geçen mahkemeye beraat etmiş, Yargıtay 9.Dairesinin, başkan ve savcısının karşı oyuna rağmen bu karar bozulmuş, bilahare aynı mahkeme bozma kararına uyarak adı geçen kitabı yayımlayan yayınevi sahiplerine ayrı ayrı olmak üzere 6'şar ay hapis 50'şer milyon para cezası verilmiştir. Hapis ve para cezası 1/6 oranında indirilerek ceza kesin-

leşmiştir. Yapılan itiraz sonunda Yargıtay başkanının karşı oyuna rağmen bu kez ceza yeniden kesinleşmiş ve karar sanıklara tebliğ edilmiştir.

Antoloji'yi yayına hazırlayan ve mahkumiyete esas oluşturan şairler hakkında hiçbir soruşturma açılmayışını ve söz konusu davanın seyri hakkında bilgisine baş vurduğumuz SORUN Yayınları sahip ve yönetmeni **Sırrı ÖZTÜRK** şunları dile getirdi:

"Antoloji hakkında verilen karar, ulusallık ve sınıfsallık temelinde yayın yapan iki kardeş yayınevine karşı verilmiş bir siyasi karardır. Sistem ulusallık ve sınıfsallık dinamiklerinin birlikte iş yapmasını istemiyor. Makasın açısını iyice açmak istiyor. Sistem şiir, sanat ve estetik söz konusu olunca da sansüre baş vuruyor. Kitabı hazırlayanları, şairleri davaya dahil etmeyerek doğrudan devrimci yayınevlerini karşıya aldığını, bizlerin hayat damarlarını maddi ve manevi açıdan keserek toplumca herkesi susturmak istiyor. Düşünmeyen, tartışmayan, ayakları üzerine

dikilerek taleplerini haykırmayan sürü bir toplum yaratılmak isteniyor. Bu süreçte özgrülük ve sınıfsal kurtuluş taleplerini bizim şahsımızda sindirmek de istiyor. DGM'lerinin bu kararı, kendi kanunlarını zorlayarak, hukuki temelleri asla oluşmayan siyasi bir karar niteliğindedir. Sorun Yayınları 12 Eylül'de tam altı yıl keyfi olarak kapatılmıştı; sonradan beraat ettikçe de, sistem açısından, "maksat hasıl olmuş", sistemin düşünceye karşı sınıfsal kini egemen kılmıştı. Ne yapalım? Üretiminden onur duyduğumuz kitaplarımızın siyasi, ahlâki, maddi-manevi sorumluluğunu elbette taşıyarak verilen hapis cezasını çekeceğiz. Para cezalarında on eşit taksitlerle ödenmektedir. Dergimizin konuya duyduğu ilgiye teşekkür ediyorum. Zira, devrimci ve sosyalist sol cenahımızı da, birakalım sevgi ve içten yaklaşımları, duyarlılıklar bile köreltilmiştir. Hüküm kesinleşeli iki ayrı aşmasına rağmen, 'ilerici' basında haber bile olmadık. Eloğlu da zaten böyle istiyordu...."

welat

ROJNAMA WELAT

Welat berî du salan di 22' yê Reşemîya (Sibat) 1992'yan de hate weşandin. Hejmara wê ya 1. 12 rûpel bû. Ji hejmara 2. ve wek 16 rûpel derket. Welat ji hejmara xwe ya yekemîn ta niha xwerû bi Kurdî derdikeve. Bi giranî zaravayê Kurmancî tê de tê bikaranîn, li aliyê din nivîsên bi zaravayên Soranî û Dimilî jî di Welat de tên weşandin.

Welat berhem û fêkiyê têkoşîna neteweyî ya Kurdistanê ye. Bi hêzbûn û berfirehbûna têkoşîna neteweyî, bi taybetî jî têkoşîna çekdar, rê li ber çalakîyên warên legal jî vebû. Bi tesîra vê têkoşîne, ne tenê Welat, gelek weşan û faalîyetên din ên demokratîk bûn xwedî îmkânên avabûn û vejînê. Rojnameya Welat ji wan weşanan e ku pêvajoya têkoşîne rê jê re vekirîye. Bi awayekî din ku mirov bibêje derfetê weşanê ne ji aliyê dewletê an jî bi xebatan çend kesan, lê ji ber xurtbûna têkoşîna şervanên azadiyê, ji Welat re hatiye afirandin.

Heta niha der barê Welat de dozeke girtinê hatiye vekirin, di danîşîna vê dozê de ji ber ku me bi Kurdî xwe parast jî bo peydekirina wergêrekî Kurdî danîşîn ta 5'ê Avrêlê (Nîsan) hatiye taloqkirin. Derbarê hejmara Welat a 91. de jî DED'a Stenbolê amadekariya vekirina dozeke din dike.

Em niha Welat bi destan belav dikin. Ji ber ku em nikarin wê bigihînin hemû xwendevanên xwe di heftayên dawî de tîraja wê jî ta sê hezaran daketiye. Di şertên ku rê li ber belavkirina Welat neyê girtin de bi hêsanî li dora 5 hezaran tenê li Tirkiye û Kurdistanê tê firotin.

ROLA WELAT

Îro li Tirkiyeyê, wek rojnameya hefteyî û xwerû bi Kurdî tenê Welat derdikeve. Ji ber vê yekê ew xwedî roleke pîr girîng e. Li aliyê din Welat ne tenê ji bo Kurdên bakur lê ji bo hemû Kurdan tê weşandin. Bi awayekî din ku mirov bibêje ew wek rojnameyeke neteweyî ye. Ji çar parçeyên Kurdistanê xwendevan, nûçevan û nivîskarên me hene.

Di vê çarçoveyê de ku mirov dinirxîne, dibîne, dibîne ku barekî pîr mezin û peywireke pîr girîng li ser milên Welat e. Pêwîst e ku li gor xoy û xisletên hemû Kurdan xwe bixemlîne û hewl bide ku bersiva pêdiviyên wan bide.

Di rûpelên Welat de ji dîrokê bigirin ta çand û huner, ji nûçeyên dinê bigirin ta şîroveyan

İDGM Türkiye'de tamamı Kürtçe yayınlanan tek haftalık gazete WELAT'ı kapatmak istiyor

KÜRTÇE YARGILANIYOR

Türkiye'de tamamı kürtçe yayınlanan tek haftalık gazete olan **WELAT**, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinde "kapatma" istemiyle yargılanıyor.

Welat'in sorumlu Yazışları Müdürü, **Mazhar Günbat**, gazetenin niteliğine uygun olarak yargılama sırasında "**anadili olan Kürtçeyle savunma yapmak**" istiyor. İDGM, **Günbat**'ın bu tavrına karşı iki ay önceki duruşmada, Mahkeme'de "**yeminli Kürtçe tercüman bulundurulması için Savcılığa yazı yazılması kararı**" aldı.

Kürtçe'nin siyasi mahkemelerde resmen tanınması anlamına gelen bu uygulamadan Mahkeme, 5.4.1994 günü yapılan duruşmada geri adım attı. Bir önceki celse alınan kararını uygulamayan mahkeme, aksine **Mazhar Günbat**'ı Türkçe konuşması için zorladı.

Daha önce "**Kürtçe bilen görevli**" ya da "**tercüman**" arayan DGM bu kez Kürtçe'yi telaffuz etmekten kaçınarak, "**mahkememizce anlaşıl-mayan bir dil**" olarak niteledi.

Bu tavır değişikliği DGM'lerin dönemin politik atmosferine uyumlu bir "**geri çekilme**" olduğuna kuşku yok.

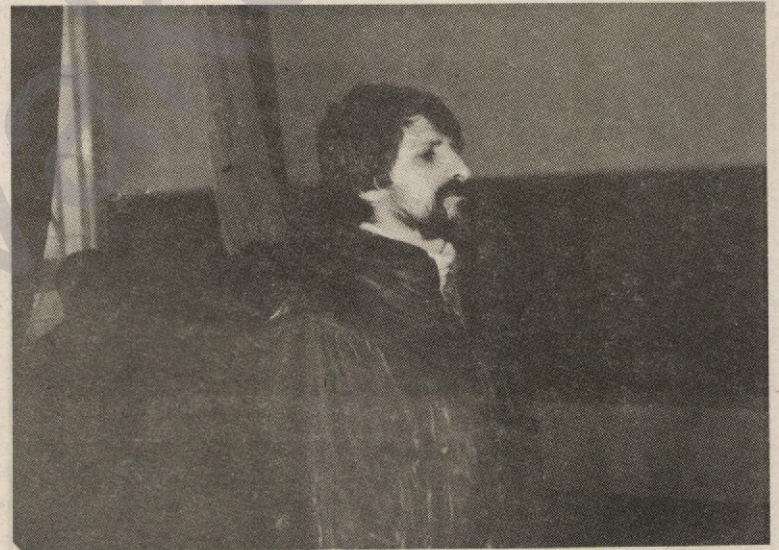
Siyasi yargılama-larda mahkemelere karşı kürtçe savunma yapma tavrı ilk kez; 1987 yılında **Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemelerinde Rizgarî** davası yargılama-larında **Yakup çiçek** ve arkadaşları tarafından yazılı olarak

Daha sonra Diyarbeki'deki tüm siyasi tutsaklar 1988 21 mart'ından itibaren Mahkemelerde Türkçe konuşmama, Kürtçe yazılı ve sözlü yapma tavrı geliştirdiler. Sıkıyönetim Mahkemelerinin "Kürtçe'yi tanımama" tavrı nedeniyle bu davalar tam bir çıkmaza girdi.

TC'nin yükselen mücadele karşısında "**Kürt realitesini tanınması**" ve "**Kürtçe yasaklayan kanunu nu kaldırması**"na kadar sürdü.

İDGM daha önce de **KOMAL 93 TAKVİMİN**'deki Kürtçe şiirlerin tercüme edilmesi için Kürtçe bilen bir tercüman tayin edilmesi karar almıştı. **Komal** Yargılamasında **Avukat Rıza DİNÇ**, **Welat** yargılamasında ise **Avukat Eren KESKİN**, mahkemenin Kürtçe tercüman bulma konusunda ehliyetli kurum olarak **KÜRT ENSTİTÜSÜ**'ne başvurmasını talep etmişlerdi. Fakat mahkeme açıkça bir karar almak yerine "**bu hususta savcılığa yazı yazılması**" ile yetindi.

Komal, tamamı Kürtçe çıkan tek haftalık gazete olarak **Welat**'in , yargılama-larda anadil kullanma kararlılığını desteklediğini açıkladı. ●

siyasî, jî helbest û stranên gelêrî bigirin ta hînkirina xwendin û nivîsandina zimanê Kurdî li ser gelek mijaran nivîs tên weşandin. Ji ber ku Kurd bê dibistan û bê saziyên fermî ne, Welat bi awayekî dixwaze bibe dibistana gelê Kurd. Di vê Dibistanê de gerek e her Kurd jî aliyê xwepêşvebirinê ve tişteki li gora xwe di Welat de bibîne.

Ji aliyê yekîtiya zarava û devokên Kurdî û bicihkirina zimanekî nivîskî yê hevpar jî Welat hewl dide ku xebatên girîng pêk bîne.

Weke tê zanîn jî ber dagirkirina Kurdistanê ji aliyê çar dewletan ve û jî ber jî hev belavbûna gelê Kurd, ta îro zimanekî nivîskî li Kurdistanê nehateye pêkanîn û cudahiya di navbera devok û zaravayên Kurdî de pîr zêde bûye. Yek ji armancên Welat ên herî girîng ew e ku van cudahiyan roj bi roj jî holê rake û zimanekî hevpar ê ku ji aliyê hemû Kurdan ve bê fêmkirin bi cih bike.

Ji aliyê awayê rastnivîs û rêzimanê ve, em Celadet Bedirxan wek pispor dibînin û riya ku wî vekirîye dişopînin û dixwazin bi pêş ve bibin.

Em di wê baweriyê de ne ku di pêvajoya du salên ku me li pey xwe hiştin de bi navgîna Welat bi sedan raweşenbîrên Kurd dest bi nivîsandina Kurdî kirin û bi hezaran Kurd jî hînf xwendin û nivîsandina Kurdî bûn. Wekî din em di afirandina bingeha rojnamegeriya Kurdî de jî xwedî îdîa ne. Ji bo weşandina rojnameyeke Kurdî ya rojane Welat bingeha girîng e.

Têkiliyên me bi hemû rojname, kovar û rêxistinên Kurdî re pîr baş in û dixwazin her tim bi wan re van têkiliyên xwe xurt û zeximtir bikin.

24 Şubat 1994

Mazhar GÜNBAT
Rojname Welat

5 Nisan Ekonomik Paketinin Özeti Sömürge Savaşının Faturası EMEKÇİLERE ÇIKARILDI...

Türkiye kapitalizmi son yılların en büyük ekonomik krizini yaşıyor. Ekonomik kriz, toplumsal ve siyasal krizle birlikte büyümektedir. Kürdistan'da yürütülen kirli savaş, yalnız siyasal ve toplumsal olarak değil, ekonomik olarak da derin sarsıntılara neden olmuştur. **TC**, siyasal krizini bütün askeri darbe dönemlerini geride bırakan bir siyasal gericilikle gemlemeye çalışıyor. Dikkatleri başka yönlere çekmek için çevrilen türlü dölaplara, bu arada "**seçim aldatmacasına**" rağmen; ekonomik kriz yüklü bir fatura ile halkın karşısına çıkarılmıştır.

5 Nisan '94 kararları, sistemin bütün yükünü emekçilerin sırtına bindirerek, batan devleti kurtarma ve sermayeyi rahatlatma operasyonudur.

Türkiye'nin iktisadi ve siyasi tarihinin önemli dönemeçlerinden birini oluşturan **24 Ocak Kararları**ndan sonra, **5 Nisan "İstikrar paketi"** de ekonomik "**darbe**" niteliğini taşıyor. **24 Ocak** kararları Türk Ekonomisinde yapısal değişimleri öngörürken, **5 Nisan Kararları** sadece "**Devleti koruma**" amacıyla, kamu harcamalarının kısılması; zam ve devalüasyon kararlarından oluşuyor. Tüm **KIT'lerin özelleştirilme kampanyası** ise, öngörüldüğü halde siyasal nedenlerle geciktirilmiş bir uygulamanın hızlandırılmasından başka bir şey değil..

Kısaca **5 Nisan, 24 Ocak Kararları'nın** ve savaş ekonomisinin zorunlu devamıdır.

5 Nisan Kararları, bütün kamu yatırımlarını durduruyor ve cari harcamaları kısıtlıyor. Bir tek istisna ile; **Askeri Harcamalar**. Oysa, bütçeye en büyük yükü Kürdistan'da yürütülen sömürge savaşına ayrılan pay bindiriyor. Kontra-korucu, ajan ve muhbir şebekelerine

trilyonlarca lira akıtan **TC**, bunu, işçinin, memurun, emekçinin cebinden çaldığı paralarla ödeyecek.. Sosyal güvenlik ve kamu yararına harcamalar kısıtlanacak, yatırımlar durdurulacak fakat; Kürt halkını imha etmek için silahlar; tanklar, helikopterler, tanklar, toplar alınmaya devam edilecek.. Bu, bütün dış borçların birkaç misli daha katlanması demek..

İşçilerin ücretleri, memur maaşları enflasyon ve fiyat artışları karşısında birkaç misli daha aşağılara çekilirken; Özel Tim'in, güvenlik kuvvetlerinin Kürdistan'da aldıkları ödenekler artarak devam edecek.

"**Vergi reformu**" adı altında tuttuğundan vergi alan ve aldığı vergileri de kredi olarak sanayi sermayesine akıtan sistem; "**kara paranın**" idaresini de yine Kürdistan'daki güvenlik birimlerinin denetimine bırakmıştır. Özel savaşla birlikte büyük bir uyuşturucu, silah ve mal kaçakçılığı, rüşvet ve şantaj rantiyesi yaratmış olan Güvenlik Mafyası daha da büyümüştür. Özelleştirilen ya da kapatılan fabrikalarda binlerce işçi, işsizler ordusuna katılmak üzere sokağa atılmaktadır

Halktan bu ağır ekonomik faturanın "**çekilmesi için**" istenen fedakarlık, savaş mafyasının daha da semirmesinden; Kürt ulusunun imhası ve özgürlük mücadelesini boğma temelinde yükselen sömürge savaşı ve siyasal gericiliğin daha da azgınlaşmasından başka bir şey değildir.

"Ekonomik paket"le birlikte, özellikle sermaye kesimleri, bu "**ekonomik kararlar**"ın siyasal "önlem paketleri" ile tamamlanmasını da talep etmektен geri durmuyorlar. Çünkü bu faturayı topluma kolaylıkla benimsetmenin mümkün olamayacağını çok iyi biliyorlar. Cumhurbaşkanı Demirel ile görüşen Sabancı ve Koç, Anayasa'nın 119. maddesine dayanarak "**Olağanüstü Hal**" ilân edilmesini talep ettiler..

Sömürgeci basında da sık sık yinelenen "**olağanüstü hal**" çağrıları, 5 Nisan Paketinin mutlaka siyasal zorbalıkla tamamlanmasının zorunlu görüldüğünü ortaya koymaktadır. Kürdistan'da kalıcı yönetim biçimi olan "**Olağanüstü Hal**", bu kez "istikrar programını" uygulamanın bir anahtarı olarak Türkiye'ye yayılmaya çalışılacaktır.

5 Nisan'la birlikte emperyalist kapitalist sistem ve onun Kürdistan'daki, Türkiye'deki varoluş biçimlerinin, kitlelere yıkım ve sefaletten başka bir gelecek vadetmediğini bir kez daha ortaya koymuştur..

5 Nisan paketi'nin başarısızlığı demek; Savaş ve soygun şebekelerinin başarısızlığı demektir. Ama eğer "**milli birlik**", "**fedakârlık**", "**uzlaşma**" vb. demagojilerine; **dikkatleri başka yönlere çekmek için yapılan bir sürü aldatmacaya** prim verilirse; arkasından aynı "**bombalı paketlerin**" arka arkaya patlayacağı unutulmamalıdır.

Emekçi kitleler; sömürüye, sömürgeciliğe karşı enternasyonalist dayanışmaları yükseltmeli ve paketi sahiplerinin suratlarına fırlatmalıdır.

Gün; "TOPYEKÛN SAVAŞA KARŞI" "TOPYEKÛN DİRENİŞ" günüdür.

21 Mart'larda .. 1 Mayıs'larda birleşelim...